

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\K\Kessler Leo\Krvavý Kavkaz.PDB

PDB Name: Krvavý Kavkaz.txt
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 17.9.2009
Modification Date: 17.9.2009
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Helmuth Nowak

Krvavý Kavkaz

KAPITOLA 1

Plány jsou báječná věc. Fantazie, snění, plány, to všechno člověka povznáší nad nepříjemnou realitu, dává mu pozapomenout na fakt, že svět je tvrdý a nemilosrdný jako zločná indická bohyně Kálí. Díky svým šesti pažím může člověka přátelsky obejmout, ale ve stejné chvíli mu také vrazit hned několik dýk do zad. Tak milostně, potměšile i nenávisťně přivinul na svou hrud' říšský kancléř Adolf Hitler německý národ. Lichotil mu, sváděl jej, podváděl, zrazoval, zabíjel a zadupával do prachu. „Hle, jak jsem veliký!“ říkal mu, když jeho armády drtily každého nepřítele, který se mu odvážil postavit, i toho, který si chtěl žít v tichosti po svém, bohužel však měl tu smůlu, že drze překážel na mapě Evropy, na níž si německý kancléř zapsal rozmáchlým písmem: „Toto všechno je moje!“

„Hle, jak jste malí a neschopní!“ říkal mu, když si jeho armády nedokázaly vy kasat nohavice, přebrodit Lamanšský průliv a dobýt pro něj Británii. „Jste naprosto k ničemu!“ zalykal se vztekem, když nedokázaly v několika týdnech porazit zaostalé Rusko a generálové s výmluvami na špatný stav cest, tuhé mrazy a rostoucí sílu Rudé armády přicházeli s neslychanými představami, že by snad vojska mohli vést alespoň částečně sami.

Nejdomyšlivější nositele takových podvratných myšlenek Vůdce propustil a nahradil je poslušnějšími, ale i potom musel poslouchat nejspíše výmluvy, proč tu nebo onu jasně formulovanou směrnicí nedokázali splnit. Jeho plán na dobytí Ruska už ani nemohl být jednodušší, sestával z pouhých dvou jasných bodů:

Prekvapivě vtrhnout do země a zvítězit v pohraniční bitvě dřív, než nepřítel stačí mobilizovat.

Rozdrtit ruské ozbrojené síly a zadupat je do prachu.

Tak prostinkou věc nedokázali jeho maršálové a generálové provést! Podle Vůdcových dispozic měl jeden německý prapor zničit ruskou divizi a jedna tanková divize měla mezi snídaní a večeří zdeptat skupinu armád. Polní velitelé se však nestyděli vymlouvat jako školáci, když v depeších hlásili, že pro své náročné úkoly nemají dost sil. Neustále požadovali víc vojáků, výzbroje, munice a zásob, víc pohonných hmot (zřejmě aby si vytvořili zásobu pro případ, že by chtěli pod nějakou nejspíše záminkou ustupovat). Sotva uhodily první mrazy, úpěnlivě volali po zimní výstroji, zatímco by vojsku stačilo zahřát se pohybem, tedy nepřetržitým útokem.

Kdyby nebyli tak nepostradatelní doma, Vůdce by nejraději k armádám poslal místo generálů zapálené gauleitery a tajemníky strany. Ti si alespoň uvědomovali, že ohnivý zápal pro myšlenky nacionálního socialismu má na bojišti mnohem větší váhu než zbraně a že voják zocelený novou německou ideologií nebude fňukat, jestliže se do zákopů nepodaří týden dopravit žádné zásoby nebo bude muset určitou dobu snášet mrazy v letní uniformě. Co záleželo na nějakém drobném strádání, jestliže byl v sázce osud celé vlasti?

* * *

Ruské tažení se protahovalo, v červenci 1942 už trvalo třináct měsíců. Pokud německá armáda neměla v Rusku protrpět ještě jednu zimu, bylo naprosto nezbytné, aby Vůdce odňal packalům v čele armád i to minimum pravomocí, které jim dosud ponechával, a ujal se řízení veškerých operací na dálku sám.

Jako vždy přespříliš opatrný generální štáb připravil pro letní tažení roku 1942 plán, který jako by vůbec nebral v úvahu názor říšského kancléře, že se ruské armády pod tvrdými údery německé pěsti už dávno rozpadly a teď už pouze stačí obsazovat další a další území. Generálští byrokrati připustili, že těžiště náporu musí ležet na jihu a že je pro výsledek války naprosto nezbytné obsadit ruské naftové prameny na Kavkazu. K provedení však určili takové síly, jako by bylo třeba bojovat se silnou armádou vedenou schopným velitelským sborem, a ne s děsem přechájecími hordami podlí-dí. Chystali se vyslat celou skupinu armád proti Stalin-gradu, po jeho dobytí ji stočit po pravém břehu Volhy ke Kavkazu a spořádaným krokem dojít až na tureckou a perskou hranici.

Naštěstí tu byl ještě Vůdce, který tomuto nezodpovědnému mrhání lidskými a materiálními zdroji dokázal zabránit a po poradě se svou neomylnou strategickou intuicí rozdělil skupinu armád Jih a její úkoly mnohem racionálněji. K dobytí

Stalingradu určil pouze jednu, nikoli hned čtyři armády. Ušetřeným silám přikázal bez zbytečného zdržování obsadit nejvyšší ruské pohoří a nejvydatnější naftové prameny, udržující dosud v chodu, jak psaly říšské noviny, „žalostný zbytek ruských tankových a leteckých formací“.

Dobytí dvou velkých cílů jedním úderem dřív, než přijde podzimní období bláta a tuhé mrazy, se zdálo mnohem efektivnější, mělo naplnit nepřátele Německa – loni v prosinci k nim přibýly ještě mocné Spojené státy a v závěsu za nimi celé hejno menších pronárodů – nesnesitelnou úzkostí. Když si pak Vůdce škodolibě představil bédování politiků, kteří se dali svěst k tak neuváženému kroku, rozhodl se pro ještě radikálnější demonstraci své vojenské moci. Přikázal, aby 11. armáda, která konečně ovládla celý Krym a podle představ generálního štábu se měla přesunout do Gruzie s cílem podpořit dobytí Kavkazu úderem do týla sovětských jednotek, nemárnila čas zbytečnou operací, přesunula se na leningradskou frontu a pomohla zničit to prokleté město, zdroj revoluční sněti, která se odtud rozšířila na celé Rusko. Termín konečného zúčtování už ani nemohl mít lepší načasování: od sovětské revoluce mělo v listopadu uběhnout rovných pětadvacet let. V té době už ovšem nebude Leninovo město na Něvě vůbec existovat...

Ale i po této reorganizaci armád se říšskému kancléři zdálo, že žene ke vzdálenému horstvu příliš mnoho mužů i vozidel, jejichž spotřeba pohonných hmot by mohla převýšit nedostatečné německé možnosti. Odebral proto kavkazským armádám dvě mechanizované divize SS a přesunul je do Francie – tím se mu podařilo ušetřit spoustu benzínu, o nějž by příliš dobře vyzbrojené a přednostně zásobované jednotky černé gardy zbytečně připravovaly wehrmacht a luftwaffe.

Bohužel se ukázalo, že se proradní Rusové jako obvykle uchýlili ke lsti. Stejně jako při přepadení Finska na podzim 1939, také u Stalingradu o tři roky později předstírali slabost a neschopnost, které měly zamaskovat, že za Volhou připravují k útoku čtyři vševojskové a dvě tankové armády, které měly rozsekat 6. armádu do jitrnic. Vůdci německého národa tak nezbylo než se znovu poradit s intuicí, odklonit 4. tankovou armádu z kavkazské fronty a vyslat ji na pomoc generálu Paulusovi. Z původních pěti armád, které chtěl generální štáb použít k rychlému dobytí sovětského naftového ráje, tak nakonec zbyly jen dvě, nebudeme-li ovšem počítat jednotky, stažené z fronty už dřív.

Kverulanti s rudými lampasy na kalhotách by sice mohli poukazovat na fakt, že nejvyšší ruské pásmo má skoro stejnou rozlohu jako celé Německo, taková drobnost by však neměla pro vysoké bojové kvality německé armády představovat neřešitelný problém. Jistá malá nepříjemnost se však do plánů přece jen vloudila: ze sedmi výborně vycvičených horských divizí bylo možné nasadit pouze dvě – zbývající už bojovaly jako obyčejná pěchota jinde. Stejně dobře připravený sbor italských alpinistů kdosi poslal nějakým nedopatřením na výpomoc ke Stalingradu.

Když pak bleskový postup pohořím začal váznout na nedostatku horských jednotek, Vůdce zasáhl naprosto nekompromisně. Za viníka této situace označil maršála Lista, velícího útoku na Kavkaz, odvolal ho a ujal se řízení skupiny armád A osobně. Při této příležitosti se zbavil také náčelníka generálního štábu Hal-dera, který byl od začátku proti rozdělení skupiny armád na několik menších částí a sýčkoval, že by se to wehrmachtu nemuselo vyplatit. Nikdo nemá rád proroky, zvláště pokud se jejich chmurné předpovědi začnou přece jen plnit...

* * *

Obecně se má za to, že velcí páni mívají velké starosti, zato strasti prostého člověka nestojí ani za zmínku. Oč jednodušší by pak měl být život obyčejného pěšáka? Nemusí přemýšlet, veškeré myšlení za něj obstarají jeho velitelé. Nemusí se zabývat tím, kde složí hlavu, co bude jíst a do čeho se oblékne, o to všechno by se měla postarat armáda. Život vojenský – život veselý. Každý pěšák dbalý své cti by však i o životě v nejmodernějších kasárnách v době míru zcela jistě prohlásil, že taková existence stojí, řečeno ještě celkem mírně, za pendrek.

Vojákům pěší divize, kteří se už přes dva týdny plahočili v nesnesitelných vedrech rozpálenou kubánskou stepí, připadal mírový život v kasárnách jako nepoznaný, ryze vysněný ráj. Kvůli horku se vydávali na pochod v deset hodin večer a za noc urazili padesát kilometrů. Přes den se ukrývali ve stanech a marně se pokoušeli spát. I pod stanovými plachtami vystupovaly teploty běžně nad padesát stupňů, člověk se vařil, i když se svlékl do naha. Jestliže se svlékl, vydával tělo na pospas mračnům nejrůznějšího krvelačného hmyzu, ale i kdyby se celý zabalil do jemné síťoviny, nevyřešil by tím problém žravých všů, jimiž byl každý obsypaný jako májová třešeň květy.

Největší problém v těchto vedrech představoval zoufalý nedostatek vody. Většinu zásob pěších jednotek přepravovala koňská spřežení, a koně v panující výhni dokázali vypít málem všechnu vodu přiváženou k jednotkám. Každý voják dostával na den litr vody – zbytek potřebných tekutin přijímal v čaji, sladové kávě a polévce – což ovšem ani zdaleka nestačilo zahnat palčivý pocit žízně, nemluvě o tom, že nikomu nikdy nezbyla ani kapka na mytí nebo holení.

Těla se dusila pod nánosem blátivé kaše, tvořené pískem, prachem a potem, a kůži rozleptávala vyloučená sůl; především kvůli ní se vojákům tvořily kolem krku, v pase a na zápěstích rudé pruhy odřenin, z nichž brzy začaly rašit mokravé boláky. Nikdo raději ani nechtěl zkoumat, co všechno by se jim mohlo vylíhnout v holínkách, zasvěcené by však nijak nepřekvapilo, kdyby se odtud jednoho dne vydal na vítězný pochod světem nějaký hrůzostrašný mor, vyliďující celé kontinenty.

Snad každého vojáka při čištění zbraní alespoň jednou napadlo, co by se asi stalo, kdyby z hlavně najednou vyšla rána. Někdy byly takové případy prohlášeny za nešťastnou náhodu a postřelený se s „ránou za milion“ vrátil domů do vlasti. Pravděpodobnější však bylo, že dotyčný bude obviněn ze záměrného sebepoškození a pokusu vyhnout se vojenské povinnosti. Za to mu hrozil v lepším případě trestný prapor, v horším – pokud počet podobných nehod právě stoupal – poprava před vlastní jednotkou.

Než se dát zostudit a zastřelit před kamarády, to už by bylo lepší rovnou strčit hlavu do huby a zmáčknot spoušť,

říkali si vojáci. Většinu z nich ale pomyšlení, že takovou možnost vyvážnout z ruské mizérie budou mít vždycky, trochu uklidnilo a odložili provedení na dobu, až bude opravdu nejhorší. Stávaly se však i případy, že člověk otupený a vysílený strádáním už nedokázal na nic čekat a celý svůj zpackaný život ukončil vlastní rukou.

Důstojníky to vždycky zaskočilo, každá taková událost je stála spoustu papírování a vysvětlování. Ještě nepříjemnější pro ně ale bylo, že po každé sebevraždě museli promluvit mužstvu do duše, vysvětlit, že dobrovolný odchod ze světa je vlastně zbabělostí, zradou vlasti a kamarádů, těžkou ranou pro rodiny a hanbou, která padne na celou jednotku. Domlouvali vojákům, aby se neostýchali přijít s každou svou starostí za nimi, slibovali, že se jim ze všech sil vynasnaží pomoci, a přitom věděli, že toho můžou udělat jen velmi málo. S únavou a špatným zásobováním nic nesvedli – sami jimi trpěli také – a proti duši leptajícím dopisům z domova, kterým se ve všech armádách na světě říká „nezlob se a sbohem“, žádná opravdu účinná zbraň neexistovala.

Na zbědovanou rotu kapitána Klatta se však jednoho dne přece jen usmálo štěstí. Německé jednotky uvízly v urputných bojích o každou ulici Krasnodaru, rota však prošla městem téměř beze ztrát – její úsek tentokrát tvořila velká zelinářská zahrada, v níž se nepřítel nemohl nikde ukrýt. Třicet minut po zahájení útoku mohl kapitán hlásit: „Jednotka ‚Kláda‘ se bez větších potíží probíjela k mostu přes Kubáň. Most je úplně zacpaný unikajícími Rusy.“

„Mají v okolí nějaké tanky nebo děla?“ zeptal se velitel praporu.

„Ne, pane majore, nic takového nikde nevidím.“

„Tak alou na most a stříhat dráty! Jestli se vám ho podaří obsadit, vaše rota může počítat s týdnem odpočinku.“

„Rozkaz, pane majore!“ vyhrkl kapitán rázně, třebaže slibu příliš nevěřil. Na to už byl v armádě příliš dlouho. Postavil dvě čety zády k předmostí, aby přerušily proud unikajících rudoarmějců, a pokývl poručíku Merckovi, aby zaútočil po mostovce. Ve chvíli, kdy kulomety jeho čety začaly ostřelovat postavení za řekou, ruský velitel demoliční skupiny rozhodně stlačil páku detonátoru, pod šesti betonovými pilíři se oran žově a fialově zablýskalo a celá mostovka se začala lámat.

Rachocení výbuchů skoro přehlušil zoufalý křik ustupujících rudoarmějců a bolestný nářek koní. Desítky lidí a koní vylétly vzhůru a do stran, stovky padaly do chladných zpěněných vln Kubáně, kde je bombardovaly bloky a úlomky betonu, žulové kostky dláždění, kovové části zábradlí, bedny, zbraně a munice z rozmetaných vozů. Výbuch a krupobití těžkého závaží málokdo přežil, rychlý proud odnášel zabité a raněná těla lidí i zvířat k moři. Hlavy prorážely hladinu pokrytou silnou vrstvou šedého prachu; vypadalo to, jako by těla uvízla v hladké skalní stěně a neměla sílu se vyprostit.

Muži z čety poručíka Mercka se vztekali.

„Hovadský Rusové!“ prskal Mayer. „Jako by nestačilo, že se zabíjíme mezi sebou, musí ještě odpravovat vlastní lidi! Udělal by tohle nějaký Němec?“

„Udělal,“ přikývl Tiemann. „Kolik jich tam zařvalo? Dvě stě? Tři sta? Kdybysme ten most dobyli a pověsili se jim na paty, padlo by jich stokrát tolik. Takhle si zajistili tři dny na odsun a postavení nové linie.“

„Víte, co je na tom krásný?“ zazubil se zrzavý a pihovatý nováček Klieber. „Že tím posloužili i nám. Než sem ženisti dotáhnou ty své pitomý pontony a stlučou náhradní most, můžu se tu rekreovat. Vykoupat se, můj ty Bože, a vyprat si ty smradlavý hadry! Možná nás za tu dobu dojedou i vozy se žrádlem a vyfasuju prášek proti všim a petrolej, abysme jim zase mohli trochu znepríjemnit život. Já potkat toho Ivana, který to odpálil, pěkně mu poděkuju a rozdělím se s ním o všecko, co mám.“

„Dobře, hoši, teď máme opravdu padla,“ prohlásil poddůstojník Breitner, když došel ke skupině vojáků. „Vracíme se do té zahrady, kterou sme prošli. Vyhrabem si nějaký díry pro případ, že by za náma ještě zůstali nějaký Ivani, postavíme stany a pak bude nástup na osobní hygienu. Voda v Kubáni je sice ledová, ale to je v tomhle vedru jenom dobře. Po tý budem spát jako mimina.“

„Ně že bych byl proti vykoupaní,“ ozval se Hasse, „ale jak to bude se žrádlem?“

„Až nás dojedou špekouni, bude gulášová polívka. Podle toho, co sem slyšel, se budou taky fasovat cigarety a mýdlo s jelenem.“

„Co je to mýdlo?“ zeptal se Klieber a všichni se rozesmáli. Erich Breitner měl Kliebera rád, sám kdysi po příchodu mezi tyto sršaté válečníky upozorňoval záměrně přeháněnou naivitou na své mládí a nezkušenost, aby toho od něj náhodou nečekali tolik jako od sebe. To ale bylo před šestnácti měsíci a od té doby se stal veteránem, vysloužil si Železný kříž druhé třídy, zranění, starší milenku a po veliteli druhou nejvyšší hodnost v četě. Teď už žádné mimikry nepotřeboval.

„Uvidíš,“ odbyl nováčka, aby se nezdržoval, a pokračoval: „Taky by se měl rozdávat hajzlpapír a pasta na zuby.“

„Ta válka je prostě něco úžasnýho!“ vydechl Klieber. „Fakticky pasta na zuby? Neslyšel si takhle náhodou ‚pěstí do zubů‘ nebo něco podobnýho? To by mi štymovalo víc.“

„Pro kojence, jako seš ty,“ obrátil se k němu poddůstojník s nezničitelně dobrou náladou, „se bude vydávat taky čerstvý velbloudí mlíko. Prý je moc zdravý a výživný.“

„Já tudle válku prostě miluju,“ hlesl Klieber okouzleně. „Takovej luxus sme si doma nikdy nemohli dovolit. Velbloudí mlíko! Už jenom kvůli tomu tohle všechno stálo za to.“

„Tak zvedněte zadky a jdeme!“ přikázal poddůstojník Breitner. „Dáme se trochu do fazóny a pak hurá do starodávný Kolchidy.“

„To si snad děláš srandu! Není to zas nějaká nová pohlavní nemoc? Znělo to tak,“ dožadoval se Mayer souhlasu ostatních a všichni mu na to vážně přikýkli.

„Vy ignoranti! Nikdy ste neslyšeli o zlatém rounu?“

„Aby měl člověk zlatý houna,“ pravil Tiemann rozšafně, „na to by musel dobře a pravidelně žrát. To ovšem není náš případ.“

Jakmile pominulo bezprostřední nebezpečí, všichni vojáci se začali chovat jako malé děti. Erich Breitner to věděl.

Třebaže byl z mužů v jednotce stále nejmladší – narukoval jako sedmnáctiletý dobrovolník – jakékoli dětinství se mu protivilo.

„Pohyb!“ zavrčel. „Kdo se okamžitě nezvedne, bude kopat latríny.“

Popravdě řečeno, stavět latríny bylo mnohem snadnější než budovat obranu, z jakéhosi důvodu se však tato práce musela vždycky přidělovat jako trest, dobrovolně se do ní nikdo nehmul. Hrozba zapůsobila. Vojáci posbírali své věci a s kletbami vykročili v zástupu za poddůstojníkem.

Bez reptání dovedou pochodovat pouze pitomí civilisté.

KAPITOLA 2

Krajina na Kubáni připomínala biblickou rajskou zahradu, v níž žádná Eva dosud neutrhla ze stromu zakázané jablko. Země štědrě vydávala své plody, nerozlišovala mezi přítelem a nepřítelem, jak se to v průběhu civilizace naučili dělat lidé. Krasnodarští dělníci se sice na vetřelce dívali nepřátelsky, protože ustupující Rudá armáda před odchodem zničila naftové rafinerie a všechna průmyslová zařízení, a nyní se obávali, z čeho budou žít, město však bylo především centrem úrodného zemědělského kraje a rolníci vnímali příchod wehrmachtu jako své osvobození.

Jakmile začala evakuace – sovětsí funkcionáři se vytrhli ještě dřív, než byla vyhlášena –, odvedli si z kolchozních stájí, vepřinů a drůbežárén hospodářská zvířata a rozebrali sklady potravin určených k odvozu do průmyslových oblastí. Rozpustili násilně ustavené kolchozy, z tajných úkrytů vytahali zakázané svaté ikony a obnovili činnost pravoslavné církve. V chrámu, sloužícím za sovětské vlády jako sklad obilí, bylo konání bohoslužeb povoleno už před půl rokem a ze sibiřského tábora se vrátil místní pop, uvězněný za „protistátní činnost“, věřící se však směli modlit pouze za vítězství sovětských zbraní.

Teď se ale zdálo, že se navracejí staré časy hojnosti, kdy Kubáň spravovali sami kozáci, bránící jižní hranici Ruska proti Turkům, rolníkům se vrátili rodinná pole a nikdo je nebude nutit, aby svou úrodu bezplatně odevzdávali „vlasti“. Běh života začnou znovu určovat přírodní cykly a církevní kalendář, a ne neschopní a krutí kolchozní funkcionáři, dosazení bůhví odkud, kteří neměli o zemědělské práci ani ponětí. Zato ale chodili opásaní revolvery a za sebemenší neposlušnost posílali hospodáře i celé rodiny na dlouhá léta do pracovních táborů.

Prostí venkované se chtěli německým vojákům odvděčit, bez pobízení dováželi do zásobovacích skladů wehrmachtu na trakařích mouku a brambory, v koších vystlaných senem nosili vejce, proutky přiháněli husy a přinášeli celé hrozny kuřat, svázaných nohama k sobě a tlukoucích poděšeně křídly. Vojáci sténali nad vydatnými porcemi jídla a některým se z nadměrné a tučné stravy dokonce udělalo tak špatně, že museli vyhledat lékařskou pomoc.

Přínejmenším stejně úžasný byl ale dostatek vody, která jim za pochodu od Rostova tolik chyběla. Konečně se mohli do sytosti vykoupat v osvěžující chladné řece a smýt ze sebe špínu dlouhého přesunu. Na břehu Kubáně roztopili ohně pod dvousetlitrovými plechovými sudy, naházeli do nich celé kostky jádrového mýdla a vyprali propocené a zaprášené prádlo a uniformy. Polní prádelny by to sice svedly líp, jako vždy však měly za bojovými formacemi několikadenní zpoždění a vojáci už nevydrželi čekat ani hodinu.

Oholili se, nechali si od kamarádů nakrátko ostříhat vlasy a konečně se jakž takž zbavili neodbytných vši. Zdejší druh vypadal mnohem odolnější než vši jiných národů – v pudru přidělovaném zdravotní službou si přímo libovaly a zvykly si i na petrolej. Ani ony však nedokázaly odolát dezinfekčnímu mýdlu a teplým koupelím, vypraným svrškům a především neobyčejně hustým dřevěným hřebínkům, které vesničané velmi zručně vyráběli. Je pravda, že se do dvou týdnů objevily znovu, ale čtrnáct dnů znamená v životě vojáka na frontě celou věčnost.

* * *

Stavba pontonového mostu zabrala ženistům osmáct hodin, tři dny jim však trvalo, než na místo vůbec dorazili a přivezli potřebnou techniku. Od Rostova ke Krasnodaru museli vybudovat osm mostů a vyztužit několik cest přes bažiny opracovanými kmeny, a teď už byli skoro na konci se silami. Velitelé si to uvědomovali, přesto je však museli pohánět k většímu spěchu. Každý den navíc sloužil nepříteli, znamenal více vybudovaných zákopů a odolnějších opevnění, víc zásob a munice dopravených do přední linie, víc záloh, jež bylo možné přisunout na novou bojovou linii.

Pěchota se pomalu zotavovala z dlouhého namáhavého pochodu a těšila se z dojíždějících kolon se zásobami; třebaže jídla byl v tomto pozeňnaném kraji nadbytek, erár vojákům stále dlužil část přidělu cigaret, a především už dlouho nedostali žádnou poštu z domova. Ta pro ně představovala – navzdory propagandisticky přibarveným hlášením politicko-osvětových důstojníků – nejdůležitější duchovní vzpruhu, která jim pomáhala překonávat největší obtíže. Když pak konečně dorazila, byl jí plný poštovní pytel, z něhož se dostalo na každého.

Kdo neměl ve vlasti snoubenku nebo manželku, tomu psali rodiče či přátelé, ale prozíravá vojenská správa se přičinila, aby se dostalo i na vojáky, kteří neměli nikoho. V každé zásilce pošty se nacházelo také několik dopisů adresovaných „Vojákovi na východní frontě“, které posílaly mladé příslušnice Svazu německých dívek. Všechny byly zamilované do Vůdce a nadšeně líčily, jak pod jeho vedením Německo vzkvétá, ale zmiňovaly se také o věcech, nad nimiž se hrdý obránce vlasti sice jen ušklíbl, ale přesto mu zalily duši příjemným teplem: o nových účesech a šatech, o filmech v biographech a sbírkách zimní pomoci, jimiž dávali lidé doma najevo, že na své vojáky nezapomínají a záleží jim na tom, aby jim pobyt v poli co nejvíc ulehčili.

Naivní psaníčka často obsahovala drobné amulety pro štěstí: vylišaný čtyřlístek nebo pomměnkou, vlastnoručně vyšitý kapesníček nebo řetízek s madonkou či křížkem. Žádný voják pak už neudělal ani krok bez svého talismanu, a jestliže se mu doopravdy poštěstilo vyvázat z nějakého nebezpečí, přisoudil všechny zásluhy tomuto dárku a

modlitbám svého anděla strážného. Z náhodné korespondence se pak někdy vyvinul silný vztah, alespoň pro muže v poli, kteří ochotně podlehli dojmům, že na ně doma ve vlasti čeká dívka, která všechno jejich strádání na frontě jednoho dne odmění.

* * *

Bylo po večeři, vojáci umyli jídelní misky a příbory v řece – měli nařizeno umývat je v horké vodě u kuchyní, jenže poté jim jídelní náčiní nepřijemně načichlo chlorem. Pak si zapálili cigarety a nedočkavě otevírali dopisy. Nesobecky se dělili o všechny radosti i strasti, o nichž se dočetli.

„Tak můj kluk už má čtyry zuby!“

„No to je toho, můj děda jich má pět!“

„Teta Erna umřela.“

„Upřímnou soustrast! Byla fajn?“

„Jak se to veme. Když sem byl u ní, musel sem se pořád modlit, ale za to mi cestou z kostela vždycky koupila bonbóny. Pralinky a tak.“

„To byla eště dobrá. Moje tety mi jaktěživo nedaly ani cukrové špalek.“

„Z mého bráchy udělali poručíka.“

„Proboha, a co provedl?“

Starostlivě hledali náznaky, jestli se v Německu bombarduje, ale o tom se nikdo neodvážil ani zmínit ve strachu, že by jeho dopis cenzura nepustila. Tuto informaci jim dodaly teprve noviny, které přicházely spolu s poštou. Vítězné titulky o dvaceti nebo padesáti sestřelených vzdušných banditech nutně přiváděly na svět otázky: Podařilo se jich sestřelit dvacet ze sta? Nebo padesát z pěti set? O tom se noviny nikdy nezmiňovaly, jenže vojáci nebyli včerejší.

I kdyby protiletadlová děla a stíhači rozstříleli vetřelce na nudle do polévky, některým se jistě podařilo proniknout nad podniky a města, shodit puny a tu a tam také něco zasáhnout. Filmové týdeníky v posledních dvou letech často ukazovaly záběry bombami zničeného Londýna a dalších anglických měst, nebylo tak těžké si představit, že se dosud nezdeptaná Británie jednoho dne pokusí o odvetu. Tím spíše, že se poslední dobou začala do letecké války nad Evropou stále víc zapojovat i americká letadla.

Spolehlivý dřič Tiemann dostal tři dopisy od ženy, byla v devátém měsíci a každou chvíli už měla porodit, protože pak už nebude mít dost času a možná ani sil, jak sdělovala, psala mu předem „do zásoby“. Stejně zdatnou dopisovatelkou byla Klieberova dívka, ještě ani nešestnáctiletá panna s přísnými katolickými rodiči. Klieber si liboval, jak šikovně si všechno dokázal zařídit: „Ema mi nebude zahejbat, protože ještě nemá vůbec ani tušení, co to je.“

„A už ses jí dostal pod sukně?“

„No dovo! O takových věcech džentlmen nikdy nemluví.“

„Aha!“ řekli si veteráni, kteří věděli své.

Zatrpklému Hassemu, který žádnou poštu nečekal, slavnostně předali dopis od neznámé dívky, adresovaný „Některému vojákovi“. Přečetl si jej pouze z povinnosti, podruhé se zájmem a při třetím čtení už byl do pisatelky zamilovaný až po uši.

Poddůstojník Erich Breitner si nejprve přečetl dopis od matky, voňavou obálku s přikresleným červeným srdíčkem si nechal na později, aby se mohl ještě aspoň chvíli těšit. Loni v listopadu byl při kyjevské obklíčovací operaci zraněn a během léčení ve vlasti se seznámil s půvabnou rehabilitační sestrou Ursulou, vdovou po kapitánovi, který padl při tažení ve Francii. Ursule bylo sedmadvacet, a upřímně řečeno nic lepšího ani nemohlo tehdy ještě neopeřeného osmnáctiletého dobrovolníka potkat. Stala se jeho první milostnou zkušeností, ještě důležitější ale bylo, že představovala jeho nejpevnější pouto s vlastní, dávala všemu jeho snažení pro vlast smysl.

A pokud jde o ten věkový rozdíl, ne nadarmo se říká, že jeden rok na frontě vydá nejméně za pět v civilním životě. Z někdejšího berlínského uličníka se stal muž, který dokázal ušlápnout padesát kilometrů na jediný zátah s plnou polní kulometem vzor 42 na rameni, důvěrně se znal se smrtí a dovedl se vypořádat se strachem, i když všude kolem něj dopadaly puny a dělostřelecké granáty, fistulí hvízdaly střely a ocelové střepiny a proti bojové linii se s temným rachotem vyhrnuly ruské tanky, které pěšákovi, tisknouce hlavu k zemi, připadaly obrovské jako stodoly. To ale zdaleka nebylo ještě všechno: ani v těch nesložitějších situacích neztrácel přehled a i z té nejzapeklitější dokázal najít východisko, jaké by snad nenapadlo nikoho jiného. Bylo jen třeba zapomenout na logiku, protože ta se válečnému poli odjakživa prozíravě vyhýbá.

„Něco nového?“ zeptal se Ericha Hasse, který si už dvakrát přečetl dopis od neznámé dívky a teď by si o ní chtěl s někým popovídat.

„Ne. Ano. Jak se to vezme,“ řekl poddůstojník a snažil se z matčina dopisu odfouknout velkou sazi, která přiletěla od polní kuchyně. To se mu nepodařilo, a když ji chtěl setřást malíčkem, rozmazal ji na velikost pětifeníku.

„Co bys rád?“

„Ale, znáš to. Napsala mi jedna holka z BDM. Takové ty věci o sobě, jak vypadá a co má ráda. Ale pak taky něco o tom, jak to vypadá v Německu.“

„No a?“

„Víš... jak to říct... Ty části o ní sou fajn. O její rodině, o škole a tak. Jak ale začne psát o Německu, najednou to vypadá, jako kdyby jí to někdo diktoval. Jako kdyby všechny ty holky dostaly nějaký muštr, kterej musí doslova opsat. ‚Vaše heroické oběti nebudou nikdy zapomenuty.‘ Copak něco takového může napsat šestnáctiletá holka?“

„No... Tys ve škole nikdy nepsal sloh? Německo, moje drahá vlast nebo něco na ten způsob?“

„Ale to víš, že jo!“

„A určitě si to napsal tak, abys dostal dobrou známku. Abys tam nacpal všechno, co se po tobě chce. Jestli ještě chodí do školy, možná do toho opsala kus domácí úlohy, aby toho bylo víc.“

„To je fakt, on ten dopis má osum stránek.“

„No vidíš! Takže by ti mělo být všechno jasné.“

„To jo, ale... Jak to doma vypadá doopravdy? O tom bych si rád něco přečet. Tyhleto kecy si můžu přečíst v novinách.“

Erich měl poměrně jasnou představu o tom, jak to ve vlasti asi vypadá, ale tu si moudře nechal pro sebe. Hasse nevypadal jako provokatér či udavač, běžající s každým získaným poznatkem za politickými důstojníky, v Německu se však odjakživa – a tím spíše ve válce – ze všeho nejvíc vždycky osvědčovalo pravidlo držet hubu a krok. Jestliže i zdi někdy mají uši, jakými naslouchacími orgány by pak asi musely být vybavené tenké příčky latrín, stanové plátno nebo na pohled sice jako kaše husté, ve skutečnosti však značně propustné ovzduší vojenských kantýn? Zlatá poučka veterána, který netoužil skončit svou vojenskou dráhu v trestném praporu, doporučovala pouhými čtyřmi slovy: „Hubu drž, vlasti služ!“

„Jak to vypadá doma?“ Erich ukázal napřaženou rukou kolem sebe. „V tomhle pitomém Krasnodaru sme skoro všechno rozsekali na maděru. Nějaký lidi utekli, pár jich zařvalo, ale většina to přežila a nakonec postaví všechno znovu. A teď si vem, že se v Německu vůbec nebojovalo! Takže jak to tam asi tak může vypadat? Úplně normálně. Lidi maj omezený přiděly a v noci je zatemnění, to je asi tak všechno. Pošta chodí, to znamená, že úřady fungují. A když pracují úřady, ty už se postarají, aby fungovalo taky všechno ostatní.“

„Ty tomu věříš?“

„A ty snad ne?“

Hasse se šikovně obrácené otázky lekl. „Co já...“ zabručel alibisticky. „Já bych toho chtěl prostě jen vědět víc. Když sme tak daleko od domova, měli by nám ho co nejvíc připomínat. Co je mi po nějakých ponorkách v Atlantiku, mě by zajímalo, jak to teď vypadá třeba v nějakém německém parku nebo lese. Víš, jak se ty listy začnou barvit do zlata a do ruda, ze stromů padaj zralý kaštiny, na trhu se začne prodávat hroznový víno...“

No nic, už tě nebudu zdržovat. To je dopis od tvý dívky?“

„Od mámy.“

„Aha, tak to promiň! Já myslel, že už si ho dočet. Tak já se ztratím.“

„Buď ty lásky, prosím tě,“ zabručel Erich, a protože ho Hasse vyrušil v polovině, začal celý dopis číst zase od začátku. Nezlobil se, číst dopis z domova je pro vojáka přece vždycky radost.

* * *

Když otevíral dopis od Ursuly, Erichovi se trochu třásl ruce. Každý muž na frontě si nejprve přečetl oslovení a pak hned obrátil na poslední stránku, aby se přesvědčil, nenajde-li tam slova žádající o pochopení a odpuštění. Válka už přece jen trvala příliš dlouho a některé ženy a spousta dívek nedokázaly čekat, našly si náhradu za vojáka ztraceného stovky kilometrů od domova, nějakého chrabrého protiletadlového dělostřelce nebo pilota, chránícího oblohu nad Německem, dělníka nepostradatelného pro válečnou výrobu, funkcionáře nacistické strany, nebo dokonce válečného zajatce z dekadentního Západu. V tomto ohledu byli zvlášť nebezpeční francouzští vojáci, kteří se sváděním německých dívek snažili vykompenzovat nepřijemné pocity, že před německými muži utekli z bitvy jako zajáci.

Erich si neustále opakoval, že se podobné nepřijemnosti nemusí nijak obávat, na druhou stranu však nedokázal vypudit z mysli případy, kdy na své přísahy věčné věrnosti zapomněly doma ve vlasti i některé provdané ženy, dokonce i matky několika dětí. Oddechl si, když zjistil, že Ursulin dopis končí jako obvykle ujištěním o lásce až za hrob, a teprve potom začal číst řádky plné něhy, stesku a nadějí do budoucnosti.

Muži se, jak známo, obvykle ostýchají dávat najevo příliš horoucí city. Pro vojáka na frontě, který si uvědomoval, že každé slovo jeho dopisu musí projít cenzurou, tohle platilo dvojnásob. Ženy o cenzuře možná vůbec nevěděly nebo ji záměrně ignorovaly, jejich dopisy proto bývaly mnohem vřelejší. Na polním poštovním úřadu divize si některé z nich předčítali nahlas jako milostné romány uveřejňované na pokračování v novinách, nejžhavější erotické pasáže si dokonce opisovali do zvláštního sešitu.

Na Ursuliny navoněné dopisy označené červeným srdíčkem tam čekali málem stejně netrpělivě jako jejich adresát, protože se často vyjadřovala ve vzrušujících jinotajích. Třebaže jim po formální stránce nebylo možné nic vytknout, některé pasáže útočily na mužskou fantazii s razancí tankového sboru – to když psala o bílých naškrobených prostěradlech šustících při sebemenším pohybu těla, snila o vzájemném omývání pod sprchou či o záclonách rozvlákněných vzrušeným lidským dechem.

Jestliže Ursulina vyznání tak silným dojmem i na muže, kteří ji neznali, Erich se měl co ovládat, aby po jejich přečtení nevyhlázel jako opuštěný pes. Za trochu jiných okolností by se pokusil získat dovolenou, a snad by se mu to díky jeho zásluhám i podařilo, teď však armády na východní frontě zahájily mohutnou, podle Vůdcova rozhodnutí poslední ofenzivu, a žádný ostřílený veterán proto neměl sebemenší naději, že by se dostal domů ještě před totální ruskou kapitulací.

Zbývala jediná cesta: co nejrychleji porazit Rusy a doufat, že Vůdce před dalším tažením do Persie dovolí svým obětavým a unaveným vojákům, aby si trochu odpočinuli u svých milovaných ve vlasti.

KAPITOLA 3

Za soumraku se od východu s řevem přibližila letka iljušinů. Pontonový most přes Kubáň byl strategickou podmínkou

dalšího postupu, vstříc letadlům proto zabouřily desítky flaků. Protiletadlové kulomety sypaly na zem hotové krupobiti vystřelených nábojnic, chřestily vojákům pod nohama jako rozbité sklo. Ale kupodivu – ruští piloti jako by se o most, ostrou dýku zabodávající se rovnou do podbřišku kavkazské fronty, vůbec nezajímali.

„Co to sakra bombardují?“ vyšel kapitán Klatt z velitelského stanu a pozvedl k očím dalekohled.

„Nějaké vlastní postavení. Možná se některé jejich jednotky vzbouřily,“ řekl s nadějí v hlase poručík Brauner.

„Řekl bych, že to nadělení sypou na vesnici za řekou. Na svoje vlastní civilisty. Není to trochu divné?“

„To víte, Rusové,“ prohlásil poručík Merck, jako by se tím dalo vysvětlit všechno. Potom se podíval vlastním dalekohledem.

„Třeba mě šálí zrak, ale... na těch domech vyvěsili prapory s půlměsícem! Ty lidi tam na nás čekají jako na smilování boží.“

„Proč myslíte?“ zeptal se poručík Brauner zmateně.

„Jsou to muslimové! Na ty mají komisaři spadeno možná ještě víc než na křesťany. Dát jim zbraně, vyřídili by si to se Stalinem sami. Pamatujete se přece, co se dělo na Ukrajině, když jsme tam přišli? Tisíce chlapů se chtěly přihlásit do wehrmachtu, ale my jsme je hnali svinským krokem pryč. Třeba to byla chyba, která by se nám jednou mohla vymstít. Tihle Čerkesové prý velice dobře střelí, jezdí na koních a šplhají po horách jako kamzíci. Bylo by dobré mít je na své straně, zvláště když o to sami tolik stojí.“

„Horší spojenci než Rumuni nebo Taliáni by jistě nebyli,“ přikývl zamyšleně kapitán Klatt. „Jenomže tohle my sami nerozhodneme.“

Vesnice za řekou hořela. Do vybihajících lidí pražily ruské kulomety.

„Já bych ty Ivany...,“ řekl zlostně poručík Merck. „Copak to jde, zabíjet lidi jenom proto, že chtějí uctívat vlastního boha?“

Kapitán se na něj zkoumavě zadíval a Merck se trochu zastyděl, že se dal tak unést. Koneckonců, pomyslel si, my sami přece nejsme zase o tolik lepší. Jakmile bude celý Kavkaz náš, začneme jim místo rudé hvězdy pro změnu vnucovat hákový kříž. Brzy nás budou milovat stejně horoucně jako dnes Rusy.

Dobrý Bože, proč jen jsem se nemohl narodit jako obyčejný lovec perel někde v Tichomoří? Tam aspoň nemají žádné ideologie. Jen vražedné šestimetrové žraloky. A potom snad ještě kanibaly.

* * *

Vojáci s rozhořčenými výkřiky přihlíželi, jak ruské bi-tevníky likvidují muslimskou vesnici. Možná si tam muži olejovali pušky, aby se připojili k wehrmachtu, jakmile dorazí. Možná o tom jen někdo zavtipkoval, což nesmířitelní komisaři jako obvykle považovali za první krok k vlastizradě. Bylo však nanejvýš pravděpodobné, že se ruské jednotky za řekou musely ještě před náletem stáhnout dozadu za vybudované linie, aby neutrpěly zbytečné ztráty, a nabídly tím wehrmachtu jedinečnou příležitost k útoku.

Jenže v ruském tažení nedělala vážné chyby pouze bránící se strana. Z Vůdcova hlavního stanu přišel rozkaz, že čest postupovat v čele útoku na Kavkaz musí připadnout slavné divizi SS s bojovým jménem Wi king. Její obrněné jednotky se však poněkud zdržely rozsáhlými manévry v kubánské stepi, při nichž měly obklíčit a zničit v hrůze prchající zbytky ruských armád.

Ještě před zahájením ofenzivy Vůdce přesně určil, ve kterých místech má k obklíčení dojít, rychlé jednotky proto dravými výpady uzavíraly obrovské oblasti stepi, kde pak musely čekat na pomaleji postupující pěchotu a dělostřelectvo. Když potom pěšáci prošli v rojnicích celým kotlem, nenašli v něm jediného ruského vojáka či odstavené vozidlo. Rudoarmějci tvrdě bránili linie na velkých řekách a na okrajích silně opevněných měst, vždy se však v pravé chvíli spořádaně stáhli a obsadili další pozice, předem vybudované zadními sledy.

I každý nováček pobývající na frontě teprve týden viděl, že se Rusové z tragických loňských porážek poučili. Vzdali se bezhlavých útoků za každou cenu a obrany bezcenných stanovišť do posledního muže, a namísto drtivé ofenzivy se rozhodli likvidovat německou brannou moc po menších částech. Strategickým ústupem získávali čas, který jim umožní vyrobit další zbraně a vycvičit nové vojáky, napínali německé komunikace až k okamžiku, kdy už nebudou schopné zajistit jednotkám v poli zásobování, a především vsadili na další ledovou zimu, v níž bude wehrmacht znovu mrznout ve stepi s výzbrojí vypovídající poslušnost. Pak chtěli spustit novou velkou ofenzivu, opakující úspěch zimního protiútoku pod Moskvou.

Jenže říšský kancléř a Vůdce německého národa všechny tyto obavy rázně smetl ze stolu. Podle něj byl sovětský stát a jeho ozbrojené síly v naprostém rozkladu, po dobytí Donbasu už nebyl schopný vyrábět zbraně a po obsazení kavkazských naftových pramenů mu nezbude než přiznat porážku a prosit o milost. Proto bylo třeba, aby mu poslední ránu zasadili příslušníci SS, kteří v Rusku i po skončení bojů zůstanou, aby zde zavedli nový, německý pořádek.

„Teď by se nejlíp hodilo přefrčít ten pitomý most a pustit se do Ivanů za řekou,“ prohlásil nováček Klieber a pohledem se dožadoval Erichova souhlasu. „Když na ně vltnem hned teď, ušetříme si spoustu krve a trablů potom, no ne?“

„Ty buď hlavně rád, že si rád,“ odbyl ho rázně Doddustojník. Jako veterán dobře věděl, že i po snadném útoku zůstávají na bojišti ležet mrtví a ranění a že voják má nejlepší šance na přežití pouze v případě, že příliš nevystřkuje hlavu. „První půjdou přes vodu SS, tentokrát přijdem na řadu až po nich.“

„Ale když se najednou objeví taková příležitost...“

„Ty se nudiš, vid'? Tak abys neřek, já ti hned najdu nějakou práci.“

„Ne, ne, děkuju pěkně. Zrovna sem si vzpomněl, že bych si měl pořádně vyčistit flintu. To má snad přednost, ne?“

„Jdi mi z očí!“ zasmál se Erich a mávl rukou. „Jak se to tak rysuje, půjdeme dopředu až zítra ráno. Do té doby si užijej

volna, kdoví, kdy si znovu takhle odpočinem.“

Iljušiny za sebou nechaly vesnici v plamenech a odletěly. Na pontonový most právě vjížděla průzkumná motocyklová rota divize SS Wiking, která po zbytečném týdenním přešlapování ukončila obklíčení prázdné stepi a vyrazila za dalšími vítěznými vavříny.

* * *

V okamžiku, kdy se na protějším břehu Kubáně rozvinula první četa tanků a další čtyři přejížděly po rozhoupaném mostě, zabouřilo několik baterií děl, dobře zamaskovaných v lese za hořící vesnicí. Pro Němce bylo skoro vlasteneckou povinností považovat veškerou nepřátelskou techniku za podřadnou, pravdou ale bylo, že si ruský univerzální 76,2mm kanón – mužstvem označovaný jako „račbum“ – přesností ani průrazností příliš nezadal s německými osmaosmdesátkami. Během několika minut stály tanky za řekou v plamenech, daleko horší ovšem bylo, že hořely i tři ze čtyř obrněnců, které uvízly na mostě.

„A tím pádem je celá slavná SS v hajzlu,“ odplivl si Mayer. „Než tyhle fákule shodí do řeky, aby se mohlo frčet dál, bude noc. A to ani nemluvíme o tom, že Ivani zůstali pěkně potichu, dokud jim kořist nestála za trochu námahy, ale teď asi ty podělaný pontony rozstřílejí na cimprcampr.“

„Odkdy řádně německej infanterista běduje nad tím, co se stalo těm nafoukancům od SS?“ zeptal se Hasse.

„No prosím tě, to je snad jasné, ne? SS vybouchli, takže teď je stáhnou zpátky a dopředu poženou ubohej kanónenfut, jako sme my – o co se vsadíš?“

„To se teda nevsadím, tak pitomej zas nejsem. Je jasné, že sme na řadě, od toho sme taky nejlepší rota v celém tom podělaným wehrmachtu.“

„To jo, to teda sme. Ten nejvypráskanější a taky nejspráskanější spolek na celém všivém světě. No co, zaběhnu ke kuchyním a zkusím sehnat nějaký chlast, než nás za tu vodu pošlou. Kdo ví, kdy se k nějakému šnapsu dostánem zase příště.“

„Přece po vítězství,“ ucedil Hasse suše.

„No jo, po vítězství, jenže kde máš napsaný, že se ho dožijem? Lepší je užívat si, dokud to de, no ne?“

„Horatius by to neřek líp.“

„Kdo to?“ zeptal se Mayer ostražitě.

„Ale, jeden svobodník z roty těžkejš zbraní,“ mávl rukou Hasse, jemuž se nechtělo nic vysvětlovat. Navíc si ani nebyl stoprocentně jistý, zda si starořímského básníka nespletl se středověkým církevním autorem Honoriem z Autunu. „Tak deme, ne? Kde to vážne?“

* * *

Po první láhvi sladké meruňkovice zapomněli Mayer a Hasse na veškerou opatrnost. Kuchaři měli dík štědrosti místních co rozdávat, v oněch dnech hojnosti u nich stála láhev docela slušné kořalky krabičku cigaret nebo půl tabulky čokolády. Pěšáci se posadili na břeh Kubáně, popíjeli a pokojně spolu rozmlouvali jako dva rybáři, kteří mají k dispozici spoustu volného času.

Hasse vyprávěl o „své“ dívce, která na něj doma v Německu čeká, třebaže ještě odpoledne neměl ani tušení, že vůbec existuje. Ruské kanóny suše práskaly a systematicky drtily pontonový most, celá jeho střední část se utrhl a odplouvala směrem k moři i se dvěma plápolajícími tanky. Hassemu to připomnělo benátskou noc, kterou prožil ještě před válkou, než bylo nařízeno zatemnění.

Jeho společník už nějakou dobu neodpovídal, Hasse se domníval, že si z přemíry zážitků a chlastu na chvíli zdříml. To mu docela vyhovovalo, mohl se tak vypovídat ze svých nejtajnějších myšlenek, ale co bylo hlavní – nemusel se s ním dělit o láhev. Když pak na dně zůstalo jen na dva hlty meruňkovice, Hasse se trochu zastyděl a strkal láhev Mayerovi. Polosedící a pololežící Mayer se svezl po svažitém břehu až k řece, do holínek se mu začala hrnout voda.

„Takhle se ožrat jako čuně!“ prohlásil znechuceně Hasse, popadl kamaráda pod rameno a začal ho tahat k sobě na břeh. „Měl bych ti do té vody namočit palici, aby ses trochu probral!“ Natáhl se pro Mayerovu přilbu pohozenou v písku, nabral do ní vodu a vychrstl ji příteli do obličeje. Stékající pramínky zrůžověly, teprve potom si Hasse všiml malé ranky těsně nad kamarádovým spánkem. Zatímco bezstarostně popíjel a žvanil, od mostu přiletěla ostrá ocelová střepina a zakousla se do místa, kde mohla napáchat nejvíce škody.

„Ty nejseš ožralej, ty seš mrtvej, ty blbče!“ hlesl užasle Hasse a pak začal prudce zvracet. Potom si vypláchl ústa říční vodou a zhluboka se jí napil. Byla to jen náhoda, že se posadili, jak seděli. Kdyby si Hasse sedl vlevo od Mayera, mohl teď být mrtev on. Nebo taky oba. Nebo nikdo.

Válka byla naprosto nevypočitatelná, jeden přežil deset velkých ofenziv ve zdraví, jiný slízl kulku, sotva vystoupil z vlaku. Vojáci museli otupět, pokud chtěli přežít. Hasse si uvědomil, že musí jít Mayerovu smrt ohlásit, ale ještě než se zvedl, zatlačil kamarádovi úžasem vypoulené oči a dvěma rozváznými doušky dopil láhev. Pohrdat božími dárky bylo nebezpečné, dobrotivý Otec na nebesích by se taky mohl pěkně nakrknout a víckrát už žádný neposkytnout.

* * *

Kapitán Klatt nedůvěřivě pozoroval dva kolchozníky ve vyšíváných rubaškách s usmolenými, kdysi dávno bílými čepicemi na hlavách, kteří se usadili v koutku jeho bunkru a zručně si balili ostře zapáchající cigarety. S rozkazem k

novému nasazení je k němu přivezl zpravodajský důstojník divize major Rummel.

„Neptejte se mě, co jsou zač, ale půjdou s vámi a pomůžou vám navázat kontakt s místními obyvateli,“ řekl. „Ti vás pak zavedou za ruské linie. Ivani zakopali děla hluboko v lese, naši kanonýři je nedokážou vyhmátnout a celá luftwaffe je plně vytížená u Stalingradu. Dokud ty kanóny nezlikvidujeme, zůstaneme tu trčet na místě. Naše jediná šance je vybrat je zezadu, odkud to nebudou čekat.“

„Komu máme za tu čest poděkovat?“ zeptal se kapitán trochu trpce.

„Přece sami sobě!“ prohlásil major Rummel a lišácky na něj mrkl. „Velitel divize ani nemusel dlouho přemýšlet.

„Pošlete na ty Ivany Klattovy chlapce,“ řekl. „Je to naše nejlepší rota a teď si pár dní odpočinuli, touhle dobou už budou zase celí žhaví zasloužit si žold.“

„Aha,“ přikývl kapitán Klatt. Mít pověst nejlepších ze všech bylo sice hezké, díky tomu však jeho rotu vždycky nasazovali do těch nejnebezpečnějších a nej-krkolomnějších akcí a pravidelně mívala z celé divize nejtěžší ztráty. Kdo by o tom mohl vědět víc než velitel, k jehož povinnostem patřilo psát rodinám padlých dopisy o tom, jak oblíbený a jak zdatný jejich syn, manžel, otec či bratr před svou hrdinskou smrtí za vlast byl a jak ho budou všichni postrádat, utěšovat je tím, že před smrtí vůbec netrpěl a byl pochován se všemi vojenskými poctami.

Pro kapitána Klatta zůstávala i milosrdná lež pořád jenom lží, mnohokrát proto pocítil touhu napsat: Váš vojáček byl trouba, který strkal hlavu, kam neměl, bál se jako my všichni, týden řval bolestí a hrůzou, než do-trpěl, našli jsme z něj jen roztrhaný mundúr a pár rozdrčených kostí... Nebo: Museli jsme ustoupit a naši padlí zůstali ležet, kde je zastihla smrt. Kolik podobných dopisů bude muset zase napsat po tomhle šíleném výpadu do nepřátelských pozic? Co když ten podnik skončí naprostou katastrofou? Kdo zaručí, že místní průvodci nezavedou celou rotu do léčky? Bylo sice známo, že se Kavkazané nikdy nesmířili se sovětskou nadvládou, co když ale právě jejich průvodci budou výjimkou?

„Hej, vy dva!“ zavrčel na muže majora Rummela. „Bud' to si zapalte pořádnou cigaretu, nebo s tím smradem jděte ven! Kdo to má číchat?“

„Ale, pane kapitáne, tohle je opravdová ruská machorka!“

„No a? Smrdí to jako spálená guma. Ven s tím! Až vás budeme potřebovat, pošleme pro vás.“

Falešní kolchozníci se postavili do pozoru. „Rozkaz, pane kapitáne!“ Vzali si ruské pušky a jutové pytle, nahrazující v Rudé armádě vojenské torny, a vyšli do zákopu.

„To bych rád věděl, co jsou tihle dva zač,“ posteskl si kapitán. „Ani trochu se mi nelíbí.“

„Pluk Brandenburg, pane kapitáne,“ přispěchal s vysvětlením poručík Merck. „Spadají pod admirála Canarise, pod abwehr. Čím mň se o nich mluví, tím líp.“

„Ruští Němci?“

„Přesně tak. Proto kouří to jejich svinstvo a i mezi sebou radši mluví jenom rusky, aby se náhodou neprozradili.“

„Schopní nejspíš budou,“ přikývl kapitán Klatt. „Co jsem tak slyšel, abwehr si svoje lidi vybírat dovede. Jenže budou taky spolehliví?“

„Co jsem slyšel já,“ řekl poručík, „jejich rodiny hospodařily na Volze přes dvě stě let. Postavily si domy, zúrodnily pole, odchovaly stáda – a pak jim komisaři všechno sebrali a nadělali z nich nevolníky. Když začala válka, nahnali ruské Němce do vagonů a odvezli je na Sibiř, jen tak pro jistotu, aby nepřišli do pokušení zradit dělnicko-rolnickou vlast. Mají rudým co oplácet, nemluvě o tom, jaké vyhlídky se jim můžou otevřít po našem vítězství. Já o nich nepochybuji.“

„Ať je to jak chce,“ uzavřel kapitán, „byl bych rád, kdyby na ně během celé té eskapády někdo nenápadně dohlížel. Někdo dost chytrý, aby poznal, kdyby na nás něco chystali, a dost rázný, aby okamžitě iniciativně zasáhl.“

Poručík Merck se usmál. „Právě jste mi tu vykreslil celkem věrnou charakteristiku poddůstojníka Breit-nera.“

„Ano, tohle je úkol přesně pro něj. A teď se podíváme do map.“

KAPITOLA 4

K ránu přivezli divizní ženisté dvanáct plechových útočných člunů. „Tohle si dám líbit!“ řekl spokojeně Tiemann a kopl do jednoho holínkou, až to zazvonilo. „To nejsou ty nafouknutý prezervativy, na kterých ste nás vezli přes Don, ty už něco vydržej!“

Hasse, trápený těžkou kocovinou, se přiloudal, jako by šel na popravu. Při pohledu na čluny poskakující na hladině se mu znovu zvedl žaludek. V životě se už nedotknu chlastu! sliboval si. Kdyby nás to včera nenapadlo, nebylo by mi teď na blití. A Mayer by byl pořád ještě naživu. Cítil, že se každou chvíli rozpláče. Chudák Mayer! opakoval si stále dokola, protože člověk dokáže podvádět sám sebe i v myšlenkách. Ve skutečnosti bědoval nad smutným osudem chudáka Hasseho.

Když si upravoval popruh pouzdra s plynovou maskou, zašlestit mu v náprsní kapse dopis od neznámé dívky, plavého anděla Marie-Anne Stohrové, který se doma ve vlasti modlil za jeho bezpečí. Takhle je to! trhl sebou náhlým poznáním. To jen díky jejím modlitbám včera večer vyvázl z nebezpečí, a stejně ho ochrání i dnes. Musí jí co nejdřív odepsat a poděkovat. Musí na ni zapůsobit, aby ji zaujal a udržel si ji. Rozbolavělým žaludkem se mu začalo rozlévat příjemné teplo. Už aby měli tenhle útok za sebou, hned potom dívka napíše.

V té chvíli do něj někdo silně strčil, jen taktak se udržel na nohou. „Co je to s tebou?“ houkl na něj nerudně poddůstojník Breitner. „Jak dlouho se tu chceš takhle pitomě uculovat? Zdržuješ nás všechny!“

Nějak moc nám s těma frčkama vyrostl! řekl si Has se. Už by měl pomalu od někoho dostat pár přes hubu, aby se trochu vrátil na zem.

Za zády jim začaly pufat minomety sázející k okraji lesa dýmovnice. Rota se vydala přes řeku. Až na protějším břehu vyběhnou z člunů, budou už opravdu na Kavkazu. Vypadalo až neskutečně, jak daleko se německá armáda dostala. Kavkaz, to zní romanticky, pomyslel si Martin Hasse. To se bude Marie-Anne určitě líbit.

* * *

Ruská děla se vůbec neozvala. Rota se přeplavila v místech, kde les přiléhá na deset metrů k řece, navíc pěšáky kryla ranní mlha a hustý černý kouř z dýmovnic. Rusové ale o jejich přítomnosti museli zcela jistě vědět – bručení přívěsných motorů nebylo možné přeslechnout – a dalo se předpokládat, že o jejich průniku informovali nějaký vyšší štáb. Potom ovšem zřejmě došlo k úkazu, který byl pro ruské velení spíše typický než výjimečný: hlášení se někam ztratilo a na překročení řeky nepřítel nijak nezareagoval.

Falešní kolchozníci z pluku Brandenburg vedli rotu sotva znatelnými pěšinkami vyšlapanými lesní zvěří. Proplétali se zprava doleva, obcházeli hustá trnitá křoví a popadané kmeny, tu a tam procházeli stružkami vyrytými do svahů divokými náporů vody. Stromy tu rostly tak hustě vedle sebe, že občas museli procházet v předklonu pod propletenými silnými větvemi a místy mohli projít jen v podřepu, „kachní chůzí“, kterou na kasárenských dvorech s oblibou přikazovali poddůstojníci, zocelující nováčky.

„Prokletý prales!“ odplivoval si Tiemann. Toužil po cigaretě, ale za pochodu bylo zakázáno kouřit, proto si utrl alespoň několik jedlových výhonků a zkusil je žvýkat. Doufal, že si osvěží dech nejčistší lesní vůní, jehlice však chutnaly kysele a trpce jako šťovík. „Kdyby mi to jen trochu myslelo, přihlásil jsem se u odvodu k námořnictvu. Z těch aspoň nikdo nechce dělat kanžíky.“

„Ale taky by to mohlo dopadnout tak, že by tě šoupli k ponorkovému loďstvu,“ řekl kdosi. „A než se dusíš smradem a nakonec jít ke dnu v železný rakvi, to už je stokrát lepší chciplout na čerstvém povětří.“

„Nemluvit!“ sykl ostře Erichův hlas. „Sme uprostřed bojové akce, ne na školním výletě.“

Přes všechny potíže se dostali hluboko do ruského týlu. Když o dvě hodiny později vypálila ruská děla salvu proti německým liniím, nacházeli se už tři nebo čtyři kilometry na východ od skrytých baterií.

Najednou se hustý černý les vepředu poněkud prosvětli, pěšáci přicházeli k planině, na níž silný vítr vyvrátil v okruhu asi dvou set metrů všechny vzrostlé stromy. Podivuhodné a trochu strašidelné bylo, že všechny kmeny ležely paprskovitě uspořádané od středu, jako by je tu pečlivě urovnal nějaký hrající si obr. Uprostřed planiny mezitím stačil vyrůst – nebo běsnění živlu jako zázrakem odolal – nevysoký bělající se stromek s kulatou korunou. Rozkvetlá jablonoň? pomyslel si zmateně Erich. Vždyť už máme pomalu podzim!

Příslušník pluku Brandenburg dal signál k zastavení a kapitán Klatt mužům gestem přikázal zalehnout. Unavení vojáci s povděkem klesali mezi povalené kmeny, jako by se zástup, stále ještě vycházející z temného lesa, postupně propadal do země.

„Co je to tam?“ zeptal se Erich šeptem druhého falešného kolchozníka.

„Ten strom uprostřed? To je kouzelná jablonoň.“

„Jak – kouzelná?“ hlesl poddůstojník nejistě. I ten nejudatnější německý válečník pocítil slabost v kolenou, jestliže měl náhle co dělat s čáry, černokněžníky či záhrobím.

„Když se chce nějaká zdejší ženská vdávat nebo nějaký čas po svatbě nepřijde do jiného stavu, tancuje kolem toho stromu za úplňku úplně nahatá a pak na větev zavěsí stužku ze svého spodního prádla. Do roka se jí pak každý její přání splní.“

„Kecáš!“

Canarisův muž pokrčil rameny. „Zdejší lidi tomu věří. Prý se to už mockrát potvrdilo.“

„Neříkej mi, že by ruský úřady dovolovaly takový... pohanský rejdy!“

„Jo, kamaráde, do tohohle se nikdo neodvází moc vrtat. Nezapomeň, že tady žily dávno před Kristem Amazonky, Médea a podobný čarodějnice. Stalin má být taky někde odsad. A prý na tyhle staré pověry dost dá. Co my víme, třeba poručil, aby rudý nechali zdejší čarodějnice na pokoji, aby si to s nima nějak nerozházel.“

„Tím by se hodně věcí vysvětlilo,“ ušklíbl se Erich, který si představil vůdce světového proletariátu, jak za úplňku tančí nahý kolem plané jablůňky a přivolává hromy a blesky na hlavy německých vojáků.

„U nás na Volze zase starý ženský věští z rybích kostí a pak dělají nějaký tajný kejkle kolem vykotlaný vrby. Všude je něco, v Německu možná taky, jenom o tom tak moc nevíme. Ženský sou holt tajemný bytostí, jako z jiného světa.“

„To máš sakra svatou pravdu,“ přikývl Erich a trochu ho bodlo u srdce, když si vzpomněl na Ursulu a na mocná kouzla, jimiž ho k sobě připoutala. „Ale proč sme teď tady? To tu budem taky provozovat nějaký čáry?“

Canarisův muž se usmál. „Tady se sejdem s místními. Jak bysme se jinak měli domluvit? U tří sta šestadvacátý borovice na východ od řeky? Nebo, na tom místě, kde se Theofan jednou popral s medvědem?“

„A co takhle jednoduše označit místo na mapě?“

„Nepocházíš ty takhle náhodou z Evropy?“ zeptal se Ericha příslušník slavného diverzního pluku. „Probud se, člověče, tady seš v Rusku! Celej Kavkaz je na mapě vyznačený jako jedinej hnědej flek. Tady sou prostě hory – a nazdar!“

„No jo, to mě mohlo taky napadnout. Co se dá dělat, budem teda čekat.“

Erich se neubráníl mohutnému zívnutí. Rota se začala připravovat k výpadu ve tři hodiny ráno, a teď už bylo skoro poledne. Rád by si na chvíli zdířl, ale to si v žádném případě nesměl dovolit. Musel dohlížet na dva falešné kolchozníky, jejichž věrností si nemohl být stoprocentně jistý. Nepatřili totiž k wehrmachtu...

* * *

Asi půl hodiny poté, co celá rota zalehla mezi vyvrácené kmeny, se nad plání ozvalo několik ptačích trylků. Canarisův muž zpozorněl a začal se rozhlížet kolem sebe.

„Co je?“

„Znamení.“

To jsou mi věci! pomyslel si Erich. Ptáci začali znovu koncertovat dvě minuty poté, co se všichni vetřelci z pláně ztratili, ale jejich zpěv mu nic neřikal – sám by po hlase poznal nanejvýš kukačku.

„Víš to jistě?“

Canarisův záškodník si povzdechl. „Ty si z města, vid’?“

„Jo. Z toho největšího a nejlepšního. Přímo z Berlína.“

„No a já sem vesnickej. Takže tohle nech laskavě na mně!“

Utrhl list trávy, napnul jej mezi nataženými palci a foukl. Ozval se zvláštní kvílivý zvuk. „To byl bukač,“ prohlásil muž hrdě. Zopakoval signál ještě dvakrát, keře na okraji vývratu se pohnuly a na pláň vstoupili dva muži v čerkeských halenách. „A tihle nás povedou.“

* * *

Dělostřelecká palba se ozývala stále blíž. Čerkes v čele zástupu zvedl ruku a přivola k sobě kapitána Klatta. „Jsme asi sto metrů od ruského postavení,“ tlumočili falešní kolchozníci. „Před námi je balka, tam mají tyl. Kuchyně, koně, sklad nábojů a podobně. Padesát metrů napravo je cesta, na té mají hlídky. Ty musíme dostat, než půjdeme dál.“

„Kolik lidí tam je?“

„Říkají, že tři. Vojáci na baterky, napůl ještě v civilu. Zřejmě je odvedli z nějaké vesnice, dali jim pušky a řekli, že odted jsou vojáci a musí poslouchat rozkazy. My je sejmem, ale to už by rota měla být připravená pro případ, že něco kiksne.“

Kapitán přikývl a povolal k sobě nižší velitele, aby jim rozdělil úkoly.

* * *

Tři ruské baterie spustily divokou palbu, když se na břehu Kubáně znovu vyrojily tanky divize SS Wiking, jako by se chystaly překročit hlubokou řeku z chodu. Četa šikovatele Mielkeho se rozmístila po obou stranách balky nad ruským týlem. Vojáci v úžlabině, většinou neozbrojení, neměli naději vyváznout, čtyři německé kulomety, připravené ke křížové palbě, snižovaly jejich šance na přežití prakticky na nulu.

„Kolchozníci“ z pluku Brandenburg zneškodnili strážce na cestě. Sotva je odklidili do křoví, se silným bafáním přijel po cestě od východu těžce naložený zis, převážející horu dělostřeleckých nábojů. „Co se děje?“ vyklonil se řidič z kabiny, když ho Canarisovi muži zastavili.

„Nemáš oheň, kamaráde?“

„Přijde na to,“ rozzářil se rudoarmějce. „Jestli máš tabák, zapálíme si. Jestli ne, tak mi uхни z cesty! Cekají mě.“

„Máme tabák i vodu. Co nemáme, jsou sirky.“

„Sirky!“ sykl voják opovrživě. „Mám zapalovač. Chytne i ve větru třeba desetkrát za sebou.“

Vystoupil z auta a s pyšným úsměvem vykročil vstříc smrti.

„A teď rychle!“ poručil kapitán Klatt. „Shod’te ty bedny z korby dolů! S tímhle dýchavičným křápem se dostaneme Rusům těsně do zad, nebudou vůbec vědět, co je potrefilo.“

S přepadovým komandem na ruském nákladáku a dvěma četami na křídlech byli ruští dělostřelci v lese odsouzeni k rychlé záhubě. Ve hřmotu kanónů snadno zaniklo občasné křupnutí suché větvičky pod botou neopatrného pěšáka a obsluhy děl navíc odložily pušky, aby jim nepřekážely při nabíjení a zaměřování. Důstojníci měli u pasu pistole, ale přepad přišel tak nečekaně, že je vůbec nestačili vytáhnout.

Skupině na nákladáku se podařilo dojet až na deset metrů za prostřední baterii. Z této blízkosti nebylo možné použít ruční granáty, většina Klattových vojáků však byla vyzbrojená samopaly a skosila zaskočené rudoarmějce krupobitím střel.

Jakmile se ozvalo nezaměnitelné řehtání schmeisserů, zaútočily na přidělené cíle všechny tři čety. Útok zezadu Rusy překvapil a vyděsil. Bezbranné posádky děl padly dřív, než se stačily vzpamatovat, zděšení se však přelilo i na pěchotu zakopanou po obou stranách dělostřeleckého pluku. Les byl najednou plný šramotu, křiku a ostrého praskání větviček, pěšáci utekli a rozrušení velitelé, pokoušející se zastavit úprk výstřely do vzduchu, se nakonec se strašnými kletbami vydali za svými vojáky.

Kapitán Klatt dal vypálit dvě bílé světlice na znamení, že rota úspěšně dobyla předmostí, nemohl si však být jistý, že se dokáže udržet, jestliže Rusové podniknou rázný protiútok. Pro všechny případy přikázal kanóny zničit, třebaže si uvědomoval, že mu to divizní dělostřelci jen tak neodpustí – používali ukořistěné „račbumy“ proti tankům raději než předepsané německé zbraně slabších ráží. Vojáci vhodili do každé hlavně odjištěný granát. Jen dvakrát bylo třeba proceduru opakovat, většina hlavní se rozprukla jako skořápka vlašského ořechu.

* * *

Zatímco se ženisté u Kubáně pustili do urychlené opravy pontonového mostu, rota kapitána Klatta se zakopávala na vrcholech hřebenu. Terén nestál za nic a k obraně by si jej vybral jen šílenec s nulovou znalostí vojenského řemesla – postavení ze všech stran svíral hustý les, znemožňující účinnou střelbu. Jenže nebylo vyhnutí, les se táhl na kilometry daleko a každý postup vpřed by znamenal bránit nepatrnými silami ještě širší frontu. Jediný klad této neudržitelné linie představovaly sympatie místních obyvatel, kteří na sebe ochotně vzali úlohu předsunutých hlídek, jež měly rotu varovat před blížícími se ruskými jednotkami.

„Musíte se udržet pět hodin!“ zapísalal při instruktáži kapitána major Rummel. „Za tu dobu by měl být most opravený a Wiking otevře cestu po obou stranách břehu. Potom se pátý sbor pustí doprava na Novorossijsk a

čtyřicátý čtvrtý k jihu na Tuapse. Dobudeme černomořské pobřeží a kavkazskou naftu, a jakmile dorazíme na turecké hranice, Turci se k nám připojí s milionovou armádou. Zarazíme Rusům americké dodávky přes Persii, Rommelova armáda projde Egyptem a Palestinou a všichni se sejdem v Mezopotámii. Na vašem úsilí, pane Klatte, tak možná bude záviset výsledek světové války. Ale vy tu odpovědnost unesete, tím jsem si naprosto jistý.“

„Tedy, pane majore, bez takové odpovědnosti bychom se já a moji chlapi docela klidně obešli,“ konstatoval kapitán Klatt suše. „Necítím potřebu drát se za každou cenu do učebnic.“

„Tam se ani nedostanete!“ zasmál se zpravodajský důstojník divize. „Jestli se tohle všechno povede, veškerou slávu sklídí divize SS Wiking. Už chápete, proč jsme se všichni museli zastavit a pustit ji před sebe?“

„A když to dopadne špatně?“

„Pak všechnu odpovědnost za neúspěch ponesete samozřejmě vy. Možná vás dokonce popravíme, protože nic tolik nevzpruží morálku v armádě jako pěkný exemplární případ.“

„Jsem rád, že jste mi to tak dobře vysvětlil,“ zabručel kapitán Klatt rozmrzele. Vtipkování na téma smrti se mu nikdy nelíbilo, na to byla kmotra Zubatá v Rusku vždycky až nepříjemně blízko.

„Kde mám ksakru to schéma obrany?“ obořil se na poručíka Braunera a šikovatele Mielkeho, kteří se mu na každém kroku pletli pod nohama.

„Pan poručík Merck právě dokončuje rozestavení,“ hlásil Mielke. „Až s tím bude hotov, zaneseme všechno do mapy.“

„Neměli byste být s ním, abyste viděli co a jak?“

„Ano, pane kapitáne. Jen jsme si říkali, jestli pro nás nebudete mít nějaké rozkazy,“ řekl poručík Brauner.

„Vraťte se ke svým četám a začněte je připravovat na noc!“ přikázal kapitán. „Jak to tak vypadá, všichni na nás zapomněli, musíme se podle toho zařídit.“

Sotva se nižší velitelé vzdálili, od východu k západu proletěl nad horami silný blesk třísticí se do desítek menších ramen. Horami otřásla strašlivá rána, opakovaná několikerou ozvěnou. Do korun stromů zabušil prudký liják.

„To se dalo čekat,“ prohlásil kapitán Klatt trpce. „Jako vždycky prší pouze na pěšáky. Na hlavouny v Krasnodaru, kteří se můžou schovat do domů, jistě svítí slunce. Bože na výsostech, ty musíš být nejmíň generálporučík.“

KAPITOLA 5

Na druhý den stáhli Klattovu rotu k opravenému pontonovému mostu. V lese jí už nebylo zapotřebí, v noci se celá ruská fronta dala do pohybu a spořádaně ustoupila hlouběji do hor. Vojáci snesli z kopců pět padlých, zabalených do stanových dílců, a předali raněné do péče zdravotnického praporu.

Jako doplnění jednotka získala oba příslušníky tajemného útvaru Brandenburg. Poručík Merck se na muže, kteří se mu hlásili v uniformách wehrmachtu, nedíval právě nadšeně – odbyli si vojenský výcvik v Rudé armádě, ten se však s německým nedal vůbec srovnávat.

„Budete si je zkrátka muset vzít na starost,“ přikázal zachmuřeně poddůstojníku Breitnerovi, „a za pochodu je naučit pár nejdůležitějších věcí. Jinak to bohužel nepůjde.“

Canarisovi muži přišli přeřazením o statut výjimečnosti a ztratili veškerý předchozí elán. Otráveně plnili své nové povinnosti, s nikým v rotě se nespřátelili a veškerý čas trávili vzájemným dohadováním. Kdykoli se k nim přiblížil někdo další, umkli a dávali se na příchozího jako na vetřelce, dokud se nedovtípil a neodešel.

Jedné deštivé noci zmizeli a už je nikdo nikdy neviděl. Vynořily se obavy, že přeběhli k Rusům a vyzradí všechno, co vědí o složení a plánech německých jednotek, ale tímto nebezpečím si nikdo na štábu divize příliš nelámal hlavu. „De iure to byli sovětští občané, kteří se dobrovolně připojili k nepříteli, a za to je u Rusů kulka,“ uvažoval major Rummel, pověřený vyšetřováním. „O našich plánech toho mohli prozradit jen málo, protože jsme uprostřed operací a rudí už touhle dobou stejně vědí, o co se tu snažíme a kterými směry vedeme nápor. Při své podezřavosti by si mohli nanejvýš pomyslet, že se jim pokoušíme podstrčit falešné informace. Vsadil bych se, že ti dva už mají války plné zuby, takže se pokusí projít do některé neutrální země a tam se ztratit.“

Daleko větší problém ovšem máme s tím, co nahlásíme nahoru. Na úrovni sboru nás klepnou přes prsty, že jsme něco takového přece mohli předpokládat a měli jsme si je líp hlídat. Ale kdyby to mělo jít ještě výš...“

„No?“ zeptal se velitel divize netrpělivě. „Na co narážíte?“

„Víte, pane generále, pluk Brandenburg – docela nedávno ho vlastně rozšířili na celou divizi – spadá pod abwehr.“

„No a? To přece ví každý.“

„Ano,“ přisvědčil major Rummel trpělivě. „Jenže podle představ velení SS je celý abwehr tak trochu podezřelý. Nemá dost nacionálněsocialistického ducha, proto by ho rádi spolklí a postarali se o špionáž a všechny tyhle věci sami. Naše hlášení pro ně může být velice hezký dárek. Kdoví, třeba s ním poběží rovnou za Vůdcem, a když se jim ho podaří správně zabalit...“

„Vy po mně chcete, abych celý tenhle incident zapřel?“ zeptal se generál rozzlobeně.

„Ne, to v žádném případě! Naopak bych navrhoval sestavit co nejpodrobnější zprávu a její kopii velmi pečlivě archivovat. Ale jsme na frontě, a kdyby se originál hlášení někde cestou k naší velké lítosti ztratil...“

„Pak by se ovšem nedalo nic dělat,“ přikývl chápavě generál. „To není špatné, Rummele! A protože nevíme jistě, jestli ti dva opravdu zběhli – taky je mohli od-vléct ruští průzkumníci, nebo se mohli utopit při mytí v řece – ve stavech je zatím povedeme jako nezávěsné. Zařídte to!“

„Rozkaz, pane generále!“

Poručík Merck pak Ericha požádal, aby mezi mužstvem nenápadně rozšířil zprávu, že ti dva byli pověřeni novým tajným úkolem za ruskými liniemi, takže se o nich nemělo příliš mluvit. Protože nikomu v rotě nechyběli, brzy na ně

všichni zapomněli.

* * *

Rozdělení skupiny armád Jih na dvě samostatně operující uskupení vedlo k tomu, že se oběma částem brzy začalo nedostávat vojáků. Německé síly u Stalingradu muselo doplnit několik rumunských, maďarských a italských sborů, další malá Společnost národů vyrazila proti Kavkazu. Vedle rumunské 3. armády a horské divize se do útoku zapojila také divize SS Wiking, složená ze skandinávských a baltských dobrovolníků, belgická legie Wallonie, slovenská Rychlá divize a po dobytí Stalingradu měl usilovným pochodem dorazit ještě italský alpský sbor.

Takové nakupení sil vypadalo pro Rusy dosti hroživě, mělo však několik závažných nedostatků. Spojenecké jednotky byly jen chabě vyzbrojené a nedalo se říci, že by právě oplývaly chutí tvrdě bojovat za to, aby se Německo stalo nejsilnější mocností světa. Na dobytí příliš velkoryse stanovených cílů zbývalo už jen několik týdnů času, byla polovina srpna a brzy mělo nastat období vydatných podzimních dešťů, v němž se veškerá doprava beznadějně utopí v bezedném blátě. Rychle po něm pak nastoupí krutá zima – i kdyby se loňské extrémní mrazy, nejhorší za posledních dvě stě let, už neměly opakovat, vojsku ve vysokohorských polohách by hrozilo umrznutí i uprostřed Sahary.

Především tu ale bylo nezvratné přesvědčení německého Vůdce, že z ruského vojska zbyly jen krvavé cáry neschopné odporu, že ruské zbraně jsou pouze neškodné dětské hračky, a i kdyby dosahovaly jen zlomku německé palebné síly, Rudé armádě zbývá už jen několik desítek kusů od každého druhu. Zkazkám, že evakuované továrny za Uralem vyrábějí dnem i nocí miliony tun výzbroje a další proudí po moři v rámci spojenecké pomoci, se jen vysmál. „Rozebrat, znovu sestavit a uvést do chodu zbrojovku nebo muniční továrnu během několika měsíců, to bychom ještě tak dokázali my, ale Rusové v žádném případě. A pokud jde o ty dodávky po moři, ty už přece poslaly ke dnu naše ponorky, nemám pravdu?“

Generálů, kteří se mu odvážili odporovat, se říšský kancléř zbavil už dávno a nahradil je jinými, mezi jejichž největší klady patřila naprostá poslušnost a bezdechý obdiv k jeho nedostižným strategickým schopnostem. I polní maršálové, ověnění vavříny z desítek bitev, se měli co držet, aby po jeho výstupech na poradách generálního štábu nepropukli v bouřlivé ovace. Jen obětavost německých vojáků a taktická vynalézavost velitelů na frontách tak zatím dokázaly zabránit nejhorším katastrofám.

Bohové války zkrátka nemohli Rusům nabídnout lepšího spojence, než byl německý říšský kancléř. Protože se však už od počátku lidských dějin snažili zachovávat ve všech sporech přísnou neutralitu, dopřáli stejnou výhodu i nepřátelské straně.

* * *

Také sovětský vůdce Stalin byl přesvědčen o své vojenské genialitě a nemilosrdně se zbavoval všech, kteří by ji mohli nějakým způsobem zpochybnit. Na zprávy o postupu wehrmachtu znal pouze dva druhy odpovědi. Jestliže se fronta třeba jen na okamžik zastavila, prikazoval: „Útočit, útočit, útočit!“ Dokud měl velitel v poli alespoň nějaké vojáky, musel je hnát v sevřených řadách proti německým tankům, dělům a kulometům. Potom měl na výběr ze dvou možností – postavit se do čela posledního útoku a padnout se svými muži, nebo být obviněn ze zraedy a zastřelen.

Pokud se německým ofenzivním silám podařilo protáhnout frontu, Stalin nekompromisně požadoval, aby i obklíčené jednotky zůstaly na místě a bojovaly „do poslední kapky krve“. Po ztrátě pěti milionů vojáků a většiny těžké výzbroje však v sobě generálové našli dost odvahy, aby se svému vrchnímu veliteli konečně vzepřeli. Co mohli ještě ztratit? Armáda řízená nesmyslnými rozkazy byla na nejlepší cestě prohrát válku. V tom případě by je Stalin stejně označil za viníky a dal popravit. Nebo se mohli ozvat a riskovat, že je příslušníci NKVD vyvedou na dvůr Kremle a zastřelí okamžitě.

Nakonec všechno proběhlo mnohem snadněji, než očekávali. Wehrmacht zahájil velkou letní ofenzivu s elánem, připomínajícím jeho drtivý nástup a sovětské porážky předchozího léta. Neměla-li tato situace skončit naprostým zhroutilím, bylo třeba změnit strategii a vydržet do příchodu zimy, kdy Rusům opět dorazí na pomoc jejich nejvěrnější spojenec „generál Mráz“.

Nejvyšší sovětská generalita požadovala ústup k největším přírodním překážkám v zemi: k mohutné řece Volze a vysokému Kavkazu. To mělo protáhnout německé spoje nad únosnou míru, vystavit cesty a železnice útokům stále aktivnějších partyzánů a odsoudit nepřítele k dalšímu přezimování v ledové stepi. Přestávka v bojích umožní shromáždit za frontou tisíce nových tanků, děl a letadel, a až německé jednotky znovu zdecimuje mráz, mnohem lépe vyzbrojená Rudá armáda zaútočí jako loňské zimy pod Moskvou, a tentokrát se jí už jistě podaří vyhnat vetřelce z celé sovětské vlasti.

Přednesené argumenty zněly rozumně a každý válečník by je jistě uznal, o výsledku však nakonec rozhodla pouze v pravou chvíli pronesená lichotka, přirovnávající samotného vůdce světového proletariátu k jeho slavným předchůdcům, ruským carům, kteří v zimě vždycky vítězili i nad mnohem silnějšími protivníky. Stalin souhlasil – s generály, kteří se hoopoavžili poučovat, si to mohl vyřídit později. Striktní instrukci frontovým velitelům, nařizující: „V případě obklíčení je vaší povinností bránit pozice do posledního muže, jinak budete zastřelen,“ nahradila nová: „Bude-li vám svěřeným jednotkám hrozit obklíčení, je vaší povinností vyvést vojska a veškerou techniku na novou, lépe hájitelnou linii, jinak budete zastřelen.“

Pro svět vždy bylo hotovým neštěstím, jestliže se k moci dostal člověk, který se pokládal za vojenského génia. Teď tu byli takoví dva. To nemohlo v žádném případě dopadnout dobře...

* * *

Divize se prodírala hustými dubovými lesy. Vojáci si už pomalu zvykli na to, že v centrálním Rusku neexistují silnice, které by se alespoň vzdáleně podobaly obyčejným polním cestám mezi dvěma zapadlými německými vesnicemi, tady však nebyly ani jednoduché lesní pěšiny, nanejvýš jen obtížně rozpoznatelné stezky, po nichž zvířata putovala k vodě. Divize se musela vzdát podpůrného dělostřeleckého pluku, pěší prapory musely oželeť rotu těžkých zbraní i všechna motorová vozidla – to vše bylo přičleněno k jednotkám, které se nyní hnaly trochu schůdnější trasou na Novorossijsk.

Přepřevážně municie a zásob zajišťovaly kolony těžce naložených soumarů vedené kavkazskými horaly, kteří se hromadně hlásili do služby v německé armádě. Mladí muži přicházeli v celých zástupech, někteří vyzbrojení starodávnými puškami se stříbrným kováním, jiní se zbraněmi ukořistěnými Rudé armádě. Znali každý kámen, snad i každou větev v horách – někteří se v nich skrývali už od počátku války, aby nemuseli narukovat do ruské armády, kterou vášnivě nenáviděli. Přebývali v jeskyních a podzemních úkrytech tak mistrovsky maskovaných, že je rudoarmějci, kteří se sem po úprku od Donu přivalili jako obrovská hejna kobylek, nikdy neobjevili.

Nechtěli jen pasivně čekat, až je wehrmacht osvobodí od nadvlády komisařů, bezohledně drancujících jejich přírodní zdroje, zakazujících náboženství, národní tradice i používání rodného jazyka a tvrdě trestajících každý nepatrný náznak odporu, součástí jejich kultury a výchovy byla odjakživa také krutá vendeta. Měli v úmyslu sestavit malé specializované útvary pro boj v horách, provádějící průzkum, nečekané přepady a sabotáže za ruskými liniemi. Cenné služby mohli poskytnout také proti místním partyzánům – přestože většina obyvatel Kavkazu byla silně protiruská, sovětský režim tu měl i své stoupence, kteří se spojili s odříznutými skupinami rudoarmějců a útočili na německé kurýry, zásobovací kolony a týlová zařízení.

Hlásili se také jako průvodci a tlumočníci. Němčinu ovládalo jen několik z nich, avšak v době, kdy čekali na příchod wehrmachtu, se téměř všichni naučili alespoň nejnужnějším základům. Kombinací ruských a německých výrazů tak vznikl univerzální jazyk, kterým se mužstvo obou stran dokázalo docela dobře domluvit.

Znovu ovšem zasáhl německý Vůdce, který „divokým východním pronárodům“ nedůvěřoval. Jejich příslušníci se směli podílet na tažení v Rusku pouze jako neozbrojené pomocné složky, třebaže by proti Rudé armádě jistě bojovali s mnohem větším zanícením a odvahou než rumunské nebo italské jednotky. Jenže vojáci na východní frontě se po špatných zkušenostech loňské zimy, kdy jim tisíce kilometrů vzdálené vrchní velení zasílalo namísto teplého ošacení a dostatečných zásob pouze nerealistické rozkazy, naučili, jak špatná nařízení obcházet. Protože jim zakázali vytvářet úderné spojenecké oddíly, ustavovali místní policejní sbory, které musely mít alespoň ruční zbraně pro boj se stále dotěrnějšími partyzány. V kavkazských horách zase vznikly početné skupiny nosičů, kteří měli k jednotkám dopravovat zásoby municie a proviantu a trans-portovat raněné obtížně prostupným terénem. Pro snadnější přehled byli organizováni do čet a rot a na obranu cenných nákladů před ruskými přepady si směli ponechat ukořistěnou výzbroj. Nebo ji dostali od německých velitelů, kteří si předem připravili výmluvu: jedná se výhradně o zbraně padlých a raněných, které by jinak bez užitku zrezivěly.

Směrnice platná od srpna, nařizující ruské armádě v případě hrozícího obklíčení taktický ústup, znamenala, že za frontou vždycky zůstali nějaký zapomenutí pozorovatelé, průzkumníci nebo ženisté, pokládající minová pole. Komanda „nosičů“ se pak vydávala na lov jednotlivých vojáků i celých skupin, a jen málokdy se vrátila s prázdnou. Velitelé si jen museli dávat dobrý pozor, aby jasně formulovali rozkazy a přesvědčili se, že jim kavkazští dobrovolníci přesně porozuměli. Jen tak se mohli vyhnout nepříjemným situacím, jaká jednoho dne postihla kapitána Klatta, jemuž horliví Čer-kesové, vyslaní na lov zajatců, vysypali k nohám čtyři čisté uťaté lidské hlavy.

„Moskali,“ hlásili s úsměvem „Les teď čistý.“

KAPITOLA 6

V hustém lese se stmívá rychle. Bylo teprve pět hodin odpoledne, ale kapitán Klatt už musel přemýšlet, jak rotu co nejlépe zabezpečí na noc.

„Pánové, nemůžeme udělat nic rozumnějšího než zaujmout kruhovou obranu,“ řekl velitelům čet. „Hlídky předsuneme na padesát metrů od tábora a budeme se modlit, aby se mezerami mezi nimi nepropíchl žádný Ivani.“

„Co je nechat těsně u stanů a předsunout ty zdejší indiány? Přece jen se v lese vyznají líp,“ navrhl poručík Merck.

„To je sice pravda, ale jak můžeme vědět, že nám nebudou chtít podříznout krky?“ zeptal se kapitán. „Jak to tak vypadá, je to něco jako jejich národní sport. Nepřítel nebo spojenec – všechno jedno. Kolik hlav uřízneš, tolikrát jsi člověkem.“

Poručík Merck se usmál. „Právě mě napadlo, jak to asi dělají, když si kmeny volí nového náčelníka. Lovci lebek na Borneu si ty ulovené hlavy udí a suší, aby jim dlouho vydržely, a kdo jich má nejvíc...“

Poručík Brauner, který byl v civilu učitelem, se spokojeně ušklíbl – potěšila ho každá zmínka o cizím barbarství, z níž mohl vyvodit, o kolik jsou Němci kultivovanější než nějaké necivilizované pronárody. Zato šikovatel Mielke, dočasný velitel druhé čety po padlém poručíku Wesselym, strnul hrůzou. Nikdy nedokázal rozlišit, kdy jeho „kolegové důstojníci“ mluví vážně a kdy si jenom dělají legraci, ale nechtěl se ptát, aby se nezesměšnil.

„No dobře,“ uzavřel kapitán Klatt. „Tohle si nechme na večer, až nebude co dělat. Teď máme práci. Pane Mercku, jestli se nemýlím, strážní služba je dnes na vaší četě...“

„Ano, pane kapitáne, jsme na řadě.“

„Nechte pět nebo šest chlapů, aby se pořádně prospali, zítra pro ně budu mít těžký úkol. Naši místní průvodci, ti zdejší indiáni, jak jim říkáte, mi sdělili, že asi o tři kilometry dál les končí. Pak následuje řetěz kopců, které drží Rusové.“

To budeme muset důkladně prozkoumat, než se rozhodneme jak dál. Nechtěl bych, aby nás Ivan zmáčkl v nějakém údolí a pak z nás vytloukl střeva. Žádné pomoci bychom se nedovolali, zabíráme tak široký úsek, že divizi už nezbývají žádné zálohy, a vysílačky v tomhle pralese odmítají fungovat.“

Šikovatel Mielke si odkašlal, jako by chtěl pronést nějaké významné prohlášení, ale hned nato zavrtěl hlavou a upřeně se zahleděl na něco pod svýma nohama. Merckovy rty se zvlínly úsměvem. Okamžitě pochopil, oč jde, nechal si však tento poznatek pro sebe.

Mielke měl za sebou dlouholetou službu v armádě, jako dělesloužící svobodník a později poddůstojník proháněl nováčky už v dobách výmarské republiky. Po ztrátách, utrpěných od začátku války, dospěl k názoru, že silně prořídlý důstojnický sbor bude nutné posílit nejzkušenějšími a nejschopnějšími vojáky z povolání – byl přesvědčen, že má na důstojnickou hodnost rozhodně větší nárok než nějaký učitel z okresního města, který zcela náhodou prošel teoretickou přípravou ještě v dobách hlubokého míru. Nejsnadnější cestou, jak kýženého cíle dosáhnout, by bylo upozornit na sebe nějakým hrdinským činem, nesměl by však být spojený s vážným nebezpečím. Co by z toho měl, kdyby se stal hrdinou a zaplatil za to smrtí nebo trvalým zmračením? říkal si.

Obdivoval poručíka Mercka za samozřejmost, s níž se hlásil k provedení nejsložitějších úkolů (poručík Brauner, ten učitel, se na rozdíl od něj pokoušel v každé krizi zůstat neviditelný), zatím však nenašel žádnou nadějnou příležitost, která by ho přiměla zvednout ruku a říct: „Já a moji chlapi to uděláme!“ Na rozdíl od Mercka, který se v celé rotě těšil přirozené autoritě, si loajalitou své čtyři nikdy nemohl být jistý, navíc se ničeho nebál tolik jako výsměchu veteránů východní fronty, pro něž se staly hrubé žerty téměř jediným ventilem, ulevujícím trvalému napětí.

„Máme nějaké trochu solidnější mapy, nebo pořád jenom ten škvár, na kterém je celý Kavkaz vymalovaný jako velká hnědá šmouha?“ zeptal se poručík Merck kapitána, když se mlčení protahovalo.

„Budeme si muset vystačit s tím, co máme.“

„Takže situace je jako vždycky zcela normální,“ konstatoval Merck. Klatt, Merck a Mielke se potutelně usklíbili, neboť si v duchu doplnili celé heslo, jak je používali jejich vojáci: „Situace je zcela normální – posraným navrch.“

Poručík Brauner si nepomyslel nic. Koneckonců byl učitel a německý učitel nikdy nemluví ani neuvažuje sprostě. Nebo jako obyčejný „pitomý civilista“ nejběžnější vojenská rčení vůbec neznal.

* * *

Průzkumná hlídka dorazila na okraj lesa. Vojáci se skulili za stromy, překontrolovali zbraně a teprve pak si dovolili trochu vydechnout. Poručík Merck, poddůstojník Breitner a jejich průvodce Gogelidze se propí-ližili do hustého ostružinového křoví, které se táhlo do dálky podél lesa jako překážka z ostatního drátu. Chvilí zůstali ležet s tvářemi zabořenými do trávy a čekali, až se ptáci v lese, vyrušení vpádem vetřelců, uklidní, přestanou pokřikovat poplašné signály a vrátí se do hnízd a do korun stromů.

Erich spokojeně vdechoval hořkou zemitou vůni trávy a hlíny. Dosud cítil v nose štiplavý zápach, ulpívající na sliznicích po dlouhém rychlém pochodu rozpálenou polopouští od Donu ke Kubáni, stále ještě vykašlával, smrkal a odplivoval černé a šedé částičky z mraků prachu a jemného písku, kterými se prodírali. Ve srovnání s ruskou stepí vypadal Kavkaz jako švýcarské lázně pro bohatce, trpící tuberkulózou a astmatem. Vzduch voněl květinami a zeleným jehličím, hluboké lesy uzdravovaly oči a těšily mysl. Válka náhle vypadala jako těžký sen, z něhož se člověk probudil do svěžího májového rána.

Ráj pro člověka vystřídal ráj pro koně. Za zátarasem ostružin se táhl asi stometrový rovinný pás porostlý vysokou kadeřavou trávou. V mírném vánku se vlnila jako hladina jezera a neustále měnila barvu z temně zelené na olivovou a šedou. Na konci roviny vyrážely k nebi téměř holé kamenité svahy poseté velkými sedavými balvany a suťovými poli drobnějších kamenů. Pás kopců se táhl od západu k východu, stály tak blízko vedle sebe, že připomínaly podivně zaoblené cimbuří.

Gogelidze sykl a ukázal rukou před sebe. „Moskali,“ prohlásil. „Na každý ten vrch.“

„To se dalo čekat,“ přikývl poručík. „Na takové linii bychom se zastavili i my. Jde jenom o to, kolik jich tam je a jaké mají zbraně.“

„Zbraně?“ zareagoval Gogelidze na známé slovo. „Zbraně moc. Děla.“

„Ty si děláš srandu, vid?“ zeptal se Erich nedůvěřivě. „Jak by je tam asi vytáhli?“

„Jak bychom to udělali my?“ zeptal se poručík. „Musely by se rozebrat na díly a vynosit nahoru.“

„Jo, to je možný,“ připustil Erich. „Ale hlaveň je nejtěžší a ta se rozebrat nedá. A velice pochybuju, že by si ji nějaké ruskej Herkules naložil na záda a výběh s ní nahoru. Ani kdyby jich bylo dvacet.“

Gogelidze zuřivě vtěl hlavou. Rukama ve vzduchu rýsoval nějaké složité obrazce, které jim nedávaly žádný smysl.

„Něco chce říct, ale chybí mu slova,“ řekl poručík.

„Nesmíme zapomínat, že Rusové jsou primitivové, ovšem v tom nejlepším slova smyslu. Jako staří Egyptané, kteří uměli dopravovat a stavět desetitunové balvany na sebe, až z nich postavili pyramidy. Znají figle, na které už lidstvo dávno zapomnělo a muselo vymyslet jeřáby.“

„Možná sem taky primitiv, ale já bych mu dal papír a tužku,“ navrhl Erich dřív, než se poručík stačil dopracovat ke kyklopským hradbám zaniklé minojské civilizace. Koneckonců je sem neposlali, aby si osvěžili vědomosti o dávné historii.

Poručík si přitáhl koženou brašnu, položil na ni blok a tužku a přistrčil je Gogelidzemu.

„Namaluj nám to, Gogi,“ řekl Erich. „Malovat, kreslit, jak Moskali dostali ty kanóny nahoru.“

Průvodce přikývl a s povystrčeným jazykem začal kreslit schéma.

„Kopec a kanón, až sem je to jasný,“ povzbuzoval ho Erich. „Máš talent, Gogi! Ještě nám tam nahoru přikresli

velkýho Stalina, jak silou svý železný vůle... A hele je, chytráky! Takhle by to ovšem bylo možný. A nepotřebovali by na to ani ty vaše starý Egypt'any.“

„Co je? Co to kreslí?“ zajímal se poručík Merck, pozorující náčrt z obtížného úhlu.

„Je to taková pitomá horská lanovka. Dvě klády proti sobě, nahoře kladka a přes ni lano. Jednou jsme se školou byli na vlastivědném filmu, jak se v Alpách dopravuje dřevo. Tohle je ten samej systém.“

Zvedl dalekohled a pátral po svazích před sebou. „Potom po sobě zas všechno uklidili, nenechali nic, aby nás to náhodou nepraštilo do očí. No, jestli tam nahoře mají kanóny...“

„A minomety,“ připomněl poručík Merck. „Ty budou ještě nebezpečnější.“

„A kulomety,“ přikývl Erich. „Krucinál, co se tak na všechno vykašlat a jít domů?“

* * *

Nad hlavami jim proletěl horský orel, který díky stoupa-vým vzdušným proudům pouze korigoval směr letu občasným líným mávnutím křídel. „To by byl průzkum!“ povzdechl si Erich. „Všechno pod sebou vidět, všechno vyfotografovat a vědět, že se mi při tom nemůže nic stát. Ptáci sou chytřejší než...“

V té chvíli se ze sovětských postavení na kopci ozvala střelba.

„Krucci, co to blbnou!“ vykřikl Erich. „To ho chtějí sundat?“

„Už to tak vypadá,“ přikývl poručík. „Jestli se jim ho podaří zasáhnout...“

V tom okamžiku se orel prudce zatřepetal, na chvíli přestal ovládat let a padal k zemi. „Kurvaštelung!“ sykl zklamaně Erich. „Ty hajzlové ho přece jen dostali!“

Potom však král vzduchu sebral všechny síly, začal usilovně mávat křídly a stoupat vzhůru. Erich se musel kousnout do dlaně, aby ze sebe nevyrazil vítězný pokřik.

„Trefit orla není jenom tak,“ dokončil poručík Merck. „Spousta těch Ivanů má odstřelovačský výcvik. My se spoléháme na palbu dávkami, Rusové na jedinou přesnou ránu. Těžko říct, co je lepší.“

„Jak to tak vidím já,“ řekl Erich, „tohle by bylo nej-lepší nechat na letectvu. Štuky by ty Ivany na kopcích rozsekaly do jitrnic.“

„To je sice pravda,“ připustil Merck, „jenže všechna naše letadla poslalo velení ke Stalingradu. A protože sem přes ty pralesy nedostaneme žádné těžké zbraně, tohle budeme muset vyřídit sami.“

Kreslíř Gogelidze zatím dokončil svůj výtvar a hrdě předal blok poručíkovi. Z pilnosti přikreslil i horského orla, který za letu kálel na ruská postavení na kopci. Na Kavkazu byli i orlové vlastenci.

* * *

Svobodník Tiemann se s pohvizdováním odebral do křoví za naléhavou potřebou, sotva si však rozeplnul řemen na kalhotách, málem nadskočil leknutím. Zpod větvi na něj vykukovaly nohy obuté v sešmajdaných vojenských bagančatech. Popadl pušku, odjistil a hlavní trochu odstrčil větve. Jen tak halabala zaházení pod nimi leželi dva zastřelení rudoarmějci. Ruce měli spoutané dozadu a otvory po střelách uprostřed čel měli očázené spalínami střelného prachu.

„Do prdele,“ hekl překvapeně a potom to několikrát zopakoval, aby trochu zklidnil rozbušené srdce. Poručík Merck i poddůstojník Breitner se dosud nevrátili z průzkumu, proto svůj nález ohlásil kapitánu Klattovi. Také kapitán jen vydechl ono v armádě snad nejpoužívanější sousloví, nasadil si čepici a šel se podívat.

Rány z bezprostřední blízkosti, ruce svázané za zády a odtržená hodnostní označení svědčily o okamžité popravě pro výstrahu. Těla tu mohla ležet nejvýše den, posmrtná ztuhlost teprve začala ustupovat a kůže na tvářích se dosud nezačala propadat.

„Možná chtěli vzít roha,“ řekl Tiemann, „a komisař jim na to přišel. Možná sou ty lesy kolem pořád plný rudých, který nestačili ustoupit, protože sme je předběhli. Možná dostali rozkaz někde se poschovávat, než dojdeme k jejich liniím, a pak nás znáčknuť zezadu.“

„Tiemanne!“

„Rozkaz, pane kapitáne!“

„Vemte si dva chlapy a pohřbete je. Nikdo si nezaslouží pojit takhle – jako pes. Ani Ivani ne. A vemte si na to nováčky. Snad si tak uvědomí, s jakým nepřítelem tu máme co dělat.“

Ale ať se dva – a později čtyři – noví muži v četě snažili jak chtěli, hrob se jim vykopat nepodařilo. Hustý prales to nedovolil. Jeho kořeny, silné jako mužské paže a hustě propletené, je nepustily hlouběji než na dvacet centimetrů do země.

Kavkazští průvodci, kteří je chvíli pozorovali a ne chápavě vrtěli hlavami, jim nakonec pomocí ruských a německých slovíček a temperamentních gest vysvětlili, že v lese je třeba pohřbívat jinak. Uložili rudoarmějce do mělkých jam, které se s takovou námahou podařilo vyklovat, a pak na jejich těla navršili kameny. „Vidíš, tak!“ řekli.

Když pak Tiemann kapitánu Klattovi ohlásil splnění rozkazu a dostal pro své pohřební komando za odměnu láhev docela slušného místního koňaku, mračil se jako čert.

„Copak?“ zeptal se kapitán. „Nepijete?“

„Ne, pane kapitáne, ale... Napadlo mě, jak bysme v téhle prokleté zemi asi kopali zákopy. Přes ty kořeny to vůbec nejde a dál to bude samá tvrdá skála. Doufám, že se Ivani zastaví až někde daleko za Kavkazem, protože jinak...“

„Nebojte se, až bude třeba, něco vymyslíme. Neexistuje problém, se kterým by si německý voják nedovedl poradit, to přece víte, ne?“

„Ano, pane kapitáne, to samozřejmě vím,“ přikývl Tiemann, protože přesně to chtěl jeho velitel slyšet. Klatt byl rozumný chlap, ale kdyby mu měl říct, co si skutečně myslí, kdoví, třeba by to skončilo až u válečného soudu.

* * *

Poddůstojník Breitner zůstal na místě, aby sledoval nepřítele, a dva muži s Gogelidzem mu v lese jistili záda. Poručík se se zbytkem průzkumné hlídky vrátil k rotě s hlášením. Už se začalo stmívat, když k vojákům konečně dorazilo zásobování. Opatrně našlapující soumaři přitáhli bedny s municí a proviantem, várnice s vychladlou polévkou a konve s vodou. Pít z horských potoků a pramenů bylo přísně zakázáno, panovaly obavy, že ustupující Rusové většinu vodních zdrojů otrávil.

Kapitán Klatt tomu sice nevěřil (vždyť která řadová jednotka s sebou běžně nosí jedy?), ale vojáci mu už hlásili několik případů, kdy Ivani před odchodem znečistili studánky vlastními výkaly, a proudící voda tu a tam omývala nepohřbené mrtvé. Podezřelá voda se směla pít jen v krajní nouzi – po převaření a rozpuštění čistící tablety, po níž získala odpornou pachutí.

„To už radši dostat tyfus,“ říkali si vojáci a tajně pili vodu nepřečištěnou. Už se viděli, jak tráví několik týdnů v týlové nemocnici, odvěšeni a v čistém prádle, povalují se na bílé povlečených postelích a laškují s krásnými německými sestřičkami. Takové štěstí však nikoho nepotkalo, pití závadné vody končilo nanejvýš vysilujícími průjmy, které na pobyt v nemocnici nestačily, zato však postiženým pořádně zkomplikovaly život. Hodnocení války jako situace, v níž je vždycky všechno „tím posraným navrch“, tak získalo nový, zcela konkrétní smysl.

KAPITOLA 7

Když se mužstvo navečeřelo, poručík Merck vyslal pětičlennou skupinu vojáků, aby vystřídali Breitnerovu hlídku. Mezi postavením roty a okrajem lesa se vojáci dostali do léčky ustupujících Rusů, v křížové palbě asi třiceti pušek neměli nejmenší šanci na vyvážnutí.

„Do prdele!“ ulevil si poručík vztekle. „Teď přijdeme i o Sokolí oko a další dva chlapy, v noci se do lesa pustit nemůžem.“

„Breitner je zkušený, určitě tu střelbu slyšel a domyslel si, co to znamená,“ řekl poručík Brauner.

„To ano, ale co může asi tak udělat? K jeho stanovišti se prodírá nejmenší četa Ivanů. Další tři dobří chlapi budou v troubě, a to je teprve večer. Kdo ví, co se ještě stane v noci.“

Nadarmo se však o veteránech ruské fronty nemluvilo jako o starých lišácích, kteří často dokázali přelstít i samotnou smrt. Gogelidze odhadl místo, kudy se bude obklíčená četa prodírat z lesa, a Erichova hlídka se mohla ukrýt v poměrném bezpečí. Když pak ruští vojáci vstoupili na loučku s křupavou trávou, poddůstojník vypálil za jejich zády několik dávek ze samopalu. Rusové se rozběhli ke kopci a vpadli do minového pole nastraženého jejich krajany.

„Palte na ten kopec!“ křikl Erich a začal nazdařbůh ostřelovat neviděnou nepřátelskou linii. Zmatené ruské hlídky viděly pouze uhánějící temné postavy – vypadalo to, že se Němci zcela v rozporu se svými zvyky rozhodli pro noční útok. Loučka se stala cílem prudké kulometné palby, do níž se brzy nato zapojily také minomety. Umírající rudoarmějci se marně snažili pře křičet rachot výbuchů, padali jako zralé obilí pod ostře nabroušenou kosou.

„To bysme teda měli,“ prohlásil Erich, když střelba začala utíchat. „Teď už víme, co sme potřebovali vědět.“

„Co víme? Já vím leda tak prd,“ řekl Becker.

„To teda nejsi moc dobrej pozorovatel. Víme, že ten pás trávy před náma Ivani pořádně zaminovali. To sme potřebovali vědět, než tam vůbec vkročíme. Víme, že mají celý kopec obšancovaný kulometama; napočítal sem, že jich v jedny chvíli střílelo sedm. Asi jich bude víc, nějaký jim určitě ještě kryjou boky. To by znamenalo, že na tom vršku naproti sedí takový tři roty, celej ruskej prapor. Kolik byste řekli, že tam mají minometů?“

„No, já nevím. . . Takovejch šest určitě.“

Erich přikývl. „O nějaký při ústupu určitě přišli, klidně ale můžem počítat s minometnou rotou. A podle Gogiho vytáhli nahoru i nějaký kanóny. Tipoval bych to na „račbuny“, protože ty sou jak proti tankům, tak proti pěchotě.“

„Co sou „račbuny“?“ zeptal se nováček Hamann, který k rotě dorazil s doplňky teprve u Krasnodaru. „To sem ještě neslyšel.“

„Tady o nich uslyšíš tolik, až ti to nebude milý,“ ušklíbl se Becker. „Je to šestasedmdesátka univerzál, která na půl kilometru prostřelí pancíř. Ale může pálit i trhavýma, a to je pak všude srandy jak v márnici.“

„Takže toho víme celkem dost, ne?“ uťal Beckerovy výklady poddůstojník. „Teď v noci se už asi nic dalšího nedozvíme, takže bysme si měli aspoň na chvíli schrupnout. Najdem si v lese nějaký šikovný. . .“

„Počkej!“ zarazil ho Becker a zvedl ruku jako policista před autem. „Tak bych, člověče, řek, že tady někde mňouká kočka.“

„Kočka? V lese? Leda tak mládě rysa nebo levharta, kočka by tu nepřežila.“

Gogelidze zašermoval rukama. „Ticho!“ řekl. „Ne kočka. Moskal. Raněnej. Volá mámu.“

„Rusové maj taky mámy? To bych se dost divil,“ uvtípl se Becker. „Myslel sem, že se líhnou z vajíček, jako vši.“ Raněný zanařikal hlasitěji, teď už nemohlo být pochyb, že jde o lidský hlas prosycený bolestí.

„Já ho. . .“ řekl Gogelidze a přejel si nataženým ukazovákem přes hrdlo.

„Ne, Gogi, to nemůžeme udělat. Zkusíme mu pomoci, jestli to půjde.“

„Ivanovi?“ žasl Becker.

„No a proč ne? Je to snad taky jenom člověk.“

„Já ti nevím. Co když je to nějaký figl, jak nás přilákat?“

„Ale prosím tě! Gogi, půjdeš se mnou, kdybych se ho chtěl na něco zeptat?“

Gogelidze si udělal z dlani kornoutky, přiložil je k uším a chvíli napjatě poslouchal. „To... ne Moskal,“ řekl. „To ženská.“

* * *

Erich s Gogelidzem se vyplížili do země nikoho. Hledání bylo složité, zvuk se ve vysoké trávě ztrácel, přeléval se zprava doleva a zpět a chvílemi zcela utíchal. Museli se také vyhýbat padlým Rusům – v jedné chvíli Erich vykřikl odporem, když před sebou nahmatl kluzkou lepkavou hmotu a o tři vteřiny později zjistil, že před ním leží klubko vytrhaných střev.

„Zasraný kastrovače,“ otrásl se a na těle mu naskočila husí kůže. To byl ještě nejmírnější výraz pro zvlášť zákeřné miny, které při iniciaci vyskočily z lůžek a explodovaly ve výši lidského pasu. Kastrací, kterou způsobovaly, si člověk nemusel příliš lámat hlavu, výbuch mu vytrhal z těla většinu vnitřností, ale na vojáky přesto doléhala ze všeho nejtěživěji. „To už být radši na místě mrtvý než vymiškovaný,“ říkali si, jako by se roztržené břicho dalo s trochou štěstí a při včasné pomoci ještě přežít.

„Mám ji!“ zašeptal najednou Gogelidze a mával na Ericha, aby se připlížil k němu. Poddůstojník se obloukem vyhnul dalšímu mrtvému, který před ním ležel na zádech s rozpaženými rukama, jako by byl ukřižovaný na zemi, a málem se nosem zabořil do hustých voňavých vlasů raněné rudoarmějky. Německé ženy si myly vlasy heřmánkovými nebo exotickými francouzskými šampóny, zatímco Rusky si musely vystačit s nejobyčejnějším jádrovým mýdlem, i jejich hlavy však vydávaly jemnou pižmovou vůni, kterou dřevěné hřebeny při česání roznesly do nejetených konečků vlasů. Protože už byl dlouho bez ženy, Erich pocítil elektrizující vzrušení, jež mu prolétlo celým tělem.

„Jak na tom je?“ zeptal se šeptem Gogelidzeho a ten mu téměř spisovnou němčinou odpověděl: „Ne moc dobrá. Žije do rána, možná.“

Erich si zoufale přál, aby se nemusel dívat na další roztržené břicho. Všechny německé vojáky děsilo pomyšlení, kolik ruských žen se zapojuje do bojů, a obávali se okamžiku, kdy některou z nich nedopatřením zastřelí. Měli zlost na komisaře, že takovou možnost vůbec připustili – ruské komsomolky působily nejen jako ošetřovatelky, obsluhovaly také protiletadlové baterie, létaly v bombardérech a tvořily posádky tanků. Už tak bylo dost velkou zátěží pro psychiku střilet na muže, které sovětské velitelé hnali do útoků s holýma rukama, boj se ženami by jistě přinesl tolik nervových zhroucení, kolik bylo v kruté loňské zimě omrzlin.

Zenu zasáhly dvě střely kousek pod srdcem, zranění na první pohled nevypadala příliš hroživě. Když ji však společným úsilím otočili na bok, spatřili obrovskou černou skvrnu na zádech; její hrubá vojenská rubaška nasákla spoustou krve, valící se z ran na místech, kde kulky vyšly z těla. Včasná lékařská pomoc by jí ještě mohla zachránit život, na tu však nebyla ani nejmenší naděje. I přesto Erich cítil, že by se měli o něco alespoň pokusit, takový skutek lidského milosrdenství mohl vymazat desítky těžkých provinění, kterých se v této válce musel dopustit.

Vyhrnul zraněné rubašku a bolestně polkl, když zpod sukna vyklouzla bílá, hezky tvarovaná řadra. Gogelidze uznale zamlaskal a sevřel je do dlani.

„Že ti ty pracky urazím!“ zavrčel Erich. „Podej mi její brašnu!“

Každý voják wehrmachtu u sebe nosil kompresivní obvaz, ten by však na ošetření celého trupu nestačil. Naštěstí se v dosahu povalovala ženina zdravotnická brašna se spoustou obvazů, měla v ní i malé papírové sáčky se sulfonamidovým zásypem. Erich jím důkladně posypal vstřelné i výstřelné rány, pak ženu posadili a obvázáli.

„Tak,“ řekl, když byli hotoví, „ale teď na mou duši nevím co dál.“

V gentlemany vedené válce by mohl vyzvat nepřátele, aby si pro svou raněnou přišli a odnesli ji do bezpečí, v Rusku však žádná civilizovaná pravidla neplatila. Sovětské vůdci nikdy nepřistoupili k mezinárodním úmluvám o lidském zacházení se zajatci a raněnými, což německému vrchnímu velení poskytlo vítanou záminku vést nemilosrdný vyhlazovací boj jak proti vojákům, tak civilistům. Později už nebylo možné stanovit, která strana se v tomto konfliktu dopustila většího barbarství, jedni v něm překonávali druhé a teprve budoucí vítěz si bude moci upravit celou historii po svém.

Kdyby na Rusy na kopci zavolal a pokusil se s nimi vyjednávat, nechali by ho mluvit jenom tak dlouho, dokud by nezaměřili jeho pozici, a pak by na loučku spustili takovou palbu, že by ho andělé u posledního soudu ani nejšikovnějším zázrakem nesložili dohromady. Kdyby vyrazil k jejich postavení s bílým praporem v ruce, zastřelili by ho, sotva by se dostal prvnímú pozorovateli na mušku. Ani ten nejdrastičtější válečný zločin nemohl sovětské komisaře rozzuřit víc než pomyšlení, že se je Němci pokoušejí obelstít nějakým rafinovaným trikem.

V ovzduší neustálého podezírání, špehování a udávání tomu ani nemohlo být jinak, i vrah, jehož zadrželi se zkrvavenou sekerou v ruce, měl lepší vyhlídky na dlouhý život než člověk zaobírající se – možná – byť jen teoretickými myšlenkami na zradu. Koneckonců, pomyslel si Erich, doma v Německu to teď není jiné. Jsme civilizovanější, sotva ale úřady vyhlásily, že si s nějakými kulturními návyky nemusíme dělat těžkou hlavu, staly se z nás krvežíznivé bestie. Máme to v povaze odjakživa.

Ušklibl se, když si vzpomněl na profesora přírodopisu na gymnáziu, který zasvětil celý život snaze o přejmenování „nesprávně a nespravedlivě“ označeného biologického druhu. Vztekal se, že si Carl Linné dovolil spojit chování agresivní vosy útočné právě s příslušníky jeho národa: „Označení *Paravespula germanica* je pro nás natolik urážlivé, že bychom si jeho změnu měli vynutit i těmi nejdrastičtějšími prostředky, v krajním případě i válkou.“ Jestli je pan profesor ještě naživu, říkal si, docela určitě se stal zapáleným členem nacistické strany. A pokud pronikl do blízkosti Vůdce,

můžeme se těšit i na válku se Švédskem, protože nactiutrhač Linné byl národností Švéd.

Tak tedy – na pomoc Rusů sázet nemůžeme, a nechat umřít ženu v zemi nikoho by byla sprostárna. Musíme ji vzít s sebou, třeba se ji našim zdravotníkům podaří zachránit. Třeba už k našim liniím dorazil nějaký doktor, ten už bude vědět, co dělat.

„Gogi,“ řekl, „vrať se k našim a přines celtu. Odtáhneme ji.“

Gogelidze chvíli nespokojeně mručel, ale pak se odplížil. Erich zůstal s raněnou ženou sám.

* * *

Jakmile se Gogelidze vzdálil, žena otevřela oči. Pohnula se a zakňourala. Erich vylovil z paměti několik ruských slovíček, která znal, a řekl: „Klid! Pomůžeme ti. Všecko dobrý.“

Žena se s hrůzou zadívala na jeho ocelovou přilbu a zasípala několik slov.

„Tohle ti dělá starosti? To nic, dáme to pryč,“ řekl polohlasem, rozeplnul řemínek a odložil přilbu do trávy. Odepnul polní láhev, přidržel ženě hlavu a dal jí napít. „Všecko dobrý,“ zopakoval a vzal raněnou za ruku. Chvilí se mu pokoušela dlaň vyškubnout, ale potom zmalátněla a poddala se.

„Tak je to dobrý,“ chlácholil ji Erich. „Víš, my Němci nejsme tak zlí, jak se o nás říká. Některý jo, ale takoví se najdou všude, stejně jako u vás.“

Jeho vyrovnaný hlas Rusku uklidnil, a třebaže mu nerozuměla, dívala se mu upřeně do očí a přikyvovala. Snad aby ji ujistil, že slušný německý voják nebojuje se ženami, začal jí vyprávět o Ursule, o seznámení s ní, o ostychu, který k ní pociťoval, i o své silné lásce k ní. Před nikým jiným by si nedokázal vylít srdce tak upřímně, ale protože mu žena nerozuměla, nemusel nic zamlčovat, omlouvat ani předstírat, zdálo se mu, jako by rozmlouval s dávným moudrým přítelem, který všechno chápe a dokáže všechno odpustit.

„Tak vidíš,“ řekl a usmál se na zraněnou, „že se i mezi Němci najdou...“

Mrak, který na chvíli zastínil měsíc, odplul směrem k horám a Erich viděl, že se v ženiných očích třpytí křišťálově čisté slzy. „No tak,“ zabručel, „všechno bude zase dobrý...“

Ale rudoarmějka už ani nehlesla, ani se nepohnula. Posunul se blíž k její hlavě a nastavil ucho těsně ke rtům. Nedýchala.

„Do prdele,“ hlesl. „Stokrát, tisíckrát, stotisíckrát do prdele! Chtěl jsem tě zachránit, ale to bych od tohoto posraného světa asi žádal moc.“

Setřel mrtvé slzy a zatlačil jí oči. Potom se natáhl po přilbě, uchopil ji za řemínek a začal ji bezmocně bušit do země.

* * *

Příštího rána se rota pohnula dopředu. Z lesa se tu a tam ozývaly výstřely, jak vojáci naráželi na jednotlivé bloudící Rusy, a občas zabouřila divočejší přestřelka, to když se někde v křoví krčila náhodně shromážděná skupinka vedená důstojníkem. Erich si lámal hlavu, jakým způsobem by měl doručit hlášení, a střelba ho tohoto problému zbavila. Jestliže rota přicházela k němu, bylo úplně zbytečné, aby ještě víc oslabil už tak nepatrnou palebnou silou, kterou jeho hlídka disponovala; hlášení mohlo klidně ještě nějakou chvíli počkat.

Rota měla za úkol navázat bojový dotyk s nepřítelem, ale nic dalšího zatím nepodnikat, dokud se na její úroveň nedostanou pomaleji postupující křídla, probíjející se ještě obtížnějším terénem. „Copak něco takového vůbec existuje?“ zeptal se Erich a ukázal bradou na les, kterým se museli prodírat.

„Tohle je sice prales, ale aspoň v původním stavu,“ přikývl poručík Merck. „Pruh vedle nás je polámaný nějakým šiléným hurikánem, jsou tam prý až pět metrů vysoké barikády. Tentokrát jsme kupodivu to nejhorší nezchytali my, ale naši sousedi. Netěší vás to?“

„Ale ano,“ zabručel Erich a pomyslel si, že by se raději probíjel pětimetrovými zátarasy a vyhnul se tak skličujícímu zážitku z včerejší noci.

„Stalo se něco? Vypadáte nějak přešle, takhle vás neznám.“

„Ne, já jenom... Bylo to tady těžký, vůbec sme se nevyspali. Co kdyby přes nás chtěli přejít další Ivani? Radši sme hlídali.“

„Hm, chápu. Zjistil jste něco o Rusech?“

„Něco jo. Když mi dáte blok, nakreslím střeleckej náčrt, dokud si to trochu pamatuju.“

„Prima. Přesně takhle jsem si to představoval,“ řekl poručík a podal mu svou důstojnickou brašnu. „Postarám se, aby vám někdo přinesl snídani.“

Poručík se vydal s polní lopatkou v ruce hlouběji do lesa a pohvizdoval si. Když se to tak vezme, přemýšlel

Erich, od Habermannovy smrti je to můj nejbližší člověk v četě, v celém podělaném wehrmachtu. Ale ani jemu bych nemohl říct, co jsem dneska v noci zažil. Že jsem držel za ruku a konejšil umírající Rusku, i když to byla jenom zdravotnice, která proti nám nikdy nevystřelila. Určitě by mě neudal pro paktování s nepřítelem, ale vynadal by mi, že by si ode mě ani pes kůrku nevzal.

Ale jsem opravdu rád, že jsem to udělal. Že jsem jí to aspoň trochu ulehčil. Že jsem jí vyprávěl o Ursule... komu jinému bych tohle všechno asi tak mohl říct? Utahovali by si ze mě, vymysleli by pro mě nějakou pitomou přezdívku. I Hasse, po uši zamilovaný do své korespondenční lásky Marie-Anne – neposlala mu fotografii, takže vůbec neví, jak vlastně vypadá – by se vůči mně cítil na koni.

Proboha! Vždyť já jsem té ženské vlastně odkryl prsa, když jsem ji obvazoval! To by o mně taky mohl nějaký dobytek říct, že jsem tu zraněnou Rusku znásilnil. Že jsem proto poslal Gogiho pryč, aby u toho nebyl žádný svědek.

Tak co, Breitnere, jakýpak to bylo s mrtvolou? Takový šoustání má jednu ohromnou výhodu: nenarodí se ti z něj žádná ruská parchant.

O tomhle budu muset mlčet až do smrti. Ale ta může tady v Rusku přijít dřív, než se kdo naděje.

* * *

Okraj lesa ožil nebyvalým stavebním ruchem. Na terénu, hustě prorostlém tvrdými kořeny stromů, se nebylo možné zakopat, vojáci se proto museli vrátit do časů starověkých dřevěných palisád. Celý den v lese skřípaly pily a zvonily sekery, ze dvou i tří vrstev nařezaných kmenů vyrůstaly bunkry a střelecká stanoviště, sestávající většinou jen ze silných předprsní a svrchního krytí. Pořezané duby nevoněly tak pronikavě jako poražené jehličnany, i tak ale kolem sebe šířily příjemné ovzduší, připomínající truhlářskou dílnu.

Kolem poledne začaly les postřelovat ruské minomety, tu a tam se ozvala i dunivější exploze zastřelujících se děl. Pokud pro správné nastavení záměrných prvků pálilo jen jedno z každé baterie, měli se němečtí pěšáci nač těšit. V tom případě by na kopci stály tři baterie, nemluvě o tom, že se ke zničující kanonádě proti nim mohla připojit také děla ze sousedních pahorků.

Ruská děla vzbuzovala respekt. Měla kratší dostřel a nebyla tak přesná a účinná jako německá, tento nedostatek však nepřítel dokázal nahradit jejich ohromným množstvím. Čekají nás pěkně všivé časy! říkali si vojáci a pro jistotu přidávali k čelním a stropním stranám bunkrů ještě další vrstvu. Snad to bude stačit, utěšovali se, dub přece vydrží všechno. Některé dřevěné stavby v Německu stojí už od středověku. Jenže na ty ještě nikdo nestřílel průbojně a tříštivě granáty...

KAPITOLA 8

K přední linii dorazila další zásobovací karavana. Za těžce naloženými soumary kráčelo šest vystrašených nováčků jako náhrada za padlé a zraněné příslušníky roty.

„Co nám to sem posílají za děcka?“ zeptal se znechuceně Theodor Hamann, který se od té chvíle začal považovat za zkušeného veterána. „Hrůza pomyslet, co by asi udělali, kdyby na ně někdo vybafl! Asi by se podělali až za ušima.“

„Jestli ti můžu radit, nezkoušej to,“ napomenul ho mírně Tiemann. „Znal sem chlapa, co měl stejnej nápad a leží pochovanej u Kyjeva. Když má takovej zajíc strach, drží prst co nejbliž spouště a náhoda je blbec. Ta už zabila víc lidí než ruský snajpři.“

„No jo, ale jak máme s takovýmhle materiálem vyhrát válku?“

„Je to snad tvoje starost? Nějak sem musel přehlíd-nout, že tě povýšili na polního maršála.“

„Víš, co mi můžeš...“ zavrčel Hamann. „Ty seš nákej moc chytřej, vid’?“

„To sem. A proto sem taky dodnes naživu. A tobě bych doporučoval to samý – hledět si svýho a nestarat se o to, po čem ti nic není.“

Starší lidé jsou prostě moc opatrní, pomyslel si Hamann a ukončil rozhovor ledabylým mávnutím ruky. Tenhle byl starej, už když vzal Vůdce celý Německo pořádně do ruky. Je mu přes třicet, to znamená, že nebyl ani v Hitlerjugend. Teprve my sme ty noví lidi, co zavedou na celým světě pořádek. Tahle stará generace je dobrá leda do šrotu.

Hrdě se nadechl a vydal se poučovat nováčky. Vždyť kdo jiný by je mohl lépe zasvětit do hrůz, jaké je na východní frontě čekají? Muži, kteří jsou u čtyř děle, se zmůžou nanejvýš na doporučení, aby se snažili držet zadek co nejnižší u země, jinak jim ho Ivani ustřelí. A to bylo pro vyvolání náležitého vlasteneckého zápalu přece jen žalostně málo.

* * *

U kapitána Klatta se hlásil poručík Keilig, teprve čtyřicetiletý, ale už notně prošedivělý elegán, záložní důstojník, který měl nahradit padlého velitele druhé čety, snaživého poručíka Wesselyho. V civilu byl lékárníkem a na ruskou frontu ho povolali už za kruté loňské zimy. Zařadili ho do zvláštní skupiny lékařů a farmaceutů hlavní zdravotní správy skupiny armád, která měla vyvinout a v praxi vyzkoušet neúčinnější prostředky proti omrzlinám.

Všelijaké tinktury a masti nebyly k ničemu, výzkumná skupina vyrukovala po měsících usilovné práce jen s preventivními opatřeními, na něž by ovšem dokázal přijít každý voják v poli: nejlepší účinky slibovalo teplé oblečení, filcové válenky nebo alespoň volnější boty, pletené kukly pod přilby, šály a rukavice. Štáby, které se nedočkaly zázračného léku, výzkumnou skupinu na jaře rozpustily a její příslušníky odvelely k útvarům, které za ruského zimního protiútoků utrpěly nejtěžší ztráty.

Šikovatel Mielke si nad touto novou nespravedlností div nezoufal. Podle něj nemohl nějaký přivandrovalec ze zálohy nahradit starého vojáka z povolání, zdárně plnicího všechny svěřené úkoly. Kdyby na světě existovala spravedlnost, nadřízení by ho už dávno museli povýšit na poručíka, tak by se vyhovělo potřebným formalitám a druhá četa by zůstala ušetřená nepříjemností, do nichž ji mohl zatáhnout nějaký nezkušený zelenáč. Co ten mohl vědět o skutečné válce? A i kdyby byl profesorem válečné akademie, o boji na Divokém východě by neměl ani ponětí. Strategie, taktika, povaha terénu, zásobování – to všechno se tady stávalo zbytečnou teoretickou přítěží. Bylo třeba mít zkušenosti a čich, protože Rusové rozhodně nebojovali na základě matematiky nebo logiky, znali jen tu svou pošahanou ideologii.

Než kapitán Klatt svolal velitele k poradě, Mielke si už v hrubých obrysech vymyslel plán. Zdálo se mu pravděpodobné, že ho na nějaký čas nechají Keiligovi k ruce, aby ho zasvětil do problémů čety. Ostřílení mazáci ho nebudou brát vážně, snad se mu podaří poručíka přesvědčit, aby se pokusil o nějaký hrdinský kousek, kterým by si získal jejich uznání. Nezkušený civilista nemá ani ponětí, jak se krýt v palbě, nevypěstoval si cit pro možné nástrahy.

Brzy se objeví na seznamu bojových ztrát a četě bude opět velet Mielke.

Válka bude ještě dlouhá, a než skončí, padne spousta důstojníků. Kdo ví, zdatný šikovatel by to v ní opravdu mohl dotáhnout třeba až na kapitána nebo majora. A až se po vítězství budou rozdávat podniky a statky, nikdo se neodvážá odměnit pana majora, pana podplukovníka Mielkeho nějakým ubohým bramborovým políčkem. Nějaká pěkná a dosud mladá vdova po padlém generálovi bude ještě moc ráda, když o ni projeví zájem, a pak... pak... Až se mu z těch vyhlídek zatočila hlava.

„Pane šikovateli!“

„Ano?“

„Pan kapitán prosí důstojníky roty k poradě.“ Důstojníky roty! Znělo to jako triumfální fanfára.

* * *

Na malém stolku – bedničce od granátů položené na pařezu – stály sklenice se zlatavou tekutinou. Kapitán Klatt představil poručíka Keiliga a pak vyrukoval s převratnou zprávou.

„Velitele praporu majora Lohse včera dostal ruský bandita potloukající se za našimi liniemi. Nastupuji na jeho místo. Rotu povede můj dosavadní zástupce poručík Merck. Povinností velitele první čety se ujme poručík Keilig. Doufám, že mu s jeho obtížným úkolem všichni pomůžete.“

Vy, pane Keiligu, dostáváte naši nejužší četu, složenou převážně ze zkušených mazáků. Náš vojenský řád nedovoluje, aby vám nabízeli nevyžádané rady, já vám však vřele doporučuji, abyste se v každé složité situaci sám zeptal na jejich názor. Možná budete leckdy překvapení, s jak užitečnými nápady můžou přijít.“

„Je tam jeden mladý dobrovolník, ale už zkušený veterán, poddůstojník Breitner,“ přisadil si poručík Merck. „Ten někdy mívá... velmi originální nápady, většinou se ovšem ukázaly jako nanejvýš účinné a s odstupem času jsem si párkrát musel přiznat, že byly v dané chvíli jediné správné.“

„Erich Breitner,“ mávl rukou pobaveně kapitán, „nás ještě může hodně překvapit. Už teď by mohl velet četě, a než válka skončí, kdoví, třeba bude velet i nám.“

No, pánové, ale teď bych vám chtěl poděkovat za příjemnou spolupráci a popřát mnoho štěstí do dalších dnů. Nechystám se nikam na kraj světa, zůstaneme spolu v kontaktu, a nemusím snad ani říkat, že se na mě můžete kdykoli s čímkoli obrátit. Na zdraví!“

Vypili připravený koňak, a protože do večera zbývalo ještě hodně času, vrátili se ke svým povinnostem. Šikovatel Mielke se nesl jako páv. Prozřetelnost právě zařídila, aby zůstal velitelem druhé čety – kdoví, s čím ještě může vyrukovat v budoucnu?

* * *

Jestliže poručík Keilig něco bytostně nesnášel, pak to byly nejrůznější „dobré rady“, které musel poslouchat už od dětství. Starostlivý otec mu je pro lepší zapamatování vštěpoval rákoskou, pastor a pedantští učitelé je hráli se zdviženými ukazováčky. Ani dospělý věk mu nepřinesl vysvobození, oženil se s dcerou zámožného majitele lékárny a musel pro změnu poslouchat jeho mravoučnou kázání o posvátném právu na zisk, o spořivosti a o nutnosti zachovávat dobrou pověst na veřejnosti. Aby tomu všemu aspoň na chvíli unikl, hlásil se hned na začátku války do armády, avšak tehánova bezohledná likvidace každé konkurence v okruhu třiceti kilometrů způsobila, že se Keilig stal pro své město nepostradatelný a povolali ho teprve ve chvíli, kdy mráz kosil jednotky na východní frontě účinněji než ruské kulomety.

Ať se výzkumníci snažili jak chtěli, spolehlivý lék proti omrzlinám neobjevili a místo uznání se dočkali nespravedlivých obvinění z nedostatečné snahy a neschopnosti. Potom je rozstrkali do doplňovacích praporů, kde museli čekat na novou příležitost a snášet vtípkování důstojníků pochybujících o schopnostech těchto „akademiků“ velet bojovým útvarům, zatímco jejich praktičtější založení kolegové odcházeli už po několika dnech k jednotkám.

Teprve teď se před ním otevíral prostor pro vlastní iniciativu, poprvé v životě mohl něco udělat jen a jen po svém. A znovu se objevili radílkové, kteří mu chtěli předepisovat, jak má co udělat, jako by nedůvěřovali jeho talentu zvládnout byť jen průměrně obtížné úkoly. Ať si ta svoje „dobře míněná“ doporučení strčí někam, první četa je jeho a Werner Keilig ji povede, jak sám uzná za vhodné!

A jako první krok srazí hřebínek tomu jejich poddůstojnickému chráněnci Braschnerovi, nebo jak se vlastně jmenuje. Copak má dospělý muž a důstojník zapotřebí poslouchat rady nějakého kluka? Jakou by si tím asi vybudoval autoritu? Musí hned od začátku ukázat pevnou ruku, přece si nedá svou příležitost někomu velet – vlastně první v životě – něčím zkazit?

* * *

Poručík Keilig se u své čety uvedl opravdu velkolepě. Ihned po příchodu přikázal, aby mu postavili zvláštní latrínu; nebylo přece možné, aby ho jeho podřízení někdy přistihli se staženými kalhotami. Trval na tom, aby ho vojáci za všech okolností zdravili. Výjimkou nemohlo být ani to, že právě přenášeli těžký dubový kmen na stavbu opevnění, museli zátěž shodit z ramen, postavit se do pozoru a předpisově mu zasalutovat.

Třebaže od pobytu v Krasnodaru uplynulo teprve několik dní, četu znovu žraly spousty vši. Vyhlazovací válka, kterou poručík nepřijemným parazitům vyhlásil, se mohla zvrhnout v pěknou komedii... Nařídil vojákům, aby si oholili podpaží a podbřišky a denně si vyhradili alespoň deset minut na dezinfekci, měli si také vzájemně prohlížet hlavy a

likvidovat hmyz ve vlasech kamarádů.

To ale ještě nebylo zdaleka všechno, arogantní sebejistota se leckdy dokáže vyšplhat do sotva uvěřitelných výšin. Poručík si s pohrdáním prohlédl opevněný rajon čty, svolal si poddůstojníky a přikázal vyhloubit řádné zákopy jako z příručky polního výcviku pěchoty.

„Ale pan poručík Merck nám nařídil,“ ozval se znepokojeně jeden z těch veteránských rozumbradů, kteří mají věčně nějaké výhrady, „že máme...“

Poručík rázně utál jeho řeč máchnutím ruky.

„Ticho, vojáku! Dokud tu byl velitelem poručík Merck, řídil se tím, co považoval za správné. Teď vám velím já, a já říkám zase něco jiného. Ostatně, co je to za způsoby – mluvit bez dovolení? Hlaste se mi!“

„Svobodník Tiemann prosí pana poručíka o dovolení promluvit.“

„Ještě jsem neskončil, Tiemane! Tyhle frontové manýry nebudu nikomu trpět. Začíná to skákáním do řeči a končí odepřením poslušnosti. Tentokrát to ještě nechám tak, ale příště...“

Blížkost fronty, která chování všech velitelů zlidšťovala, na Keiliga zřejmě nedělala žádný dojem. Jeho nezkušenost bila do očí, co by však v kasárnách všich ni považovali za nepříjemnou buzeraci, mohlo v bojovém postavení znamenat přímé ohrožení životů. Zákopy bylo třeba vybudovat na okraji lesa, aby vzrostlé stromy a trnité křoví nebránily účinné střelbě. Jakmile se vojáci vyplížili z lesa na loučku a poprvé zaryli do země lopatkami, ozvaly se ruské minomety. Míny přilétaly s táhlým skučením a zasypávaly les krupobitím rozpálených, jako žiletky ostrých střepin.

Poručík Merck přiběhl ze svého stanoviště rudý v obličeji a přikázal pěšákům, aby se ihned stáhli za vybudované palisády. Nato odvedl poručíka Keiliga z doslechu a mezi stromy mu nevybíravými výrazy vynadal. Velitel čty se vrátil zamračený jako sedm čertů.

„Tohle si ještě všichni pěkně odskáčem,“ prorokoval znepokojeně Tiemann a ostatní na to zachmuřeně přikyvovali.

„Kde jenom, pro všechny svatý, takovýho kretěna vyhrabali? Vždycky sem si myslel, že pitomý sou jenom ruský oficíři. Že naši můžou být protivný jako osina v zadku, ale sou aspoň schopný.“

„Tenhle by byl tak nanejvýš schopnej nechat nás všechny ve dvou dnech pobít,“ řekl Hasse. „Musíme něco udělat, jinak sme v hajzlu.“

„No jo, ale co? Kdyby Ivani zaútočili, můžem mu vždycky vpálit kulku do prdele. Jenže Ivani maj dobrý postavení a do ničeho se nepohnou. A spolíhat na milosrdenství boží by se nám taky mohlo pěkně protáhnout...“

„Hele, a kde je vůbec Erich? Ten někdy mívá dobrý nápady, třeba na něco přijde,“ zadoufal Becker.

„Moh by zajít za Merckem, nebo rovnou za Klattem a říct jim co a jak,“ navrhl Tiemann. „Ty na něj daj. Třeba by pak Keiliga odvolali.“

„Na to tu není dost dlouho a těch hovadin zatím stačil udělat jenom pár. Mohli by říct, že je nověj a zatím v tom neumí moc chodit, ale že se to časem určitě zlepší.“

„To je taky pravda. Nějakěj další nápad?“

„Já bych myslel počkat s tímhle na Ericha,“ mínil Klieber.

„A ty snad víš, kde je?“

„Courá se lesem. Zůstalo nám za zadkem pěcknejch pár set nebo tisíc Ivanů, a protože se přestali pokoušet prorazit ke svým, nejspíš na nás něco šijou. Zkouší najít jejich základnu, abysme jim mohli skočit prdelí do ksichtu.“

„A to šel na tak nebezpečnej výšlap sám? To si teda koleduje o pěcknej průser.“

„Šel s Gogim, ten to tady zná jak svý boty. A oblik si na to snajperský hadry, stál sem tak metr od něj a neviděl ho. Takže se snad vrátí celej.“

„Někdo to po něm chtěl, nebo se na tu šílenost přihlásil sám?“

„Ty ho znáš líp než já, co bys asi tak řek?“

„Sám. Pitomec jeden! Nakonec budou chtít podobný kousky i po nás. Když může jeden, můžou všichni. Přesně takhle to obyčejně začíná.“

„Fajn, a teď si dejte rozchod. Ten pitomec Keilig po nás kouká, jako by zas dostal jeden z těch svejch skvělejších nápadů.“

„Bůh ochraňuj wehrmacht před blbci.“

„Amen!“

* * *

Poddůstojník Breitner se vrátil za soumraku. V maskovací síti, přizdobené vedle cárů zelené a hnědé látky ještě větvičkami, připomínal hejkala, šířícího hrůzu v harkých lesích. V rukou nesl papírovou krabici, kterou předal Tiemannovi.

„Každýmu chlapovi deset cigaret!“ řekl.

„A do prdele! Co za to zas budou chtít, nevíš?“

„Velkej úklid v lese. Rozkaz dostanem ráno u snídane.“

„Proč ne hned, ať máme víc času na přípravu?“

„A co když Ivani v noci čapnou nějakou naši hlídku? Pak by měli víc času na přípravu oni. Chtěl bys to riskovat?“

„Nee. Sice mě to štve, ale máš asi pravdu.“

„Jo. Rozdej ty cigára, já musím ještě za Keiligem. Představ si, podezírám Gogelidzeho, že se k nám přidal, aby Rusům předával zprávy – že nám ho sem nasadili jako špióna.“

„Hergot,“ zamračil se Tiemann, „to mi na toho vola sedí. Proboha, co s ním budem dělat?“

„Teď nic. Pěkně jedno po druhým, momentálně nás čeká útok.“

„Třeba při něm ten neřád zařve,“ povzdechl si toužebně Tiemann. „Jenže to víš, neřádi maj vždycky největší štěstí a pořádný lidi smůlu.“

„To nic, v nebi to bude zas naopak.“

„Jo? A jak to víš? Byl si tam?“

„Zatím ne. Možná zítra,“ usklíbl se Erich a vydal se za poručíkem Keiligem.

KAPITOLA 9

Ve čtyři hodiny ráno probouzely hlídky četů z nejlepšího spánku. „Vstávejte, parchanti, čeká vás další krásný den v týdne prdeli světa!“

Kde nestačila laskavá slova, přidal se k výzvě kopanec nebo šťouchnutí pažbou do žeber.

„Pohyb, panstvo! U kuchyňského dubu se už rozdává horký kafe a pak k nám bude pan poručík Keilig držet řeč.“

„Tak teď nevím, co z toho bude horší. Jestli ta brynda z kávovinovejch kostek, nebo ty jeho přiblblý kecy?“

„Propánajána, drž klapáčku! To už zavání vlastizradou, takhle mluvit o fasovaným armádním kafi... Tempo, chlapi, zvedáme se! Za třicet minut je nástup!“

Vojáci reptali, škrábali se, vykašlávali si duši z těla, odplivovali a v předklonu smrkali – protože kapesníky už měli jen málokterí, většinou jen sevřeli nos mezi palcem a ukazováčkem, aby hleny získaly vyšší ústřovou rychlost. Největší estéti mezi nimi však nikdy nezapomněli na ladně natažený malíček, čímž dokazovali své dobré vychování. To se ostatně projevilo i při vypouštění větrů: hulvátští mazáci si nedělali nejmenší starosti a doprovázeli nejhlasitější zvuky oceňujících komentářů, zatímco nováčci a „slušníci“ se snažili nikoho neobtěžovat a při každém jen trochu hlasitějším projevu svých trávicích pochodů rudli a omlouvali se.

K ranní hygieně musel postačit zbytek vody v polních láhvích, někdo si nalil pár kapek na dlaň a otřel jimi oči a tváře, jiný se pokoušel vyčistit zuby prstem, na nějž vymáčkl trochu zubní pasty, a zbylou vodu spotřeboval při vyplachování úst. Poddůstojník Breitner patřil mezi ty pořádnější, a když už mu v láhvi nezbyla už ani kapka, přejížděl dlaněmi po orosené vegetaci a pak si jimi omýval obličej. Člověk však musel být velmi opatrný, některé zdejší rostliny byly jedovaté a vyvolávaly na kůži prudkou reakci.

Káva chutnala po připáleném žitě, byla však horká a velmi sladká, což tu nepříjemnou příchut' téměř překrylo. Becker se usmíval jako měsíček v úplňku. S rostoucí vzdáleností od zdroje ceny stoupaly, za dvacet cigaret se mu však podařilo na kuchaři vymámit láhev ostré hruškovice a už se těšil, jak si někde za křovím nenápadně přihně. S trochou štěstí se nebude muset s nikým dělit a třicetvrtelitrová láhev mu vydrží dva dny. Kamarádství je sice nádherná věc a žádný voják by neváhal nasadit za svého druha ve zbrani zdraví i život, jenže kořalka je kořalka, je to lék potřebný k přežití, a své medikamenty má přece každý užívat sám.

Poddůstojník Breitner už obíhal muže první čtyři jako starostlivá kvočna. „Kde je Hasse?“

„Kadí za bukem. Proč?“

„Za dvě minuty je nástup. Kdo tam nebude, koleduje si o pěkný průser.“

„I propáníčka! Co mu ten zlý poručík udělá? Napaří mu tři týdny kasárníka?“

„Hergot, neblbněte! Tohle bude rozkaz před útokem, žádná ptákovina.“

„To nám ten klid moc dlouho nevydržel. Kam se de? Na ten opevněný kopec? To ti říkám rovnou, že to ne-pude. Ne bez kanónů a štuk. To ať si oficiři nechaj zajít chuť, nemáme nejmenší šanci.“

„Jdem na ty Ivany poschovávané v lese.“

„No potěš pámbů, tohle je ještě lepší! Na ty nepotřebujem mauserovky a mašinkvéry, ale pořádný kyje, jakýma se oháněli starý Germáni. Kdyby se nám to řeklo dřív, mohli sme si nějaký nařezat. Kvér je v lese úplně na prd, je moc dlouhej a jenom překáží.“

„No tak ste se vykecali, a teď bysme si mohli dát ten nástup, ne?“ pokusil se Erich uklidnit reptající muže. „Už je tu ten Hasse?“

„Hasse pořád sere. Ten blboun lékárnicej stejně nic nepozná, dyť sme tu mezi samýma stromama. V nejhorším mu řeknem, že Hasse je tendle dub. Dřevo jako dřevo.“

„Tak se tu nějak postavte a já zajdu pro poručíka.“

* * *

Rota se před výpravou do zázemí přeskupila. Kulometná družstva zůstala na okraji lesa, aby čelila případnému ruskému útoku, a k výpadu se zformovala tři třicetčlenná komanda vedená poručíky Merckem, Braunerem a Keiligem. Ať už se jednalo o pouhou náhodu, nebo úspěch výzvědné služby, tři hodiny nato, co v lese zmizel poslední voják, zaburácela z několika pahorků ruská děla, trhající stoleté stromy na kusy. Potom se na okraj lesa snesly smečky šturmovíků, shazujících trhavé a zápalné pumy.

V nastalém božím dopuštění, v němž se němečtí vojáci třásli v úkrytech z dubových kmenů, seběhla ze svahů lavina ruské pěchoty a bez ohledu na zaminovaný terén se řítila loučkou proti vybudovaným postavením. Když se dostala na padesát metrů a děla přestala střílet, ozvaly se německé kulomety. Přehradná palba rojnici roztrhala, nedokázala ji však zastavit úplně. Nejprudší útok směřoval proti postavení třetí čtyři, kde se Rusům podařilo prorazit. Ruští odstřelovači se ukryli za stromy, odkud likvidovali jednoho příslušníka wehrmachtu za druhým.

Palebný přepad zastihl šikovatele Mielkeho při kontrole postavení uprostřed obranného perimetru roty. Zatímco přemýšlel, co by měl udělat, poddůstojník Breitner se už hnál lesem v čele čtyřčlenné skupinky kulometných nabíječů,

aby se rudým dostali do zad.

Stačilo několik ručních granátů, aby bojový zápal rudoarmějců ochladil. Někteří se pokusili uprchnout zpět přes linii, jenže tuto cestu jim zatarasila nepřetržitá dávka. Poslední kulometník třetí čety měl prostřelené rameno a v zádech hotový kráter po zásahu střepi-nou, chtěl se však pomstít za padlé kamarády ještě dřív, než ztratí vědomí a možná zemře. Neměl už sílu mřít, před očima se mu mihaly jen rozmazané skvrny postav, to ale útočníci naštěstí nevěděli. Utekli hlouběji do lesa a brzy se ztratili mezi stromy a keři.

„Běžíme za nima?“ zeptal se Ericha Hamann.

„Ne, musíme se vrátit. Ivani to budou zkoušet pořád dokola. Musíme se podívat, jak na tom sme. Mám dojem, že z Braunerových střelců už nezůstal nikdo mezi živými. Musíme tam dostat aspoň dva mašinkvéry – jestli si rudí všimli, že se jim tam dařilo, o to víc si na naše levý křídlo došlápnu příště.“

„Koho tam chceš strčit?“

„Nevím. Půjdu sám ještě s jednou obsluhou, abysme zase moc neoslabili naše křídlo.“

„Budu ti nabíjet, jestli chceš.“

„No... tak by to taky šlo. V naší četě je nakonec nejvíc mazáků, ti už si nějak poradí.“

V úseku Braunerovy čety nikdo nepřežil. Většina padlých měla vstřely v zádech, jak je zastihla smrt z rukou ruských odstřelovačů, kterým se podařilo prorazit bojovou linií. „Zatracený svině!“ ulevoval si Erich vzteklým křikem. „Hajzlové zkurvený!“ To byla jediná možná obrana proti slzám, které se mu draly do očí.

Statečný střelec, vzdorující nejdéle ze všech, zemřel teprve před několika okamžiky. Erich ho odtáhl od kulometu, uložil na záda a zatlačil mu víčka. Pak přes něj přetáhl deku, kterou našel mezi kládami. Chtěl nad mrtvým pronést několik slov, ale hrdlo mu stahovala taková křeč, že ze sebe nedostal ani hlásku.

Prohlédl si bitevní pole a v duchu odhadoval vzdálenosti. Postavení bylo dobře vybráno, nabízelo výhled na celou loučku před pahorky. Křít přežil dělostřelecké ostřelování i bombardování, musel z něj pouze vytáhnout mrtvého střelcovu pomocníka. To bylo poněkud obtížnější, tuhnoucí tělo se zaklínilo mezi kovové schránky s nábojovými pásy. Když jich ale několik vytahal ven, problém se vyřešil.

Ustavil kulomet do střílny, oťel pažbu zamazanou krví rukávem a řekl si: „Takhle by to šlo.“

„Jak to tu vypadá?“ zeptal se kdosi za Erichovými zády.

„Ale jo,“ odpověděl poddůstojník, aniž by otočil hlavu. „Až na to, že to tu všichni zchytili, to ujde. Musím tu zůstat a poslal sem pro další kulomet; měly by tu být aspoň dva.“

Šikovatel Mielke vklouzl do úkrytu a vyhlédl střílnou na loučku. „Šikovný místo,“ řekl. „To mi ale řekni jak to, že tudy Ivani prošli, když si vedle ani neškrtili?“

„Nemám nejmenší tušení,“ pokrčil Erich rameny. Věděl, že postavení třetí čety leží naproti místu, kudy se před několika dny pokoušela skupina obklíčených rudoarmějců projít ke svým, že svými těly zřejmě odpálili většinu nastražených min a ulehčili tak útočníkům postup, ale nechtělo se mu o tom mluvit. Přál si tuto epizodu úplně vymazat z paměti, aby nemusel myslet na umírající Rusku, které pomáhal zapomenout na poslední smutnou povinnost vojáka.

„Musíme se udržet, než se rota vrátí,“ prohlásil šikovatel Mielke odhodlaně. Dlouho hledal příležitost, jak se vyznamenat, upozornit na své schopnosti, aby si vysloužil povýšení na důstojníka, ale neohrozil přitom svůj vzácný život. Ta teď zcela nečekaně přišla, musel se ji pokusit maximálně využít. „Nakonec to tady není tak špatný. Kdyby bylo opravdu zle, ztratíme se v lese. Vezmeš si to tady na povel a já se přesunu na pravý křídlo. Máš tu všechno, co potřebuješ?“

Osm schránek nábojů do kulometu, tři bedničky ručních granátů, s tím už se dalo vydržet dost dlouho. Pokud Ericha neopustí štěstí a nezasáhne ho hned první náhodná střela – i s tím se muselo počítat.

Ruská děla začala přeorávat úsek sousední rot. „Třeba už na nás ani nedojde,“ řekl Erich s nadějí v hlase. „Třeba se Ivani poučili. Když to nešlo na jednom místě, zkusí to kousek vedle. Tak dlouho nás budou oťukávat, dokud nenajdou nějakou mezeru.“

„Jó?“ protáhl Mielke skepticky. „Tak bysme to udělali my. Ale Ivan je podčlověk, ten na to nemá dost fištrónu.“

„A co když to žádný podčlověk není? Co když sou to lidi jako my?“

Šikovatel zavrtěl hlavou. „Už sme v Rusku moc dlouho,“ řekl. „Koukám, že už ti to taky pomalu leze na mozek. No nic, drž se! Já se přesunu, než to začne padat taky na nás.“

Ale Rusové už toho dne znovu nezaútočili. Třeba se právě přeskupovali a přisunovali do oblasti další posily. Stejně tak ovšem bylo možné, že změnili taktiku a napříště už budou útočit s větším rozmyslem jenom tam, kde se jim naskytne nějaká naděje na úspěch. To bylo znepokojivé pomyšlení, při jejich drtivé přesile v živé síle a ve zbraních by to mohlo znamenat, že se válka na východní frontě potáhne ještě další zimu.

Že by se jim nakonec podařilo i zvítězit, to si Erich přes všechny návaly skepse přece jen vůbec nedokázal představit.

* * *

Rota postupovala lesem ve třech kolonách. Díky kavkazským průvodcům, kteří se dokázali pohybovat mezi stromy jako duchové, se podařilo zaskočit několik skupinek Rusů, ukrývajících se ve stržích nebo jeskyních, a pobít je granáty a střelbou zblízka. Třebaže se několik zbědovaných rudoarmějců rozběhlo Němcům vstříc s rukama nad hlavou, nebylo možné brát zajatce, neměl by je kdo hlídat a eskortovat do týlu.

Kolem poledne narazila četa poručíka Keiliga na problém, který nemohla zvládnout sama. Dorazila k planině, kde se usadil větší oddíl, jenž měl ve výzbroji dokonce i tři lehké tanky.

„Osmatřicítky,“ vysvětlil poručíkovi zkušený Tiemann. „Ty se sem mohly vyškřábat, váží jenom devět tun a mají silný motory, sou jak dělaný do hor. To by mě docela zajímalo, kde k nim Ivani přišli.“

„Proč myslíte?“

„Pocházej z naší český kořisti a udělaly nám dobrou službu už v Ardenách a Řecku. Šikovný vozítka. Ivani je nejspíš dostali loni pod Moskvou.“

„Trofejní aušus!“ ušklíbl se poručík Keilig opovrživě.

„Ale sou to tanky,“ prohlásil Tiemann nekompromisně. „A těch Ivanů je aspoň dvě stě. Proti tomu, jak chodí ruský vojáci normálně oblíkaný, maj tyhle všichni stejný uniformy. Asi to bude nějaká elita. Možná bysme měli nenápadně vzít zpátečku a nechat je na pokoji.“

„Až budu chtít znát vaše mínění, zeptám se vás,“ zavrčel poručík Keilig. Zaujal s četou půlkruhovou formaci proti ruskému táboru a vyslal spojku k poručíku Merckovi se žádostí o posily. O dvě hodiny později už ležely všechny tři čety v bojovém postavení a čekaly na signál k útoku. Potom se ale stalo něco naprosto neočekávaného, do ruského tábora dorazila německá zásobovací kolona.

„Co to tam sakra je?“ žasl poručík Merck. „Přeběhlci? Nebo nějaká další tajná akce Brandenburgu?“ Zakázal střilet, dokud se celá situace nevyjasní, a požádal vysílačkou štáb divize o instrukce.

Zabralo skoro další hodinu, než se mu ve sluchátkách ozval pobavený hlas důstojníka odpovídajícího za zpravodajství o nepříteli.

„Pane poručíku? Tady je Ic divize.“

„Ano, rozumím. Pokračujte.“

„Doufám, že jste ještě nezaútočili. To, co vidíte před sebou, jsou sice taky Slované, ale... jaksí... stojící na naší straně. Naši spojenci Slováci. Slyšel jste už o nich?“

„Ano.“

„Tak je to tedy. Odpočívají po přesunu, než dostanou další rozkazy. Takže se pokud možno vyhněte mezinárodnímu incidentu. V Berlíně by z něj jistě neměli žádnou radost.“

„Rozumím, pane... Ic. Budu je informovat o naší přítomnosti v oblasti, abychom se vyhnuli možnému nedorozumění. Konec!“

„Zvonec!“ odhlásil se major Rummel rozverně.

Kde je ten idiot, který nás do tohoto trapasu dostal? pomyslel si poručík Merck rozzlobeně a vydal se hledat poručíka Keiliga, jehož zásluhou se teď celá rota jistě stane terčem jízlivých posměšků. Po několika krocích se zastavil. Nemělo smysl, aby tuto událost řešil, dokud v něm ještě všechno vřelo vztekem. Mohlo by se stát, že by tomu samolibému pitomci vynadal před jeho podřízenými, a něco takového bylo v německé armádě naprosto nemyslitelné.

* * *

Poručík Merck si upravil uniformu, křikl na obcházející hlídky, aby jim oznámil svůj příchod, a vydal se do spojeneckého tábora. Představil se prvnímu důstojníkovi, na něhož narazil, a dal se odvést k veliteli jednotky. Ten naštěstí mluvil dobře německy, takže k rozhovoru nepotřebovali tlumočníka.

„Pane... Promiňte, ale nevím, jak vás titulovat.“

„Nepotrpím si na formality,“ mávl rukou slovenský velitel, „ale moje jméno by se vám asi těžko vyslovovalo. Řekněme, že jsem kapitán. Co pro vás můžeme udělat?“

„Proháníme Ivany, kteří zůstali za naší linií. Upřímně řečeno jsme si mysleli, že jste taky Rusové.“

„To snad...“ Zdálo se, že se Merckova poznámka spojeneckého kapitána poněkud dotkla.

„Nevěděl jsem, že se tu můžeme setkat i s vašimi jednotkami,“ řekl diplomaticky poručík. „Když budete tak laskav a dáte nám průvodce pro případ, že narazíme na nějaké vaše hlídky, budeme pokračovat v akci.“

„Ne dřív, dokud se spolu nenapijeme,“ prohlásil spojenecký velitel a vychrlil ze sebe několik rychlých rozkazů ke skupině zvědavě přihlížejících vojáků. Připili si na přátelství a pak ještě jednou, „do druhé nohy“, jak řekl kapitán. Kořalka byla ostrá jako granátová střepina, jenže co by německý důstojník neudělal pro korektní vztahy se spojenci?

„Ale teď už musíme dál,“ řekl poručík, stiskl si se slovenským kapitánem ruku a popřál jeho jednotce hodně štěstí. Zlost ho pomalu přecházela, dokonce začal poručíka Keiliga v duchu omlouvat. Ty jejich uniformy by možná zmátly i mě, říkal si, a ta jejich řeč... Ale Gogelidze přece mohl poznat, že to nejsou žádní Rusové. Ti by navíc měli na těch tancích hvězdy a ne... Bůhví, co ty jejich symboly vlastně znamenají.

Gogelidze možná chtěl Keiliga zesměšnit, člověk nikdy neví, co těmhle Asiatům táhne hlavou, ale ten vtípek mohl mít pro obě strany těžké následky. Poručík se u čety neuvedl nijak slavně, takže by se podobná situace mohla brzy opakovat a skončit mnohem hůř. Budu si s ním muset vážně promluvit.

Budu si muset promluvit taky s mazáky. Sakramentská práce! Všichni nám tvrdili, že tažení v Rusku bude jen taková legrace.

Moc rád bych věděl, kde se teď vlastně směje.

KAPITOLA 10

Rota se vrátila do linií a poručík Merck sestavoval hlášení. Při výpadu zabili možná sto Rusů, sami měli dva padlé. Ruský útok přes planinu toto skóre ještě zvýšil, ztratili však při něm sedm mužů Braunerovy čety, samé ostřílené veterány, kteří budou rotě chybět. Měli patnáct zraněných, které bylo třeba rychle dopravit k ošetření. Osm z nich mohlo chodit, sedm se vydalo na cestu na nosítkách. Ke každým musel určit čtyři muže, aby se mohli střídát, to je osmadvacet.

Devět mrtvých, patnáct zraněných, dvacet osm nosičů – rota byla rázem slabší o dvaapadesát chlapů. Kdyby Ivany napadlo dnes večer zaútočit... Raději na to ani nemyslet!

Až na to malé zakolísání loni v zimě, které měl na svědomí spíše strašný mráz než Rusové, zůstával wehrmacht na zemi neporazitelný, pokud ale budou jeho ztráty i nadále pokračovat tímto úděsným tempem, mohlo by se stát, že vykrvácí ještě než stačí zvítězit. Pak by se Němci museli modlit, aby se jim podařilo uzavřít mír s Ruskem dřív, než se na kontinentu vylodí Angličané a Američané. Válku se třemi velmocemi najednou by už Německo, jakkoliv silné, nemuselo přežít.

Chyba byla v pořadí, pomyslel si. Hned po Francii jsme se měli pustit do Anglie a Rusko si nechat až na později. Je možné, vlastně skoro jisté, že by nás napadlo samo, ale to už jsme mohli riskovat. Nic horšího, než co máme teď, by se zřejmě nestalo. Nebylo by třeba udržovat posádky od Norska po Biskajský záliv, na Balkáně, proměňovat se po Africe – těch půl milionu mužů, stovky tanků a letadel teď mohlo být tady.

Rusko mohlo být už dávno na kusy, Stalina jsme mohli vozit v železné kleci a ukazovat ho jako atrakci na poutích.

Poručík Merck se ušklíbl. Poslední dobou trochu moc filozofuješ, Heinrichu! napomenul sám sebe. Věnuj se raději práci!

Jenže právě do následujícího úkolu se mu příliš nechtělo. Mezi povinnosti velitele roty patřilo napsat kondolenční dopisy rodinám padlých vojáků. Většina velitelů se s tímto úkolem vyrovnala po svém: napsali si tři vzorové dopisy, které pak jen stačilo opisovat, to se však Merckovi zdálo přece jen poněkud cynické. Rozhodl se odložit tuto nepříjemnost až na ráno a vydal se na večerní kontrolu postavení.

Rota se mezitím přeskupila, aby zaplnila vzniklé mezery; veteráni měli dost zkušeností, aby na tento úkol stačili sami. Na rozestavení nebylo třeba nic měnit a Merck jako zkušený velitel nešetřil pochvalami. Už dávno se přesvědčil, že se vyplatí mnohem víc než výtky nebo křik, bohužel dva z jeho velitelů čet byli jen záložními důstojníky, litujícími, že německá armáda přestala používat tak blahodárný výchovný prostředek, jakým bylo bití holí, a třetím šikovatel, pro nějž se hulákání nadávek už dávno stalo druhou přirozeností.

Uvědomil si, jak velmi mu chybí kapitán Klatt, s nímž mohl bezstarostně klábosit o zbytečnostech a přitom v klidu probrat všechny podstatné otázky. Vzpomínal na večery, kdy spolu bez jediného zbytečného slova seděli a popíjeli – když došel koňak, spokojili se i s obyčejnou náhražkovou kávou – jako dva dělníci po dobře vykonané práci. Obyčejným vojákům pomáhalo překonat všechny nesnáze frontového života kamarádství, ale pro jejich velitele bylo všechno poněkud složitější. Nebylo rozumné bratřit se s příslušníky mužstva, kterým by třeba hned příští den museli vydat rozkaz nasadit život, aby jednotka mohla pokračovat v útoku, nebo bránit postavení, aby mohla bezpečně ustoupit.

Nedokázal se však ubránit úsměvu, když se setkal s poddůstojníkem Breitnerem. „Jak to jde, Erichu?“ zeptal se, otevřel stříbrnou tabatěrku a nabídl mu cigaretu.

„Je to jaksi podělaný návrh, pane poručíku, račte odpustit mou francouzštinu. Abysme šli dopředu, na to je Ivan moc silný a má dobrý postavení. Sám šetří lidi, až na ten jeden zbabraný útok nedělá nic. A přitom nás nenápadně odpravuje zepředu i zezadu.“

„Už to nebude dlouho trvat a pohneme se,“ řekl poručík. „Nalevo od nás útočí horská divize. Zmáčkne Ivany zezadu, my zepředu, a buď je převálcujeme, nebo utečou.“

To je pravda, nejspíš utečou, pomyslel si Erich. Jenže za linií kopců přijde pásmo hor a pak ještě vyšších hor. Už tady nám začalo váznout zásobování, dál už to může být jenom horší. Přijdou podzimní deště a brzy po nich mráz a sníh. Jen taktak jsme je přežili ve stepi, ale ve vysokých horách...

Zatím jsme sem nedokázali dostat ani dvacetimili-metrový kanónek, jenže Rusové mají i v horách děla. Jejich šturmovíky si na nás vyskakují úplně beztrestně, naše letadla jsou sice lepší, ale co je nám to platné, když je všechny nahnali ke Stalingradu? Nás je s bídou dvě stě tisíc, rudých půl milionu, možná i víc. A kolik jich ještě asi máme v zádech? Všech těch odříznutých a partyzánů? Padesát, sto tisíc? I to je možné, Rusů je na světě jako vši!

Nic z toho však Merckovi říct nemohl. Merck byl důstojník, a teď ještě ke všemu velitel roty. Pochybovat o vítězství bylo ve wehrmachtu trestným činem, některé věci prostě nesměl vyslovit ani ten největší srandista.

* * *

Přes „velký úklid“, který ve svém zázemí prováděly všechny jednotky, byli odříznutí Rusové stále troufalejší. Nejdříve se zoufale snažili prorazit ke svým liniím nebo prostě jen nějak přežít, od jisté doby si však i obvykle značně těžkopádné sovětské velení uvědomilo, jakou v nich má sílu, kterou by mohlo zaměstnat daleko užitečněji. V noci přilétala dopravní letadla a na místech vyznačených signálními ohni shazovala zásilky zbraní, munice, potravin a léků. Na odlehlých loukách přistávala malá letadla, dopravující do německého zázemí důstojníky, kteří z rozptýlených hloučků sestavovali úderné oddíly. Ty pak útočily na málo chráněné sklady, zaminovávaly cesty, přepadaly spojky, transporty a přesouvající se malé jednotky.

Četa mířící do polní nemocnice s raněnými prošla ještě bez úhony, když se však nosiči vraceli zpět, z lesa proti nim zapráskaly pušky a zahrkaly samopaly. Lesní pěšina byla našťěstí natolik úzká, že jí vojáci mohli jít jen po jednom za sebou, a navíc se v těch místech zatáčela skoro do pravého úhlu, veteráni tak mohli na záškodníky okamžitě zaútočit ze dvou stran. Když je rozprášili a prohledali zabitě, nejzajímavější kořisti se staly noviny vydávané v Tbilisi. Některé měly včerejší, jiné tři dny staré datum.

„Buďto máme frontu děravou jako cedník,“ konstatoval poručík Merck, „nebo je Rusové obden letecky zásobují. Obojí je pro nás naprosto nepřijatelné. Jak byli vyzbrojeni?“

„Pár jich mělo pušky, ale většina samopaly,“ odpověděl Tiemann, který výpravu vedl. „V těch pytlech, co nosej na zádech, měli ještě dva tři plný zásobníky, nějaký granáty a americký polní dávky. Masový konzervy, suchary, kafe, cigarety a tak. Ty sme si pochopitelně vzali.“

„A zbraně a munici jste tam nechali jen tak ležet.“

„No, nemohli sme vědět, jestli na nás někde nečíhají nějaký další Ivani. Potřebovali sme mít volný ruce.“

„Že byste je aspoň zničili, to vás taky nenapadlo...“

„No, ono jich zase nebylo tolik, aby nadělaly moc škody.“

Pro americké konzervy a cigarety zapomněli na celý svět, řekl si poručík Merck. Ale každého mrtvého a raněného Rusa důkladně prořezávali, jestli u sebe nemá vodku. Na to si čas jistě udělali.

K podobným incidentům docházelo poslední dobou v celém týlu. Zpočátku se Rusové na Kavkazu vzdávali v celých hejnech, teď už se jen málokdy podařilo ulovit jediného zajatce. Zásoby a rázní důstojníci, vysílání vyššími štáby, letadla odvážející raněné, to vše způsobilo, že se rozptýleným a zapomenutým rudoarmějcům začalo navracet sebevědomí. Vzdát se bylo pořád lepší než zemřít hlady ztracený v lese bez konce, ale znovu se stát vojákem bránícím napadenou vlast bylo čestnější než spěchat do zajetí, jakkoli Němci ve shazovaných letácích zajatcům slibovali dobré zacházení, vydatnou stravu, prvotřídní lékařskou péči a po skončení války přednostní transport do vlasti. Těch slibů bylo zkrátka moc a byly příliš hezké, než aby se jim dalo věřit.

Pohybovat se týlem teď asi bude stále nebezpečnější, pomyslel si poručík Merck. Na jeho vyčištění nemáme dost sil, už teď připadá na jednu oslabenou rotu kilometr fronty, a čím hlouběji do hor vnikneme, tím širší úsek na nás připadne. Ranění z lesa si budou muset počkat na zásobovací kolonu, nemůžeme s nimi věčně posílat třicet chlapů, aby se jich zpátky ve zdraví vrátilo pětadvacet nebo ještě méně. Ztracená válka! Tohle Rusko nám byl dlužen sám čert.

* * *

Čelní zteč s úvodní kanonádou a bombardováním Rusům nevyšla, v noci se proto pokusili tiše připlížit k německým pozicím a překvapivě zaútočit. Hlídky byly pozorné, věděly, že jim hrozí nebezpečí zepředu i zezadu, ale v tmavé noci si ničeho nevšimly. Věčně kolísavé válečné štěstí však tentokrát stálo na německé straně, jeden z plíživých se rudoarmějců zavadil o nástražný drát a odpálil minu, kterou tu při ústupu položili jeho krajané. Exploze osvětlila několik hlav, jež se na loučce překvapeně zvedly, a pozorná německá hlídka vypálila poplašnou dávku.

V noci byla mířená střelba k ničemu, za soumraku proto otevřeli na každém strážním stanovišti bedničku granátů a nejzkušenější mazáci si pro všechny případy jeden nebo dva rovnou odjistili. Třebaže velitelé vyhrožovali přísnými tresty, jestliže někoho při takové donebevolající neopatrnosti přistihnou, teď se ukázalo, jak prozíravé toto opatření bylo. Ještě než rozespali vojáci vyklopýtali z úkrytů, na loučce už burácely ruční granáty a rozsévaly mezi plíživými se Ivany smrt.

První Rus, který se zvedl a vyrazil proti německým postavením s napřaženým bodákem, strhl svým příkladem ostatní. Najednou na stu místech vyrůstaly z trávy tmavé postavy s puškami v rukou. Jenže rudoarmějci nebyli tak vycepaní jako jejich protivníci, každý ruský voják se ze všeho nejdříve podíval vlevo a vpravo, aby se ujistil, že na zteč nepůjde sám, a tato vteřina váhání stála mnohé z nich život. Německé kulomety a samopaly nepřetržitě chrly šňůry střel a na tak krátkou vzdálenost a při takové koncentraci cílů mohla jen málokterá minout. Granáty celé dílo zkázy dokonaly, jen několika rudým se podařilo dorazit až k linii, kde je okamžitě utloukly pažby a polní lopatky.

Po likvidaci nočního útoku se německých vojáků zmocnilo hotové vražedné šílenství, jednotlivě i ve skupinkách vybíhali na loučku a zuřivě dobýjeli raněné rudoarmějce. Bez ohledu na nebezpečí ve svém běsnění pokračovali i ve chvíli, kdy Rusové na vrcholu kopce proti nim zahájili prudkou minometnou palbu. Světlice z obou stran zalily planinu přízračným bílým světlem a obklopily každou postavu několika dlouhými stíny. Tři nebo čtyři uvážlivější poddůstojníci vyrazili na loučku a začali zahánět zuřící vojáky do úkrytů. Slova nebyla nic platná, museli k přesvědčování použít rány pěstmi a kopance.

Teprve když vzrušení z boje začalo trochu opadat – poručík Merck nařídil pro uklidnění rozdat mužstvu ze železné zásoby po třech cigaretách –, někteří muži s překvapením zjistili, že krvácejí z poranění, která si v okamžicích nekontrolovaného šílenství vesměs způsobili sami. Většinou se jednalo o řezné rány na prstech a dlaních způsobené bajonetem, jeden si dokonce rozsekl polní lopatkou stehno. Zdravotník musel ránu sešít dvaadvaceti stehy, protože na transport do polní nemocnice nemohlo být za těchto okolností ani pomyšlení.

Dlouho strádaný hněv se vybil, vystřídala jej těžká únava. Palba ruských minometů ochabovala a po půl hodině zcela umlkla, klouzavým letem dopadla mezi stromy poslední světlice, snášející se na malém padáčku. Vojáci v úkrytech zívali, na dlouhé chvíle se odmlčovali a nakonec usínali, mnozí z nich v polohách, v nichž je dřímota zastihla: někteří vsedě, někteří i vestoje, s hlavou opřenou o kmeny bunkrů. Velitelé a poddůstojníci potom museli až do rána nepřetržitě kontrolovat hlídky, jestli je tato ochablost nepřipravila o potřebné soustředění.

Teprve k ránu se situace začala zvolna vracet k normálu. Za svítání se z lesů zvedla mlha, hustá bílá zástěna zakrývající vše, co se dělo na německé straně fronty. Vojáci odnosili na dekách a stanových dílcích mrtvé Rusy ležící v těsné blízkosti linie. Dopravovali je do lesa, házeli ztuhlá těla do strže asi padesát metrů za bojovou čarou, aby zmizela z dosahu dřív, než se začnou rozkládat. Vedle zápachu, jenž v létě býval už po jediném dnu zcela nesnesitelný, se tak zbavovali hustých mračen much, schopných vyhubit celé pluky desítkami nejzákeřnějších chorob.

Mlčky a trochu zahanbeně začali smývat z rukou a uniforem krvavé skvrny, už se jen matně dokázali rozpomenout, kde a za jakých okolností k nim přišli, morální kocovina je milosrdně zbavovala nejnepříjemnějších vzpomínek. Tak tomu koneckonců bývalo vždycky, z předchozích tažení, strádání a bitev si dnes dokázali vybavit jen ty nejzábavnější historky a několik nejneobvyklejších zážitků, ale na smrt a zabíjení, na tváře mrtvých kamarádů už dávno zapomněli.

Vody však bylo stále málo, všechnu zaslou krev se jim odstranit nepodařilo. Věřící vojáci pak s hrůzou pozorovali, jak někteří jejich kamarádi pojdají k snídani chleba s krvavými skvrnami. Bůh se musel právě dívat jinak, nijak je neztrestal.

* * *

Kapitán Klatt přijel na koni na kontrolu své bývalé roty. „Slyšel jsem, že jste tu v noci měli pořádně veselo,“ obrátil se na svého nástupce poručíka Mercka.

„Ano, pane kapitáne, Ivani se nás pokusili zaskočit. Málem jim to vyšlo, plížili se jako kočka k hejnu vrabců. Kdyby se jim podařilo v tichosti zlikvidovat hlídky, mohli nás všechny podřezat ve spaní.“

„Podle zpráv naší rozvědky jich tam naproti pořád přibývá. Rusové přivázejí posily a těžkou techniku přes Kaspické moře. Jestli ty hory rychle nezdoíme, mohli by nám dát v údolích na druhé straně pořádně do čenichu.“

„Děla sem jen tak nedostaneme, a letadla...“ Poručík Merck pokrčil rameny. „Nevím, co chtějí ještě bombardovat ve Stalingradu. Z toho města mohla zbýt nanejvýš hromada cihel. Tady by možná stačily dvě tři letky štuk a pár stíhaček, aby odháněly iljušiny. Ty si tu lítají jak o leteckém dnu, nemáme tady ani lehký flak, aby jim trochu načechlal peří.“

„Štuky přiletí, jen co budeme připraveni spustit ofenzivu. Stalingrad je už úplně vyřízený a naše velení nahnalo patnáct tisíc ženistů a zajatců, aby za námi zpevnili cesty. Až se do toho dáme, musíme na jeden záťah prorazit k moři, jinak uvízneme v horách, a jestli začne pršet nebo sněžit, až do jara se zase nepohneme ani o krok. Něco takového si už v žádném případě nemůžeme dovolit.“

Oba se otfáslí při vzpomínce na krutou loňskou zimu, kterou museli strávit ve stepi bičované ledovými vichry ze Sibíře. Srpen se brzy přehoupne do září, což mimo jiné znamenalo, že za několik dní už budou oba tři roky ve válce. Každý ten rok byl těžší než předchozí, bude to snad platit i pro ten teď už jasně se rysující čtvrtý?

„Co takhle kapku koňaku pro zahřátí?“ zeptal se kapitán Klatt.

„Bohužel,“ pokrčil rameny poručík Merck. „Ale můžu vám nabídnout zdejší meruňkovici. Je docela dobrá. Koňak si dáme zase až v Gruzii.“

„O důvod víc, abychom se hnali dopředu jako čerti,“ řekl kapitán. „Lepší důvod pro tuhle zasranou válku stejně nenajdeme.“

Poručík Merck k veliteli praporu ostře vzhlédl. Ještě nikdy ho neslyšel mluvit sprostě, došel proto k závěru, že se zcela jistě musel přeslechnout.

KAPITOLA 11

Do postavení rot se doškrábala další zásobovací kolona. Těžce naložení soumaři donesli k okraji lesa bedny s proviantem a municí a kanystry s pitnou vodou, především ale šest 81mm minometů, které začaly ihned oplácet ohnivé pozdravy Rusů zakopaných na návrší. Toho dne mohl jediný dělostřelecký granát odeslat do věčného zapomnění celou četou – všichni muži nechali práce a seběhli se k místu, kde se měly zásoby vykládat, zvědaví jako školáci, do jejichž města právě vjíždí cirkus.

Do jisté míry tomu tak možná i bylo, v hlubokých kavkazských lesích nebyly nákladáky k ničemu a armáda se musela vrátit k tažným zvířatům jako za válek minulého století. Krutá loňská zima a dlouhé období neprůchodného bahna snížily počty koní na méně než polovinu, německá armáda proto musela improvizovat, jak se dalo. V tundrách na dalekém severu převážela náklady horských jednotek sobí spřežení, o tři a půl tisíce kilometrů jižněji se zase osvědčili baktrijští velbloudi, chovaní příslušníci místních kmenů. Těch se do pomocných služeb wehrmachtu hlásilo tolik, že bylo obtížné najít pro všechny uplatnění.

Řešení, s nímž vyrukoval generální štáb – všechny zájemce schopné vojenské služby ozbrojit, vycvičit a zapojit do boje proti sovětské vládě –, německý Vůdce striktně odmítl. Přes všechny výměny na velitelských místech musel neustále čelit dětinské naivitě, politické krátkozrakosti a vojenskému neumětelskému svých generálů, kteří pořád nedokázali pochopit, že dvacetiletí sovětské nadvlády nad kavkazskými národy stačilo nakazit i ty nejvzdornější duše zcela nepřijatelným ideovým morem.

„Vždyť je to tak jednoduché!“ musel se neustále rozčilovat. „Bolševičtí komisaři už dali všechny opravdové nepřátele režimu dávno postřílet nebo odvézt na Sibiř. Z toho samozřejmě plyne, že všichni, kteří zůstali, jednoduše musí být zapálenými přívrženci Sovětů! Kdybyste se raději věnovali odborným vojenským záležitostem a politiku přenechali těm, kteří jí rozumějí!“

Když ovšem došlo na ryze vojenské problémy, okřikoval sice své polní maršály a generály zase, ale úplně se těch neschopných packalů zbavit nechtěl. Bylo užitečné mít stále po ruce zásobu vysokých hodnostářů, na něž mohl svalit odpovědnost za neúspěchy, ke kterým poslední dobou docházelo v důsledku jeho amatérských rozhodnutí stále častěji.

Kupodivu jeho nejvěrnější z věrných, říšský vůdce SS Heinrich Himmler, měl pro snahy odbojných kavkazských kmenů mnohem více pochopení a přikázal zformovat z jejich fyzicky nejzdatnějších příslušníků několik vybraných jednotek, které měly později vytvořit základ silných útvarů elitní „černé gardy“.

* * *

„Poddůstojníku Breitnere!“ Keiligův hlas se rozlehl mýtinou jako prásknutí bičem. „Rozkaz, pane poručíku?“

Erich stál s kupou papírů v ruce a odškrtoval v seznamech jednotlivé položky dodaných zásob.

„Opět jste mě nepozdravil! To už hraničí se znevažováním nadřízeného!“

„Omlouvám se, pane poručíku. Neviděl jsem, že přicházíte.“

Nemotorně přitiskl složku papírů k boku, postavil se do pozoru, jak jen to hrbolatý lesní terén dovoloval, a zasalutoval. Poručík blahosklonně ťukl prsty do okraje brigadýrky a zavelel mu „pohov“.

„To ale není hlavní důvod, proč s vámi chci mluvit. Ten zdejší průvodce... Galvanize?“

„Gogelidze, pane poručíku.“

„Je nějak podezřelá jedna ruka s těmi vodiči dromedárů. V jednom kuse s nimi drmolí tou jejich podivnou hatmatilkou. Kdoví, jestli jim nepředává nějaké závažné informace o našem postavení a možnostech.“

„Jsou to jeho krajané, pane poručíku. Kamarádi. Nemyslím si, že by...“

„Co si myslíte, nebo nemyslíte, je mi upřímně jedno. Jestli se nemýlím, na starost jste ho dostal vy.“

„Ano, pane poručíku.“

„Tak ho zaměstnejte jinde, aby s nimi vůbec nepřišel do styku. Jinak... Rozumíme si.“

„Ano, pane poručíku.“ Keiligovo zlověstné „jinak“ mohlo znamenat cokoli, od tří služeb navíc po polní soud. Erich k sobě přivolal Gogelidzeho a pověřil ho přepočítáváním přivezené munice. Keilig byl spokojen, vůbec ho nenapadlo, že ačkoliv se horalova němčina den ode dne zlepšovala, číslovky vyšší než pět zatím neovládal, stejně jako Breitner neměl ani ponětí o ruských, natožpak nějakých gruzínských číslovkách.

Blahoslavení chudí duchem, vynořilo se Erichovi z hlubin paměti, neboť... neboť... Už si nevzpomínal, jak je to dál, a řekl si, že by si měl tuto část bible někdy důkladně přečíst. Pojednávala o Kristově kázání na hoře a poddůstojníka napadlo, že by v ní možná mohl najít odpovědi na otázky, které si poslední dobou kladl stále častěji. Například by tam mohl najít něco jako: „Blahoslavení, kteří se nedrápou na vrcholky hor, neboť jim Otec nebeský dal jiné kraje k obývání...“

Kdoví, třeba by pak mohl požádat o převelení z náboženských důvodů. Někdy k nim velení přihlíželo a některým vojákům vyhovělo. Všude to přece nemohlo být tak zlé jako tady na Kavkaze. Tak by se té smutné atropy poručíka v čele čtyř mohl zbavit.

Ale na druhé straně by zase přišel o všechny kamarády, které tu má... Nic na frontě není důležitější. Pomáhají člověku uchovat si zdravý rozum, v časech nedostatku se s ním dělí o poslední krajíček chleba a poslední hlt vody, ale především jsou nejjistější zárukou přežití. Chrání ho, jsou schopní se za něj obětovat.

Na novém místě by nic takového neexistovalo. Důstojníci posílají do nebezpečných akcí především nováčky, aby ušetřili životy mužů, s nimiž se šli za předchozích akcí. Zraněný kamarád, který zůstal ležet v zemi nikoho, se může spolehnout, že se pro něj téměř okamžitě vydá záchranná skupina dobrovolníků. Pro neznámého by vlastní život nikdo neriskoval, všichni by čekali na noc, až bude výprava bezpečnější, jenže to už většinou bývalo pozdě.

Potom pevně stiskl rty a řekl si, že se nějakým pitomcem nedá vyvést z rovnováhy. Nesměl zapomenout, že nepřítelem tu jsou Rusové, ne nějaký poručík Keilig. Poručík byl nepřijemnost sama, něco jako veš, ale mohl člověka nanejvýš rozčítit nebo otrávit. Ivani ho mohli zabít, v tom byl ten podstatný rozdíl, který musel mít neustále na paměti.

Skončili přepočítávání. Gogelidze mu něco hlásil a horlivě ukazoval na prstech, Erich sčítal čárky a násobil. Schránka s kulometnými pásy – dvě stě padesát nábojů. Bednička ručních granátů – dvacet kusů. Ve srovnání s předchozími zásobami zhruba stejné množství proviantu, ale dvakrát více munice než obvykle. To mohlo znamenat jen jediné: v nejbližší době mohou čekat rozkaz k útoku.

Blahoslavení, kteří se nedrápou na vrcholky hor, více však ti, kteří vyjdou z lesních obydlí a navrátí hvozď k užívání zvířím...

Opravdu bych si to měl někdy celý přečíst, umiňoval si Erich. Někdo tady přece musí bibli mít. A já už neměl dlouhý měsíce v rukou nic jiného, než ten pitomej Volkischer Beobachter, od prvního do posledního řádku zasvěcený božskému Vůdci.

* * *

Pozorovací letoun objevil slabounkou trhlinu v ruské frontě, úzkou strž mezi dvěma kopci, hustě zarostlou vysokými trnitými keři. Tudy poslal poručík Merck první četu na výpad, měla se přesunout ještě v hluboké noci, do začátku útoku se skrývat a v pravé chvíli překvapivě vtrhnout Ivanům do boku. Německé instrukce obvykle nebyly tak vágní, tentokrát však bylo ve hře několik neznámých.

Útok na řetěz kopců měly zahájit štuky, po nichž se měl dát do pohybu prapor horských myslivců, kterým se už podařilo proniknout do ruského týlu, a četa poručíka Keiliga měla celé dílo zkázy dokončit. Dokonalé načasování všech dílčích operací bylo možné zajistit pouze vysílačkami, ty však v horách nikdy nefungovaly úplně spolehlivě. Jednou dokázaly přenést koncert symfonického orchestru až z Berlína, ale podruhé se spolu ze zcela neznámých důvodů nedomluvíly ani dvě roty, oddělené od sebe pouze několika sty metry lesa.

Poručík Keilig tohle nechápal, podle něj měla dokonalá německá technika zajistit spojení za všech okolností. Jestliže to někdy přece jen nevycházelo, veškerá vina musela spočívat výhradně na bedrech zcela neschopných spojařů. Ti se jeho jedovatým výtkám zpočátku ještě snažili bránit odbornou argumentací, brzy to však vzdali a jen bezmocně krčili rameny.

Četa se vyplížila z postavení ve dvě v noci. Každý muž nesl ke své obvyklé bojové výzbroji ještě dýmovnici – v případě, že by je Rusové objevili, měli položit hustou krycí clonu a pod ochranou minometů a kulometů se stáhnout zpět do lesa. Cesta stometrovou loučkou jim zabrala skoro dvě hodiny, v čele se plížili ženisté, kteří museli každý decimetr půdy prověřit a odstranit nastražené miny. Rusové měli ve zvyku osázet předpolí každé obranné linie hustými minovými poli, ve směru ke strži, zarostlé neprůchodnou trnitou vegetací, se sice příliš nenamáhal, to ale ještě nemuselo nic znamenat. Mohlo se stát, že se na konci práce snažili zbavit zbývajících min, aby se s nimi nemuseli vracet do postavení, a nastrkali je do země jako brambory.

Konečně začaly před pěšáky tiše cvakat nůžky, ženisté vystříhávali v ostružinovém křoví tunel. Na začátku musel být co nejtěsnější, aby si Rusové ničeho nevšimli, plazící se vojáci se v něm zachytávali o trny a tlumeně nadávali. Uprostřed strže to už ale nebylo tak zlé, jak by se ze všech stran mohlo zdát. Rostlo tu několik planých jabloní, jejichž větve zvedly během let trnitý porost do výše, až vznikl jakýsi ostružinový stan, v němž se místy dalo i stát.

Vojáci se uložili na zem a pokusili se trochu dohnat ztracený spánek, sotva však začaly hustou spleť pronikat první sluneční paprsky, dal poručík Keilig všechny vzbudit a nařídil kontrolu výstroje. „Blb,“ ocenili vojáci jeho snahu lakonicky a do šířky roztaženými palci a malíčky si pantomimicky sdělovali staré německé přísloví: „Největší vůl mívá nejdelší rohy.“

Breitner, Tiemann a Gogelidze zatím hledali nejlepší trasu, kterou by bylo možné vpadnout do ruského postavení. Nakonec objevili docela vhodnou cestu, vedoucí vyschlým korytem horského potoka. Jarní přívaly vyryly do svahu žlab, z obou stran maskovaný křovím. Erich jím vystoupal skoro až na vrchol kopce, chtěl se přesvědčit, že se valící voda nikde nevydala cestou nejmenšího odporu a nevytvořila obtížné překonatelný vodopád.

Ukrytý v křoví chvíli pozoroval lenivě se pohybující ruské vojáky. Je to stejný jako u nás, pomyslel si. Dokud oficií chrápou, nikdo se nepřetrhne. Teď by byla ta nejlepší chvíle pro útok, zvládli bychom ho i sami. Jenže německá armáda nikdy neimprovizuje. Leda v tom případě, že by k tomu dostala rozkaz, ušklíbl se.

* * *

Vrátil se k četě v okamžiku, kdy nad kopci zaječely štky, s vyjícími sirénami se vrhaly střemhlav na ruská postavení, zasypávaly je pumami a ostřelovaly z palubních kulometů. To by mohlo znamenat, že Stalin-grad už padl, pomyslel si, jinak by je sem velení neposlalo. Teď už to všechno půjde jako po másle. Vymotáme se z hor dřív, než začne zima, obsadíme ruský naftový pole a pak hurá do Mezopotámie! Tam si pěkně v teploučku počkáme na Rommela, a pak už bude jedno, kam nás pošlou, jen když budem konečně pryč z Ruska. Rusko je pro wehrmacht bezednej hrob.

Podal poručíku Keiligovi hlášení, posadil se na přílbu, protáhl hlavěň a přečistil nábojovou komoru samopalu a stejnou péči věnoval i zásobníkům. Každé smítko prachu, každý chloupek bodláčí přinesený větrem by ho mohl stát život, kdyby zbraň v rozhodujícím okamžiku selhala. Nováčky ve výcviku pokládali neustálé čištění zbraní za zbytečné šikanování, které je má nějak zaměstnat. Možná by byli velmi překvapení, kdyby věděli, jakou péči jim věnují nejzkušenější veteráni, starající se nejdříve o stav své výzbroje a teprve potom o to, čím zaplní žaludky.

Štuk nebylo mnoho, ne víc než jedna letka, nalétávaly však jednotlivě, zatímco zbylé kroužily na obloze a znovu se vrhaly dolů, takže Rusy zaměstnaly na celou hodinu. V té době se už roty horských myslivců propracovávaly k postavením dělostřelců a neustále ohlašovaly svou polohu bílými světlicemi. Poručík Keilig znovu proklel radisty, kteří nedokázali navázat spojení, a šťval četou nahoru do svahu korytem bystřiny. Bylo to nebezpečné, protože nálet dosud trval, a vojáci, kteří už tak nelibě nesli, že se každou chvíli stanou terčem sovětské palby, si s pocitu nesmírné křivdy uvědomovali, že všechno může být ještě mnohem horší – mohou se stát obětmi bombardování nebo střelby vlastní strany.

Poddůstojník Breitner riskoval srážku s Keiligem a pro strýčka Příhodu nabil signální pistoli bílou světlicí, aby dal v krajním případě všem stranám na vědomí: Pozor, tady jsou Němci! V zápalu boje se občas stávalo, že střílející dohodnutý signál přehlédli, nebo si jej vysvětlili jako trik nepřítele – německá armáda používala znamení bílou světlicí od začátku tažení a Rusové je už dobře znali –, nemohl však připustit, aby se na četě snesly pumy nebo polovinu mužů smetly palubní kulomety luftwaffe.

Vojáci zaujali výchozí postavení k útoku v okamžiku, kdy se horští myslivci probili na tři sta metrů k čáře, na níž stála ruská děla. Přes nebezpečí hrozící z oblohy bránili rudoarmějci svou artilerii se zuřivým odhodláním římských gladiátorů, tak jako tak odsouzených k smrti, kterým zbývala už jen jediná útěcha, že ještě před posledním vydechnutím s sebou vezmou na věčnost tolik nepřátel, kolik jen budou moci. Myslivci signalizovali svou polohu novou bílou světlicí, a v tom okamžiku vypálil také Erich.

„Kdo to byl?“ zaječel vztekle Keilig. „Vy, Breitnere?“

„Ano, pane poručíku.“

„Prozradil jste naši polohu!“

Polib si prdel! pomyslel si Erich zlostně, přisadil sklopnou pažbu schmeisseru k rameni a začal střílet. Nalétávající štika odhodila pumy, vyrovnala let a zamávala křídly ze strany na stranu. Další, která se už chystala spustit z oblohy jako jestřáb, se zařadila zpět do karuselu, točícího se nad kopcem jako ohromný vzdušný vír. Nato se štky přesunuly nad vedlejší pahorek a pokračovaly ve svém zhoubném díle tam.

Nad ruskými zákopy se vynořily přílby obránců, ale střelba, přicházející teď ze dvou stran, jejich bojový zápal zchladila. Přílby se začaly vzdalovat od nových útočníků, v zákopu zůstali jen dva či tři muži, kteří se horečně snažili obrátit těžký kulomet proti Keiligově četě. Rusy ani nenapadlo, že by se z ostružinami zarostlé strže mohlo vynořit nebezpečí, proto na této straně ani nevykopali střelecká stanoviště. To se jim teď vymstilo, skoro padesát kilogramů těžká zbraň sice byla zepředu chráněná pancéřovým štítem, pro svou velkou váhu však spočívala na lafetě opatřené malými koly, takže ji bylo velmi těžké pevně ustavit.

Tiemann se vrhl dopředu, ale zamotal se do spleti šlahounů, tisíce trnů ho zachytilo jako překážka z ostnatého drátu. Erich použil jeho tělo jako lávku, odrazil se od jeho zad a zkusil poslední metr křoví přeskóčit. Dokázal to, i tak ale po něm houští chňaplo, pevně ho chytilo za nohy a srazilo na zem. Nepokoušel se vyprostit, to by zabralo rozhodující vteřiny. Bez míření začal střílet, mačkal spoušť, dokud úderník necvakl naprázdno.

Hasse využil lávky, vytvořené už dvěma těly, přeběhl po ní a ještě v běhu hodil do ruského zákopu granát. Ruskému kulometníkovi se podařilo vypálit dávku, zbraň však dosud nestála rovně a střelby se hnaly neškodně do oblak. Po

výbuchu dalšího granátu spadl kulomet zpátky do zákopu na raněné rudoarmějce. Erich se dvakrát překulil, podařilo se mu vyprostit nohy ze šlahounů a nasadit nový zásobník. Natáhl závěr a vyskočil, rozběhl se k zákopu a střel, dokud se Rusové nepřestali hýbat.

Ani ostatní veteráni čtyři mezitím nezaháleli. Oháněli se polními lopatkami jako mačetami, prosekali si cestu trnám, rozběhli se podél zákopů a střeleli na Ivany, kteří se v nich pokoušeli ukrýt. Někteří odhodili zbraně, zvedli ruce a vzdávali se, to jim ale nebylo proti mužům rozběsněným bojem nic platné. Z postavení dělostřelců začaly praskat výstřely, útok proto musel pokračovat opačným směrem. Německé vojáky ani nenapadlo riskovat, že by se ke vzdávajícím obrátili zády – v podobných případech se už mnohokrát stalo, že si Rusové kapitulaci rozmysleli a začali je odpravovat tím nejzákeřnějším způsobem, proti němuž neexistovala účinná obrana.

Poručík Keilig na dvě nebo tři vteřiny nerozhodně strnul s pistolí v pozdvižené ruce. „K zemi!“ zařval na něj Breitner, když se kolem něj přehnal se samopalem přitisknutým k boku. Ten mi nemá co poroučet! po myslel si Keilig, a v tom okamžiku ho zasáhla střela z pušky. Protrhla mu rukáv a seřízla kus kůže na levém rameni, útočící voják by si takové drobnosti ani nevšiml a hnal by se dál, ale poručík se svezl k zemi a křikem se domáhal pomoci zdravotníka.

„To Keiligovic hovado chytlo kulku!“ zavolal na Ericha zubící se Hasse, než se vrhl k zemi a dvakrát se překulil, aby znátl střelce, který si ho možná právě vzal na mušku.

„Přebírám velení!“ křikl Erich. „Nezastavovat se! Vpřed!“

KAPITOLA 12

Už viděli děla, překrytá maskovacím sítěmi. Na tak krátkou vzdálenost nemohla střet, dělostřelci proto popadli pušky a snažili se uhájit postavení jako řadová pěchota. Na takový způsob boje však nebyli dobře připravení, především mezi sebou neměli žádné vycvičené odstřelovače, zasahující téměř každou ranou cíl.

Z týlové strany se k dělům blížili horší myslivci, Erich přikázal zastavit palbu a vyznačil pozice čtyři další světlicí. Necelých padesát metrů před ním vylétla do oblak odpověď.

„Nestřílet!“ vykřikl. „Pobijte je granáty!“

Mezi ruskými obránci se ztěžka postavil otřesený dělostřelec, zvedl ruce a položil si je na dohola ostříhanou hlavu. Několik metrů za ním šlehl zpod maskovací sítě plamínek, voják zavrával, předklonil se a přepadl k zemi.

„Ty komisařský kurvy!“ křikl Tiemann a hodil na síť granát. Na dělostřelce teď dopadaly ruční granáty z obou stran, začali křičet, odhazovali pušky, vstávali a zvedali ruce.

Budem je muset všechny odpravit, pomyslel si Erich trpce. Nemáme dost lidí, aby je odvedli k divizi. Dva nebo tři chlapi na to nestačí, v lese by se jim Ivani rozutekli a přidali se k partyzánům. Poslat jich deset, to by nás zase moc oslabilo, četa má už jen dvaadvacet lidí a jistě teď po nás budou chtít, abysme se hnali dál. Do prdele! Doufám, že ten hňup Keilig je raněnej jenom lehce a začne zase velet. Já si přeje tohle vraždění nevíňátek na triko nevezmu.

„Hej, Breitnere!“ zavolal na něj v té chvíli Becker. „Touží po tobě náš hodný pan poručík.“

„Nažněte ty Rusy do jedny kupy,“ přikázal Erich. „Pak počkejte, až dojdou ty hrdinové z Alp, a hlaste se jejich veliteli. Já si zatím promluví s naším milovaným představeným.“

S povzdechem pověsil samopal na záda a vydal se za poručíkem.

* * *

Poručík Keilig neutrpěl o nic těžší zranění než desetiletý chlapec, který v plné jízdě spadl z kola, ale nadělal kolem něj povyku, jako by měl každou chvíli přinejmenším vykrvácet. Vynadal zdravotníkovi, že nepřiběhl dost rychle – třebaže viděl, že zranění utrpěl důstojník, místo aby všeho nechal a pospíchal mu zachránit život, babral se s řadovým střelcem s prostřelenou plící. Rozkřikl se na něj, když mu chtěl rozstříhnout blůzu nůžkami, jako by důstojnické uniformy rostly někde na stromech, a přinutil ho, aby mu ji šetrně svlékl.

Rozzlobilo ho zdravotníkovu pohrdavé konstatování: „Jenom škrábnutí, nic víc, na to stačí kousek náplasti“ a začal ho poučovat o nebezpečí sepse. Donutil ho posypat ranku sulfonamidem tak hustě, že se náplast nemohla uchytit a musel mu převázat rameno obvazem. Zdravotník si viditelně oddechl, když se poručíkovi hlásil poddůstojník Breitner. Lituju tě, kamaráde, ale nedá se nic dělat, pomyslel si. Košile bližší než kabát, radši ať se ten magor vozi zase chvilku po tobě než po mně.

„Breitnere, vy jste se opovážil převzít velení?!“

„Ano, pane poručíku. Byl jste zraněný a nebyl čas zjišťovat jak vážně. Bez velitele by náš útok mohl uvíznout.“

„Výmluvu jste si vymyslel dobrou, to se musí nechat. Ale je vám známo, že taková anarchie může skončit až u válečného soudu?“

Erich v duchu napočítal do pěti, než odpověděl. „Ano, pane poručíku, to mi známo je.“

„Vida! My dva spolu máme neustále nějaké konflikty, ale dnešek tomu nasadil korunu. Nad tím už není možné jenom tak přimhouřit oko, to jistě chápete.“

„Zajisté, pane poručíku,“ vzdychl otráveně Erich. Keilig si vychutnával opojný pocit silnějšího borce, zahánějícího protivníka víc a víc do kouta, Erich však neměl náladu čelit jeho stupňovanému tlaku, na to měl před sebou příliš mnoho neodkladných povinností. Nejraději by tomu namyšlenému hlupákovi řekl, aby ho buďto na místě zastřelil, nebo nechal jít, tím by však všechno ještě zhoršil.

Vyslal bolestnou grimasu směrem k Tiemannovi a ten se nad jeho utrpením slitoval. Předstoupil před Keiliga, vysekl mu řízný pozdrav a oznámil mu, že horší myslivci žádají o upřesnění dalšího společného postupu. Nikdo ho sice

podobným vzkazem nepověřil, ale požadavek se mu zdál natolik logický, že ho mohl s klidným svědomím riskovat.

Keilig po návradě okamžitě chňapl.

„Volají mě jiné povinnosti, Breitnere,“ řekl, „ale ještě jsme spolu neskončili.“

„Ano, pane poručíku. S vaším dovolením teď zjistím, jaké jsme při útoku utrpěli ztráty, abychom velení podali přesné hlášení.“

„Dobrá, udělejte to okamžitě!“ souhlasil poručík. Potom se rozpomněl na předpisovější formu udílení rozkazů a štěkl:

„Provedte!“ Upravil záhyby na blůze pod opaskem a vykročil, aby se pozdravil se spolubojovníky ze slavných jednotek horských myslivců.

„Co ti chtěl?“ zeptal se Breitnera Tiemann.

„Ale, znáš to. Vyhrožuje mi polním soudem, že jsem svévolně převzal velení čtyř.“

„Tam by ho klidně mohli prohlásit za blba a poslat do civilu,“ řekl s touhou v hlase Tiemann.

„Nebo by ho třeba povýšili.“

„Tak jako tak bysme se ho zbavili. Měl bys honem provést ještě něco, aby si to nerozmyslel.“

„Tak jo,“ přikývl Erich, ale uvědomoval si, že každá Keiligova stížnost by musela nejdřív projít přes poručíka Mercka nebo kapitána Klatta a ti měli dost rozumu na to, aby ji stopili. Všichni poručíci Keiligové byli vojsku prostě souzeni, čím dřív se s tím člověk dokázal smířit, tím větší měl naději, že si dokáže uchovat zdravý rozum.

* * *

Poručík Keilig se představil kapitánu Schrammovi, veliteli roty horských myslivců. „Bylo mi ctí, přátelským svátkem i zabíjačkou s vámi spolupracovat,“ potřásl mu kapitán srdečně rukou. „Ten nápad prosekat se k Ivanovi trním byl fenomenální. To jste vymyslel vy?“

Poručík se skromně zapýřil. „To víte, člověk dělá, co může. Ale bez vašeho útoku zezadu bychom toho asi moc nepořídili.“

„My teď uděláme vpravo v bok a skočíme na Ivany na tom vedlejším kopci. Vy to tu nejspíš budete zajišťovat, ne?“

„Zatím nemáme další rozkazy. To víte, spojení...“

Kapitán se zachmuřil. „Mně to budete povídat! Už dávno jsem navrhoval používat poštovní holuby nebo psy jako v první válce. Ale vysmáli se mi, jestli bych prý nechtěl znovu zavádět taky pozorovací balony a podobné historické nesmysly. Moji spojáci se můžou přetřhnout, jsou nejlepší, jaké bych si mohl přát, jenže i kdyby u toho cajku seděl sám Marconi, v horách to stejně bude prd platný.“

„Přesně tak,“ přikyvoval horlivě poručík Keilig, aniž by si dokázal připustit, že sám hází nedostatky ve spojení výhradně na hlavy neschopných radistů.

„Co si počnete se vši tou ruskou pakáží?“ kývl kapitán bradou k zajatcům, které pěšáci i horští myslivci sehnali dohromady a nařídili jim usednout na zem. Keilig si uvědomil, že po kapitánově odchodu zůstane na pahorku nejvyšším velitelem, a pocítil záchvěv nejistoty.

„Dejte na mě, nejlíp by bylo je rovnou postřílet.“

„To je sice pravda, ovšem...“ Poručík neměl nejmenší chuť projevit se před ostříleným válečníkem jako frontový nováček, jehož krutá podoba války na východě děsí, ale našťásti mu v pravé chvíli přispěchala na pomoc inspirace: „Při stavu našeho zásobování by možná pomohlo nasadit jich několik tisíc jako nosiče. Až už je nebudeme potřebovat, můžou jít třeba ke všem čertům.“

Konečně se mu podařilo kapitána s drsným opáleným obličejem horského vůdce něčím zaujmout. Kapitán se spokojeně uchechtl. „Už jsme vyzkoušeli koně, v Řecku a na Krymu osly, a teď dokonce i velbloudy, ale Rusy... Patrně mají ze všech těch zvířat nejmenší inteligenci, ale náležitou drezurou by se vám z nich snad podařilo vytlout nějaký výkon. Není to zase tak špatný nápad.“

Otevřel pouzdro a nabídl Keiligovi cigaretu. Třebaže poručík nikdy nekouřil a pokládal tento zlozvyk za trestuhodnou změkčilost, statečně si jednu vzal. Dokonce si přejel rukama po kapsách jako by hledal zápalky, jak to viděl u svých vojáků.

„Neobtěžujte se,“ řekl kapitán a cvakl mu podnosem zlatým zapalovačem. „Kořist,“ vzdychl, „ještě z Francie. To byla válka ještě mladá, vidíte?“

„No... to tedy ano.“

Poručík zatnul, jestli se ho kapitán nezeptá, kde v té době sloužil, ale tomu, jak se zdálo, bohatě stačily vlastní vzpomínky. Jsme jako dva rytíři v přestávce mezi boji, pomyslel si a hrud' mu zalévalo příjemné teplo. Jako dva vítězni rytíři.

V euforii nad úspěchy, kterých jeho četa dosáhla, ho napadlo, že Breitnerovi jeho prohrěšek možná velkomyslně odpustí. Koneckonců to myslel dobře, říkal si, ale stejně ho na nějakou chvíli nechám v nejistotě. Snad tím trochu zkrotne.

* * *

O půl hodiny později dorazil na pahorek zbytek roty. Keilig podal poručíku Merckovi hlášení, v němž zdůraznil především velikost válečné kořisti. Merck však byl z trochu jiného těsta, zajímal se hlavně o to, jaké ztráty četa utrpěla. Keilig mu odpověděl a při té příležitosti se zmínil také o svém zranění. Merck na něj ostře pohlédl.

„Kam jste to dostal?“

„Levé rameno,“ řekl Keilig skromně. „Ale je to jen maličkost, škrábnutí.“

„Hm.“

Poručík Merck si samozřejmě uvědomoval, jaké poměry v jeho bývalé četě zavládly, a napadlo ho, že by možná stálo za to pokusit se je řešit po dobrém. Kdyby se Keilig cítil ve své nové roli jistější, snad by tím získal trochu víc přirozené autority a nemusel si vynucovat poslušnost křikem a hrozbami.

„Takže jste si dneska vysloužil odznak za zranění,“ řekl. „A protože k němu došlo během útoku, kterému jste velel, mohl by z toho kápnout i Železný kříž. Je tu jen taková drobná formalita...“

„Ano?“

„Měl by vás doporučit někdo, kdo byl přímo u toho. Stačil by i obyčejný voják. Návrh na vyznamenání podám já, ale já jsem byl v době útoku na svém velitelském stanovišti. To víte, jste u nás teprve pár dní, a nějaký armádní byrokrat by si mohl říct: „Ještě chvíli počkáme.““

„Hm, to by asi mohl. Já nevím jistě... Když se útočí, díváte se spíš dopředu než na to, kdo je zrovna vedle vás. Ale poddůstojník Breitner.“

„To by bylo výborné! Návrh podpořený vojákem, který už stejné vyznamenání má, by měl samozřejmě největší naději na úspěch. Promluvím s ním, aby mi o tom napsal pár řádků. Nehodilo by se, abyste ho jako jeho přímý nadřízený o něco žádal sám.“

Poručík Merck ani nemusel dlouho přemýšlet. Z tohoto hašaširy mají všichni legraci, ale Ericha celá četa uznává. Až se roznese, že Keiliga doporučil na vyznamenání, vojáci si řeknou: možná je na tom pitomci přece jen něco dobrého. A o zbytek se už postará čas. Až se hrany mezi poručíkem a četou trochu obrousí, napětí povolí. Tak to bylo vždycky, z velitele a vojáků se sice nestanou kamarádi, ale společné zážitky je sblíží. Když jsme pochodovali, maširoval s náma, když jsme měli k žrádlu jen tvrdý suchary, neošklíbal se a nechtěl pro sebe víc než ostatní. Takové věci pak mají svou váhu.

Vzdychl a vydal se hledat poddůstojníka Breitnera.

* * *

Štuky zpracovávaly vedlejší pahorek jako létající dělo-střelectvo. Když pak proti ruským postavením vyrazili horší myslivci a jiní je začali ostřelovat z týlu, rudí se stáhli a zanechali na vrcholku další děla a velkorážní minomety. Prapor kapitána Klatta tak měl nakonec k dispozici výzbroj téměř kompletního dělostřeleckého pluku, ale žádné dělostřelce, tažná vozidla ani koně, aby mohl cennou kořist účelně využít.

Velení divize se nijak nemělo k tomu, aby o ukořistěné výzbroji rozhodlo, a kapitánu Klattovi bylo líto zničit především vysoce účinné univerzální 76mm kanóny, děsilo ho však pomyšlení, že by je musel zanechat na místě, kde by se jich mohly zmocnit rozprášené ruské hordy, operující v německém týlu.

„A co je někomu předat?“ navrhl mu poručík Merck. „Ať se stará zase někdo jiný.“

„Dobrá rada, jenomže kdo by o ně stál? Horské jednotky používají mnohem lehčí zbraně a naše sousední útvary jsou na tom s transportem stejně bídne jako my.“

„A co naši udatní spojenci? Rumuni nebo tihleti... Slováci? Věčně si stěžují, že nemají takovou palebnou sílu jako my, a tohle by jim mohlo hodně pomoci. V Berlíně by takové gesto jistě ocenili, pořád nám kladou na srdce, abychom se ke spojencům chovali jako k bratrům ve zbraní, a my bychom měli o starost mít.“

„Tedy, pane poručíku Machiavelli, já před vámi smekám! Tím bychom měli taky vyřešeno, kdo si celé to předání vezme na starost. Kdyby se kolem té... transakce vynořily nějaké problémy, kdo by si s nimi uměl poradit líp?“

„Někdy se sám sobě vážně divím, že jsem už dávno nepožádal o přeložení,“ pronesl poručík Merck zkroušeně, ale v očích mu přitom svítily veselé plamínky. Kapitán Klatt ho doběhl, věřil však, že si brzy najde příležitost k odvetě a ta bude strašná. Nejen vojáci, i důstojníci se mezi sebou bavili podobnými kousky, to jenom před mužstvem se museli tvářit jako serióznost sama.

KAPITOLA 13

Jakmile se podařilo prolomit frontovou linii, Rusové spořádaně ustoupili a do vzniklé mezery se hrnula německá vojska. Ve štábu sedmnácté armády generálplukovníka Ruoffa vyvolal ruský ústup spíše rozpaky než uspokojení.

„Máme tu teď dvacet kilometrů široký průlom, ale křídla se drží, dokonce to vypadá, že se pořád posilují,“ mínil operační náčelník armády ustaraně. „Kdyby jejich velitelský sbor za něco stál, řekl bych, že se pokoušejí vytvořit kapsu, do které nás chtějí nalákat. Až tam naše jednotky napochodují, co Ivanům zabráni uzavřít za nimi kotel a pořádně je zmáčkout pod krkem?“

„Nemůžu si pomoci, ale od jara jako by válčili čím dál líp,“ řekl náčelník zpravodajského oddělení. „V zimě je zachránily divize ze Sibíře a z Dálného východu, když pomíneme ten strašlivý mráz a naše letní uniformy. Ale pak už nám to stejně nešlo tak dobře jako loni. Mají čím dál víc tanků a letadel, ale taky lepší taktiku. Řekl bych, že si v těch čistkách před čtyřmi lety přece jen nevybili všechny vyšší důstojníky. Někteří to museli přežít někde na Sibíři. Pár měsíců trvalo, než je dostali do formy a přivezli na frontu, ale asi tak od Voroněže to začíná být znát.“

„Fakt je, že takové to: „Bodák vztyč, za Stalina vpřed!“ teď už tak často nevidíte.“

„Ale ani tu idiotskou „obranu do poslední kapky krve“. Že by tatíčka Stalina konečně odstavili?“

„To asi ne, pořád ho potřebují jako nejsvětější relikvii. Ale třeba si dal říct a začal trochu poslouchat svoje generály.“

„Ruští generálové!“ odfrkl si kdosi opovržlivě. „Jakou ti asi mají kvalifikaci? Předpokládám, že hlavním předmětem na jejich vysoké válečné škole byl stav Stalinova zažívání a vyměšování.“

„To možná ano, ale nezapomínejte, pánové, kolik jich studovalo na naší škole generálního štábu, dokud jsme ještě byli spojenci! Při vši té své pitomé ideologii od nás přece jen mohli něco pochytit.“

„Ty, co studovali v Německu, postříleli jako první.“

„Zřejmě si jich pro všechny případy přece jen pár nechali. Ale abychom se vrátili k tématu! Dejme tomu, že Rusové ustoupí ještě třicet kilometrů a nám tím vznikne stokilometrová fronta. Na její pokrytí budeme potřebovat přinejmenším pět divizí. Jak je ochráníme, aby je Ivan nechytíl do pastí? Jisté je jenom jedno – s žádnými posilami počítat nemůžeme. Co ještě má ruce a nohy, to teď ženou ke Stalingradu.“

„Takže potřebujeme silnou palebnou záštitu proti pilířům, odkud by Rus mohl zaútočit. Kde ji vezmeme?“

„Co kdybychom se přidrželi rozhodnutí našeho neomylného Vůdce?“ nadhodil náčelník zpravodajského oddělení zamýšleně a velitel armády ho napomenul, aby se o vrchním veliteli pokud možno nevyjadřoval frivolně.

„Myslel jsem to ve vši účtě, pane generálplukovníku! Vůdce rozhodl, aby boky šesté armády u Stalingradu kryli naši udatní spojenci. My máme v sestavě armády rumunskou druhou horskou divizi, SS Wiking, slovenskou Rychlou divizi a legii Wallonii.“

„Na Wiking a rumunskou horskou zapomeňte, ty mají jiné úkoly. Ale Wallonii a Rychlou divizi bychom použít mohli. Tím spíše, že jsme jim teď nezištně přihráli spoustu kořistní artilerie.“

„Jste si opravdu jistý, že to bylo z naší strany tak nezištné, jak říkáte? Zbavili jsme se těch kanónů, protože jsme na tom bídne s transportem. Slovinci přece nemají o nic lepší podmínky než my.“

„Budou si muset poradit, jak umí. Z jedné strany oni, z druhé Valoni. To by mohlo nějakou chvíli vydržet, nic dalšího stejně nemáme. Zbytek se pověsí Rusům na paty. Až pátý sbor dobude Novorossijsk, pustí se po černomořském pobřeží do Tuapse. Obě skupiny pak budou mít k sobě jen nějakých směšných padesát kilometrů. Co by je ještě mohlo zastavit?“

Nic, snad jenom Rusové, pomyslel si náčelník zpravodajského oddělení. A hory. Ale jak říká staré italské přísloví: Kde jsou dva, budou brzy tři. Velice by mě zajímalo, co bude tím třetím zádrhelem. Špatné počasí? Mizerné zásobování? Nebo nějaký další geniální tah našeho milovaného Vůdce?

Já že se o něm vyjadřuji frivolně? To by mě vážně zajímalo, co by o něm řekl německý národ – kdyby jen trochu mohl. Ale Němci jsou spořádaní, ti se raději dají vybit, než aby se bouřili proti vrchnosti. A za to jednou budeme muset všichni drazě zaplatit.

Och, buďme raději optimisty! Když budu mít štěstí, tak se těch smutných konců nemusím vůbec dožít.

* * *

Rusové vytrvale ustupovali, na místech vhodných k obraně se zastavovali a nějaký čas se bránili, jakmile jim však začal hrozit úder do boku, znovu se stáhli o kus dál. Většinou se odplížili v noci a na místě nechali jen několik kulometů, postřelujících německé linie. Pro větší efekt – jiný význam to snad ani mít nemohlo – používali svítící střelivo a čas od času vypálili světlice, to vše mělo Němce odradit od vysílání průzkumných hlídek.

Štuky už nepřiletěly, musely se přesunout k Novorossijsku, kde se rozhořely velmi obtížné boje. Těžké byly zejména noci, v nichž připlouvaly až k pobřeží válečné lodě Azovské a Černomořské flotily a ostřelovaly německé pozice velkorážními děly. Dopady lodních granátů působily takové škody, že se bojová vozidla začala na noc stahovat do hluchých prostorů za linií pobřežních pahorků a vracela se až s rozedněním.

Pěšáci museli na hlavní bojové linii samozřejmě zůstat. Křižníky a torpédoborce naštěstí nepoužívaly tříštivou munici, tu a tam se jim ale podařil přímý zásah, po němž se stropy úkrytů z klád rozlétly do všech stran jako hromádka sirek. Moře za zády a vědomí, že je odtamtud nikdo nebude evakuovat, zvýšily odpor Rusů až na hranici sebeobětování.

Doba strategických ústupů ze dne na den skončila. Nový Stalinův rozkaz nepřipouštěl žádné pochybnosti: „Ani krok zpět!“ Původně byl vydán pro obránce Stalingradu, ale horliví komisaři ho rychle rozšířili na celou armádu. Sovětská vojska na jižní frontě měla pro jeho splnění ideální podmínky – šesté armádě se postavila do cesty nejmohutnější evropská řeka Volha a jednotkám na jihu strmé štíty Kavkazu.

To, že na frontě neustále přituhovalo, bylo patrné i z počtu získaných zajatců. V prvních měsících války jich byly statisíce a pak už jejich počet jen neustále klesal. Svůj podíl na tom měla sovětská propaganda, vytrubující do celého světa, že Němci všechny ruské zajatce nemilosrdně zabíjejí. Podobné zprávy měly přinutit spojence, aby vystupňovali dodávky válečné pomoci na maximum, ale přinášely ovoce i poté, kdy jejich věrohodnost zpochybnilo několik mezinárodních vyšetřovacích komisí. Noviny pro rudoarmějce je však opakovaly stále dokola, až z nich vytvořily pevný článek sovětské víry.

Ještě větší vliv na prudkost bojů ale měl neustále rostoucí odpor k chování Němců, pro něž byli všichni obyvatelé Stalinovy veleříše podlidé. I ti, kteří příchod wehrmachtu zpočátku vítali, brzy vystřízlivěli vyděšení popravami, znechucení vymáhanými dodávkami a rozzlobení odvlékáním mladých lidí na otrocké práce do Německa. Vedle zvyšujícího se množství výzbroje, vyráběné v evakuovaných továrnách za Uralem či dodávané válečnými spojenci, představovala zesilující nepřátelská aktivita v zázemí stále hrozivější problém, s nímž žádné válečné plány nepočítaly.

Jak se zásobovací linie pořád prodlužovaly, bylo zapotřebí víc a víc mužů, aby je chránili před záškodnickými útoky, a tyto síly pak chyběly jednotkám v předních liniích. Na okupovaných územích zůstaly miliony lidí, jejichž největším snem bylo svržení sovětské vlády, velkopanské chování a surovost Němců však jejich postoje brzy úplně obrátily. Zpočátku nevěřící komentáře typu: „Tohle by za Stalina nebylo vůbec možné!“ se měnily v palčivou nenávist, projevující se stále odvážnějšími sabotážemi, přepady německých zařízení a ozbrojeným bojem partyzánských družin. Okupační správa odpovídala na útoky tvrdým terorem, který měl obyvatele zastrašit, přehnaná krutost ovšem vedla k přesně opačnému výsledku – když už lidem hrozilo, že tak jako tak přijdou o život, raději ho chtěli ztratit v boji než jít na

porážku jako ovce.

Německých zločinů stále účinněji využívala sovětská propaganda. Rozumní lidé nebrali její mechanicky se opakující tvrzení o největším, nejmocnějším, nejspravedlivějším a nejpokrokovějším státě nikdy příliš vážně, moderní doba však obohatila arzenály propagandistů o fotografickou dokumentaci, o níž už nebylo možné pochybovat. Snímky vypálených vesnic a povražděných obyvatel, šibenic a hromadných hrobů se staly každodenní součástí novin pro dělníky v továrnách a pro rudoarmějce. Sovětské noviny vycházely na zvláštním papíře uzpůsobeném k tomu, aby z něj bylo možné ukrotit cigarety, dělníci a vojáci si však tyto drastické obrázky vystříhovali a nosili je po kapsách, aby jim neustále připomínaly zákeřnou ideologii, která se nijak netajila záměrem vyhubit všechny „podlidi“ v Rusku a kolonizovat jeho území civilizovanými „nadlidmi“ mluvícími německy.

Počáteční strach z německé vojenské převahy, který obracel na útěk celé armádní sbory, se za čtrnáct měsíců války proměnil v zuřivé odhodlání. Komisaři, libující si v popravách váhajících vojáků, a příslušníci NKVD, odpravující palbou do zad ustupující nebo vzdávající se jednotky, sice zůstali, ve skutečnosti jich už ale nebylo příliš zapotřebí. Sami vojáci se stále častěji dožadovali nebezpečných úkolů, přicházeli s útočnou iniciativou a hlasitě protestovali, jestliže dostali rozkaz ustoupit.

Boj o přežití sovětského režimu vyvolal mnohem méně nadšení, než si zapálení ideologové slibovali, vrchní velení proto sáhlo k pozapomenutým předrevolučním heslům o svaté matičce Rusi, poučky o třídách nahradilo hesly o národu a jeho statečných synech bránících životy žen a dětí, a dokonce si přivolalo na pomoc i v ilegalitě skomírající církev. Když pak i na ruské poměry nevidaně kruté zimní mrazy odhalily, že německý voják je kupodivu smrtelný a jeho zbraně mohou také selhávat, rudoarmějcům se začalo navracet ztracené sebevědomí. Partyzánské heslo: „Vy jste tu pány ve dne, my v noci“ si vojáci upravili na: „Vy vítězíte v létě, my v zimě“, s nímž se nakonec musel smířit i nejvyšší kremelský vládce.

Podle nové strategie měla armáda s co nejmenšími ztrátami vydržet německý letní nápor, soustředit zálohy, techniku a válečný materiál a s příchodem mrazů znovu udeřit, tentokrát takovou silou, aby nepřítele vyhnala ze země.

Ocelový stroj wehrmachtu se zkrátka zasekl, a nejsmutnější na tom bylo, že jej dokázal zastavit nejpodceňovanější protivník tím nejprimitivnějším způsobem: vrazil do přesně pracujícího soukolí hrubý dřevěný kůl...

* * *

Divize váhavě postupovala do vltomu v ruské obraně. Obdélník o šířce dvaceti a hloubce třiceti kilometrů měl podobu pasti se sklopnými dvířky, po obou stranách vstupu číhali Rusové v dobře opevněných vyvýšených postaveních. „Je tam bunkr na bunkru, které se můžou navzájem podporovat palbou, mají tam děla, minomety, kulomety a hromady střeliva,“ hlásil průzkum. „Přímým útokem se nedají dobýt.“

„Krucinál!“ vztekal se zpravodajský důstojník divize. „My tady počítáme náboje pomalu na kusy a dostáváme dopředu jen tolik proviantu, že naše linie začínají připomínat tábory pro zhubnutí, a ti zatracení Ivani najednou mají všeho dost. Čím to?“

„To je docela jednoduché, pane majore,“ řekl jeho zástupce kapitán von Terck. „Mají kratší zásobovací linie a za zády moře. Cpou se rybím masem a všechno ostatní přivážejí loděmi do Tuapse. Odtamtud to mají na frontu jen nějakých třicet čtyřicet kilometrů, kdežto z našich skladů je to k nám přes dvě stě. A z Tuapse až skoro do zákopů jim vede železnice.“

„No jistě, ten prokletý horský vláček! Luftwaffe už dlouho slibuje, že ho zničí. Budeme muset zavolat na štáb armády, aby pány od letecké zbraně trochu popohnali.“

„Totiž... Oni už to párkrát zkusili, ale nebylo to k ničemu. Je to jen jednokolejná trať, zařezaná hluboko do skály. Spousta tunelů, a těch pár úseků na povrchu vede lesem. Navíc přes ně Ivani na mnoha místech přetáhli maskovací sítě, takže shora není nic vidět. Když přiletí letadla, vlaky zajedou do tunelů a počkají si na konec náletu. Nějakou tu díru v kolejích spraví za pár hodin a zase jezdí vesele dál.“

„Kdežto kdyby se jim rozsekal nějaký ten tunel...“ zamyslel se major Rummel. „To ale ze vzduchu půjde jen těžko, tohle by chtělo diverzi po zemi.“

„Dovolím si podotknout, že na takové věci nemáme vycvičené jednotky,“ řekl skepticky hrabě von Terck. „A horší myslivci se na nás vykašlou, ti teď mají plné ruce práce s dobýváním průsmyků.“

„Ale na to, aby si udělali výlet na Elbrus, na to jim síly stačily,“ zamračil se major Rummel.

Hrabě, který měl přátele na nejvyšších místech v Berlíně a občas dostával zasvěcenější informace než velitel skupiny armád, se usmál a spiklenecky přimhouřil pravé oko. „No ano, o tom v podstatě mluvím. Ten zbytečný sportovní výkon Vůdce rozčilil tak, že chtěl v prvním hnutí mysli postavit velitele obou divizí před soud. Ministr propagandy mu to rozmluvil, naopak se přimlouval, aby statečné horolezce vyznamenal a povolal do Berlína, aby je ukázal celému světu. Vlastně je to obdivuhodné, že vojáci wehrmachtu mají tolik sil, aby si uprostřed ofenzivy odskočili a jen tak mezi řečí dobyli šest tisíc metrů vysokou horu pokrytou věčným ledem a sněhem.“

„Pět tisíc šest set čtyřicet dva,“ opravil von Tercka suše major. „A Vůdci se vůbec nedivím. Z vojenského hlediska to bylo naprosto zbytečné plýtvání silami.“

„Já si to nemyslím,“ protestoval von Terck. „Prestižní vítězství mají cenu armádního sboru. Jen si vzpomeňte, jak Rusům zvedlo sebevědomí, když loni na výročí té své revoluce uspořádali v Moskvě vojenskou přehlídku se Stalinovým projevem. Tím vlastně začalo celé to... nedopatření o měsíc později. Říšská vlajka na Elbrusu by nám dnes mohla prokázat podobnou službu.“

„Já bych raději viděl říšské vlajky u Černého moře. Uvědomujete si, že nám na přechod Kavkazu zbývají ještě tak čtyři, nanejvýš šest týdnů? Pak začnou lijáky a brzy nato mrazy. Jestli do té doby nebudeme na turecké hranici a v

Baku, pánbůh s námi a zlé pryč.“

„Amen,“ pokývl hlavou hrabě von Terck. „A teď, abychom nějak shrnuli, o čem všem jsme tu debatovali, nejlepší by asi bylo dobýt tu dětskou železničku a zahnat Ivany v Tuapse do moře.“

„Zbláznil jste se? Sám jste říkal, kolik je před námi bunkrů a děl. Já bych byl pro tu diverzi. Propašovat za ruské linie četu ženistů, aby jim odstřelili nějaký ten tunel, případně viadukt. Hodně hustým lesem by se snad nenápadně protáhnout mohli.“

„Nemyslím, že za ruskými liniemi bude nějak přelidněno, ale přece jen... nepřidáme jim s sebou pro jistotu pár otrkaných válečníků?“

„Jde o to, čemu říkáte pár. Kdyby měli narazit na problémy, deset chlapů by jim trn z paty nevytrhlo, ale padesát plus ženijní četa, to už by Ivany popíchlo k pěkně ostré protiaksi.“

„Tak snad... četu a četu?“

„Dvacet, maximálně pětadvacet mužů doprovodu. Čtyřicet padesát celkem, ale i to se mi zdá ještě moc.“

„Míň jich být ani nemůže. Musí nést spoustu trhaviny. Jestli si ženisti ponesou proviant na několik dnů, pobrali by ji jen pár kilo a tomu by se mohly zdejší skály nanejdýš zdvořile zasmát.“

„Pravda, pravda. Takže poslední slovo: dvačtyřicet.“

„Můžu se zeptat, jak jste k tomu číslu došel?“

„Tot' prostě, milý hrabě. Dvacet a dvacet mužů, plus dva důstojníci. Někáký šikovatel tak důležité akci velet nemůže. Shodujeme se?“

„M-hm. Myslím, že je to málo, ale dobře. Tak, a teď ten těžší problém! Jak je propašujeme přes ruské linie?“

KAPITOLA 14

Štáb divize hledal nejspolehlivějšího průvodce kavkazskými lesy a operační důstojník si vzpomněl na odvážný kousek, při němž jedna jediná četa dokázala protrhnout ruskou frontu na silně opevněných pahorcích. „Někdo jim musel ukázat bezpečnou cestu,“ řekl.

„Ano, to bylo u praporu kapitána Klatta. Mám dojem, že tam nějakého takového domorodce mají.“

„Klattův prapor? Výborní vojáci! Sto tisíc takových, a všichni si letos zazpíváme Tichou noc doma.“

Všichni ve štábu se zasnili, ale kouzelnou chvíli jim překazil snaživý šikovatel od spojařů, který operačnímu podal telefonní sluchátko. „Prosím, pane plukovníku! Máte tu kapitána Klatta.“

„Pitome!“ sykl důstojník, ale sluchátko si vzal. „Poslyšte, Klatte,“ začal žoviálně, „máte tam prý u vás nějakého šikovného Čerkesa, který zná hory jako své boty. Kolik byste vsadil na jeho spolehlivost?“

Marku padesát? Děláte si ze mě legraci?

Ano, důležitý úkol za ruskými liniemi. Na jeho loajalitu budou záviset německé životy. Přesně tohle jsem chtěl slyšet! Zítřka v devět nula nula německého času se laskavě dostavte ke mně. Konec!“

Plukovník hodil sluchátko šikovateli a obrátil se k příslušníkům štábu. „Říká, že by mu svěřil život vlastního syna, ale dcery raději ne. Když to tak vezmu kolem a kolem, tahle charakteristika se dá vztáhnout na ty nejlepší vojáky. Řekl bych, že jsme svého muže našli.“

* * *

Kapitán Klatt si pro výpravu za ruské linie vybral rotu poručíka Mercka, „sakra nejlepší rotu sakra nejlepšího batalionu v celém sakramentském wehrmachtu“, jak se vyjádřil. Skromně pomlčel o tom, že tuto jednotku dříve sám vedl a vycvičil si ji podle vlastních představ.

„Co myslíte, neměl bych k tomu cirkusu vyzvat dobrovolníky?“ zeptal se Merck.

Kapitán chvíli přemýšlel a pak zavrtěl hlavou. „Ne, pane Mercku, z jednoho velice prostého důvodu. Ti nejzkušenější vědí, že je rozumné držet se při plamenných výzvách raději zpátky, a mohli by se přihlásit úplní zajáci, kteří touží získat pověst odvážných válečníků. To si nemůžeme dovolit, protože upřímně řečeno při téhle akci půjde dost o kejhák.“

„V tom případě prosím, abych byl pověřen velením skupiny.“

Kapitán se zamračil.

„Toužíte po mučednictví, Heinrichu? Zatím jsem ve vás vždycky viděl racionálního člověka.“

„Pane kapitáne, když jde o moje chlapce, chtěl bych do toho jít s nimi. A pak, uvažte tu alternativu: jinak byste si musel vybrat mezi záložními poručíky Braunerem a Keiligem, nebo sice starým mazákem, ale pořád jen šikovatelem Mielkem...“

„To nezní zrovna nadějně, jenže velitelem skupiny by přece docela dobře mohl být ženijní důstojník.“

„Mohl, ovšem kdyby mělo dojít na boj... Nic proti našim inženýrům, ale ať se každý švec radši drží svého kopyta. Možná bude třeba ve stejné chvíli řídit trhací práce, a podpůrná skupina bude v té době muset držet kruhovou obranu. To by jeden člověk nezvládl.“

„No krása! A kdo bude velet vaší rotě, zatímco budete pryč? A kdo by vás mohl nahradit, kdyby snad...“ Raději ani nedořekl a zaklepal zbytek věty na dřevo.

„Pane kapitáne, armáda má přece desetitisíce důstojníků. Každý musí být nahraditelný, jinak by už v téhle chvíli bylo dávno po válce.“

„Vy si prostě nedáte pokoj, dokud nebude po vašem, že?“

Poručík se usmál a v očích mu přitom zatančily veselé jiskřičky. „Poslušně pana kapitána prosím, abych na tuto

otázku nemusel odpovídat.“

„Chlape jeden bídná, to by mě vážně zajímalo proč!“

„Protože by mou odpověď bylo možné považovat svým způsobem za porušení subordinace.“

Kapitán rezignovaně mávl rukou. „Nechme toho, nejsme v kabaretu! Takže teď si dáme koňak a podíváme se na mapy.“

„Ano, to zní velice rozumně. Konečně.“

* * *

Po dvou nočních výpravách objevil Gogelidze nadějnou cestu, kterou se dalo nepozorovaně vplížit do ruských postavení. Vedla pod příkrou strání posetou plochými kameny, které se s rachotem sypaly, kdykoli se tudy někdo pokusil projít. Varovný systém byl dostatečně hlasitý obzvláště v noci, obě strany se proto v těchto místech obešly bez hlídek.

Asi o dvě stě metrů dál následoval mírnější svah, hustě porostlý mladými stromky a křovím. Gogelidze v této džungli našel cestičku klíčující jako v labyrintu, navíc jí bylo možné projít pouze po čtyřech. Aby se vojáci jeden druhému neztratili, museli lézt těsně za sebou, v panující tmě se mohli přesvědčit o tom, že nikam nezabloudili, jenom tak, že občas sevřeli v ruce holínku kamaráda před sebou.

Průchod jim zabral skoro hodinu, ale vyplatil se, nevzbudili nejmenší pozornost a s blížícím se svítáním začala les navíc zaléhat mlha hustá jako krupičná kaše. Zvuky se v ní šířily jako zpod peřiny a nebylo snadné rozeznat jejich směr, horal Gogelidze však Erichovi sykl do ucha, že se dostali asi pět set metrů za sovětskou linii. Poručík Merck zavedl komando do strže a povolil patnáctiminutový odpočinek.

Po značné tělesné námaze a duševním vypětí všichni toužili po cigaretě, tuto chuť si však museli nechat zajít. Vojáci mlčky žvýkali kousky chleba a zapíjeli je ještě vlažnou náhražkovou kávou z polních láhví. Poručík se snažil zorientovat v mapě, ale mohl jen bezmocně zírat na souvislou temně zelenou plochu, pokrývající téměř celý povrch listu. Přivolał k sobě Gogelidzeho, jenže i ten jenom nechápavě krčil rameny. Koneckonců nebylo ani tolik důležité, kde se právě nacházejí, jako spíše to, kde se v té záplavě zeleně skrývají sovětské jednotky. Mohli se spoléhat jen na bezchybnou práci svých strážných andělů a pozornost předsunutých hlídek.

Poručík k sobě přivolał poddůstojníka Breitnera.

„Půjdete asi dvě stě metrů před námi s Gogelidzem,“ rozhodl. „Jestli narazíte na Rusy, stáhněte se a budeme hledat jinou cestu. Za každou cenu se musíme vyhnout boji. Naším úkolem je vyřadit Ivanům železnici, a máme na to jediný pokus. Kdyby nám nevyšel hned napoprvé, příště by se už celý les jen hemžil ruskými hlídkami.“

Erich vážně přikyvoval hlavou. „To bude stejně,“ řekl, „až půjdem zpátky.“

„Ano, ale jestli se nám podaří splnit úkol, už na tom nebude tolik záležet.“

Erich se na poručíka zkoumavě zahleděl. Nikdy by ho nenapadlo, že se projeví jako fatalista, ochotný nasadit pro splnění rozkazu i život, a co horšího, také životy svých vojáků. Takoví velitelé mohli být nebezpeční, napovídal veteránům instinkt, třebaže znali jen hrstku konkrétních příkladů – valná většina těch, kteří je zažili na vlastní kůži, už dávno hnila v žírné ruské zemi.

Už už vztahoval ruku, aby poručíka chlácholivě poklepal po rameni, ale ještě včas se zarazil a už nataženou dlaní máchl do vzduchu před sebou.

„Žádný problém,“ řekl. „Budem se držet na jih, až vyleze slunko, nemůžem se splést. Počítám, že tady za frontou se už moc Ivanů flákat nebude. Ty se budou držet kolejí a cest, nějaký si tu přece nadělat museli. Takže jestli už nic dalšího nemáte, my vyrážíme.“

Poručík přikývl. „Buďte opatrní,“ řekl. „A hodně štěstí.“

* * *

Les, kterým procházeli, byl už cítit podzimem. Sladkou vůni pryskyřice stále důrazněji prorážely pachy tlení a plísňe, k zemi se s tichými povzdechy snášelo opadané zlaté a rudé listy. Museli našlapovat opatrně, aby při chůzi nešustilo, navíc se pod ním mohly skrývat zrádné větvičky, jejichž praskání bylo někdy slyšet na desítky metrů daleko. Gogelidze kráčet s hlavou skloněnou k zemi, jako by v napadaném listí mohl objevit nějaké stopy. Erich střežil prostor, snažil se postřehnout každý pohyb v okolí a několikrát se vyděsil, když mu kmen stromu nebo neobvykle vytvarovaného keře vykreslil ve fantazii lidskou postavu.

Bylo mu horko, velení divize připisovalo jejich výpadu zásadní význam a dalo do přední linie dopravit maskovací návény na blůzy, kalhoty a přilby, používané průzkumníky a odstřelovači. Tato další vrstva oblečení byla z praktických důvodů impregnovaná proti vlhkosti, což z ní ovšem vytvářelo dusivý neprodyšný obal. Protože skupina vyrazila v noci, vojáci si začernili obličej vrstvou popela, který jim teď stružky potu smývaly z tváří a zanášely za límce. Krky, rozedřené hrubým sukrem uniformy, nepříjemně svědily a pálily, avšak ve srovnání se vši tou mizérií, kterou bylo třeba snášet na východní frontě, se jednalo o maličkost, jakou mohla napravit trocha vody.

Kdyby se jen ze všech našich trablů dalo vybruslit tak lehce! říkal si Erich. Kdyby jen... Koutkem oka náhle zahlédl pohyb. Gogelidze se pružně sesunul k zemi.

Jen nezkušený nováček by v takové situaci marnil cenné vteřiny přemýšlením, co se asi stalo. Erich klesl na kolena, nato zcela splynul s terénem a s připraveným samopalem čekal, co bude následovat. Někde za mlázím před nimi zabručel motor nákladního auta, odkašlal si a přešel do vyšších obrátek. Za ním další a další.

Jen člověka zvyklého na kvalitní evropské silnice, jejichž výstavba trvala několik měsíců, někdy i let, by mohlo

překvapit, že cesta, na kterou zřejmě narazili, nebyla zakreslená na mapě. Rusové vynakládali na postavení komunikací mnohem méně času, v lese jim stačilo vykácet několik stovek stromů, dobýt ze země pařezy a trochu ujezdit trasu koly nákladňáků. Jestliže na práci nasadili dostatek lidí – a těch měli na rozdíl od Němců vždycky nadbytek – jednalo se o záležitost pouhých několika dnů.

Ani na tom, že průzkumná letadla luftwaffe nově vybudovanou cestu neodhalila, nebylo nic divného. Přes všechny snahy říšského zbrojního průmyslu nebyl pro tak rozsáhlé válčiště jako v Rusku nikdy dostatek strojů, nemluvě vůbec o tom, že podstatnou část vzdušných sil dosud vázala letecká válka proti Británii, podpora Rommelova tažení v Africe a neustávající boje o vzdušnou nadvládu nad středomořskými dopravními trasami. Ale ani nasazení stovek dalších průzkumných letounů by ještě nemuselo slavit úspěch; ruští pěšáci, rekrutující se převážně z rolnických kruhů, srostlých s přírodou, byli skutečnými mistry v maskování. Jestliže chtěli něco ukrýt, skoro vždycky se jim to podařilo.

Když se Gogelidze a Erich opatrně připlížili až k cestě, překvapeně zalapali po dechu. Rudoarmějcům muselo na utajení této trasy hodně záležet – shora ji kryla nejen maskovací síť, ale také věrohodně naaranžované větve jehličnanů, a dokonce celé koruny stromů. To mohlo znamenat jen jediné: Rusové v této oblasti připravovali rozsáhlou ofenzivu, kterou by odehnali nepřítele od svých naftových polí.

Po primitivní lesní cestě šupěly a sténaly desítky vrchovatě naložených nákladních aut z amerických válečných dodávek. Některá vezla krycí barvou přelakované bedny s municí, jiná bochníky chleba. Za některými byla zapražená odlehčená horská děla a velkorážní minomety, na několika korbách se tísnili vojáci; bylo jich tolik, že museli během přepravy stát. Ofenziva proto mohla přijít každým okamžikem, jinak by se pěšáci, stejně jako v německé armádě, přesouvali pěkně po svých.

Erich v duchu zasakroval. Musel se kus cesty vrátit, aby o svém zjištění informoval poručíka. Sani s Gogelidzem by si mohli vyčítat chvilku a nepozorovaně cestu přeběhnout, avšak přechod celé čety bylo třeba zorganizovat jinak. Jak řekl Merck: teprve na zpáteční cestě mohli riskovat odhalení a případný boj, na cestě za úkolem museli dát přednost opatrnosti.

* * *

Utajená cesta se klikatila údolními mezi zalesněnými horami. Aby se jí zcela vyhnuli, museli zdolat jeden z vrcholů, což je připraví o několik hodin času. Podle poručíkových propočtů měli dorazit k železniční trati brzy odpoledne a do setmění najít nejvhodnější místa k destrukcím, jejichž opravy by trvaly co nejdéle. Do západu slunce si vojáci měli odpočinout a trochu se prospat, aby mohli ihned po útoku vyrazit na zpáteční cestu.

Teď bylo všechno jinak. K železnici dorazí až s nastupující nocí a na nejlepší cíle mohou narazit jen šťastnou náhodou, s níž se ve válce rozhodně nedá vždy počítat. Unavení a už druhou noc beze spánku se vydají nazpět ke svým liniím, pronásledovaní stíhacími oddíly, proti zburcované frontě a ztrojnásobeným strážím. Nebo celou akci odloží o čtyřicet hodin, čímž ovšem několikanásobně vzroste riziko odhalení...

Bylo jen na něm, aby rozhodl. Kdyby se nacházel v liniích, mohl by se o celé věci poradit s jinými důstojníky, v žádném případě ale nesměl do svého problému zatahovat mužstvo. Poručík, probírající nejvhodnější taktiku s nějakým svobodníkem – to zcela jednoduše nebylo možné. To by byla ta nejistější cesta, jak přijít o autoritu.

Poddůstojník Breitner pozoroval Merckovo váhání se sympatiemi. Rád by mu rozhodování nějak ulehčil, ale uvědomoval si, že možnosti, které ho napadaly, musel poručík zvážit také, že všechny mají své klady i zápory a jenom věstec nadaný schopností vidět do budoucnosti by mohl vybrat tu nejlepší. Vojevůdci ve starověku takové věstce měli, napadlo ho, a přesto polovina bitev dopadla úplně jinak, než předpověděli.

Jestlipak i na vrchním velitelství pozemních sil sedí nějaký nenápadný generál nebo plukovník, který před každou operací zkoumá, jak asi dopadne? Jestlipak se probírá ovčím játry nebo upřeně hledí do křišťálové koule, aby pak řekl: „Zaútočíme-li na tomto místě, silnější zajisté zvítězí“ nebo nějakou podobnou moudrost? Jistě to tak bude, i když se dnes místo syrových jater probírá mapami, zprávodajskými svodkami a hlášeními o bojové sestavě nepřítele.

Jenže pak přijde Vůdce, smete všechny mapy se stolu a nařídí udeřit tam, kde to Rusové očekávají ze všeho nejméně. Potíž je jen v tom, že si nepřítel dělá, co chce, a cpe se právě do míst, na něž by podle německého Vůdce neměl ani pomyslet. Co by kdo ostatně také čekal od podlídů z Divokého východu?

Erich si představil říšského kancléře, jak za pomoci syrových ovčích jater dochází ke svým překvapivým strategickým závěrům, a usmál se.

„Copak?“ zeptal se ho poručík Merck přátelsky.

„Já... Jen mě tak napadlo.“

„No? Pomalu dostávám strach, co z toho zase vyleze.“

„Napadlo mě, že by nás Gogi mohl vzít na noc do nějaký spřátelený vesnice,“ básnil bez uzardění Erich. „Že bysme tam mohli narazit na nějakou tu místní Médeu, která by nám pomohla splnit úkol. Sme už přece jednou nohou ve starodávný Kolchidě, kde by měli tyhle ty starý zvyky pořád držet. Určitě by se tu našlo pár hezkejších mladých komsomolek, který by ochotně...“

„Breitnere!“

„Rozkaz, pane poručíku?“

„Držte zobák! Někdy v zimě, u kamen, až bude klid, si vás docela rád poslechnu, ale teď na ty vaše fantazie nemám ani čas, ani pomyslení. Teď musíme udělat tohle...“

* * *

Ještě než celý kraj zalehla tma, Merckova úderná skupina zdolala horu a začala se spouštět po jejím jižním svahu dolů. V polovině cesty narazili na příhodnou proláklinu, měkce vystlanou opadaným listím. Poručík zastavil postup a přikázal

utábořit se na noc. Gogelidze propátral okolí a objevil studánku s neobyčejně dobře chutnající vodou. Z dolíku vytékal malý potůček, vojáci se tak navíc mohli trochu umýt a konečně se zbavit štiplavé kaše z popela a potu, která jim stékala z obličejů po krcích a dál po těle.

Když pak snědli kus trvanlivého salámu s chlebem a poručík přimhouřil oči nad kuřáky, kteří si zalezli s cigaretou pod silnou armádní deku, „svinská dřina“, kterou museli podstoupit, se v očích mužů začala měnit v napínavé dobrodružství, jaké si vždycky přáli prožít. Fakt, že se nalézali uprostřed tajemné cizí země, ještě zesiloval pocit romantiky a dával zapomenout na nebezpečí číhající všude kolem.

„Kamarádi,“ povzdechl si Hamann, „chtělo by to už jen pořádný oheň a kytaru, a cítil bych se jak na letním táboře Hitlerjugend. Jo, to byly časy, když sme ještě byli mladý.“

Hasse po něm pobaveně střelil očima a užuž měl na jazyku posměšnou poznámku, ale pak si to rozmyslel a jen si znechuceně odplivl. Koneckonců ve válce bylo možné zestárnout za několik týdnů o pěkných pár let.

KAPITOLA 15

Ve čtyři ráno vystřídal Erich Tiemanna na hlídce. Jako poddůstojník se těšil jistým výhodám, vždycky si mohl vzít první nebo poslední stráž a nemusel tak trhat noc na několik kusů.

„Jak to šlo?“ zeptal se ze slušnosti.

„Stálo to za prd,“ odpověděl zachmuřeně Tiemann. „V noci už bývá pěkně lezavo, nebude trvat dlouho a svatý na nebesích začnou zas trhat peřiny. A to si pak užijem srandy jak v márnici, tady na horách dostanem zabrat víc než loni na rovině.“

„Než přijde zima, budem v Bagdádu,“ prohlásil Erich optimisticky, třebaže měl stejné obavy jako jeho přítel.

„Leda tak v prdeli,“ odtušil Tiemann stoicky. „Ale zní to dobře, to budu používat. Takový ‚polib mi Bagdád‘ má něco do sebe. A nikdo se nemůže nakrknout.“

„Tak fajn, běž se ještě na chvilku natáhnout. Dneska v noci nás čeká těžká šichta, to se pak bude každá prospaná minuta hodit.“

„Neboj se, kamaráde, já když sebou praštím, v tu chvíli spím. Ledaže by mě tlačilo něco tvrdého do Bagdádu, to se pak musím převalit.“ S objevem nového výrazu Tiemann zapomněl na svou rozmrzelost i na chlad, který mu v noci zalezl až do morku kostí, a už se těšil na ráno, až jej začne rozšiřovat.

* * *

Erich si posunul řemen samopalu, aby jeho váhu rozložil na celé rameno, a zahleděl se k východu. Jitro obvykle přinášelo nádherné barvy, jaké nikdy předtím neviděl. Pod jemně zelenkavou oblohou získaly hory a lesy zvláštní fialový odstín, z nějž jako kytice vyrazely skvrny zlatých a sytě rudých listnáčů, černých borovic a ocelově modrých modřinů. Od moře na sever spěchaly nakadeřené bílé obláčky, které se s přibývajícím světlem zbarvovaly do růžové barvy cukrové vaty, lehká bríza odvanula pach tlejícího listí a přinášela vůni mořské soli a pryskyřice. Z té záplavy barev a vůní se člověku až zatočila hlava, najednou se cítil svobodný a lehký, zdálo se, že by stačilo jen mírně roztáhnout ruce a mohl by vzlétnout.

Erich si uvědomoval, jak jsou podobné okamžiky vzácné a pomíjivé – jakmile se nad horami objevily první sluneční paprsky, barvy začaly blednout a z údolí se zvedla mlha –, o to lačněji se snažil všechnu tu krásu vstřebat a uložit do paměti, aby si ji mohl znovu přivolat, až se opět přihlásí o slovo válka se vši svou špinou a brutalitou. To se mu ale nikdy nepovedlo, v nejhorších chvílích paměť odmítala tyto nastřádané poklady vydat, jako by si je šetřila pro ještě horší časy.

Po válce, jestli budu ještě naživu, říkal si, se sem vrátím, abych si to všechno vychutnal ve větším klidu. Na Kavkaz, a určitě taky do Řecka. Z řeckého tažení mu nejvíc utkvěl v paměti pohled na athénskou Akropolis v zapadajícím slunci, zbarvujícím mramorové sloupy růžovou barvou. Přes pohnutí, které se ho zmocňovalo, si však ani ve vzpomínkách nedokázal odmyslet říšskou vlajku s hákovým křížem, která se pyšně nadouvala na vznešené stavbě Parthenonu. Třebaže byl hrdý na úspěchy své vlasti, některé věci působily jako svatokrádež, s níž se nedokázal smířit.

Po válce se stane zapáleným turistou, nejlepší na tom ale bude, že všechna ta místa, po nichž toužil, uvidí s Ursulou. Zachvěl se, když pocítil příjemné teplo, které ho začalo zalévat, stoupající k srdci i sestupující do nižších partií. Ursula jistě bude mnohem krásnější ozdobou nejznámějšího řeckého chrámu než vlajka nacistického hnutí. Vybavil si její milý, občas i trochu pobavený úsměv a teplo ve slabinách se začalo měnit ve vzrušení. Kéž bych si ji tak dokázal představit nahou! zatoužil. Některé odvážnější milenky takové potěšení svým chlapcům, odjíždějícím na frontu, dopřály a daly se vyfotografovat jako akty, nebo alespoň s obnaženými řadry. Ale Ursula taková nebyla, a Erich by se neodvážil ji o něco takového požádat.

I když... Ale ne! okřikl se v duchu. To by přece nebylo...

A v tom okamžiku se mu začala zjevovat. Vycházela z koupelny, svůdně se na něj usmívala, mávla klopou županu a na chvíli mu ukázala nahé bílé rameno. Úchvatný žlábek mezi řadry. Na mučivě krásný okamžik ze sebe župan strhla, ale hned nato se zakryla růžkem přikrývky a vhupla k němu do postele. Mohl se na ni tajně dívat jen při milování, kdy se pod ním svíjela a těžce dýchala se zavřenýma očima.

Moje děvče, pomyslel si s dojetím, krásnější než všechna svítání na světě. Tělo jako z nejčistšího mramoru a nejměkčího hedvábí, bílé jako mořská pěna. S narůstajícím vzrušením se její těžký dech proměňoval ve sténání a na mramoru se objevily růžové žilky. Potom... vyfkikla a prohnula se jako luk, zaryla se mu do zad nehty, celá se roztřásla a

sladce zanaříkala...

To bylo víc, než dokázal vydržet. Zajel rukou do kapsy a několika zuřivými pohyby dovedl své vzrušení k vyvrcholení. Po několika slastných vteřinách pocítil nával studu a začal se provinile rozhlížet. Snad ho nikdo neviděl, zemřel by hanbou, kdyby ho v té chvíli slabosti někdo přistihl, ať už Němec, nebo Rus. I když... Rusa by mohl aspoň zastřelit. Ale kdyby ho pozoroval některý z kamarádů, nejlíp by udělal, kdyby se zastřelil sám.

Cítil nepříjemnou vlhkost v trenýrkách a ostřeji než předtím si uvědomil hryzáni vši. Do Bagdádu s tím vším! řekl si. Do Bagdádu s celou touhle posranou válkou!

* * *

Četa se probouzela s tuberáckým kašláním a hekáním. Tlumeně se ozývaly první nadávky. Poručík Merck sebou trhl a prudce se posadil, hlavou mu přitom projela lehká vlna závratí. Nejvyšší vrcholky v okolí už zlatily první sluneční paprsky a z lesů začala stoupat mlha.

Přímě naproti němu seděl na zmuchlané dece ženista, otráveně rozkousával kávovinovou kostku a zapíjel hnědou kaši v ústech zteplalou vodou z polní láhve. Jsme to ale parta k politování, napadlo poručíka. Ve které armádě na světě by se voják spokojil s takovouhle snídaní? Ale pocítil i hrdost. V žádném, jenom v té naší. A to nás dnes čeká důležitý útok, který má ulehčit celé frontě, navíc v hlubokém týlu nepřítele. Parašutisti by před takovou výpravou fasovali čokoládu, pěšákovi musí stačit kostka náhražkové kávy, kterou si nemá jak uvařit. A přesto úkol splní, a možná líp než ti vychvalovaní Goringovi borci nebo hrdinové od SS.

Vstal a trochu se rozvečvil, nazul holínky a zamířil do křoví. Na padesát metrů od tábora rozeznal v houstnoucí mlze obcházejícího poddůstojníka Breitnera, halícího se do stanového dílce. V pořádku, pomyslel si. Pokud je na hlídce Erich, je všechno v pořádku. Není třeba kontrolovat strážce, ten na všechno dohlídne sám. Byl by z něj výborný důstojník, určitě lepší než ta nemehla ze zálohy, zlaďačená pohodlným civilním životem. Jen co tohle tažení skončí, navrhnou ho ke studiu na akademii. Kapitán Klatt má dost rozumu, aby mu napsal dobré doporučení; bude to legrace, až se vrátí a veledůležitý magistr Werner Keilig ho bude muset uznat jako sobě rovného.

A co teprve, jestli ho povýší, a Erich se stane jeho nadřízeným? U toho bych nechtěl chybět, až mu náš Werner bude blahopřát!

Poručík se zlomyslně usklíbl. Koneckonců to bude jenom spravedlivé, protože Erich se zasloužil o Keiligův Železný kříž. Bez jeho doporučení by pan magistr dostal houby, což mu ovšem nezabránilo v tom, aby se o týden později po Erichovi znovu vozil. Vlastně nejen po něm, po všech vojácích.

Záložní důstojníci toužili po respektu, jakému se těšili vojáci z povolání, zdálo se jim, že na něj mají díky své hodnosti jaksi automaticky nárok, a když zjistili, že si z nich vojáci nic nedělají, chtěli si ho vynutit šikanováním a křikem. Tím si ovšem vysloužili jen posměch, a protože valná většina z nich pokládala vojáky jen za tupou nemyslicí masu, začali pátrat po provokatérech, kteří si všechny ty trefné přezdívky a potupné historky o nich vymýšlejí. Breitner se jako viník přímo nabízel, ani Merck se mnohokrát neubráníl, smál se jeho vtípům spolu s mužstvem a s potěšením je šířil mezi ostatními důstojníky. Musel Erichovi rovněž přiznat, že se jen málokdy mylil – jeho stručné humorné poznámky většinou vystihly podstatu problémů stejně přesně jako obšírný hlubokomyslný rozbor.

„Pane poručíku, smíme rozdělat malý oheň?“

Merck se rozhlédl. Celou proláklinu už zalehla hustá mlha tlumící i všechny nežádoucí zvuky.

„Dobře,“ přikývl, „ale jen hodně malý a jen na chvíli. Za půl hodiny vyřážíme.“

„Co sem ti říkal? Merck je pašák!“

„Musíš hlasitěji, aby tě dobře slyšel!“

„Prosím tě, nepolezu mu přece do Bagdádu!“

Tohle byl Hasse, uvědomil si poručík. Do Bagdádu? Co tím proboha mohl myslet?

* * *

Nad hlubokou roklí, po jejímž dně se bystře drala přes balvany zpěněná horská řeka, se vypínal asi osmdesát metrů dlouhý betonový most. „Co myslíte?“ zeptal se poručík Merck velitele ženistů poručíka Reznicka.

„Upřímně řečeno, láká mě to. Tohle zničit, Ivani mají dva měsíce co dělat, než by na tomhle místě stloukli aspoň nějakou provizorní dřevěnou konstrukci. Ale my máme za úkol vyhodit především železniční tunel, a na obojí nemáme dost trhaviny.“

„Tunel máte vyhodit na dvou místech, nepletu se?“

„Na začátku a na konci,“ přikývl poručík.

„A neřekli vám na štábu: ‚Kdyby se něco zvrtilo, snažte se ho vyhodit aspoň na jedné straně‘?“

„To je fakt, to řekli. Ale jenom kdyby bylo nejhůř.“

„Nebo kdyby se objevil nadějnější cíl?“

„Hmm. Chápu, jak to myslíte, ale vážně nevím...“

„Kdyby se, dejme tomu, dala zařídit exploze uprostřed tunelu ve chvíli, kdy tudy pojede vlak, jistě by to nadělalo víc škody než ho zavalit na začátku a na konci, kam mají Ivani lehčí přístup.“

„No, to je fakt, ale jen v případě, že by všechno stoprocentně vyšlo.“

„A potom by vám zbyl nějaký ten tritoli i na tuhle pitomou lávku...“

„No ano, patrně zbyl. Ale kdyby pak nevyšlo jedno ani druhé, nevím, co by s námi provedli. Z toho by mohl koukat i trestní rapor.“

„Nebo Železný kříž první třídy.“

„Vy jste, pane poručíku, hotový Mefistofeles. Nedá se říct, že by mě to nelákalo, ale... Než vám řeknu, jestli by něco takového bylo vůbec možné, musím to všechno nejdřív trochu propočítat.“

„Počítejte, počítejte! Já zatím pošlu průzkum po okolí, stejně se můžeme dát do práce až za tmy.“

Most střežilo šest vojáků, hlídka stála na začátku a na konci a zbylí muži byli zalezlí v dřevěné boudě na vzdálenější straně rokle. U vjezdu do tunelu, vzdáleného asi osm set metrů, procházel další rudoarmějec s puškou. Tady zřejmě měli úkryt na výjezdové straně, poručík musel počkat, s jakými zprávami se vrátí průzkumná hlídka, která celý kopec složitě obcházela hustým pralesem. Podle konfigurace terénu poručík odhadoval, že železniční tunel může být dva i tři kilometry dlouhý. Bylo by obtížné sladit celý útok tak, aby proběhl v jediné chvíli – vysílačku měli jen jedinou, ale i kdyby jich s sebou táhli víc, nikdy se nedalo spoléhat, že v tak členitém terénu budou fungovat.

Poručík Reznick se přikradl k Merckovi s výpočty.

„Šlo by to,“ řekl. „Ale na obou místech potřebujeme asi tak hodinu na přípravu, aby ta škoda stála opravdu za to. Ideální by bylo, kdyby tu šupu v tunelu spustil vlak. Jinak nevím. Odpálit jenom pár balvanů, to by nic neřešilo. To by mohli mít za pár hodin spravené.“

„No ale, to jste přece původně chtěli, ne? Odpálit pár šutrů na začátku a na konci.“

„No tak... Kdyby to vyšlo, možná by se dal do pohybu celý svah, a to už by byla sabotáž jak hrom. Při jejich technice...“

„Techniky moc nemají, to je pravda,“ připustil poručík Merck. „Zato ale jdou na všechno čínskou metodou – tisíc chlapů sem, tisíc chlapů tam. A kam se hrabe náš nejvýkonnější bagr na tisíc lopat?“

„Nemusíte mě přesvědčovat, pane Mercku, už jsem souhlasil s tím, že pořádná slupka uprostřed tunelu vydá za dvě menší na začátku a na konci. Ten most by byl zcela jasně milionová prémie navrch. Jen se divím, že ho naši skvělí piloti zatím neobjevili.“

„To je ta potíž s vámi ženisty,“ vzdychl poručík Merck. „Vy vidíte beton a okamžitě se vám v hlavě roztočí kolečka, v jakém poměru je asi namíchaný, jestli v něm jsou ocelové armatury a kde má těžiště. Hloupý pěšák si zase okamžitě všimne, že je natřený kamuflážní strakatinou a nemusí být shora vůbec vidět.“

„Ano, to je vlastně pravda. Ale přece jen, aspoň ten obrys by se snad rozeznat dal.“

„Houby, pane Reznicku! Leda tak za šera. Dopoledne je mlha, a když svítí slunce, celý obraz se rozostří. Ještě nikdy jste neviděl, jak se nad betonovou silnicí tetelí horký vzduch?“

„No dobře, máte pravdu a já jsem jenom hloupý ženista.“

„To neříkejte! Musíte zvládnout práci, kterou my neumíme. Dneska jste tu ti hlavní vy, my jsme jenom do počtu jako váš doprovod.“

„No tak díky! Dmu se pýchou. A teď snad abych si šel chystat nádobičko. Na vás zbude jen maličkost: odpravit všechny ty hlídky.“

„Ano,“ přikývl Merck. „Opravdu jenom taková drobnost.“

* * *

Tiemann přefízl telefonní drát vedoucí z boudy strážných podél železniční trati a poručík Merck sykl: „První, pal, druhý, pal!“ Vteřinová prodleva ve střelbě byla nutná, aby hlídky na začátku i na konci mostu padly ve stejné chvíli. Pak se dal do práce kulomet a zasypal strážní boudu rojem rozzlobeně syčících střel. Vracející se Tiemann hodil oknem dovnitř granát a zalehl na zem.

„Hotovo,“ řekl poručík. „Erichu, Gogi, běžte!“

Oba muži přeběhli most a Erich se slovy: „Dobré účty dělají dobré přátele“ hodil do boudy ještě jeden granát. Potom si Gogelidze navlékl plášť a nasadil lodičku strážného na vzdálenější straně mostu a s ruskou puškou na řemenu se postavil na hlídku. Erich odtáhl zabitého rudoarmějce a zalehl do křoví třicet kroků od něj, aby ho jistil.

Ve chvíli, kdy skupinka na začátku tunelu zaslechla výstřely, vypálil i Hasse a připravení ženisté se s batohy na zádech rozběhli do černého jícnu. Pokoušet se o sabotáž na výjezdové straně nemělo smysl, průzkumná hlídka se vrátila se zprávou, že se tamní stráž ukrývá v dobře vybudovaném bunkru. Což se vlastně dalo tak trochu očekávat – výjezd ležel blíž frontě a opevnění mělo sloužit i k obraně v případě nenadálého útoku.

Poručík Reznick rozdělil své muže do týmů s přesně stanovenými úkoly, příprava destrukcí tak zabrala méně než požadovanou hodinu. Než se na obloze objevil měsíc, bylo všechno hotovo, zbývalo jen čekat na vlak, který měl nástrahu uprostřed tunelu odpálit. Reznick, nervózní jako stará panna procházející kolem kasáren, poručíka Mercka neustále ujišťoval, proč všechno musí perfektně vyjít.

„Pro jistotu jsme nálože trochu předimenzovali a použili dvě iniciační zařízení. Nešli jsme až do poloviny tunelu, ale asi jen šest set metrů. Podle profilu nadloží a průsaků vody jsme narazili na tektonickou poruchu, která...“

„Proboha, pane poručíku!“ kvílel Merck. „Já se nechystám ke zkouškám na akademii ženijních vojsk. Mně stačí, když mi řeknete, že to bouchne a nadělá to pořádnou paseku.“

„Ano, ale vždycky přece zůstává určité procento nejistoty. Most půjde k čertu, o ten se nebojím. Je pod ním taková hloubka, že by se vůbec nevyplatilo stavět pod ním pilíř. Mimochodem: napadlo by vás, že ho projektovali a stavěli francouzští inženýři? Ještě před první válkou. Přes všechno svoje obvyklé vytahování Rusové nikdy neměli odborníky ani odvahu pustit se do takové...“

„Promiňte,“ řekl poručík Merck alibisticky. „Musím jít zkontrolovat svoje lidi. Mám dva chlapy na opačném konci mostu a musím se ujistit, že se dostanou na druhou stranu ještě před explozí. Tou roklí by se škrábali nahoru dvě hodiny, a tou dobou už budeme muset být nejméně deset kilometrů daleko.“

„Jistě, jistě, to chápu,“ přikývoval horlivě Reznick. „Taky mám starost o své chlapce. Ale sepsal jsem pro ně podrobné instrukce a všichni se je naučili nazpaměť. Takže předpokládám...“

Merck zvedl hlavu. „Slyšíte?“ zeptal se. „Mám takový dojem, že už je to tady.“
„Jo,“ zasípal poručík Reznick. „Vlak.“

KAPITOLA 16

„Nádhera!“ zajásal poručík Merck, když si uvědomil, že příjíždějící ešalon táhnou hned dvě spřažené lokomotivy.
„Doufejme, že vezou aspoň prapor tanků s plnými nádržemi a municí.“

„Neškodilo by ani pár cisteren,“ zatoužil Reznick.

„Vůbec nejlepší by byly letecké bomby, jenže ty asi do hor nepovezou. Pokud je mi známo, nejbližší letiště mají až u moře.“

Ve snaze rozeznat náklad na vagonech se zvedl na lokty a Merck ho musel herdou do zad srazit k zemi. „Pozor!“ varoval. „Ivan má oči jako orel. Nechceme si přece všechno na poslední chvíli ukazit, že ne?“

„Tedy, to bych opravdu nechtěl. Ale pokud jsem si dobře všiml, nevezou žádné osobní vagony. Viděl jsem jen samé nákladní a plošinové. To by mohla být trefa jak hrom!“

„Neříkal jste právě před chvílí, že ne vždycky všechno stoprocentně vyjde?“

„Kdo? Já? Já svým chlapcům věřím. Tohle musí vyjít! Když už jsme tolik riskovali a všechno je šťastně za námi, zbývá na závěr jen parádní ohňostroj jako při každé lidové veselici. Bum! a všechno půjde k čertu. Pro tyhle chvíle žijeme.“

Poručík Merck, pověřivý jako všichni pěšáci, rychle zaklepal kloubem ukazováčku na borovici před sebou. Ještě to zakřikni! pomyslel si rozmrzele. Že už je všechno šťastně za námi? To teprve uvidíš ten tanec na zpáteční cestě, až nás budou honit po lesích celé pluky Ivanů!

A nebudou mít výhodu jenom v počtech, půjdou po nás v rojnicích zepředu i zezadu, protože operujeme v jejich týlu. Nemluvě o tom, že se v divočině vyznají líp než my. Průměrný Ivan je vesničan a lovec, průměrný německý voják dělník z města se zakrnělými instinkty. Smečka Rusů může být při lovu užitečná jako smečka psů, zatímco Němec musí čekat, až mu někdo nadežene kořist. Ne že bychom taky neměli schopné hajné a myslivce, jenže ti slouží u horských jednotek...

Tak sakra, co je s tím vlakem? Nějak se nám courá.

* * *

Lokomotivy v té chvíli míjely nájezd na most, kde stál Gogelidze zahalený do ruského pláště. Zvedl ruku na pozdrav, strojvůdce škubl táhlem a zahoukal. Jak se před Merckovým očima vynořoval další a další náklad, poručík cítil stále silnější jistotu, že se čtyři dnes drží štěstí a výprava skončí naprostým úspěchem. Na plošinových vagonech rozeznával tanky, nebyl jich sice celý prapor, jen osm nebo deset strojů, ty se však až k linii dopravovaly v bojové pohotovosti, se zásobami munice a nádržemi naplněnými až po okraj, což zaručovalo řadu druhotných explozí, které dílo zkázy dokončí.

Za tanky jely tři vozy s municí, náklad na plošinových vagonech byl pečlivě zakrytý nepromokavými plachtami. Jestliže si obvykle laxní Rusové s něčím dali tolik práce, nemohlo se jednat o nic jiného. Poručík se otočil k Reznickovi a usmál se, tmou probleskly jeho bílé zuby. Ženista do něj rozverně strčil ramenem.

„Podívej,“ řekl. „Sen každého ženisty se naplňuje. Vidím cisterny, náš ohňostroj bude stát za to.“

„Neříkej hop, dokud nepřeskočíš,“ odpověděl Merck, ale i jeho pochyby roztávaly, jak se vlak metr po metru přibližoval k ústí tunelu. Okolí tratě na okamžik červeně osvětlily plameny topeniště, první lokomotiva znovu zahoukala a souprava se začala soukat do černého otvoru. „Třicet vteřin,“ řekl Reznick. „Pětadvacet. Dvacet...“

Země se otřásla jako po zásahu pultunovou pumou a z tunelu vyšlehly dlouhé ohnivé jazyky. Větrná smršť trhala listí a jehličí ze stromů a pak se jako temné bubnování začaly rozléhat druhotné exploze. „A máme to v kapse!“ zajásal Reznick.

Merck pohlédl k mostu, po němž běželi ke svým Gogelidze a Breitner. „Máš všechno připravené?“ zeptal se ženisty.

„Lepší už to ani nemůže být!“ potvrdil Reznick, připojující dráty k odpalovacímu zařízení. „Řekni kdy, a most půjde k čertu.“

„Tak tedy: tři, dva, jedna...“

Zemi rozechvěly další, ještě silnější rány, jako by se hluboko pod povrchem probouzela k životu sopka. „Pal!“

Na začátku a na konci betonového mostu vytryskly plameny, v jejich záři byly vidět rozšiřující se díry. Mostovka, zbavená opor, začala pomalu padat dolů. V letu se přetáčela a lámala na menší části.

„Německo nade všechno!“ vykřikl ženista se silným pohnutím v hlase. „Heil Hitler! V životě jsem neviděl nic krásnějšího.“

Skeptičtější poručík Merck si pomyslel, že teprve v této chvíli jim začaly problémy, o jakých se jim dříve ani nezdálo. Provinili jsme se, a teď nás čeká trest, řekl si, jako by ani nebyla válka, jako by spáchali jen nějaké školní uličnictví, po němž nezbývalo než předstoupit před ředitele, přiznat se a nést následky.

Ženisté i pěšáci se začali stahovat k určenému místu.

„Jdeme?“ obrátil se Merck k Reznickovi, uchváceně pozorujícím dílo zkázy.

„Jistě, hned! Sakramentská škoda, že je tma. Mohli jsme si celé to místo vyfotit před a po výbuchu. Kdoví, jestli nám tohle bude vůbec někdo věřit. Tak čistá práce se hned tak nevidí.“

„Breitner, Gogelidze! Vyrázte jako předsunutá hlídka. První hodiny ještě Ivani nic nepodniknou, to ale neznamená, že

byste měli riskovat. Tiemann a Hasse jistí komando zezadu. Marconi! Máme spojení s praporem?“

Radista Schulz zavrtěl hlavou. „Ani ťuk, pane poručíku, ale budu to dál zkoušet.“

„Dobře, chlapci, půjdeme. Kdyby se něco stalo... kdyby se někdo ztratil, ví, co má dělat. Fronta je přímo na sever, Polárku všichni znáte. Zkontrolujte si vybavení, aby někdo nechřestil jako dráteník. Zbraně držte v pohotovosti, ale řádně zajištěné. Všechno je jasné? Tak jdeme!“

* * *

Navzdory Merckovu optimismu začalo pronásledování skupiny záškodníků prakticky okamžitě. Sovětská stráž u výjezdu z tunelu měla povinnost informovat vyšší místa o průjezdu každého vlaku. Rudoarmějci dosud losovali, kdo nepříjemnou zprávu oznámí, když v bunkru zadrnčel telefon a rozzuřený náčelník dopravy se dožadoval informací, co je s esalonem, přivázejícím zásoby nezbytně nutné k zahájení ofenzivy.

Seržant, který si uvědomoval, že tak jako tak bude popraven za nedbalý výkon služby, si nebral servítky a podrobně mu vysvětlil, co si myslí o náčelnících, vypravujících důležité náklady bez silného vojenského doprovodu. „A teď si mě třeba ukřižujte,“ dodal rezignovaně, když zavěsil sluchátko.

Náčelník dopravy se dal spojit s velitelstvím sboru a barvitě popsals událost, o jejímž úplném rozsahu stále neměl ani tušení. „Čert ví, jak se to mohlo stát, ale v našem hlubokém týlu se pohybuje nejmíň rota fricků. Pobili stráž u tunelu dvacet sedm a zlikvidovali vlak s municí.“

Velitel sboru informoval velení Zakavkazského frontu a postěžoval si na jednotky v první linii, jejichž postavení si Němci procházejí, jak se jim zlíbí. Generál Tuleněv se poradil se svým štábem a oznámil hlavnímu stanu v Moskvě, že se německým vojskům podařilo vysadit v týlu jeho vojsk nejméně prapor parašutistů. Hněv, který by se mohl snést na jeho hlavu, tak přenesl na letectvo, a ještě přitom cítil škodolibé zadostiučinění. Piloti si na rozdíl od pozemních sil žili jako v bavlnce, spali v čistých postelích, dostávali lepší příděly, a když už se někdy museli vystavit nebezpečí, trvalo vždy jen několik minut – proč by jednou nemohli vytrhnout trn z paty vojákům, na nichž ležela hlavní tíha války?

Vrchní velení okamžitě omezilo pohyb na silnici, kterou musela Merckova skupina na cestě k cíli obcházet, všichni vojáci s výjimkou řidičů dostali rozkaz sesednout z vozů a vytvořit neprostupný řetěz, který měl za denního světla vyrazit na jih směrem k místu destrukce. Z opačné strany měly postupovat další početné jednotky s příkazem vypátrat a zničit vysazené nepřátelské uskupení.

Merckova četa se prodírala temným lesem nejvyšší rychlostí, jaké bylo v noci možné dosáhnout. Za svítání zahlédl Gogelidze mezi stromy v údolí nějaký pohyb a varovně sykl na Ericha. Poddůstojník se k němu opatrně přikradl a zalehl za strom.

„Co je, Gogi? Viděl jsi něco?“

„Ivani. Hlíďají.“

„Kolik jsi jich viděl?“

Gogelidze se zamyslel a zvedl tři prsty. Erichovi chvilku trvalo, než v údolí objevil jediného vojáka, zato ale okamžitě pochopil, co bylo jeho úkolem. Stál čelem k nim a v rukou svíral pušku, připravenou k výstřelu. Erich vytáhl dalekohled a pečlivě zkoumal terén před sebou. Po chvíli vypátral důstojníka, který se prodíral mlázím. Z úkrytů za stromy se postupně vynořovali rudoarmějci, kteří se mu zřejmě hlásili. O kus dál potom zahlédl žhnoucí koneček cigarety.

A máme to! pomyslel si znepokojeně. Rusové se vzpamatovali rychleji, než sme doufali, a teď před sebou máme celou armádu. Je s náma amen.

„Zůstaň tady a dávej pozor!“ řekl Gogelidzemu. „Já to ohlásím poručíkovi.“

* * *

Jako většina důstojníků wehrmachtu, také poručík Merck choval sovětský velitelský sbor v hlubokém opovržení, proto se ani na okamžik nedomníval, že by řetěz stráží před jeho jednotkou mohl mít něco společného s diverzí provedenou teprve před několika hodinami. „Zatracená smůla!“ zasyčel. Napadlo ho, že možná narazili na dobře střežený tábor, v němž Rusové soustřeďují zálohy pro připravovanou ofenzivu.

Ale mohlo se také stát, že armáda vyslala do nepřátelského týlu několik úderných skupin, a četa teď bude muset čelit opatřením namířeným proti jiným sabotérům, což se mu zdálo krajně nespravedlivé. Nemohl však před svými vojáky začít pobíhat a hořekovat nad neférovými ranami osudu, jako správný velitel si musel v každé situaci vědět rady – nebo to alespoň předstírat.

Zeptal se Ericha, jestli se podle jeho názoru před nimi nachází nepřátelský tábor, a poddůstojník zavrtěl hlavou. „Už sem o tom taky přemýšlel, pane poručíku, ale vsadím půlroční zold, že ne. Je akorát tak čas na snídani, ale neviděl sem, že by tam někde stoupal kouř. Ani z kuchyně, ani z malého ohýnku. Ten Ivan, co stál nejbliž ke mně, měl kolem těla ten jejich bandalír z pláště – kdyby jen tak hlídal nějaký ležení, určitě by si ho někam odložil.“

„Takže rojnice, která se dá co nevidět do pohybu.“

„Přesně tak, pane poručíku. Hned jak bude světlo a zvedne se mlha.“

„Ta mlha může být naše jediná šance,“ přemýšlel Merck nahlas. „Jakmile bude dost hustá, musíme se pokusit o průlom. Pojďte, ukážete mi co a jak, dokud je ještě něco vidět.“

„Až po vás, pane poručíku,“ řekl Erich galantně a pokynul nadřícenému rukou.

* * *

Sotva se z lesů začala zvedat pára, od ruské linie k vojákům dolehlo cinkání kotlíků a plecháček. Rudoarmějci si vařili čaj, dalo se očekávat, že se v linii stráží objeví mezery, protože se všichni budou chtít ohřát u malých ohničků. Ohně nebyly vidět, na několika místech však souvislou bílou plochou prosvítaly slabě narůžovělé body.

„Teď, nebo nikdy,“ zašeptal poručík Merck. „Musíme to risknout. Jdeme v zástupu, jestli nás objeví, palte na obě strany jako čerti, ale udržujte neustálý pohyb. No tak – hodně štěstí!“

Vykročil s pistolí v ruce. Erich šel hned za ním s odjištěným samopalem a dalším zásobníkem zastrčeným za opasek, tak mohl nabít o vteřinu rychleji, než kdyby ho musel vytahovat ze sumky. Asi patnáct, možná jen deset metrů po pravé straně slyšeli ruský hovor, ale teď už nemohli hledat bezpečnější trasu, každý voják musel následovat záda muže před sebou.

Po padesáti metrech vyslal poručík šeptanou štafetou dotaz, zda už ruskou linií prošli všichni. Uběhla minuta, než mu Erich šeptem ohlásil: „V pohodě!“ Ještě ani zdaleka ovšem neměli vyhráno, mohlo se stát, že o několik desítek nebo set metrů dál narazí na další zajišťovací clonu. Němečtí velitelé by ji nařídili zcela automaticky, a jakkoliv hlavní starostí jejich ruských protějšků bylo nepopudit proti sobě nadřizené, nikdy se nedalo vyloučit, že se mezi nimi najde několik osvěcených důstojníků, kteří se nebojí řídit zdravým rozumem.

„Breitner, Gogelidze!“

„Rozkaz, pane poručíku?“

„Hybaj do čela. Svižně, ale rozum do hrsti a vpřed.“

„Do levé, nebo pravé hrsti?“ zeptal se nevinně

Erich, jemuž se po zdolání nebezpečného úseku značně ulevilo a nejraději by se zbavil zbývajících napětí hlasitým zavýsknutím.

„Do obou hrstí. Nezapomínejte, že i v tom nejlepším případě musíme ještě projít ruskou frontou.“

„To už bude brnkačka, pane poručíku! Naši zaútočí zepředu, my s pořádným rámusem zezadu, a Rusové utečou.“

„A jak to asi vlastním jednotkám oznámíme, vy chytráku? Vysílačka je pořád k ničemu. Běžte už, a oči...“ Poručík chtěl použít další úsloví o očích na stopkách, ale pomyslel si, že by tím Erichovi nahrál na další potměšilý dotaz, proto jen vzdychl a mávl rukou. Obrátil se k němu zády a přivolal k sobě radistu Schulze.

„Marconi! Co je se spojením?“

„Pořád nic, pane poručíku. Zkousím to dál.“

„Tak tedy: vpřed!“

* * *

Četa odpočívala před posledním, nejnebezpečnějším úsekem pochodu, při němž měla prorazit frontou. Bojová linie nepřítele se členila do značné hloubky, zákopy a bunkry představovaly jen uzounký okraj hustě zalidněného pásma, na něž navazovala velitelská stanoviště, dělostřelecká postavení, tábory záloh, ošetřovny, kuchyně a sklady. Už to samo o sobě bylo dost zlé, navíc se ale dalo očekávat, že celá ruská fronta teď bude v pohotovosti, s bdělými hlídkami dopředu i do týlu.

Pokusit se přejít po jednom, po několikačlenných skupinkách? uvažoval poručík Merck. Jednomu dvěma by se takový šílený kousek mohl podařit, ale většina čety by nepřežila. Ani ranění – sotva by Rusům došlo, že narazili na destrukční komando, po němž tak usilovně pátrali, udělali by s nimi krátký proces. Na mlhu se spoléhat nemůžeme, pomohla nám už dvakrát, takže je statisticky téměř vyloučeno, že by se obtěžovala i do třetice.

Postavit napravo a nalevo kulomet a vystřelit si koridor v ruské obraně? Nakonec asi nezbude nic jiného, i když to bude pro jejich obsluhy znamenat jistou smrt. A já budu muset rozhodnout, kteří to budou. Vyzývat dobrovolníky v tomhle případě nepomůže, zesměšnil bych se, kdyby se nepřihlásil nikdo, a jejich oběť by byla naprosto zbytečná, kdyby na svůj úkol nestačili. To už by bylo mnohem charakternější, kdybych u jednoho emgéčka zalehl sám a četu svěřil Reznickovi.

Jenže zase na druhou stranu – v tomhle oboru mám víc zkušeností než on a vojáci by se mnou měli víc nadějí na přežití. Čert aby vzal takovéhle rozhodování...

„Co je zas? Co máte?“

„Pane poručíku, divize!“ hlásil mu Schulz se sluchátky na uších. „S praporem pořád nemáme spojení, dovolal jsem se na letiště luftwaffe a oni nás propojili. Každou chvíli se to může přerušit,“ omlouval se, že mu strká mikrofon až pod nos.

„Sláva Bohu na výsostech!“ hlesl Merck a ohlásil se přiděleným kódem.

Jakmile domluvil, dal si zavolat poručíka Reznicka a poddůstojníky. „Takže, pánové!“ začal formulovat bojový rozkaz.

* * *

Třebaže dosud panovalo léto, v horách se stmívalo rychle. Vojáci ještě naposledy překontrolovali výzbroj a přitáhli všechny popruhy těsněji k tělu. Odpoledne nad krajem létala tři průzkumná letadla, jedno z nich je objevilo a přesně zaměřilo jejich polohu. Nato se Merckova četa přesunula asi o sedm set metrů doprava, kde se podmínky pro průnik zdály příznivější; tam se také podařilo navázat ztracené spojení s praporem.

Když poručík Merck uslyšel ve sluchátkách rozvázný hlas kapitána Klatta, cítil se jako námořník, který obeplul celý svět a teď už před sebou rozeznává navigační světla domovského přístavu. Jeho loď mohla jít ještě stále ke dnu – na moři stejně jako ve válce nikdy není nic jistého –, ale pokud k tomu třeba i dojde, bude už alespoň jednou nohou doma. Dělníkovou vlastí je továrna, vybavila se mu slova jednoho z bradatých bolševických proroků, námořníkovou loď a

vojákovou zákop, v němž se ukrývají jeho kamarádi. Jeho rodina.

To bylo před čtyřmi hodinami. Teď přiblížil hodinky těsně k očím a natočil je tak, aby na ně dopadalo skrovné světlo hvězd. „Třicet minut,“ zašeptal vzkaz, který si vojáci tiše předávali dál.

KAPITOLA 17

Oblohu na severu prořaly desítky rudých čar a na ruské zákopy dopadla hustá minometná palba. „To se podívejme!“ zamumlal překvapeně Hasse. „Netušil sem, že sme tak důležitý, aby sem stáhli veškerou výzbroj celý divize. Musí jich tam být aspoň stovka.“

„Tolik jich sice nebude,“ zabručel Tiemann, „ale doufejme, že Ivani budou mít stejně velký oči jako ty. Tohle je špektákl hlavně pro ně.“

Po dvacetiminutovém ostřelování úseku, kterým se měla Merckova četa probíjet, se palba přenesla do stran a vytvořila jakousi ulici, ohraničenou výbuchy a hvízdajícími střepinami. Oblohu ozářila zelená raketa. „Připravit!“ přikázal poručík a po hmatu překontroloval pistoli.

Z německých postavení vyrazila s divokým křikem rojnice, v nočním šeru se daly rozeznat jen světlé skvrny obličejů a rukou útočících vojáků. Jakmile zaklapaly pomalé ruské kulomety a do nebe vzlétla bílá světlice, poručík Merck vyskočil ze země a křikl: „Vpřed!“

Dlouho potlačované napětí způsobilo, že útočný pokřik diverzního komanda zaburácel ještě silněji než hlasy mužů, kteří jim přicházeli naproti. Zepředu šlehl do ruských zákopů plamenomet a ozval se nelidský řev z několika hrdel najednou.

„Granáty!“ zavelel poručík. „Nestřílet, ať nepobijeme vlastní!“

Už byli u zákopů, v nichž se krčili zmatení rudoarmějci. V přehledné situaci s nepřítelem pouze před sebou často dokázali bojovat jako lvi, ale jakýkoli odklon od pravidel je téměř ochromil. Dokázali plnit ty nejjednodušší rozkazy, nebyli však schopni vyvinout ani náznak vlastní iniciativy. Ta se v Rudé armádě důsledně potlačovala, až i z poměrně inteligentních jedinců nadělala jen poslušné nemyslicí stroje.

Vzduchem zasvištěly polní lopatky, ozývaly se tupé údery pažeb a tu a tam se ve světle hvězd zablýskl ostře nabroušený bajonet. Většina vojáků však zákopy prostě jen přeskočila a hnala se dál ke svým. Jen nejzkušenější mazáci se o několik metrů dál ještě otočili a hodili za sebe novou várku granátů.

Merckova četa proběhla kolem ležících kulometníků, kteří měli krýt jejich průnik, a kulomety začaly zpracovávat předprsně ruských zákopů. Bylo to však úplně zbytečné, nikdo z těch, kteří v nich snad ještě zůstali naživu, nevystřelil hlavu nad úroveň terénu.

Zachránci i zachránění vklouzli do vlastních zákopů a teprve tam se začali objímat. Poplácávali se po zádech, nabízeli si cigarety, smáli se a překřikovali jako školáci, rozbíhající se na letní prázdniny. Poručíci Merck a Reznick přikázali kontrolu stavů, úderné komando mělo jen tři nezvěstné. V porovnání se škodou, kterou v ruském týlu způsobili, to bylo zanedbatelné číslo, muži z čtyř poručíka Keiliga však zaraženě umkli, když vyšlo najevo, že vedle dvou ženistů chybí také vrchní střelec Martin Hasse.

„Doufejme, že se moc netrápil a měl to hned odbytý,“ řekl zasmušile Tiemann. „Byla s ním docela sranda.“

* * *

Erich se kousl do rtů, když si vzpomněl na Martinovu náhodnou korespondenční známost, šestnáctiletou studentku Marii-Anne Stohrovou, hrdou na to, že si dopisuje s jedním z Vůdcových chrabrých vojáků. Ta se o jeho konci možná vůbec nedozví, říkal si, úřední vyrozumění o tom, že voják padl nebo je nezvěstný, dostávala pouze jeho rodina. Martinova matka teď vy staví na sekretáři v obývacím pokoji malý oltářiček kolem zasklené fotografie usmívajícího se vojáka a přetáhne přes ozdobný rámeček černou pásku, denně ji bude oprašovat a povede se synem dlouhé rozhovory o všem, co se kolem ní děje. A Marie-Anne brzy zapomene – je mladá a navíc se s Martinem stejně nikdy nesetkala.

I Ursula má doma pietně naaranžovanou fotografii manžela, který padl ve Francii, kdoví, možná k ní po čase přibude i moje. Ale sluší se vůbec, aby ty dvě stály vedle sebe? Manžel je manžel a milenec je milenec, ve všem musí být pořádek. Ovšem ještě pořád bychom se mohli vzít. Korespondenčně, na dálku. Za války je prý něco takového možné. Já bych podepsal nějaký papír na Kavkaze, ona v Německu, a platilo by to i bez prstýnků a bez kněze. Musím jí napsat o tom, jak mi chybí a jak se mi po ní stýská. Kdybych měl jednou skončit jako Hasse...

„Co je s tebou?“ rýpl do Ericha Klieber. „Máme nástup!“

Merckovi pěšáci se rozloučili s ženisty a vydali se ke svému postavení. „Tak je to správný,“ komentoval přesun Becker. „Do budičku musí být každé slušné vojáky na svém kavalci. U svého hodného táty Keiliga.“

Poddůstojník Breitner se zasmušil. Výpad do ruského týlu mu připomněl časy, kdy ještě četě velel poručík Merck; za Keiliga se všechno změnilo jenom k horšímu. Ale cožpak celé tažení, celá válka, celý svět nejdou postupně do hajzlu? Proč by v tom globálním sajraju měla být právě jejich četa výjimkou?

* * *

Sen poručíka Reznicka se splnil aspoň napůl. Průzkumná letadla vyfotografovala zničený most – díky skvělé kamufláži o něm předtím neměl na německé straně nikdo ani potuchy – a dlouhý nákladní vlak, bezmocně stojící před hlubokou roklí. Do dvaceti minut se přiřítla letka štuk, původně vyslaných za jiným cílem, a způsobenou škodu ještě znásobila.

„Tohle se nám sakramentsky vyplatilo,“ prohlásil major Rummel na divizním štábu a spokojeně si za-mnul ruce. „Jestli je i ten tunel na cucky, jak nám hlásili, Ivani můžou celou ofenzivu pro letošek odpískat.“

„Celou asi ne, ale na našem úseku jsme jim pořádně zatli tipec,“ souhlasil kapitán von Terck.

„Za tohle by mělo kápnout pár Železných křížů. Ať si divize zase jednou udělá trochu slávy.“

„Lepší než metály by bylo udělat něco pro ty chlapce, kteří se toho posvěcení zúčastnili. Stáhnout je dozadu, nechat pár dní odpočinout, vykoupat, odšívít, dát jim čisté prádlo a uniformy. Kdyby si mohli sami vybrat, tohle by je určitě potěšilo víc.“

„To možná ano, milý hrabě, ale my zatím potřebujeme každou ruku na frontě. Musíme se konečně prokousat přes ty kopce a dojít k moři, tam se vykoupeme a odpočineme si všichni. Tedy, aspoň doufám.“

Hrabě von Terck měl velmi vážné pochybnosti, že by Vůdce nechal své vojáky jen tak zbůhdarma zahálet – protože se Afrikakorpsu stále nedařilo dobýt Egypt, bylo skoro jisté, že se armády z Kavkazu budou muset po dosažení turecké hranice stočit na jihovýchod a vyrazit generálu Rommelovi naproti. Nechal si však své myšlenky pro sebe a zeptal se: „Kolik návrhů nám asi projde?“

„Na vyznamenání? Poručíci Merck a Reznick by měli dostat Železné kříže první třídy, Merck si ho určitě zasloužil už dávno. A dva nebo tři maníci kříž druhé třídy. Když se zrovna nepostupuje, velení s odměňováním nijak nespíchá, jenže tohle byla tak excelentní akce, že...“ Majoru Rummelovi se nedostávalo slov, proto si jen políbil špičky prstů, jako by ochutnával nějakou vybranou lahůdku.

* * *

Praporu kapitána Klatta se po úspěšném diverzním výpadu značně ulevilo. Do každodenního postřelování se zapojovalo stále méně děl a minometů. Buďto už byly jejich obsluhy s municí zcela na dně, nebo je Rusové začali přesunovat na jiné úseky fronty, které budou moci snadněji zásobovat. Ubylo i průzkumných hlídek vysílaných v noci na území nikoho, aby zmapovaly terén před blížícím se útokem, odhalily slabá místa v německé obraně a odstraňovaly nastražené miny.

„Myslím, že už jsme z nejhoršího venku,“ prohlásil optimisticky velitel divize, který se vypravil na přední okraj bojové linie, aby osobně dekoroval poručíky Mercka a Reznicka Železnými kříži. „Vypadá to, že Rusové rezignovali na čelní útok a teď se budou chtít zaměřit na pilíře našeho vltomu. Jakmile to spustí, uděláme, co by absolutně nečekali – vyrazíme dopředu a odřízneme je od zásobování. A protože se dá očekávat, že všechno, co mají, pošlou do útoku, proletíme jejich týlem a zastavíme se až v Tuapse. Pak už nám budou vozit zásoby po moři a všechny naše momentální potíže skončí. Soči, Gagra, Suchumí – to všechno jsou stará carská letoviště. Přímořské lázně. Víte, jak se tam budeme mít?“

„Ano, pane generále,“ vydechl okouzleně poručík Reznick.

Jenom aby, pane generále, pomyslel si poručík Merck skepticky. Tohle všechno vypadá příliš hezky, než aby to mohla být pravda. Až podezřele hezky. Ono se taky může docela lehce stát něco jiného. Ze ruský úder na pilíře našeho vltomu bude tak silný, že se neudrží a Rusové nás zmáčkou v kotli. Pak budeme v troubě my, ne oni.

V tomhle terénu není jediný rovný kousek místa, kde by mohly přistávat zásobovací junkersy, to znamená žádný proviant, žádná munice. Žádné léky a žádný transport raněných, nic. Do čtrnácti dnů bychom byli všichni za ostatním drátem nebo bradou vzhůru. A ví Bůh, že by zajatí těm mrtvým jejich úděl ještě záviděli.

„To ale předpokládá, že se na náš útok musíme pořádně připravit,“ pokračoval generál rozšafně. „Především shromáždit slušnou zásobu všeho, co budeme potřebovat. Musíme posílit zásobování a doprovod kolon, nemůžeme strpět, aby je v našem týlu napadaly stovky a tisíce rudých banditů.“

No ano, a teď to přijde, uvědomil si poručík Merck. Proto ty hezké řeči, proto se sem vypravil osobně. Dobrovolníci pro pacifikaci zázemí – krok vpřed!

„Na vašem úseku je teď klid, aktivita nepřítele se přesunula jinam. Tudíž...“

* * *

Poručík Merck se postaral, aby jeho rota dostala zase jednou vydatnou večeři. V horách se dala ulovit spousta zvěře, tu si ale zásobovací šetřili jako železnou zásobu pro případ, že se už tak nedostatečný přísun k jednotkám úplně zastaví. Zatím měli stále k dispozici hojnost koňského masa. Vojáci nevěděli, nebo si přinejmenším informace podobného druhu nepřipouštěli, že se jedná o koně, kteří nevydrželi těžkou fyzickou zátěž neustálého zdolávání horského terénu a nedostatek píce – na cestách museli vystačit jen s olistěnými větvemi, a hynuli proto po desítkách.

Hustý koňský guláš a vojenský chleba nebyly právě lahůdkou, která by se mohla objevit na jídelním lístku vyhlášených restaurací, ale vojáci byli realisté, měli radost, že jídlo je teplé a je ho dost. Pokud snad nad ním někdo ohrnoval nos, ostatní mu nevybíravě připomněli časy, kdy se museli živit jen tvrdým drolivým chlebem a rozpuštěným sněhem. Avšak i kdyby se toho večera podávaly nadívané sluky a žabí stehýnka, kuchaři by dnes svým uměním nikoho neoslňli. Muži jedli, mechanicky přežvykovali kusy masa i tuhé flaksy a jako děti při štědrovečerní večeři upírají hlavní díl pozornosti k dárkům pod stromčkem, přemýšleli o obsahu pytle s poštou, která se měla rozdělovat po jídle.

Třežba dopisy občas informovaly o tragédiích, třebaže tu a tam obsahovaly ono proslulé vojenské „nezlob se a sbohem“, kterým se manželky a snoubenky zřikaly někdejších závazků a přísah, stále představovaly nejdůležitější pouto s vlastí a nejsilnější povzbuzení pro morálku. Bylo šťastnou náhodou, že dorazily právě dnes, vojáci měli ráno před sebou těžký úkol a pošta z domova jim dodávala v takových situacích více sil než přiděl kořalky, po níž člověk občas ztrácel potřebnou opatrnost.

Erich dostal dopis od matky a dva dopisy, ozdobené tradičními srdíčky, od Ursuly. Matka psala o obvyklých věcech, rázným rukopisem staniční sestry na oddělení popálenin mu opakovala známé mateřské rady, aby se teple oblékal a snažil se vydatně a pravidelně jíst, aby jí častěji psal, i když mu sama pro nával práce někdy neodpoví okamžitě. Představil si ji, jak sedí při noční službě u lampičky, hledá nejvhodnější slova, aby do řádků dopisu nepronikla úzkost, kterou pro něj pociťuje, modlí se za jeho bezpečí a každou chvíli odkládá pero a spěchá k raněnému, křičícímu na lůžku bolesti nebo strachem.

Moje zlatá máma, řekl si dojatě. Až se zítra vrátím z toho lovu na Ivany, musím jí hned napsat. Něco o tom, jak moc ji mám rád – nějak jsem se vždycky styděl říkat to takhle naplno. Ale nesmím to zase přehnat, abych ji zbytečně nevyleká. Takové věci člověk obvykle napíše, když už má smrt na jazyku, je vážně nemocný nebo těžce raněný. Musím to pojednat nějak decentně, jen tak mezi řečí. Hm, takže vlastně jako vždycky. Ale máma tohle všechno přece dobře ví, všechny matky vědí o svých synech víc než oni sami.

A copak píše Ursula, světlo mého života? Který z těch listů napsala dřív, ať v tom nemáme míšmaš?

Pod temně modrou kavkazskou oblohou se v té chvíli rozlehl Tiemannův vítězný pokřik. „Mám syna, vy cucáci! Bude se menovat po mně!“

„Svobodník Tiemann?“ vzhledl Klieber od osmi stránkového milostného výlevu své šestnáctileté katolické panny.

Šťastný otec mu vlepil láskyplný pohled. „Jmenuju se Paul, ty blbče!“

„Tak to jo, já už si myslel bůhvíco,“ ušklíbl se fanfaron roty, který tuto funkci zdědil po zvázněném Erichovi a usilovně pracoval na tom, aby se svému vzoru co nejvíc podobal.

„Ty, Breitnere,“ strčil šikovatel roty do Ericha. „Mám tu jednu takovou sakramentskou záležitost...“

„Jo?“

„Víš, mám tu taky dva dopisy pro Martina. Hasseho, rozumíš, od té jeho Marie-Anne. Co s tím?“

Erich pokrčil rameny. „Znáš úřední postup.“

„Úředním postupem to skončí u toho vola Keiliga. Nějak se mi nelíbí, že by ty psaníčka od Martinovy holky měl číst zrovna on.“

„No jo, to mi nějak nedošlo. Ten blb je pošle zpátky s poznámkou Adresát zemřel, nebo nějakou ještě pitomější.“

„Právě. Nechtěl bys je vrátit ty a připsat k tomu pár řádků? Jako že to byl bezvadnej kluk a všichni toho moc litujem?“

„To bych snad moh. Potom to strčíme Merckovi a ten už se o to postará.“

„Já věděl, že se na tebe můžu spolehnout! Oplatím ti to, až..., chci říct kdyby snad náhodou...“

„Táhni mi z očí, černej havrane! To spíš já posloužím tobě, než ty mně!“

„Já nic neříkám, možný je všechno. Díky ti.“

* * *

Než se Erich mohl pustit do dalšího čtení, zavolali ho s dalšími poddůstojníky na instruktáž k veliteli čety. Poručík Keilig se opět vytáhl, uspořádal jim hodinovou přednášku o vzorném maskování v lesním terénu. Jen o zítřejším úkolu neřekl ani slovo. Možná se do mníval, že by tyto tajné informace nějak mohli předat Rusům. Jak bylo jeho zvykem, dá zítra četě probudit o půl hodiny dřív, než by bylo nutné, aby ji povznesl na duchu svým obvyklým plamenným proslovem.

Když je Keilig milostivě propustil, Erich musel zkontrolovat zajištění čety na noc, provést večerní sčítání a podat hlášení o průběhu dne. Ursuliny dopisy ho hřály v kapse jako malá kamínka. Bylo deset hodin, když si mohl konečně říct: tak snad teď!

Vešel do úkrytu a dostal takovou herdu do zad, div se nesvalil.

„Zešilel si, nebo co?“ rozkřikl se na Beckera, který se na něj culil jako měsíček v úplňku.

„Však ty zešílíš taky, nic se neboj! To šťastný trdlo Hasse... se našel!“

„Ne-ke-cej!“

„Prostřílenej jak cedník, ale obvázal se a doplazil skoro až k našim. Našli ho ženisti, když šli dělat zátarasy.“

„No to mi poser prsa! Kde je?“

„Teď už asi na cestě do vlasti. Našli ho druhou noc, co ste se probili. Hlášení šlo na divizi a tam ho někam zašantročili. Nemít kámoše, který se jim tam stará o telefony, nevíme ani prd.“

„Tomu teda říkám z prdele klika! Copak je něco takovýho vůbec možný?“

„No a proč ne? Máme to přece napsané na opaskách. Copak si to nikdy nečet? Bůh je s náma.“

„Amen,“ dodalo hned několik hlasů. Připojil se i radista Schulz, který se občas rád vytahoval svým „vědecky podloženým“ ateismem.

KAPITOLA 18

Po milionových lidských ztrátách si už ani sovětské vrchní velení nemohlo dovolit předstírat, že všichni vojáci, kteří padli do zajetí, jsou zrádci a ti, kteří zůstali odříznutí za bojovou linií, dezertéři, kteří odmítli bojovat za ohroženou vlast. Začalo je považovat za pátou kolonu v týlu nepřítele, schopnou oslabovat okupační armády tvrdými údery, a jejich „morální selhání“ si s nimi vyřídil později.

Skupiny bloudící kavkazskými lesy se spojovaly a velitelé, přepravení letadly nebo vysazení padáky, v nich tvrdě obnovovali vojenskou disciplínu. Koncem srpna 1942 se už dalo mluvit o celých brigádách napadajících německý tyl dobře připravenými údery. Opanovaly celé oblasti, v nichž obnovovaly sovětskou moc, budovaly dobře opevněné

tábory, ovládaly vesnice, z nichž povolávaly i třináctileté chlapce k vojenské službě a vymáhaly značné dodávky potravin. Ale i přes přísný válečný režim se několika obyvatelům těchto znevolněných vesnic podařilo uprchnout a předat německým štábům potřebné informace, a tak vznikl plán na důkladnou čistku zázemí před dalším postupem.

Nižší velitelé dostali za úkol vojákům vysvětlit, jak je připravovaná operace pro výsledek kavkazského tažení důležitá, měli je seznámit s celkovou koncepcí útoku a varovat před nejrůznějšími potížemi, jež by se mohly v jeho průběhu vyskytnout. Poručík Keilig tohle všechno ovšem považoval za zbytečné mrhání časem, podle něj nebylo třeba, aby si tupá masa nemyslicích podřízených zatěžovala hlavy nějakými taktickými úvahami. Pronesl obvyklý projev o vojenské cti a poslušnosti a pohrozil nejpřísnějšími tresty každému, kdo by snad nedostatečnou odvahou a rázností „poskvrnil čistý štít čtyř“. Mazáci, nastoupení v zadu za nováčky, si jen znechuceně odplivovali.

Gogelidze, který dosud nechápal všechny jemné odstíny německého jazyka, se Ericha pro jistotu zeptal: „Co on myslel slovo „poskvrnit“?“

„Posrat,“ odpověděl mu Erich suše. „Že to nemáme posrat.“

Tento výraz horal slyšel od vojáků často, takže jen chápavě pokýval hlavou.

* * *

Tentokrát měla rota zase jednu štěstí. Partyzánská „brigáda“ operující v zázemí jejich úseku, neustále kočovala mezi čtyřmi lesními tábory a podle vesničanů, kteří rotu vedli po sotva znatelných cestičkách vyšlapaných lesní zvěří, právě nocovala v tom nejbližším. Ale nejen to. Při pátrání po „zatajených“ zásobách obilí, určeného pro jarní setbu, narazili rudí na tajnou palírnu samohonky, která měla celé vesnici pomoci přečkat tuhou zimu. S tou měli vesničané zřejmě ty nejhorší zkušenosti, protože přiznali ztrátu asi dvaceti věder kořalky.

„To je... asi dvě stě litrů?“ vydechl poručík Merck překvapeně a Gogelidze pokrčil rameny. „Zima moc dlouhá,“ řekl. „Ale dvacet věder málo. Moskali nenašli všechno.“ Zdálo se, že ho potěšilo, jak jeho krajané dokázali samozvané úřady přelstít.

Zabavená samohonka mohla skončit jen jediným myslitelným způsobem, proto se poručík nezdržoval a popohnal rotu k většímu spěchu.

Vojáci postupovali v rojnici s prsty na spouštích. Pohybovali se od stromu ke stromu, tato opatrnost se ale nakonec ukázala jako zbytečná. Pod smrčkem, jehož spodní větve vytvářely kolem kmínku přírodní stan, hlasitě chrápali dva objímající se strážníci v dlouhých vojenských pláštích. Nováček Hamann na ně namířil pušku, ale Becker mu rychlým úderem srazil hlavě k zemi.

„Bajonet!“ šeptl ostře.

„Já... nevím, jestli to dokážu...“

„Kurva, dělej!“

Becker zarazil bodák do prsou strážného, zatímco Hamann dosud nerozhodně zápasil s kovovou pochvou. Nakonec mu zbraň z třesoucích se prstů vypadla.

„Srabe!“ sykl Becker a bezchybně zopakoval celý úkon na druhém strážném. Otřel bajonet o trávu, podíval se na bledého Hamanna a zeptal se: „Dobry? To nic, zvykneš si. Jdem dál.“

Už cítili kouř ohňů. Uprostřed tábora vlála na stožáru sovětská vlajka. U té seděl rudoarmějce s tahací harmonikou, opíral se zády o stožár a vyhrával jakousi nemelodickou utahaninu. Když spatřil vojáky v německých přilbách, rozchechtal se, ale hrát nepřestal.

Poručík Merck ostře zahvízdal na píšťalku a křikl: „Pal!“

Vojáci si vzali na mušku postavy pospávající u dohořívajících ohňů. Nato se rozběhli ke kulatým chýším bez oken, které připomínaly mongolské jurty. Do vstupních otvorů zakrytých dekami házeli granáty, tu a tam za nimi poslali i dávku ze samopalu. Z chatrče stojící trochu stranou od ostatních vyklopýtala mátožná postava, táhla za sebou pušku na řemenu a její pažbou vířila prach na zemi.

Pak se přece jen ozvala sporadická střelba od potůčku protékajícího za táborem. Není právě snadné zabít bezbranné, byť se jednalo jen o Rusy, a Merckovy vojáky jejich dosavadní činnost nijak neuspokojovala, cítili dokonce něco jako stud. Ale tohle bylo konečně něco jiného. Rozpoutali palbu, jako by se bránili útoku celého pluku, poslali na břeh potoka snad třicet granátů. Opatrně, s prsty na spouštích, se pak vydali blíž.

„No?“ volal netrpělivě poručík Merck. Z vrbin se vypotácel vyděšený voják. Ukazoval roztřesenou rukou za sebe, vrtěl hlavou a sypal ze sebe nejsprostší nadávky.

„Tak co je?“

„Čtyři... ženský, pane poručíku. Rozsekaný... na hadry. To sem nechtěl.“ Také ostatní vojáci se vraceli celí zaražení, jeden se předklonil, jako by dostal pěstí do břicha, a dávivě zvracel.

„Do prdele! Ale střílely po nás. Mohly přece utéct, ne? Nikdo je tam nehledal, měly na to dost času. No tak! Spalte všechny ty proklaté boudy! Co nepůjde spálit, vyhodte do povětří. Pohyb, máme dnes před sebou ještě spoustu práce!“

Do večera zničili ještě další tábor, ve třetím přespali, ráno ho zapálili a pak jim zbýval jen poslední. Nečekaně snadná operace, do níž se v zázemí sboru zapojily tisíce vojáků, však přece jen vyšší velení silně znepokojila. V zamaskovaných zemljankách v desítkách táborů se našla spousta zbraní, výbušnin a střeliva, vysílačky, konzervované dávky z americké válečné pomoci a dokonce i celé kartony cigaret Lucky Strike, fasovaných v americké armádě.

„Zdá se, že to Rusové tentokrát myslí zatraceně vážně,“ prohlásil major Rummel, vyhodnocující získané informace. „Jinak by si je takhle nehýčkali.“ Potvrzení získali vzápětí z ukořistěných psaných rozkazů. Všechny „lesní“ jednotky se měly dát do pohybu v okamžiku, kdy sovětská fronta zahájí ofenzivu, a i za cenu svého naprostého zničení způsobit

německé armádě útoky zezadu co největší škody. Našly se i plány úseků a zařízení, proti nimž mají útoky směřovat, k úplné dokonalosti chybělo jen datum, kdy má celé toto pozdvižení začít.

„Člověk nemůže chtít všechno,“ prohlásil hrabě von Terck stoicky. „Ale stejně... útoky zezadu? To už víc obdivuji Napoleonovu gardu, která šla do všeho čelem.“

„Jenomže prohrála,“ připomenul mu major Rummel nevzrušeně. „Kdežto Rusové se zcela očividně chystají vyhrát.“

„Jak je jen mohlo něco takového napadnout?“ pousmál se kapitán von Terck. Jako absolvent proslulé univerzity v Heidelbergu si však dobře uvědomoval, kolikrát v historii už barbarské národy potřely ty vyspělejší, zlenivělé pohodlím a civilizací.

Co se dá dělat, pomyslel si. Snad nás alespoň čeká nesmrtelná sláva jako statečné Spartany od Thermopyl.

* * *

Četné příznaky nasvědčovaly tomu, že je ruská ofenziva na spadnutí. Nad frontou „zubu“, zakousnutého do bojové linie, se denně objevovala sovětská pozorovací letadla. V noci se vydávalo do země nikoho stále víc průzkumných hlídek, děla přesunutá z úseku divize se zastřelovala v nových postaveních proti pilířům německé obrany.

Velení sedmnácté armády nemělo k dispozici žádné zálohy, z už tak nedostatečně obsazených postavení proto muselo stahovat skupinky nejzkušenějších vojáků a sestavovat z nich pohotovostní úderné oddíly, schopné okamžitě zareagovat na případné prolomení linie. V terminologii východní fronty se pro tyto výkonné malé jednotky ujal označení „hasiči“ a na rozdíl od mírových posádek se těšily všeobecnému respektu.

Prapor kapitána Klatta se naopak připravoval k útoku. Po důkladném pročištění zázemí přepady zásobovacích kolon prakticky přestaly, to ovšem ještě neznamenalo, že by se situace nějak výrazně zlepšila. Transportní jednotky stále neměly k dispozici dostatek tažných zvířat, a třebaže se stovky ženistů snažily vybudovat provizorní cesty, po nichž by až k frontě dojezdy nákladní automobily, bez těžké techniky pokračovaly práce zoufale pomalu.

Nejvážnější problém teď představovalo počasí. Přišlo září, nebesa se mohla každou chvílí otevřít a hustými lijáky zastavit i to málo, co se k jednotkám ještě dostávalo.

Horší myslivci, postupující jenom nalehko, prorazili nejdál. Čtvrtá horská divize se probíla přes průsmyky ve výšce tří tisíc metrů a k pobřeží Černého moře jí zbývalo pouhých dvacet kilometrů. Lehkým procházkovým tempem by tam mohla dorazit za jediný den, kdyby jí ovšem nestály v cestě zuřivě bojující sovětské jednotky. Jenže divize měla k dispozici poslední dvě děla, přepravovaná převážně ručně, a pro každé z nich jen asi dvacet nábojů. S municí do ručních zbraní a proviantem na tom nebyla o mnoho lépe.

Vrotě poručíka Mercka si teď vyčítali každý náboj a každý granát použitý při vyčišťovací operaci. Po návratu dal poručík sestavit přesný soupis zbývajících municí a přikázal ji rovnoměrně rozdělit mezi všechny čtyři.

„My volové,“ konstatoval Becker, „stříleli sme do ožralých Rusů jak o Božím těle, místo abysme na ně vzali jen bajonety a lopatky. Mohli sme je pohodlně umlátit jak slepý potkany ve sklepe.“

Náhodou se přitom podíval na Hamanna, který zrudl, jako by ho přistihli s rukou v kostelní pokladniče. „No ale,“ pokračoval už o něco smířlivějším tónem, „jednou sme vojáci a naučili nás hlavně střílet, ne? No tak sme holt stříleli.“

„My už asi budem muset střílet až do konce svých pochmurných dnů,“ povzdechl si „Tatík“ Tiemann.

* * *

Německý Vůdce, který se v létě rozhodl, že je zbytečné plýtvat lidmi a vojenskou technikou na v podstatě vyřízené ruské hordy, a rozdělil mohutnou skupinu armád na dva samostatné proudy, nemohl pochopit, jak mohl v minulosti vždy vítězný wehrmacht tak nesmyslně uvíznout těsně před určenými snadnými cíli. Skupina B dosud přešlapovala před Stalingradem, i když jí vyslal na pomoc čtvrtou tankovou armádu, která už dorazila na půl cesty ke Kavkazu. Skupina A uvízla v horách a ani zdaleka nepostupovala tempem, které jí určil. Naftová pole v Baku zůstávala stále v nedohlednu, třebaže jeho strategická intuice přesunula uprostřed ofenzivy první tankovou armádu z pravého křídla o nicotných několik set kilometrů dál na levé.

Teoretik válečného umění Clausewitz se musel obracet v hrobě nad strategickou koncepcí, která přinutila početně slabší německou armádu ještě více rozdělit síly a vést dvě samostatná rozhodující tažení současně. Čela útočných kolon od sebe dělilo sedm set i více kilometrů, nebylo tudíž možné, aby si v případě krize vypomohla třeba jen jediným cyklistickým praporem.

Luftwaffe dokázala působit nad jedním, nebo druhým směrem – na oba jí nestačily kapacity. Letadla se mohla přesunout celkem snadno, kdykoli však ve Vůdcově hlavním stanu padlo příslušné rozhodnutí, musely se dát do pohybu dlouhé kolony pozemních zařízení, radarů, dílen, zbrojních skladů a cisteren s pohonnými hmotami, nemluvě o mechanicích a dalším potřebném personálu včetně příslušníků protiletadlové obrany s celou výzbrojí, zaměřovacími aparaturami a pátracími světlomety.

O zoufalém nedostatku vojsk nejlépe vypovídá fakt, že ke střežení třisetkilometrové mezery mezi oběma armádními skupinami mohla být nasazena jediná, jakkoli zdatná 16., pouze částečně motorizovaná divize. Její hlídky tu a tam pronikly až na pobřeží Kaspického moře, tento úspěch však mohl mít na celkový výsledek tažení přibližně stejný vliv jako vztyčení říšské vlajky na vrcholku věčně zaledněného Elbrusu.

Roztrpčený Vůdce německého národa brzy dospěl ke svému obvyklému závěru: jeho neschopní generálové jako vždycky všechno zpackali. Potrestal je tím, že už nikdy neusedl v čele stolu v jejich jídelně a obědval a večeřel jen se svými nejoddanějšími, většinou osobními sekretářkami. Sesadil náčelníka generálního štábu Haldera a polního maršála Lišta, který se neúspěchem na Kavkazu v jeho očích zdiskreditoval, a sám sebe jmenoval velitelem i této skupiny

armád.

A od této chvíle už všechno může jít jenom dobře, pochválil své moudré rozhodnutí.

V některých štábech ve vzdálených horách zavládlo čiré zděšení, Vůdcem hojně vyznamenávaní velitelé nadšeně vysekli „árijský pozdrav“ směrem ke kancléřovu portrétu, avšak většina zainteresovaných přijala tuto zprávu v duchu tradiční pruské disciplíny. Bůh dal, Bůh vzal – kdo může znát jeho záměry? Vojenská přísaha byla naproti tomu zcela konkrétní, ukládala povinnost za všech okolností poslouchat nadřízené a nechávat si svoje zbytečné vlastní názory pro sebe.

Když se zvěst o novém veliteli uskupení donesla až k mužstvu, poddůstojník Breitner jen vydechl: „Ježíš-marjá!“ Naproti tomu Hamann, donedávna ještě hrdý praporečník svého mateřského oddílu Hitlerjugend, zajásal.

„Za Vůdcem jdem, za Vůdcem jdem, dnem jásavým i nečasem...“, zanotoval a rozhlížel se, zda se k němu ještě někdo připojí. Výmluvnou odpovědí mu byla vojenská holinka, která prolétla vzduchem a udeřila ho do zad. Nechal zpěvu, aby však ukázal, že se hned tak někoho nezalekne, zbytek známé pochodové písně alespoň dopískal.

* * *

Kde se vzala, tu se vzala, jednoho dne zaburácela nad frontou sovětská letadla. Jedna letka za druhou směřovala k pilíři německého průlomu a vysoko nad bombardéry se čiperně blýskaly stíhačky. „Nějaký kamarádi zas budou mít zatraceně tvrdý chlebiček,“ zamlaskal soucitně Tiemann.

„Letí na Valony,“ upozornil ho Becker.

„A to je co?“ zeptal se Klieber.

„Ne co, ale kdo! Naši udatní spojenci z Belgie.“

„Tak proč to nefekneš rovnou? Kdo si má všechny ty pronárody pamatovat? Belgii sme porazili za dva nebo za tři dny.“

„Za pět.“

„Ale prosím tě! Nevidíš si do vlastní huby. Co by to asi tak muselo být za armádu, aby se proti nám udržela celých pět dní?“

Nad hlavami jim v té chvíli zahřměla další formace letadel. Dunění motorů bylo tak silné, že rozechvělo i stromy a zemi pod nohama. Muži se na sebe mlčky podívali. Jakékoli další komentáře byly úplně zbytečné.

KAPITOLA 19

Nálety trvaly tři dny a potom ještě před svítáním roztrhala oblohu bouřlivá kanonáda. Byla tak silná, že zanášela porvy větru ještě o několik kilometrů dál, lámala větvičky a šubala ze stromů listy. „Dávaj jim to sežrat naplno,“ říkali vojáci Klattova praporu a připravovali se na rozkaz k útoku, jakmile sovětské jednotky vyrazí kupředu a obnaží svůj tyl a spoje. Veteráni starostlivě rozebírali, čistili a promazávali zbraně a kontrolovali vybavení nováčků. Poučovali je o uskocích a technikách, které jim mohou zachránit život, a zpestřovali přednášenou látku vlastními, často značně bizarními zážitky a komentáři.

„Když se ruskej tank povalí rovnou na tebe, snaž se co nejrychlejc odkulit doprava. Všecky mají kulomet na svý pravý straně, a když odlezeš dost daleko, nebudou na tebe střílet. Učej je, aby se dívali co nejvíc dopředu, takže neradi otáčej hlaveň moc do strany, aby je něco nezaskočilo.“

„Dávej si pozor na sumky se zásobníkama! Když se plaziš, radši si je posuň na opasku dozadu, aby se ti do nábojů nedostal nějaký sajrajt. Kdybys pak potřeboval rychle nabít, moh by sis zaseknout kvér.“

„Najdi si kousek pevného provazu, nebo eště líp řemínku a udělej si na obou koncích smyčky. Když pak deme na Ivany v zákopech jenom s lopatkama, je lepší ji mít přivázanou k ruce, aby se ti nevysmekla. Ale jen volně, ne nafest, aby se ti u ruky jen tak bimbala.“

„Když deš poprvý do bitvy, je celkem možný, že se poděláš. Není to žádná ostuda, stalo se to už skoro každému z nás. To není ani tak strachem, tvoje střevo si žijou vlastním životem. Důležitý je, abys o tom věděl a abys byl na to připravený. Jednoduše si zastrč do gatí složený noviny...“

...nejlepší je Völkischer Beobachter, ten už schválně tisknou na takovém papíru, aby ho vojsko v poli mohlo případně použít jako hajzl-papír...“

...to je fakt, proto je celkem měkkej a savej – a až bude po všem, jednoduše celý to nadělení smotáš a zahodíš. Nikdo se ti kvůli tomu nebude posmívat; máme tu takový, kterým se to stalo už víckrát...“

„O čem mluvíte, hoši?“ zeptal se poddůstojník Breitner, který si po dalším náročném rozhovoru s poručíkem Keiligem přišel trochu spravit náladu mezi mužstvo.

„O tom, že se v první bitvě skoro každéj posere,“ prohlásil s gusem Becker.

„Já sem se nepodělal,“ řekl Erich důstojně. „Ale je fakt, že po každé debatě s panem poručíkem mám co dělat, abych doběhl na latrínu, a jednoho krásnýho dne to třeba ani nestihnu.“

„Jenom ty jeho projímavý projevy!“ vzdychl Klieber. „To se mi pokaždý zdá, že ve mně roste něco kolosálního, nezadržitelného; mám co dělat, abych to nepustil...“

Všichni se zasmáli a nováčkům se ulevilo, že se přestalo mluvit o nich a na řadu přišly obvyklé vojenské sprostěřny. Hovor se stočil od vyměšování k rozmnožování, koneckonců orgány obou těchto činností leží, přinejmenším pokud jde o lidskou anatomii, velice blízko sebe.

Na přetřes přišly obvyklé chlapácké kousky, o nichž už všichni slyšeli stokrát, ale vždycky si je rádi poslechli znovu. Nikdy se v nich nemluvalo o manželkách nebo snoubenkách – německé ženy a dívky jsou přece cudné jako andělé –, ale i ve vlasti, a především v okupovaných zemích vždycky existovaly zkažené ženštiny, neukojitelné paničky a prostopášnice, které se s oblibou oddávaly vítězům, ať už pocházeli odkudkoli. Nedostižným přeborníkem v těchto historkách byl Helmuth Becker, který před válkou dodával do restaurací a vznešených domácností led; v jeho vyprávěnkách vystupovaly znužené manželky bankovních radů i jejich služky, jež se o něj občas i popraly.

„Ale, milé dámy,“ zkoušel jsem je vždycky uklidnit, „s velikou radostí vás obšťastním obě!“

„A co ony na to?“

„Obyčejně to vyhrála madam a za služkou sem přišel jindy, někdy mě vyhodily, ale stávalo se taky, že sme si to rozdali ve třech a potom sem sotva slezl ze schodů v baráku.“

„Ty bejku jeden!“

Někteří muži sice chovali podezření, že si Becker alespoň část svých historek vymýšlí, ale nikdy mu to nedali najevo – na to se příliš dobře poslouchaly a všichni snili o tom, že by podobné zážitky mohly jednou potkat i je.

Zdatným vyprávěčem byl také „Marconi“ Schulz, který před válkou instaloval v domácnostech telefony, ale ve srovnání s největší konkurencí obsahovaly jeho příběhy méně šťávy, snad proto, že v nich často vystupovaly málo pravděpodobné komtesy ze starých vznešených rodin a slavné operní pěvkyně.

Becker byl toho dne ve vrcholné formě, vyprávěl jim o lačné, přírodou štědře obdařené hostinské, která ho „přefikla“ rovnou na sudech ve sklepě, protože v ložnici se prospával z opice její žárlivý manžel. Náhle se za zády skupiny ozval popuzený hlas poručíka Keiliga: „To nemáte na práci nic jiného než žvanit jako báby na rynku?“

„Poslušně hlásím, že zde opakujeme s nováčky, jak se krýt v otevřeném terénu,“ ozval se dotčeně Erich.

„Ach tak, to je ovšem něco jiného! Ale vidím tu skoro celou čet, a to je při současné aktivitě nepřátelského letectva nepřipustné. Rozptylte se do menších skupinek, než nějakého ruského pilota napadne zaútočit!“

Muži se s mručením podvolili. Koneckonců nepotrvá dlouho, a poručík se jako každý den vydá na instruktáž u velitele praporu, potom bude čas všechny příběhy dovyprávět.

* * *

Rusové se burácivě drali dopředu, avšak valonská legie nepovolila. Dobrovolníci, vedoucí svou vlastní křížovou válku proti rudým, měli těžké ztráty, ale neustoupili ani o metr. Rusové měli v plánu rozdrtit jeden z pilířů německého vltomu a o čtyřicet osm hodin později, až by zděšené štáby sedmnácté armády nahnaly do ohroženého prostoru všechno postradatelné mužstvo z týlu, hodlali zaútočit také na druhém křídle a sevřít jednotky ohrožující Tuapse v obklíčení. Valoni se obětovali, aby jim tento plán nevyšel.

V četě poručíka Keiliga by už nikoho ani nenapadlo mluvit o nich jako o neznámém evropském pronárodu, který se plete do války, po níž mu absolutně nic není. I posměváček Klieber musel nakonec uznat: „Tyhlety Flakóni, nebo jak si nadávaj, se mi jeví jako docela dobrý vojáci. Až se s některým z nich potkám, klidně mu to dám i písemně.“

„U toho bych docela rád byl,“ řekl líně Erich. Poručík Keilig se jako každé odpoledne účastnil porady na štábu praporu, vojáci se svlékli do půli těla a dopřávali si jednu z posledních slunečních koupelí odcházejícího léta. Ale oddávali se také nesmírně důležitému pokusu: hustě zasypali svá podpaží práškem proti všim a s napětím sledovali, jestli jeho účinnost podpořená léčivými slunečními paprsky aspoň trochu vzroste.

„Proč?“ zeptal se po chvíli Klieber.

„Je ti známo, že mluví francouzsky?“

„Kdo?“

„Valoni.“

„Tak proč si říkaj takhle divně? Když někdo mluví německy, je to pro mě prostě Němec. Když rusky, je to Rus. Když, co já vím, třeba francouzsky, musí to být...“

„Švýcar?“

„No jo, vy inteligenti s válečnou maturitou, vy abyste se na člověka hned nevytahovali! Ty víš, jak to myslím.“

„Takový písemný uznání by si pověsili nanejvýš na latríně,“ odchrchlal si Schulz. „Tam nemůžeš napsat nějaký takový obyčejný: Ste dobrý vojáci, Heil Hitler, váš Klieber. Když je chceš uctít, musíš tomu dát trochu umělečtější formu.“

„Myslíš nějaký proslov?“

Schulz slavnostně prohlásil: „Verše,“ načež si mocně pšoukl.

„Nemysli si, že bych to nesved,“ řekl Klieber zamyšleně. „Ale zabere řů čas, než takovou básničku sesumíruješ tak, aby v ní všechny slova seděly jak prdel na hrnci.“

„Nějaký ten kiks se dá vždycky odpustit,“ mávl Marconi velkomyslně rukou, „ale musí být vidět, že to bylo napsané od srdce.“

„Stačila by i jednoduchá písnička,“ řekl Erich, který se zájmem sledoval, co z celé diskuse nakonec vyleze. „To se mi zdá lehčí. Ty si přece v jednom kuse prozpěvuješ, co vás naučili v Hitlerjugend. Vyber si nějakou pěknou melodii, trochu předělej slova a máš to. Statečný Valoni, dneska ste na koni..., tak něco. Nebo...“ celý se tím nápadem rozzářil, „písničku o naší četě. Vojenský písničky mají lidi rádi, sou skoro nesmrtelný. Dodneška můžeš slyšet nějakou odrhovačku o napoleonských válce nebo o Fridrichovi Velikém.“

„Děláte si ze mě srandu, že jo?“

„Vůbec ne,“ řekli Erich i Schulz dvojhlasně. Klieber jim sice nevěřil – takovým nováčkem už přece jen nebyl –, ale zdálo se, že ho jejich návrh zaujal. Se vzdycháním vstal z trávy a oblékl se.

„Musím se chystat na hlídku,“ řekl. „Vy si tu zatím můžete utahovat z někoho jiného.“ A šel.

„Myslíš, že nám to sežral?“ zeptal se spojař.

„Čert ví,“ uchechtl se poddůstojník. „Ale uznej, že by to bylo k podělení, kdyby...“

Hlídka v lese zahvízdala signál ohlašující, že porada u kapitána Klatta skončila a poručík Keilig je na cestě k pozicím.

„Tak, panstvo!“ vyzval lenošící vojáky Erich. „Vstávat, oblékat a předstírat nějakou práci!“

Selanka skončila, ostatně ani slunce už nehřálo tolik jako brzy po poledni. A jak se ukázalo, na ty proklaté vši neměly jeho paprsky stejně žádný účinek.

* * *

Kapitán Klatt ostře zaťukal tužkou o stůl a jeho důstojnický sbor, polohlasem si sdělující své poznatky a dohady, umkl jako třída rozjívených žáků před přísným pohledem učitele.

„Pánové,“ řekl, „nyní vás seznámím s nejnovějším vývojem na frontě. Už třetí den probíhá značně silná ofenziva proti pozicím na levém křídle našeho vlomu. Německé jednotky v tomto prostoru podporuje legie Wallonie, která se ocitla v těžišti náporu. Naši stateční spojenci mají velmi těžké ztráty, ale zatím se drží. Podle zjištění rozvědky začalo ruské velení proti jejich úseku přesouvat jednotky připravené k útoku na pravém křídle.“

Náš dosavadní úkol zněl: pokud se Rusům podaří prorazit a koncentrace jejich sil v prostoru příprav zeslábně, zaútočit na nejdůležitější zásobovací linie a odříznout Ivany od jejich zdrojů. V této chvíli ještě není jasné, kdy a jestli vůbec k této alternativě dojde. Ale... Vzhledem k rozsahu probíhajících bojů a obtížím s naším zásobováním se dodávky proviantu pro náš sbor od zítřka snižují o pětadvacet a munice o padesát procent.“

Kapitán Klatt vzhledl od papírů a zahledl se na své důstojníky. Sám vznesl proti rozhodnutí náčelníka zásobování sboru několik ostrých námitek, jenže jako velitel praporu měl povinnost případné reptání podřízených umlčet. Ozvaly se však jen rezignované povzdechy a tiché mumlání.

Tohle už zdaleka není ta parta, se kterou jsme tuhle válku začínali! napadlo ho. Důstojníci z povolání byli tradičně přísní, ale také se svých vojáků dovedli zastat, jestliže jim někdo chtěl krátit oprávněné dávky. To my bychom spustili jiný bengál!

Ale válka už trvala příliš dlouho a mnoho velitelů v ní padlo. Těch nejlepších, kteří se hnali v čele každého útoku. Těch, kteří po vojácích požadovali maximum, ale snažili se je za všech okolností chránit, případně se za ně i obětovali. Tihle náhradní, záložní důstojníci tak svůj úkol vůbec necítí. A docela určitě ne ti narychlo vyškolení, kteří ani neprošli základní službou a nemají nejmenší ponětí, že se dobře vycvičený voják dokáže vyrovnat s každou těžkostí, jen s nespravedlností ne.

Našel očima poručíka Mercka a mrkl na něj. Heinrich jako jeden z mála patřil k té vzácné sortě, která chápala vojenské povolání jako celoživotní službu, rytířský řád s velmi přísnými pravidly. Za pruských králů se mohl stát důstojníkem pouze příslušník šlechtického rodu a podle toho také úroveň velitelského sboru vypadala. Jakmile se pak kadetky a vojenské akademie otevřely i synům kupců a krčmářů, úroveň musela zákonitě klesnout.

Vlastně by se ani nedalo mnoho namítat proti tomu, že si tito lidé vytkli za nejdůležitější cíl vlastní přežití – pokud si je ovšem nepředstavují tak, že místo sebe podstrčí madam Zubaté někoho jiného. Že chtějí projít celou válkou s co nejmenší námahou, to si koneckonců může naplánovat i člověk s tou nejmodřejší krví, jako třeba hrabě von Terck, zástupce Ic divize. Ale oni chtějí přežít, i kdyby na to měla doplatit celá jejich jednotka, ani se přitom nezapotit, získat co nejvyšší hodnost a co nejvíc vyznamenání, aby pak za to mohli vystavit vlasti co nejmasnější účet.

Za pruských králů stálo na praporech heslo: Za Boha, vlast a krále! Vážně by mě zajímalo, co by tam asi mohlo stát dnes, kdybychom si nevystačili s hákovým křížem jako symbolem – čeho vlastně?

Najednou si uvědomil, že na něj všichni překvapeně zírají, jako by mu z krku zničehonic vyrašila druhá hlava. Moc jsem se zamyslel, řekl si. To je v pořádku, velitel přece musí myslet. Otázkou ale je, jak dlouho jsem tu seděl bez hnutí a čučel do prázdna. Musím se na to potom zeptat Heinricha. Ale teď rychle dál, než někoho napadne, že jsem ze všech těch starostí zhloupl.

„Má někdo z pánů nějaké připomínky?“ zeptal se. „Ne? Přejdu tedy k dalšímu bodu a tím je kontrola našich stavů a zásob...“

* * *

Bouře na severovýchodě nabírala na zuřivosti. „Ivan se vzteká, že se mu nedaří prorazit,“ říkali vojáci. „Už brzy mu dojde, že takhle to nepude, a zkusí to jinudy. Třeba právě přes nás.“

„My sme v suchu,“ uklidňoval ostatní Erich. „Rozsekali sme jim tu pitomou železnici, všechno proti nám by sem museli přitáhnout na zádech. To by trvalo moc dlouho, oni vědí líp než my, jak to tady chodí s počasím. Co nestihnou tak do půlky října, je pro letošek v hajzlu. A pak už si nebudou muset dělat hlavu ani s náma, protože my tady v těch děrách jednoduše zmrznem jak rampouchy.“

„Fakt si myslíš, že to bude tak zlé?“

„Já jenom vím, že sme se zasekli v horách a v těch je vždycky větší zima než v rovině. A dovedu si spočítat, že sme nejmní o pět set kiláků dál na východ než loni touhle dobou. To taky znamená o pět set kiláků blíž k Sibiři, jestli ti to něco říká.“

„Ale sme tu taky víc na jihu, ne?“

Erich znechuceně mávl rukou. „Světové strany v Rusku neznamenají to, co v Evropě. Tady to všechno zmrzne na kost, ale na takovém hodně dalekém severu, za polárním kruhem v Murmansk, můžou klidně dál přistávat lodě. Tam moře nezamrzne ani v lednu nebo únoru.“

„To se mi zdá... prostě ruský. Todle si ty poslední týdny študoval?“

„Tohle, a jiný věci.“

Než se Erich přihlásil jako dobrovolník do německé armády, stačil absolvovat jen šest tříd gymnázia, avšak mimořádná doba přinesla také mimořádné příležitosti. Požádal o možnost složit válečnou maturitu, jeho nadřízení k žádosti připojili výborná doporučení a školské úřady ve vlasti mu po několika měsících, kdy už na celou věc skoro zapomněl, potřebnou výjimku udělily.

Ještě teď se musel smát, když si připomněl, jak jeho „zkouška dospělosti“ probíhala. Jeden z důstojníků na štábu pluku, v civilu ředitel dívčího lycea, mu zadal příklad, v němž se měly setkat dva vlaky, jedoucí různými rychlostmi mezi body A a B. Potlačil chuť vznést dotaz, na kterém místě je trať zaminovaná a na který z vlaků zaútočí nepřátelské letadlo, a příklad rychle vypočítal. Sklidil jen jedinou výtku: v záhlaví papíru sice napsal své jméno, ale neuvedl hodnotu, což se dalo snadno napravit.

Při slovním referátu na téma Úloha Německa v evropských dějinách pak zcela exceloval, stačilo zopakovat několik odstavců z článku, který si přečetl o den dříve ve Volkischer Beobachteru. Major z lycea ho zarazil dřív, než dospěl k roku 1914, v němž dohodové mocnosti vnutily Německu válku. Pochválil ho, jak zodpovědně ke zkoušce přistupoval, a Erich se znovu musel kousnout do rtu – na jazyk se mu draly trpké otázky, proč potom musel věnovat přípravě tolik drahocenného času, jestliže mu stačilo přečíst si obvyklý úvodník v nacionálněsocialistickém plátku.

Ale aspoň tak měl v malíčku fakta o topografii a klimatických poměrech Ruska, jimiž se teď mohl blýsknout.

* * *

Přiděl jednoho komisařku na dva muže a tři čtvrtě litru večerní polévky namísto předepsaného litru vojáky ne-znepokojil tolik jako omezení dodávek střeliva. S výjimkou ofenzivy proti levému křídlu zubu, zakousnutého do ruských postavení, se na frontě poslední dny nic nedělo, všichni si ale uvědomovali, že nasbírané zásoby munice začnou rychle vysychat, jakmile dostanou rozkaz k útoku.

Všichni se už dávno vzdali naivní představy z počátku války, že nepřemožitelný wehrmacht dokáže Rusy utlouct čepicemi; i nováčci pochopili, že vítězství bude stát ještě mnoho životů a cenné německé krve. Říšský kancléř a Vůdce však mezitím kupodivu došel k opačnému názoru. Jestliže na začátku tažení vsadil na tanky a letadla, teď se domníval, že německá armáda dokáže dospět k dalšímu triumfu pouhým zvýšením vlasteneckého zápalu, nanejvýš snad ještě s holemi v rukou.

A co řekl Vůdce, to samozřejmě muselo také platit.

KAPITOLA 20

Veškeré dodávky pro vojsko byly v německé armádě klasifikovány podle pořadí naléhavosti. Zbraně, náhradní díly a pohonné hmoty byly důležitější než střelivo, za nimi následovaly lékařské potřeby, proviant a teprve po nich všechno ostatní. Vojáci Merckovy roty, kteří tohle věděli, protahovali obličej při představě, jak nízko na seznamu priorit stojí teplé oblečení. Jestliže armáda neměla dost dopravních kapacit a musela omezovat dokonce i dodávky střeliva, zdálo se docela dobře možné, že budou muset strávit další krutou zimu v Rusku jen v lehkých letních uniformách.

Zápasit s obtížemi, bojovat, být raněn a možná i zabít pro vlast, s tím vším se ještě jakž takž dokázali smířit. Avšak omrznout, nebo dokonce umrznout bez nejmenšího užítu, to už bylo příliš hloupé a zbytečné, to si za všechny dosavadní oběti přece jen nezasloužili.

Rozkaz k nasazení stále nepřicházel, na vybudovaných postaveních už celkem nebylo co vylepšovat a hlídková činnost přešla v nudnou rutinu, což v armádě odjakživa poskytuje živnou půdou pro nejrůznější spekulace a zaručené „latrinové“ zprávy. Jedna z těch nejnadějnějších říkala, že se generálu Rommelovi podařil v Africe přímo zázračný postup, rozmetl britskou armádu na krvavé cary a rychlým pochodem se blíží k Rusku od jihu. Kavkazskému uskupení vojsk tak stačilo pouze udržovat pozice do doby, než jeho jednotky dorazí. Ruská naftová pole tím ztratila na významu, protože vítězství africké tankové armády zpřístupnilo mnohem vydatnější zdroje na Středním východě. S těmi bude německá armáda záhy neporazitelná, zatímco loďstva, letecké a motorizované síly západních Spojenců zkolabují.

Německým vědcům se podařilo dokončit vývoj zázračných zbraní, které budou po úspěšných zkouškách nasazeny především proti Rusku, což bylo důvodem, proč stále nepřicházelo zimní vybavení – po jejich nasazení se Rusové rychle vzdají a kontrolu dobytého území převezmou pouhé policejní jednotky, které si všechno potřebné přivezou s sebou.

Za obrátěného řízení německých agentů propuklo v Indii rozsáhlé povstání proti Britům, Tomíci zanechávají marného odporu a vyklidí subkontinent, kde si nikým neznepokojovaná německá armáda konečně podá ruce s japonskou. Společně pak zavedou nový pořádek nejen v Evropě, ale na celém světě.

Do kategorie méně uvěřitelných „latrinogramů“ pak spadala pověst, že německo-ruská jednání o míru už začala a právě proto není třeba dopravovat do předních linií tolik zásob – čím méně se toho sem s takovými obtížemi natahá, tím méně bude třeba vozit na koňských hřbetech zase zpátky.

Poddůstojník Erich Breitner před takovýmto přílišným optimismem varoval, podle něj se vojáci měli spokojit s tím, že

díky destrukci provedené v ruském týlu nehrozí jejich úseku v daném okamžiku žádné nebezpečí, mají si odpočinout a nabrat sílu pro těžší chvíle, které ještě docela jistě přijdou.

Přes všechnu svou vychytralost však Rusy poněkud podcenil.

* * *

Zcela nečekaně začaly do postavení Merckovy rot dopadat s táhlým skučením miny. Bylo jich tolik, až se zdálo, že se celé nebe utrhlo a letí na zákopy a bunkry.

„Kurvaštelung!“ vyjekl Tiemann, který měl pozorovací hlídku, a svižně sebou hodil na dno zákopu. „Co to do nich zas vjelo?“

Ruští velitelé, znepokojení neúspěchem ofenzivy na levém křídle perimetru, došli k závěru, že tuhou obraň, s níž si už několik dní nevěděli rady, mají na svědomí posily, přesunuté z neklidnějších úseků fronty, a rozhodli se zkusit štěstí na jistě téměř vyčistěných místech.

Po půlhodinovém ostřelování se spustil ze svahu posetého štěrkem útok nejméně praporu nedostatečně vyzbrojených pěšáků. Vojáci byli otrhaní, nápadně vyhublí a jen málokterí svírali v ruce pušky. Mnoho z nich ve zrádném terénu upadlo, valilo se dolů spolu s lavinou drobného kamení.

„Co je to sakra za otrhance?“ zeptal se Ericha, který předal samopal Klieberovi a ujal se jeho kulometu, nabíječ Hamann.

„Zřejmě trestný prapor,“ pokrčil rameny Erich. „Svoje nejlepší lidi nasadili proti Valonům.“

„A... a...“

„Drž hubu a připrav si nový pás!“ štěkl Erich, zapřel pažbu pevně do ramene a vypálil dlouhou dávku. „To pude,“ řekl spokojeně, když jeho palbu podpořil zleva další kulomet, obsluhovaný zkušeným Tiemannem. Pak už si bral na mušku jednotlivé vojáky, kutálející se ze svahu.

Mrtví a ranění rudoarmějci – jejich vlastní nadřízení je považovali za zrádce, lidský odpad, hodící se jen k tomu, aby hodnotnějším jednotkám proslapávali cestu minovými poli – se hromadili pod svahem kamenitého kopce. Prudká střelba, která měla zastavit jejich beznadějný útok, svůj účel splnila a nyní postupně umlkala.

„Pokračovat v palbě!“ křičel poručík Keilig, pobíhající za postaveními. Vojáka, který odhodil pušku na dva metry před sebe a s očima plnými slz nevěřicně kroutil hlavou nad hrůzným koncem špatně vymyšleného a špatně provedeného útoku, nakopal do zadku. „Splňte rozkaz! Nebo...“ Pro zdůraznění hrozby sjel rukou k pouzdru s pistolí a rozepnul je. Voják váhavě uposlechl, vylezl ze zákopu a natáhl se po odhozené zbraně, a v té chvíli mu náhodně, nebo naopak chladnokrevně zamířená kulka prostřelila čelo.

„Tak končívají zbabělci,“ konstatoval poručík spokojeně, jako by si výstřel sám objednal, a na ostatní křikl:

„Pokračovat v palbě! Vidíte, kolik je v těch hovadech ještě života!“

Vojáci rozzuření zákeřnou střelou, která ukončila život jejich kamaráda, spustili divokou palbu do kupy „lidského odpadu“, navlečeného do otrhaných ruských uniforem. Ani Keilig nakonec neodolal, přece jen vytáhl pistolí a trefoval se do zhroutěných postav jako na střelnici.

Během útoku a ostřelování po něm četa spotřebovala polovinu svých zásob munice.

„Ještě jedno takové vítězství a jsme ztraceni,“ bleskl Erichovi hlavou slavný výrok épeirského krále Pyrrha po porážce římských legií u Auscula. Ne snad, že by měl tak výtečnou paměť, i tuto vědomost si osvěžil v souhrnné učebnici historie v průběhu příprav na válečnou maturitu.

A součet čtverců nad odvěsnami pravoúhlého trojúhelníka je nadlehčován silou, která se rovná váze kapaliny trojúhelníkem vytlačené, ušklíbl se když si vzpomněl na další, v normálním životě neupotřebitelné vědomosti.

Každý voják si zkrátka musel najít vlastní způsob, jak se vyrovnat s bojovým stresem.

* * *

Po dalším ostřelování přišel druhý, stejně nesmyslný útok a po něm ještě jeden. Potom se ruský nápor přesunul proti sousednímu praporu.

„A teď to budou zkoušet, dokud někde neprorazí,“ řekl Erich. „Tak to dělej vždycky, když nastoupí nověj komisař.“

„Jak tohle můžeš vědět?“ zapochyboval Hamann. „Já bych řekl, že to dělej prostě proto, že sou idioti.“

„To jo, ale nový kostě dobře mete. Každý nověj komisař chce ukázat, že tam, kde ten starej neprorazil, on to dokáže, takže je lepší.“

„Proč si k tomu ale vybral tak blběj terén? Tady by mohli prorazit leda tak na sánkách, až ty kameny zakryje metr sněhu. Jinak ne.“

„Protože je nověj,“ vysvětloval Erich trpělivě. „Nezná to tu. A nepošle ani průzkum, protože vojákům nevěří. Než si je trochu pustí k tělu, z opatrnosti se ke všem chová jako k budoucím zběhům a zrádcům. Nechce riskovat, že místo průzkumu dolezou až k nám a radši se vzdají, než aby poslouchali ty svoje kretény. To se loni na začátku války fakt stávalo, ale teď už ne. Teď už nás všichni Rusové svorně nenáviděj. A když se jedná o trestný praporek, platí to tuplem.“

„Jestli tohle všechno víš tak jistě,“ řekl s hlubokým přesvědčením Hamann, „asi bys to měl ohlásit. Člověk nikdy neví, co může pomoci a co ne.“

Erich si uvážlivě vybral z krabičky cigaretu, trochu ji promnul v prstech, přičichl k ní, špičkou jazyka olízl papírek a zapálil si.

„Jak dlouho už si u nás, soukmenovče Hamanne?“ zeptal se.

„Ne moc dlouho. Teprve od Krasnodaru. Ale člověk se tady rychle učí, víš, a kromě toho sme v Hitlerjugend prošli předvojenským výcvikem.“

„Ale o lidech víš zatím prd. Podle služebního postupu bych s tímhle měl nejdřív zajít za Keiligem. Co myslíš, že by mi na to asi řekl?“

„Abys nestrkal rypák, do čeho ti nic není,“ odpověděl Hamann.

„Přesně tak, vojáku! Takže necháme na panu poručíkovi, aby se dovtipil sám. A my se zatím postaráme o trochu munice, abysme tu nezůstali s holýma rukama.“

„Jak... Kde bys chtěl vzít munici? Každý, komu jí trochu zbylo, na ní sedí jako na pokladu.“

„A poklady se odjakživa kradou,“ řekl Erich. „Nestarej se a pojď! Náhodou vím, kde má druhá četa muniční bunkr. Až budou fasovat večeri, vklouznem tam a ukradnem, co unesem. Sežeň ještě Kliebera a mazem.“

Krást kamarádům munici je velká špatnost. Ale když už je ve válce dovoleno zabít jiné křesťany, kdo by si lámal hlavu nějakým menším prohřeškem?

* * *

Vzhledem k zásobovacím potížím bylo poněkud překvapivé, že vojáci dostali toho dne k večeri stoprocentní předepsanou dávku: plný litr husté horké polévky, v níž plavaly kousky opravdového masa. Tím ale celý ten neuvěřitelný zázrak ještě neskončil – kdo chtěl, mohl si přijít s ešusem ještě pro nášup.

„Timeo Danaos et dona ferentes,“ prohlásil znepokojeně poručík Merck, když mu spojka přinesla do bunkru kouřící talíř. „Ale raději se nebudu na nic vyptávat, maso je maso.“ Opatrně nabral lžící malý kousek, očichal jej, ochutnal a zkusmo do něj zaťal zuby.

„Je to konina,“ řekl si s ulehčením. „Tohle už známe, nic se neděje.“ Nalámal do polévky chleba, snědl ji a ještě si poslal pro přidavek.

Mužstvo projeвило k té nečekané štedrosti mnohem větší nedůvěru, vypěstovanou častými zklamáními v minulosti. Roztáli teprve po několika soustech, kdy došli ke stejnému závěru jako velitel jejich roty.

Navzdory objemné a všestranné válečné pomoci, dopravované z USA, byla zdravotní služba v sovětské armádě vždy o několik stupňů horší než u protivníků, s nimiž se wehrmacht kdy utkal. Jestliže zde živý jedinec neznamenal absolutně nic, jakou asi hodnotu mohl mít pro sovětské velení padlý voják? V německé armádě se o padlé starala pohřbívací služba, v ruské nikdo. Pokud padlého nepohřbili jeho kamarádi nebo civilisté z okolí, mrtvola zůstala ležet na bojišti bez povšimnutí. Jestliže se tohle stávalo ve stepi, jakou šanci na pohřeb asi měly tisíce vojáků, jejichž těla se válela někde v lese nebo v hluboké rokli na Kavkazu?

Divoká prasata z kavkazských hor tyto mrtvoly ožírala, díky nim měla toho léta hojnost potravy, tučněla a přivedla na svět nebyvalé množství selat. Ruští vojáci to věděli stejně dobře jako Němci, byli však mnohem otrlejší nebo ještě hůře zásobovaní, a kdykoli se jim podařilo nějakého kance ulovit, vystrojili si hostinu a přecpali se jeho masem do zásoby.

Němci vojáci se dosud podobného kanibalismu nedopustili – nebo o tom alespoň nevěděli. Takové nebezpečí zde ovšem existovalo, nikdy je nedokázali zcela zapudit z mysli a i při hladu, který občas zakouseli, si říkali: Tohle je možná dobré pro nějaké podlidy, ale ne pro nás. Jenže naši špekouni u polních kuchyní už mockrát dokázali, že jsou dobytek; nejlepší věci sežerou sami nebo podstrčí důstojníkům a vojákovi by do ešusu klidně hodili i to, co seberou na latrině. Proto pozor, pozor a ještě jednou pozor!

Ale kůň je čisté a ušlechtilé zvíře, pro některé boháče dokonce lahůdku. Jedli jsme ho stokrát a klidně ho budeme jíst zas, a tyhle kance, psy a podobnou havěť necháme pro Rusy. Snad je to konečně odpraví, třeba právě tihle hnusní kanci dokončí, co už začaly naše tanky a letadla.

* * *

Rota se dva dny těšila ze štědrých přidělů masa, po nichž se zásobování obvykle vrátilo zase k normálu. Jen polévka bývala ještě nějakou dobu o něco vydatnější a plavalo v ní víc mastných ok, jak kuchaři vyvarovali obrané koňské kosti.

Ruský nápor neuspěl ani u sousedního praporu a přesunul se zase o něco dál, zdálo se, že nepřítel má trestných praporů na rozdávání. Při množství poprav, v Rudé armádě obvyklém, se v zákopech brzy ujal vtip, jenž ovšem docela dobře mohl mít pravdivé jádro: aby Rusové ušetřili střelný prach a olovo, raději hnali své provinilce před německé popravčí čety. A jestliže se některému z odsouzenců přece jen podařilo vrátit, teprve potom byl zastřelen normálním způsobem – pro zběhnutí.

Vojáci odpocívali po vydatném obědě a snili o doušku piva, kterým by jej spláchli. Erich dokončil hlášení o stavech čety a chystal se je odnést poručíkovi Merckovi, ale Becker se mu nabídl, že je na velitelské stanoviště dopraví sám. „Prospi se,“ řekl mu dobrácky, „v noci máš hlídku a už teď máš pod očima kruhy jak od bicyklu.“

Erich za tím tušil nějakou čertovinu, ale nakonec si pomyslel, že k žádné velké škodě dojít nemůže, hlášení mu předal a vyzval ho, aby se na zpáteční cestě poohlédl po nějakých houbách. „Mám takový dojem,“ řekl, „že maso teď zas nějakou dobu neuvídíme, a do polívky s kroupama by se nějaký ten hříbek docela šikl.“

„Něco přinesu, neboj se!“ ujistil ho podnikavý vrchní střelec, zaobírající se v duchu vlastními plány na příjemně strávené odpoledne. U jednoho zabitého Rusa z trestného praporu – zřejmě byl předtím důstojníkem, protože měl na blůze odřezané límcové výložky – našel kvalitní zavírací nůž s vyraženým orlem a nápisem US ARMY. Podobné suvenýry měly na směnném trhu vysokou hodnotu a Becker se těšil, že za tuto kořist vyrazí z kuchyně aspoň půl láhve

kořalky.

Musím začít smlouvat na flašky a půl, umiňoval si, a když budu mít štěstí, mohla by z toho kápnout celá flaška. Taková flánděra koneckonců není nijak moc, celá se dá nalít do polní láhve. A pak ať se děje co se děje, jsme jenom jednou světe...

Kuchař si prohlížel nůž se zalíbením a bez váhání za něj nabídl celý litr silné hruškovice. „Meruňková šťáva nám už došla,“ řekl smutně, „ale tohle je aspoň pití pro správný chlapy. Tak co?“

„Beru!“ vyhrkl Becker dychtivě. „Ale přidáš deset cigaret.“

„No tak... jo. Ať si taky něco užiješ. Měli ste teď, chlapi, pár docela rušnejch dnů, že jo?“

„Ivan trochu jančil,“ připustil mazácky Becker, „ale dostal po držce a táhl zas dál. Jak ste se o tom vy tady vzadu proboha vůbec dozvěděli? Kuchtíte si tady ty svoje blafy, ale abyste přišli trochu pomoci, to vás nikdy ani nenapadne.“

„Jo, kamaráde, my sme specialisti,“ zubil se kuchař. „Nás by bylo na hrubou práci škoda. Ale taky sme měli co dělat, nemysli si! Jak vám chutnalo naše maso?“

Becker otevřel a zase sklapl ústa, zaskočen strašným podezřením.

„Chceš snad říct, že ste... Jestli je to nějaká prasárna, raděj o ní nechci vůbec nic slyšet! Co ste zas vyvedli?“

„Nic hroznýho, jen takovou extra prácičku pro specialisty. Tak chutnalo vám, nebo ne?“

„Co to bylo? Co sme to tyhle dny žrali?“

Becker rozčilením až sáhl po bodáku a kuchař se trochu vylekal.

„Nic tak strašnýho, jestli si snad myslíš, že sme do kotle hodili nějakýho Ivana. Jedno zvíře si při transportu zlomilo haksnu, tak sme ho museli utratit.“

„Jaký zvíře?“

„Velbloud. Normální velbloud, kterej tahá náklady. Sázeli sme se tady, jestli na to přijdete, protože to chutnalo trochu jako koňský a trochu jako oslí maso. Jak to tak vypadá, vyhrál sem... Těch cigár ti dám dvacet a všechno dobrý, jo?“

„Tak jo.“

Beckera napadlo, že by mohl ještě trochu smlouvat, ale člověk by neměl pokoušet své štěstí donekonečna. A pak – bude mít pro rotu náramnou historku. Co, historku! Taky se vsadí, jestli někdo uhádne, co ví.

Nevěřicně zakroutil hlavou. Tahle válka ale člověku kolikrát dovede nachystat překvapení!

KAPITOLA 21

„Vy ste nepoznali?“ žasl Gogelidze, když mu Erich celou historku pobaveně vyprávěl. „Já poznal hned. Dobrý maso. Moc zdravý.“

Erich měl o stravovacích návycích kavkazských horalů vážné pochybnosti od chvíle, kdy obyvatelé jedné vesnice uspořádali pro své osvoboditele od bolševické tyranie hostinu pod otevřeným nebem. Trochu ho znechutilo, když viděl, že si vesničané nabírají potravu z talířů nemytými prsty a že bez rozpaků loví holýma rukama v mísách nejlepší kusy masa, aby je položili na talíře německých vojáků, ale doopravdy se mu zvedl žaludek ve chvíli, kdy slavnostně se tvářící vesnický stařešina předložil poručíku Merckovi jako nejvybranější lahůdku pečené beraní oči.

Poručík byl bledý jako křídový papír, ale výchova v pruské kadetce ho naučila, že má bez protestů sníst všechno, co mu kdo předloží, přemohl se a slupl nabídnutou lahůdku, jako by se jednalo jen o dvě kuličky angreštu. Hned nato si ovšem vyžádal přípitek na bratrství a pil dobrý gruzínský koňak jako vodu, dokud náležitě neumrtvil všechny buňky trávicího traktu – až po palce u nohou, dodával Erich pro obveselení ostatních. Poručíka po této epizodě obdivoval ještě o něco víc než předtím a skoro zuřivě hájil jeho reputaci před vojáky, kteří by „takový blivajz nikdy nevzali do huby, ani kdyby je k tomu někdo nutil naměřeným kvérem“.

„Dobře, tak sme snědli velblouda,“ zarazil Gogelidzeho vtipkování a požádal ho, aby před ním nějakou dobu o jídle vůbec nemluvil. Tím spíše, že se dva dny po nezdařených ruských útocích začal celým okolím šířit nesnesitelný zápach rozkládajících se těl.

„Musíme s nimi něco udělat, než se z těch mrtvých stane vážný sanitární problém,“ prohlásil kapitán Klatt na poradě.

„Jenže co? I kdybychom tam poslali četú ženistů, aby je pohřbili, Rusové po nich budou střílet a budeme mít naprosto zbytečné ztráty.“

Poručík Keilig vyrukoval s odborným názorem, že by se k té hromadě hniјícího masa mělo v noci vypravit komando otrlých vojáků, které by mrtvolý důkladně zasypalo chlorovým vápnem.

„Na to by byla zapotřebí tuna vápna a tu tady v horách asi těžko seženeme,“ namítl kdosi. „Chtělo by to nějaký jednoduchý proveditelný plán, něco tak prostinkého, že jsme na to ještě vůbec nepomysleli.“

Po chvilce usilovného přemýšlení se ozval velitel třetí rotý nadporučík Ortlieb: „Tady aspoň vidíte, pánové, že Vůdce má vždycky pravdu. Vyvinout trochu víc snahy, Baku by bylo dávno naše, topili jsme se v benzinu a nebyl by žádný problém tu hromadu lidského hnoje spálit na uhl.“

Poručík Merck se zadíval na kapitána a jakoby s jistým přemáháním řekl: „A co takhle plamenomety?“

„To je ono, Heini!“ prohlásil velitel praporu nadšeně. „Chci říct: poručíku Mercku.“

„Nic se nestalo, Rudi,“ mávl poručík nonšalantně rukou. „Chci říct: pane kapitáne. Ale bylo by jich třeba aspoň deset, a nevím, kde jich tolik...“

„To už bude moje starost, pane poručíku,“ usmál se kapitán. „Díky za ten výborný nápad!“

Nadporučík Ortlieb uraženě našpulil rty. Zdálo se mu, že s tím nápadem vlastně vyrukoval sám, stačila by mu ještě vteřinka a řekl by totéž. Jenže kapitán a poručík byli staří kamarádi a stejně jako v civilu i v armádě rozhodovala o

úspěchu či neúspěchu protekce. Ale tohle dá Vůdce jistě taky brzy do pořádku, pomyslel si, jen co budeme hotoví s Ruskem.

* * *

Dvanáct plamenometníků se chystalo na nebezpečnou výpravu, doprovod jim měla obstarat dvě družstva Keiligovy čety. Čerstvě povýšený nadporučík Merck, který se přišel podívat na zahájení akce, se srdečně rozchechtal, když mu poddůstojník Breitner ve vzorném postoji zasalutoval a „dovolil si panu nadporučíkovi“ poblahopřát k vyšší hodnosti.

„Kdybych vás tak dobře neznal, Sokolí oko, asi by mě napadlo, že jste před touhle akcí trochu nervózní. Ale já vám vidím až do žaludku. Jen tak pro zajímavost: kdy vás tohle úmyslné překnutí napadlo?“

„Poslušně hlásím, že sem měl ty nejlepší úmysly, ale...“

„Nechte toho! Dobře víte, že i kdybych byl ten nejvzteklejší pes v celé německé armádě, za tohle bych vám nemohl nic udělat.“

„Omlouvám se za svou hloupost, pane nadporučíku. Už se to nebude opakovat.“

„No dobře, nechme toho! Máte pro všechny případy dost dýmovnic, kdyby se to nějak zvrtilo a museli jste se rychle stáhnout?“

„Pár sme jich ještě našli, pane nadporučíku. Ale...“

„No tak, ven s tím! Píchá mě až v patě, že to zase bude pěkná ptákovina, ale někdy míváte i docela užitečné nápady.“

„Já bych, pane nadporučíku, pro odpoutání pozornosti zapálil kus lesa. Vítr jde zrovna směrem k Rusům, a až spustí plamenomety, mohlo by to vypadat jako součást toho většího požáru.“

„Jenže ty plameny a dým by šly taky na vás, na to jste nepomyslel?“

„Já bych to zapálil kousek nalevo nebo napravo. Pak by to mohlo vypadat, že oheň prostě přeskakuje z jednoho místa na druhý.“

„A co když se vítr obrátí? Potom by nám nejspíš nepomohla ani svícená voda.“

„Neobráť se,“ řekl Erich s jistotou. „Můj barometr mi říká, že ne. Vzpomínáte si ještě na Kyjev, kde nám Ivani pobili půl čety? Já byl tehdy raněný do nohy a do ruky.“

„Ano, na takový masakr se nedá zapomenout.“

„No tak, v Berlíně mě dali zase do čajku. Ale ta noha mi od té doby prorokuje, jaký bude počasí, a trefuje to jistěji než hlavní meteorolog luftwaffe. Vítr se neobráť, a navíc k nám žene těžký mraky. K ránu přijde takový liják, že by uhasil i sopku.“

Nadporučík dvě minuty váhal, zkoumal nasliněným prstem směr větru a zkoušel odhadnout jeho sílu. Podíval se na oblohu bez jediného mráčku a pak se otočil k severu. Ani tam se nerýsovala hradba mračen, nebe bylo čisté jako kasární chodba před večeří. Pochybovačně nakrčil nos.

„Ten váš barometr, jak je spolehlivý?“

„Na osmdesát, osmdesát pět procent.“

„Máte štěstí, že jste neřekl sto! No tak tedy...“

* * *

Vojáci nanosili hromadu kletí a nalevo od kamenitého svahu ji zapálili. Z ruského pohledu to muselo vypadat jako táborový oheň – Němcům se zřejmě podařilo ulovit nějaké větší zvíře a teď si je naprosto bezstarostně opékali. To jim nesmělo jen tak projít!

Ze svahu zaskučelo několik minometů a táborový oheň orámovaly výbuchy. Pak dopadla jedna střela přesně doprostřed ohniště a rozmetala je do výšky a do šířky. Rudoarmějci se šťastně rozesmáli. Němci měli po pečince.

„Teď!“ přikázal nadporučík Merck a jeden z plamenometníků sežehl koruny nejbližších borovic. V několika minutách hořel asi padesátimetrový úsek lesa. Kouř šel přímo k ruským postavením a minometná palba utichla. Rudí nebyli sebevrazi, aby kvůli německé pečení vypálili sami sebe.

Noc, oheň a kouř zamaskovaly další německý postup. Plamenometníci a ochranná družstva se připlížili pod svah a v duchu děkovali všem svatým, zodpovědným za počasí, že právě této noci obrátili obvykle vanoucí vítr opačným směrem. Mrtvolný puch se valil nahoru do svahu a vojáci čichali kouř hořících borovic prosycených pryskyřicí, vonící jako kadidlo v kostele.

Nadporučík Merck napjatě sledoval hodinky. Po chvíli zvedl ruku s pistolí a vypálil dvě rány. Na smluvené znamení vypuklo pod kamenitým svahem ohnivé peklo. Než se Rusové stačili dovtípit, co se těsně pod jejich bojovou linií odehrává, byly nádrže plamenometů prázdné a vojáci se plížili zpět.

Po návratu do postavení dostal každý, kdo se operace „Krematorium“ zúčastnil, do ešusu dvě deci rumu. Zásobovací situace sice byla i nadále velmi špatná, ale mimořádný čin si zasluhoval mimořádnou odměnu ze železných zásob pluku.

Nadporučík Merck si s překvapením uvědomil, že od jeho příchodu do návratu vojáků neuplynulo ještě ani pětadvacet minut, a hrozivý sanitární problém byl úspěšně vyřešen. Oheň se šplhal vzhůru po kamenitém svahu, kde rostla jen řídká vegetace, a k nebi z něj stoupal dusivý kouř. Vítr šel stále směrem k Rusům a od severu k jihu začala postupovat zpočátku nesmělá, avšak stále mohutnější clona mraků.

„Ten váš barometr se tentokrát nemýlí,“ řekl nadporučík Erichovi uznale. „Teď ještě ten déšť a pomalu začnu na ten osmý div světa věřit sám.“

„Za hodinu, hodinu a půl ho tu máte,“ slíbil Erich.

Za hodinu a čtvrt se nebeská stavidla otevřela naplno.

* * *

Kdo nezažil ruský liják, nemůže mít ani představu o tom, co znamená pořádně zmoknout. Veteráni, účastníci se tažení od začátku, proklínali deště a hluboké bahno, v něm se na podzim a na jaře proměňovaly ukrajinské cesty, možná ještě horšími výrazy než kruté mrazy, které museli protřpět v letní výstroji. S omrzlinami se mohli dostat do nemocnice a ti šťastnější se dokonce dočkali zproštění vojenské služby, ale před bahnem nebylo úniku. Museli v něm pochodovat, vyprošťovat z něj koně, vozy a auta, táhnout děla, museli v něm držet hlídky, jíst a spát. Žírná ukrajinská půda zadržovala vodu jako beton, a období, kdy se ujal vlády „generál Bahno“, se mohlo protáhnout až na několik týdnů bezmocného utrpení.

Na Kavkaze bylo všechno ještě horší. Křemičitá půda na kopcích propouštěla vodu jako cedník, valila se stropy, stěnami i podlahami bunkrů, stékala a prýštila ze stěn zákopů. Malé bystřiny hučely jako veletoky, prudký proud nedovolil průchod lidem ani zvířatům. Někdy byl tak silný, že dokázal převrátit i plně naložený těžký nákladák. Malé i větší jednotky se najednou ocitly na ostrovech, kam nebylo možné dopravit žádné zásoby, prudké lijáky zlikvidovaly každý pokus rozdělat oheň, měnily chleba i tvrdé suchary v lepkavou kaši a nedovolily oděvům, nepříjemně se lepícím na tělo, ani na okamžik uschnout.

Ale jen o kousek dál, na úpatí kopců, byla půda prosycená naftou a asfaltem. Stála tam jezera kalné vody, zákopy a bunkry se proměnily v rybníky a na cestách bylo bahna po kolena. Lidé i koně umírali podchlazením a námahou, srdce jim pukala jako přezrálé kaštanové plody.

Týlové složky si blahopřály k vlastní prozíravosti, s níž prosazovaly, aby vojáci nelovili lesní zvěř – chtěly ji uchovat jako železnou zásobu potravin pro případ nouze, který právě nastal. Teď sice doporučily lov jako řešení, ale nebylo to k ničemu. V období sucha se zvěř vydávala na dlouhé výpravy za vodou, jenže v době, kdy jí byl všude dostatek, se snažila zůstat v suchu a pohybovat se co nejméně. Jen občas se vojákům podařilo dostat neopatrného zajíce, větší zvířata jako by se vypařila.

A právě v těchto těžkých okamžicích se všude vyrojily desítky ruských odstřelovačů, chladnokrevných zabijáků, kteří dokázali bez pohnutí ležet i několik hodin v dešti, aby nakonec jedinou ranou skolili vyhlédnutou oběť. Dávali přednost důstojníkům, pokud je dokázali odhalit, ale spokojili se i se spojku nebo vojákem na hlídce, natolik neopatrným, že se chtěl trochu zahřát několika prostocviky či zrychlenou chůzí. Na zemi se prakticky nedali odhalit, často se také vyšplhali do korun stromů, usadili se v rozsochách silných větví, přivázali se tam, aby je zpětný ráz výstřelu neshodil, a pátrali po cílech.

Německé ztráty znepokojivě rostly – bylo všeobecně známou věcí, že odstřelovačským výcvikem procházel v Rudé armádě každý pátý pěšák a mnozí z nich se vypracovali ve skutečné mistry v zabíjení.

„Kdo z našich má odstřelovačský výcvik?“ zeptal se kapitán Klatt. „Musí přece existovat člověk, který zná všechny jejich finty a ví, po čem se má dívat.“

„Poddůstojník Breitner jednoho z těch parchantů dostal,“ připomněl mu zasmušile nadporučík Merck. „Vyčíhal si ho ještě před rozením, když se plazil na pozici. Jinak asi momentálně nemáme nikoho, kdo by tohle řemeslo ovládal.“

„Jak je to možné?“

„Je válka, zapomněl jste? Padli, byli raněni, převeleli je, jsou nezvěstní – těch možností je řůra. A nikdy jsme neměli víc opravdu mimořádných střelců než tak pět na každou rotu.“

„V tom případě nám zbývají už jen miny,“ prohlásil kapitán. „Musíme jich před sebou nasázet tolik, aby Ivany přešla chuť na další návštěvy, než se dá fronta zase do pohybu. A předsunout noční hlídky blíž k Rusům. Tak jich snad pár dostaneme. Zapomněl jsem na něco?“

„Snad jen...“, zaváhal nadporučík Merck, „vybavit všechny denní hlídky dalekohledy. Máme na celou rotu tři, to zdaleka nestačí. A přitom se jich někde v nějakém skladě musí válet stovky.“

„A já bych zase chtěl milion marek,“ zasníl se kapitán. „Jistě, máte samozřejmě pravdu, ale zásobování nestálo za nic už před těmi dešti. Ovšem teď... Když nemůžeme dostat dopředu jídlo a náboje, kdo se bude starat o nějaké dalekohledy?“

„Snad by stálo za pokus o ně požádat. Nikdy nevíte, jak na to vrchnost zareaguje. A zatím bych navrhoval důkladně pročesat všechny složky. Kdoví, kolik jich můžeme objevit v týlu, kde nejsou k ničemu.“

„Dobře, o tohle se postarám. Večer pošlu k rotám ženisty na to zaminování a velitelé čet zatím vyberou nejzkušenější mazáky do hlídek. Protože dost riskujeme, že o ně můžeme přijít, je třeba vybírat s rozmyslem – naprosto nepřichází v úvahu, že by šli všichni najednou. Řekl jsem to dost jasně?“

„Ano, pane kapitáne.“

„Tak odchod a do práce!“

* * *

Hned z první předsunuté hlídky přinesli vojáci na stanovém dílci Helmutha Beckera. Zastřelili ho ještě v noci, když se plížil na vyhlédnuté stanoviště. Ale k ránu explodovaly také dvě nastražené miny, což mohlo znamenat o dva čarostřelce na ruské straně méně. Stejně tak ovšem bylo možné, že nálož rozmetala nějaké zvíře, které už přestalo vnímat zápach člověčiny jako nebezpečí – na to se v horách poslední dobou pohybovalo příliš mnoho lidí.

Příští noci se z příkré stráně skutálel mrtvý Gogelidze, který se vytrvale snažil objevit cestičky, jimiž se ruští odstřelovači vkrádají do německých pozic. Když se o tom dozvěděl Erich, kontrolující hlídky, rychle se vrátil zpět na Keiligovo velitelské stanoviště, a třebaže se mu v tom Tiemann a Klieber pokoušeli zabránit, rozhrnul deku, do níž jeho nahé tělo zabalili. Hned nato vykřikl hrůzou a zapotácel se návalem slabosti.

Rusové, kterým se podařilo Gogelidzeho zaskočit, vrátili jeho tělo Němcům náležitě „upravené“. Uřezali zajatci uši a nos, vypíchli oči a na čelo mu bajonetem nebo tupým nožem vyřezali hákový kříž. Vrcholem bolesti, děsu a ponížení však pro něj muselo být, že mu uřizli také pohlavní úd a nacpali mu ho do úst. Erich na krátkou chvíli doufal, že k této poslední pohaně došlo až po Gogelidzeho smrti, ale nedalo mu to, a tak se přesvědčil. Zcela odhrnul deku a zaskučel bolestí, když spatřil jeho silně zakrvácené nohy.

„Ty svině ho umučily,“ zasípal jako astmatik. „Tohle všechno mu udělali zaživa!“

„Jo, a právě proto sme nechtěli, abys to viděl,“ řekl Tiemann a položil Erichovi ruku na rameno.

„Za to jim.“

Klieber sáhl kamsi za sebe a vtiskl mu do ruky plechový hrníček. „Kopni to do sebe!“ řekl. „Tohle ti posílá poručík Keilig.“

V hrnku byly dobré tři hlty rumu. Jak je vidět, i pi-tomci někdy mohou mít docela lidskou chvilku.

KAPITOLA 22

Od okamžiku, kdy spatřil mrtvé a zohavené Gogelidzovo tělo, se pro poddůstojníka Breitnera celá válka proměnila v krvavou a špinavou vendetu. Neustále se pohyboval v předních liniích, pátral dalekohledem po ukrytých Rusech, dokázal dlouhé minuty pozorovat každé podezřelé místo a číhat na sebemenší pohyb. Pokud se mu podařilo odhalit číhajícího Rusa, připlížil se ke kulometu a vystřelil na jeho stanoviště celý pás nábojů.

Dvakrát nebo třikrát se mu skutečně podařilo zasáhnout skrývajícího se odstřelovače, na každý úspěšný zásah však připadalo pět planých, při nichž jen plýtvat drahocennou municí a vyvolal zbytečný poplach po celé délce bojové linie. Vojáci se s kletbami prodírali blátem do postavení, jen aby zjistili, že si z nich „ten kluk Breitnerů zase vystřelil“. Oceňovali, že se horlivě hlásí do všech nočních průzkumů a hlídek, ale všechna ta zbytečná palba je znervózňovala.

„Dřív nebo pozděj tady všichni zmagoříme; chudáka Ericha to už potkalo,“ říkali. „Potřeboval by dovolenou.“

„To my všichni.“

„Nebo aspoň ženskou a chlást.“

„A kdo ne, hele? Pivo a kořalku sem naposled ochutnal u Krasnodaru, a kdypak sme tam byli?“

„Já nevím. Někdy vloni?“

„Jo, zdá se to už hezky dlouho. Ale je to šest nebo osm týdnů.“

„Děkuju pěkně! Osm týdnů bez čistýho prádla, na každým chlupu deset filcek, žádný volno, furt jenom ve službě, v jednom kuse po prdel v bahně – to mi vlast nemůže nikdy vynahradit.“

„Tak bacha na držku, jo? Nadávej si na co chceš, ale Německo si do huby neber! Za to už padla spousta kamarádů, a lepších než ty. Nebudeš jim chcát na hroby.“

„Nic takovýho nedělám, nadávám jen na ten sajrajt, v jakým musíme vegetovat. Každěj, kdo přežije, si prý za to bude moct vybrat v týdle prdeli světa statek. Na takový terno se jim můžu leda tak z vysoka vysrat. To už radši doma dělat popeláře nebo pucovat kanály.“

„Proč zrovna to? Na špinavý práce si přivezem Ivany. Víš ty, co bude v Německu po válce chybět chlapů? Kolik prvotřídních fleků bude najednou volných? Budeš si moct vybírat – poštmištra, přednostu nádraží, šéfa někde ve fabrice. Když si budeš chtít zahřát kosti, promrzlý z Ruska, můžeš jít do kolonií. Tam budeš mít deset černých hub jako sluhy a holku, na kterou si ukážeš. Víš, takový ty s dlouhýma nohama, nahýma kozama a sukýnkama z trávy.“

„Teď si mě teda dostal, na ty sem vysazenější Ale v tropech sou taky pěkně hnusný nemoci, čet sem to v novinách.“

„Teďka! Dřív nebyly, dokud tam žili pořádný německý doktoři. Ale to všechno se zase vrátí, uvidíte.“ Vzduch roztrhala další vzteklá kulometná dávka. „Poplach?“

„Ne, to zas ten kluk Breitnerů někde něco zahlíd. Ale moment! Někdo z našich tam řve jak tur. Ivani možná někoho dostali.“

Tentokrát však šlo o další Erichův úspěšný zásah. Až do zákopů bylo slyšet šelestění větví, jak ruský odstřelovač padal z koruny dubu, v níž se usídlil. Zůstal viset na popruhu, kterým se ke kmeni přivázal, a houpal se sem a tam jako oběšenec. Ze všech stran se ozvala zuřivá palba. Každý si chtěl na záškodníka aspoň vystřelit, pomstít se za všechny kamarády, které už zákeřní ruští vrazi dostali.

Když palba trvala přece jen příliš dlouho, vyběhl ze svého úkrytu rozružený poručík Keilig.

„No tak dost už toho, chlapi jedni zatracení! Palbu stav! Čím budete střílet, kdyby spustili útok? Kdo a proč tohle začal?“

„Breitner sejmul dalšího ruského vrahouna.“

„No dobře, ale proč střílejí i všichni ostatní?“

„To je na oslavu. Aby to slyšeli naši mrtvý kamarádi.“

„Mrtví nemůžou nic slyšet, protože... jsou prostě mrtví, chápete to? Jakmile jednou mozek přestane pracovat...“ Poručík rezignovaně mávl rukou. Nemělo smysl snažit se těm primitivům něco vysvětlovat. Ale i po těch nejpitomějších vojácích mohl požadovat aspoň trochu kázně.

„Už žádné další střílení, rozuměli mi všichni dobře? Koho načapám, ten se má na co těšit! Zatočím s ním tak, že ho nadlouho přejde chuť na nějaké další legrácky. Breitnere!“

„Rozkaz, pane poručíku,“ ozval se Erich neochotně.

„Pojďte se mnou! A vy ostatní se chopte nějaké práce, než vám něco najdu sám.“

„No tak, chlapi!“ ozval se okanzitě svobodník Tiemann. „Slyšeli ste pana poručíka. Do zákopů, a čerpat vodu. Do hodiny je chci vidět suchý, jinak si mě nepřejte!“

„Šplhouně,“ zasyčel na něj opovržlivě jeden z vojáků, ale nebyl tak docela v právu. Poručík by mužstvu jistě našel nějakou obtížnější nebo nepříjemnější práci, která by třeba měla co dělat s přetékajícími a silně zapáchajícími latrínami.

* * *

Stejně tak náhle, jako začaly, deště jednoho dne přestaly a na obloze se znovu objevilo slunce. Už nesáhalo tolik jako na vrcholu léta, ještě pořád však mělo dost síly, aby vysušilo kaluže a bažiny. Jen rozvodněné řeky a bystřiny se ještě několik dnů valily dál, jako by mohly čerpat z nekonečných podzemních zásob. Ale na březích prudce uhánějících toků se už objevili ženisté, káceli a odvětovali stromy a připravovali se na chvíli, kdy bude možné obnovit spojení k odříznutým jednotkám.

I ruská ofenziva proti severovýchodnímu pilíři vltavy uvízla v blátě, přes tisíce obětí se fronta v tomto úseku nepohnula ani o metr. Průzkum ukázal, že zdejší nebezpečí bylo alespoň na nějaký čas zažehnáno, nepřítel musel urychleně stahovat všechny posily dál na východ, kde se první tanková armáda nezadržitelně prodírala směrem na Vladikavkaz, přejmenovaný po jednom ze sovětských vůdců na Ordžonikidze. Na rozdíl od Stalingradu se však v tomto případě nejednalo pouze o prestižní cíl, ve městě začínala stará vojenská silnice vedoucí do Tbilisi. Za Tbilisi se otevírala rovina jako stvořená pro velké tankové operace, odtud se zdála oblast Baku dosažitelná několika denními pochody.

Spíše než strategickými úvahami se však vojáci zabývali tím, co může změněná situace přinést právě jim. Jestliže místní ofenziva skončila, dalo se čekat, že se zásobování vrátí k původním dávkám. Bude víc jídla a cigaret a konečně snad dorazí také dopisy z domova, nesmyslně zadržované poštovním úřadem. Budou sice muset útočit, to však bude po dlouhém období nečinnosti v zatopených zákopech spíše příjemná změna. S plnými žaludky a dostatkem munice se wehrmacht nemusel obávat žádného soupeře.

K cíli v Tuapse jim zbývalo už jen několik třicet kilometrů, tam je velení jistě nechá alespoň několik dnů odpočinout, možná dostanou suché čisté prádlo a třeba se i na nějakou dobu zbaví vši. Peklem už prošli, co bude dál, to už mohlo být jediné lepší...

* * *

Sotva se těžiště německého útoku přeneslo dál na východ a sovětské štáby začaly horečně hledat, čím by nejhroženější úseky obrany posílily, z fronty naproti praporu kapitána Klatta z jednoho dne na druhý zmizeli všichni odstřelovači. Mužstvo si oddechlo, ale přesto všichni ještě několik dnů běhali pouze v předklonu a cestou na latríny přebíhali od jednoho stromu k druhému a hledali za jejich kmeny ochranu. Odvelení ruských čarostřelců přineslo navíc další pozitivní prvek: vojáky konečně přestaly děsit nečekané kulometné dávky, jimiž poddůstojník Breitner pročešával keře a koruny stromů, kdykoli se mu zdálo, že zahlédl podezřelý pohyb.

Zákopy vyschly a rozbourané toky se pomalu vracely do skalních koryt, konečně se znovu objevily karavany soumarů se zásobami. Ale všem zázrakům ještě nebyl konec, jednoho dne dorazily i vrchovatě naložené třítunky s chlebem a municí. Usilovně pracujícím ženistům se podařilo protáhnout povalové cesty z kmenů až k frontě.

Muži zírali jako vyjevení, když u výdeje jídla dostali zadržené přiděly cigaret, ale také mýdlo, a dokonce po balíčku skládaného toaletního papíru. Na vlastní oči viděli, jak štábní písař rozděljuje došlou poštu na hromádky podle rot a kuchařští pomocníci skládají bedny, v nichž se na vrstvě slámy běhal nefalšovaná slepičí vejce.

„Teď ještě čistou košili, trenky a ponožky, a můžou si ode mě přát, co budou chtít,“ pochvaloval si Klieber. „Třeba abych šel sám s granátem proti čtyřiatřicetce.“

„Jak by sem Ivani dostali tanky?“ zpochybil jeho udatnost okamžitě Tiemann. „Kdyby je měli, nepárali by se s náma tolik a poslali by je.“

„A jak se sem asi dostaly naše nákladáky? Rusové sou línější než my, ale to, co umíme my, se nakonec naučí taky. Jako opice, když jim něco nějakou dobu ukazuje.“

„To teda pámbůh s náma, jestli od nás taky pochyty, jak bojovat.“

„No, něco se už taky naučili,“ zamumlal Klieber a pro jistotu dál pokračoval pouze v myšlenkách.

Zaútočili jsme na frontě dlouhé tisíc šest set kilometrů, připomínal si. Na tak široké pásmo si ještě nikdy v historii žádná armáda netroufla. Ale i tak jsme se do nich zabořili jako pěst, mohli jsme je knokautovat hned v prvním kole. Měli jsme je knokautovat, jen tak se to mohlo podařit. Teď už... nevím, nevím. Fronta je dneska dlouhá šest tisíc kilometrů a pěst se musela rozevřít. Jestli budou Ivani chtít a neuspěchají to, můžou nám v klidu zlámat prst po prstu.

Jeden u Murmansk, druhý u Leningradu. Třetí u Moskvy – tam už se jim to málem podařilo – a čtvrtý u Stalingradu. No a ten pátý jsme my na Kavkazu. Jestli budou dost chytří. Zatím nejsou a chtějí všechno najednou, ale kdoví, co bude za týden nebo za měsíc?

To s tou pěstí je ale dobrý nápad! Pět prstů ještě nic neznamena, jedna pěst může změnit dějiny. Jeden člověk není nic, jedna četa...

Erich s Marconim nakonec třeba neměli tak úplně pitomý nápad, třeba si z něj ani neutahovali, když ho vyzvali, aby složil písničku o četě. „Jeden byl vysoký, druhý malý, o MG spolu pečovali,“ zabroukal si a zasmál se. To je ale pitomost! Ale cesta je zřejmě správná. Jeden je takový, druhý makový. Každý jsme jiný, ale v četě je to jeden za všechny, všichni za jednoho. Jsme jedna parta... ještě líp – jsme Vůdcova parta sekáčů. Vůdcova parta mazáků... To by mohl být první verš, a ten je prý vždycky nejtěžší. Dál už to půjde samo...

* * *

Polopásové transportéry dopravily na přední kraj fronty oddíl šestihlavňových nebelwerferů, raketometů ráže 150 mm, schopných prorážet i betonová opevnění. Rozestavily se za linií pěchoty, ukryly pod maskovacími sítěmi a nařezanými větvemi a jejich obsluhy denně vykládaly bedny munice. Občas nad ruskými pozicemi zakroužily průzkumné letouny a nebelwerfery vypálily dvě nebo tři kouřové střely, umožňující nastavit přesné souřadnice palebné podpory.

„Kdy na to podle tebe asi tak vltnem?“ zeptal se Ericha Hamann.

„Za dva tři dny. My bysme sice mohli jít už zítra, ale luftwaffe to chvilku potrvá, než se připraví.“

„Myslíš, že nám píchnou i letadla? Poslední dobou je nebylo zrovna moc vidět.“

„Myslím, že tohle bude dost veliký,“ přikývl Erich. „Proč by se armáda jinak namáhala, aby protáhla cesty až k nám? Řekl bych, že hrdě půjdem zase v čele. Blbý na tom je, že musíme do kopce. Ivanům by stačilo stát nahoře a pouštět dolů granáty, dvacet Rusů by tak mohlo poslat k čertu celý prapor. Aspoň my bysme to tak udělali.“

Hamann se opatrně rozhlédl a skoro šeptem se Ericha zeptal: „Myslíš, že Ivani sou opravdu tak pitomí, jak nám říkaj politický důstojníci? Že to sou fakt podlidi, který musíme vyhubit, jinak to oni udělají nám?“

Erich na mladíka chvíli zadumaně hleděl. Sám už měl v této věci delší dobu jasno, potíž byla v tom, že Ericha vychovala o všem pochybující berlínská ulice, kdežto Hamanna Hitlerjugend. Pro některé vojáky, kteří se odvážili zapochybovat o pravdách přednášených politickými důstojníky, si na druhý den přišla vojenská policie a už je u jednotky nikdy neviděli.

„Řekni mi jedno, Theodore: si věříci? Chodil si jako kluk do kostela?“

„No... musel sem. Máma mě prostě oblíkla a šlo se, žádné diskuse se u nás netrpěly.“ Nato se Hamann potěšeně ušklíbl. „Ale když sem se zapsal do Hitlerjugend, měl sem už klid. Vedoucí našeho oddílu bydlel ve stejném baráku jako my a naši z něj měli strach. Poslal jedny lidi z domu do koncentráku, protože znesvětili říšskou vlajku, a oni se báli, že by mohli dopadnout stejně.“

„Jak – znesvětili vlajku? To na ni plivali nebo co?“

„Něco hodně, hodně podobného. Měli za oknem muškáty a ty každý den zalejvali. A ta voda denně promáčela vyvěšenou vlajkoslávu pod jejich bytem. Na dvojí napomínání se vykašlali, a potřetí už šli.“

Erich se chystal, že Hamannovi opatrně odpoví něco jako: „Tvoji rodiče věří v Boha, ty zase ve Vůdce, je jenom proto jeden nebo druhý horší?“ Ale spokojený úsměv, s nímž Theodor svou historku vyprávěl, ho varoval. Nerozhodně pokrčil rameny a řekl: „Já vůbec nepřemýšlím o tom, jestli sou Ivani horší lidi než my. Vždycky uvažuju jenom o tom, jestli třeba nejsou lepší vojáci, a to teda rozhodně nejsou.“

„Takže ty nikdy necítíš žádný pochybnosti?“

„Ne. Ty sou pro podělaný intelektuály. Něco takový-ho si obyčejný voják nemůže dovolit. Byl by mrtvý dřív, než by si položil první otázku, natož aby si na ni odpověděl. Když dojde na věc, sou všechny teorie na prd.“

„No jo. Asi máš pravdu. Já jenom... Když sem měl na tý vyčišťovací operaci oddělat jednoho Ivana bajonetem, tak sem nemoh. On tam chrápal, a fíknout bezbranného, i když je to nepřítel, mi přišlo blbý. Becker ti o tom neřek?“

„Ne. Proč taky? Tohle se občas stane každému.“

„No a pak sme postříleli ty ženský. Taky blbý, i když sme nemohli vědět, že střílíme na ženský.“

„Opětovali sme palbu. Přece se v takový chvíli nemůžeš ptát: „kdo tam?““

„Jo, ale nebylo mi z toho zrovna nejlíp po duši. Jenže pak zas udělali tu prasárnu Gogimu, že by se z toho člověk poblíl... Tak nevím, co si mám o tom všem myslet. Bráním Evropu před barbarstvím, nebo sem vrah?“

„Tohle se asi pozná vždycky až nakonec,“ řekl Erich. „Až bude po všem. Zatím se vykašli na uvažování o lidech a podlidech, to není zdravý. Začneš o Ivanech uvažovat jako o lidech, a v jedny chvíli budeš pomalejší, než bude třeba. Zabijou tě. Budeš si říkat, že o nic nejde, sou to přece jenom podlidi, podceňuješ je, a zase bude po tobě. Ber to tak, že teď si voják a oni sou taky vojáci. Jeden druhého můžete zabít, hlavní teda je, abys byl ty ten rychlejší a přesnější. Nic jinýho v tom není.“

„Seš chytřej,“ řekl s uznáním Hamann. „Tohle by mě nenapadlo, ale asi je to přesně to, co by měl chrabřej voják wehrmachtu vědět. No tak teda, až to celý spustíme, budu se toho držet a dáme Ivanům pořádně na prdel.“

„Tak se mi líbíš,“ zabručel Erich. „A myšlení nech laskavě pro koně – mají na to větší hlavy.“

„Co tu vy dva kujete za vlastizrádný pikle?“ zeptal se jich v té chvíli Klieber. „Běžte ke kuchyni! Fasujou se cigarety a čokoláda.“

Erich a Hamann se na sebe podívali.

„Takže je to jasný,“ řekl nováček. „Dem na ty ruský vojáky ráno.“

KAPITOLA 23

Štuky padaly dolů jako sokoli vrhající se na kořist. Na rozdíl od dravých ptáků se to však neobešlo bez hluku, jejich sirény ječely tak, že se z toho německým vojákům připraveným v zákopech ježily chlupy na ruku. Odhodily pumy, zametly okraj ruské obrany kulometnými dávkami a prudce se zvedaly vzhůru, aby uvolnily místo dalšímu náletu. Ještě než stačily spotřebovat všechnu munici, od severu se přibližila další letka a zhoubné dilo pokračovalo.

Země duněla a chvěla se jako vystrašené zvíře, z oblázkového svahu se valily laviny kamenů, pohřbívací pod sebou zbytky těl spálených plamenem na uhel. „Requiescat in pace,“ vynořily se z Erichovy paměti zbytky gymnaziální latiny. Tiemann se na něj překvapeně zadíval.

„Říkáš to za Ivany, nebo za nás?“ zeptal se.

„Ty víš, co sem řekl?“

„Aby ne! U nás na hřbitově tohle stojí na každém druhém hrobě. Já to jednou – za spoustu let, doufám – budu mít taky. Protože to druhý, co se tam taky někdy píše, to Na shledanou!, se mi zdá úplně zvrhlý. Z toho přece musí na každého padat děs.“

Už třetí letka shodila náklad na ruské pozice a za německými zákopy zaskučely nebelwerfery. Miny velké ráže se vznášely do značné výšky a zanechávaly za sebou výrazné kouřové stopy, na vrcholu balistické křivky se otočily a neustále se zvyšující rychlostí padaly kolmo k zemi doprostřed ruských postavení. Vysoce účinná trhavina dokázala v místě dopadu proměnit nejtěžší tank v hromádku prudce hořícího šrotu, ostré ocelové střepiny a ničivá tlaková vlna mohly zabít ještě o padesát metrů dál. Vojáci tyto nástroje zkázy milovali, zdálo se jim jen spravedlivé oplácet jejich palbou účinky „Stalinových varhan“, které už pobily tolik jejich kamarádů. Litovali jen, že jich armáda nemá k dispozici desetkrát tolik – v tom případě by válka s Ruskem musela skončit už loni na podzim.

Nadporučík Merck odpálil na svém stanovišti bílou světlici.

„Vpřed!“ křikli unisono velitelé čet a poddůstojníci jejich rozkaz v různých přisprostlých obměnách opakovali. Rojnice vyrazila.

* * *

Zatímco nebelwerfery dosud zasypávaly ruské pozice ocelovou smrští, pěšáci klopýtali po kamenitém svahu nahoru. Do rachotu koulejících se oblázků zaznívaly nejstrašnější kletby, ale i ty po několika desítkách metrů postupně utichaly, jak vojákům docházel dech. Poručík Keilig opět neodhadl správné tempo, vyrazil dopředu jako splašený a jeho četa předstihla rojnice o dobrých třicet metrů, potom zase zpomalil a četa začala zaostávat za ostatními. Jak bylo jeho zvykem, začal obviňovat vojáky a hrozil jim nejpřísnějšími tresty, jestliže sebou „trochu nemrsknou“.

„Copak... sme... nějaký... ryby?“ supěl dotčeně Tiemann.

„Šetři... dech,“ napomenul ho Erich automaticky. Kdosi vedle nich uklouzl, svalil se a sjel po zádech o několik metrů níž. Někomu vypadlo pouzdro s plynovou maskou, kutálelo se po svahu jako dětská hračka. Někdo neopatrně zavadil o spoušť samopalu a vzduchem nad hlavami vojáků prolétly s rozhněvaným bzukotem devítimilimetrové střely.

Špatný začátek, dobrý konec, prolétlo Erichovi hlavou. Snad se dnes tato stará pověra vyplní. Trochu toho štěstí bysme už sakramentsky potřebovali.

Blížili se k vrcholu stráně. „Granáty!“ zaburácel šikovatel Mielke hlasem, který na kasárenských dvorech rozechvíval tabulky v oknech. Ruce vojáků se mihly dopředu a v ruských liniích zaburácela další šňůra výbuchů. Poručík Brauner vypálil bílou světlici, ale ještě než mohla třesknout na obloze, nebelwerfery přenesly palbu o padesát metrů dál a začaly drtit ruský týl.

„Nezbude tam... ani pitomá myš...“, vyřázel ze sebe zpocený Tiemann, ale Erich věděl, že optimismus není na místě. Rusové se vyznačovali podivuhodnou schopností přežít neuvěřitelná strádání, po nejtěžších porážkách, rozdrčení a zajetí celých armád se vždycky odněkud vynořili noví, z pole posetého mrtvolami se často zvedl další útok, jako by každého rudoarmějce bylo třeba zabít několikrát, než bude možné na chvíli odložit zbraň a trochu si vydechnout.

Už stáli na návrší nad ruskými zákopy. Tu a tam se blýskl nasazený bajonet nebo vzduchem zasvětila polní lopatka. Ozývaly se jednotlivé výstřely, avšak z týlu, drceného v té chvíli raketami nebelwerferů, začaly klapat dva dobře umístěné kulometry. Vojáci museli seskočit do zákopů, v nichž leželi mrtví a ranění Rusové, boty jim klouzaly v krvi a po vytrhaných vnitřnostech, zakopávali o nehybná těla, zbraně vypadlé z rukou, prostřílené přilby a truhlíky s municí.

Z hromady popadaných těl se ozývaly nářikavé hlasy raněných, ty ale postupně utichaly, umlčované německými bodáky nebo pistolemi. Šikovatel Mielke odhalil postavení jednoho ruského kulometu a jeho četa pálila proti označenému cíli jako o život, měla však jen malé vyhlídky na úspěch – ruské maximy zepředu chránily deset milimetrů silné pancíře jako malá děla. Šikovatel se kousal do rtu a přemýšlel, jak se s nebezpečím vypořádat. Každý jiný velitel by na jeho místě mohl vyzvat dobrovolníky, aby nepřátelské kulometné hnízdo umlčeli, většinu jeho čtyř ale naneštěstí tvořili staří mazáci, kteří ho znali ještě z mírových posádek, a ti měli nepříjemný zvyk požadovat, aby jim šel v nebezpečných situacích příkladem.

Potom ale vzduchem zapištěla další salva těžkých min a oba kulometry se na chvíli odmlčely. „Fofrem dopředu!“ křikl, bylo totiž docela dobře možné, že obsluhy padly, ale zbraně zůstaly nepoškozené a mohou za ně zalehnout další střelci. Mazáci si to uvědomili také, několik jich vyběhlo a přiskoky se blížili k další linii ruské obrany. Ze sporadické palby pušek si nic nedělali, z vlastní zkušenosti věděli, jak obtížné je zasáhnout rychle se pohybující cíl, když se však jeden z kulometů znovu rozštěkal, zalehli a pokračovali v další cestě plížením.

Vyřadili kulomet ručním granátem. Dál! Palba ne-belwerferů se opět posunula dopředu. Dobyli další zákop a další bunkry a ocitli se v palbě následující linie. Obranné pásmo Rusů obvykle čítalo tři linie, mohlo jich však být i šest, nebo za prvním pásmem následovalo druhé, podle toho, jak cenný cíl bylo třeba chránit.

Merckova rota se bez jediné chvíle odpočinku hnala ke třetí linii zákopů, které se ve wehrmachtu říkalo „lazarská“. Tu většinou obsazovali ranění, schopní udržet zbraň, kuchaři, štábní spojky a další méně hodnotní vojáci týlových služeb, jestliže však útok nepokračoval plynule a nepříteli se podařilo rychle přisunout zálohy, všechna ta krvavá práce musela začínat zase od nuly.

Poručík Keilig znovu popadl dech, boječtivě se kolem sebe rozmachoval pistolí a pobízel četku k většímu spěchu.

„Ještě někomu vystřelí oko!“ sípali vojáci, ale po několika krocích museli na toto případné ohrožení rezignovat a plně se soustředit na svůj skutečný úkol. Projít třetí linií nakonec bylo jako obvykle docela snadné, ale po jejím překonání se vojáci svalili na zem a vyčerpaně oddechovali. Za pěchotními postaveními obvykle začínala čára dělostřelectva, té se však v tomto případě nemuseli obávat, protože Rusové všechna děla odtáhli k podpoře neúspěšné ofenzivy proti pilíři

vlomu.

„Pro dnešek toho mám tak akorát dost,“ funěl Tiemann, ale Erich se jen ušklíbl. Dobře věděl, co bude zcela zákonitě následovat, a ani tentokrát se nemýlil.

* * *

Radista „Marconi“ odvyšlál zprávu o proražení fronty a kapitán Klatt přikázal pokračovat v útoku. Válečná logika byla neúprosná – ustupující nepřítel nesměl dostat šanci, aby se na příhodném místě zastavil a zakopal, v takovém případě by se další postup vpřed změnil z namáhavé procházky v krvavou dřinu. Vojáci si sice zareptali, protože však pravidla mobilní války znali také, dohodli se sousedními jednotkami křídla jednotlivých bojových úseků a vykročili dál.

Otřesení Rusové ustupovali, nechávali za sebou jen slabé zajišťovací skupiny, jejichž jediným úkolem bylo za cenu vlastních životů zpomalit německý postup. Jejich obvyklá taktika ale nebyla v lese nic platná, vedla jen k dalším zbytečným ztrátám. Rudoarmějci byli vycvičení k tomu, aby nechali předsunuté hlídky projít a zaměřili se teprve na hlavní sled, čímž se pravidelně vystavovali palbě ze dvou stran. Poslušně umírali, ale ničeho tím nedosáhli. O tom, nakolik byla tato poslušnost vynucená veliteli a komisaři, dostatečně vypovídali mrtví ležící mezi stromy, zastřelení ranou zblízka do obličeje.

„Mají úžasné přesvědčovací metody,“ konstatoval s úšklebkem Klieber. „Proč na ně vlastně máme střílet ještě my? Kdybysme je nechali v klidu, pobijou si svoje maníky sami a my přijdem k hotovému.“

„Nebavit se! Pokračovat!“ vyštěkl na ně poručík Keilig. Stále se ještě rozmachoval pistolí, zřejmě se se zbraní v ruce cítil důležitější.

„Toho si docela dobře dovedu představit, jak střílí vlastní vojáky do ksichtu,“ řekl Klieber. „Neviděl sem, že by se někdy usmál, ale při tomhle by si jistě samou radostí prozpěvoval.“

Nad lesem se s řevem přehnaly štuky, mířily ve směru průlomu.

„To je hezký,“ pochvalovali si vojáci, „že se zas jednou ukázaly, ale taky to může znamenat, že nám Ivani postavili do cesty něco setsakra ošklivého.“

„Tanky?“

„Ty by se sem nevyškrábaly, ale něco podobného to nejspíš bude. A není to ani tak daleko, nanejvýš kilák nebo dva.“

Nad hlavami jim burácela další letadla, zatímco předchozí letka už shazovala pumy. Za okamžik se přihnaly tlakové vlny, trhající ze stromů listí a lámající přeschlé větve.

„Ruský sklady? Kolona se zásobárna? Nebo tábor s rezervama?“

Na odpověď nemuseli čekat příliš dlouho. Sešli ze silně zalesněného svahu a za úzkým údolím, kudy se s hučením prodírala zpěněná horská řeka, se vypínal další vrchol, ve srovnání s kopci, které dnes zdolali, učiněná velehora.

„Že by ten podělaný Elbrus?“ zavtipkoval kdosi. „To bysme měli dobrý, na ten by si museli zavolat horský myslivce. My na takový hrdinský kousky nejsme ani vycvičení, ani vybavení.“

„Tohle je proti Elbrusu mizerný krtinec,“ prohlásil Erich. „Na Elbrusu je celý rok led a sníh, kdežto tahle hora je nanejvýš tak plná Ivanů.“

„Jak to můžeš vědět? Mně už pomalu lezou oči z důlků, ale ať dělám co dělám, nevidím tam ani nohu.“

„A co podle tebe bombardujou ty štuky?“

„To nemůžu sloužit. Že by nějaký pitomý cvičení? To by bylo luftwaffe docela podobný. Nakašlat na ubohý pěšáky a plnit si svoje podělaný výcvikový plány. Pak za to shrábnou metály a povýšení a zajedou si po náročný práci na dovolenou do vlasti.“

Štuky na obloze se seřadily do formace a začaly se vzdalovat, aby uvolnily místo další letce. Sotva řev motorů zeslábl, z vrcholu hory i ze zalesněných svahů začala pálit dobře zamaskovaná ruská děla.

„Vítejte v dalším kýblu sraček!“ prohlásil Tiemann trpce. „To by mě zajímalo, jak je možný, že na naši rotu vždycky vyjde pozice pod kopcem s Ivanama, takže se do nás můžou střílet jak na střelnici. Může mi tohle někdo vysvětlit?“

Nadporučík Merck sundal z uší sluchátka a podal je „Marconimu“ Schulzovi. Zvedl se z pokleku, rozpažil obě ruce a pokynul otevřenými dlaněmi k zemi.

„A je to jasné,“ odplivl si znechuceně Tiemann. „Zakopat. Dál se nejde, dokud po nás Ivan bude mít čím střílet.“

Ruská děla umlkla. Od severu se k hoře s řevem blížila další letka štuk. Z německé linie vylétlo několik světlic, aby pilotům vyznačily hranici postupu vlastních jednotek. „A máme vystaráno,“ prohlásil Tiemann rozzlobeně. „Teď budou Ivani naprosto přesně vědět, kam mají střílet.“

Vojáci odložili torny na zem před sebe, aby dosáhli alespoň psychologické iluze nějakého krytu, odepnuli z opasků polní lopatky a začali se zakopávat. Otrásající se země budila dojem, jako by jí zabodávání ostrých lopatek působilo bolest.

* * *

Po proražení fronty zbývalo v rotě už jen čtyřiašedesát mužů schopných dalšího boje. Teď představovali šíp zabořený hluboko do ruské obrany. Další postup nepřicházel v úvahu, dokud se na jejich úroveň nedotáhnou ostatní jednotky, aby jim zajistily křídla, a pomocné složky obstarávající zásobování. Museli se připravit i na možnost, že Rusové, kteří zůstali za nimi, zvolí ústupovou trasu středem jejich postavení, a oslabená rota se bez sebemenší pomoci ocitne ve dvojím ohni.

Nadporučík Merck nervózně ťukal tužkou do mapy. Neočekával, že by Rusové projevíli tolik taktické invence a

sevěřeli jeho malý oddíl do svěráku dvou bočních útoků, mnohem pravděpodobnější se mu jevil hromadný čelní nápor. Ten by se i přes obvyklou neschopnost ruských velitelů mohl podařit, čtyřiašedesát mužů by mu nedokázalo vzdorovat dlouho. Tísňovou situaci jeho roty si naštěstí uvědomoval i kapitán Klatt, který mu začal po malých skupinkách vysílat posily, vyškrabané ze samotného dna divizních zdrojů.

„Kristepane!“ zaúpěl Erich, když k bojové linii začali s tragickými povzdechmi docházet různí účetní, ševci a pekaři. Všichni tito vojáci byli už postarší, tělnatí a poněkud z formy – pokud vůbec někdy nějakou měli. Takových „posil“ nás velení mohlo raději ušetřit, pomyslel si. To u mě není žádná pomoc, ale problém navíc. Jedním okem budeme muset hlídat Ivany a druhým tyhle platfusáky, aby si pokud možno moc neublížili.

„Kurtel!“ zvolal vesele, když mezi ploužícími se postavami konečně rozeznal známou tvář. „Tak ono došlo i na tebe?“

„No jo, do prdele. Ahoj, Erichu! Do jakých sraček ste se to zase zabořili, že vás z nich musí vytahovat tahleta stará máza?“

Svobodník Kurt Dehem, motocyklista průzkumného praporu, přišel jako mnozí jiní o svůj stroj při kurýrní službě v těžkém horském terénu. Teď musel narukovat, stejně jako přebyteční řidiči nákladních automobilů, s tornou a puškou do přední linie. „Ty už seš poddůstojník?“ zeptal se s pocitem jisté křivdy. „Pak to nemá takhle vypadat. Šestnáctiletý kluky vyznamenávají a povyšují, a starý borci, který odvádějí svoji práci už od polského tažení, utřou hubu. No jo, nevděk světem vládne.“

Z vrcholu hory znovu zaburácela ruská děla.

„Víš, jak tam dostali všechnu tu artilerii?“ zeptal se Erich. „Naši koně by to nezvládli, ale Ivani mají mra ky silných nákladáků a tahačů. Amerických. Až se tam dostánem, třeba ukořistíš americkou motorku a budeš zas po jízdě.“

„To mi neříkej dvakrát, nebo dostanu chuť vyrazit si tam sám.“

„Mám takový tušení, že se tam budeme muset vydrápat všichni. Naše křídla teď budou mít lehčí cestu a předběhnou nás. A aby jim nezůstal v zádech takový vřed, poženou nás dopředu hlava nehlava.“

„No a co. Za dobréj americkýj stroj mi to stojí.“

* * *

Nedostatek leteckých pum velkých ráží, nebo snad prozíravost velení vedly po dvou týdnech marné snahy o dobytí vrcholu k přelomovému rozhodnutí. Pěšáci připravení v zákopech jen udiveně přihlíželi, když útočící štuky a heinkely začaly zasypávat zalesněnou horu stovkami zápalných pum, běžně určených k ničení velkých měst. S pomocí větru vanoucího od pevniny k moři a vybuchující munice, připravené u děl, se celá hora rychle rozhořela jako fakule.

Nadporučík Merck na nic dalšího nečekal. Svolal si velitele čet k rychlé poradě, přikázal, aby obstarožní doplňky pokračovaly ve zpevňování obranné linie a v čele hrstky přeživších pěšáků vyrazil na zteč. Většina Rusů se z hořících lesů stáhla, shromáždili se na úpatí na odvrácené straně hory a čekali až žár trochu opadne, aby se mohli vrátit a prozkoumat utrpěné škody. Jenže příroda, která jim už mnohokrát pomohla, tentokrát stála na straně wehrmachtu. S větrem, vanoucím od severu, se oheň rychle přehnal po přivráceném svahu a na vrcholu zabouřil novou silou, jako by se hora proměnila v sopku.

Vojáci kličkovali mezi dohořívajícími stromy a snažili se najít místa, kde by je půda pod nohama tolik nepálila. Pozornost upíraná tímto směrem jim umožnila zapomenout na únavu, po dvou hodinách obcházení nejžhavějších ohnisek a napůl zakopaných děl se doškrábali na vrchol více než tisíc metrů vysoké hory. Protože nikdo nedokázal vyslovit její ruské jméno, štáby si ji překládaly na jednoduše znějící „Semiš“. Kdyby to bylo na pěšácích, ochotných vzdát se obvyklého hrubého výraziva, nejspíš by ale bylo na místě uvažovat o nezdolné „Hroší kůži“.

„Až na ohořelý prdele sme ten kopeček dostali úplně gratis,“ poznamenal Tiemann, když z ramene s úlevným povzdechem shodil těžký kulomet.

„To jo,“ kontroval Klieber, „jenomže když něco dostaneš zadarmo, neumíš si toho vážit a rychle o to zas přijdeš.“

„Já se odsad ani nehnu,“ zapojil se do debaty radista Schulz. „V celým tom podělaným Rusku sem ještě nikdy neměl tak silný a jasný signál jako tady. Mít ta bedýnka trochu větší výkon, dovolám se až do Vůdcova hlavního stanu.“

„Jo, a co bys mu asi tak řekl?“

„To, hoši, radši ani nechtějte vědět.“

„No tak, vy pavlačový drbny, konec flákání!“ houkl na skupinku šikovatel Mielke, horlivě prolézající ruské zákopy a úkryty. „Připravit obranu! Breitner a Tiemann okamžitě k veliteli roty. Pokud je mi známo, tahle válka ještě neskončila!“

Štuky se vrátily a začaly bombardovat Rusy na jižním úpatí hory.

„No jo,“ vzdychl Tiemann. „Asi by byla škoda přestat zrovna v nejlepším.“

KAPITOLA 24

Prudký noční déšť uhasil požáry, a když se vítr s východem slunce obrátil a vyčistil zakouřenou oblohu, pěšáci nestačili žasnout. Snad jen dvacet kilometrů před nimi, za lesy a domy, se od obzoru k obzoru leskla zrcadlově hladká deska, zbarvená svítáním do růžová.

„Černý moře,“ řekl Erich a dojatě polkl. „Tak sme to přece jen dokázali!“

„Ukaž, kde?“ přihnál se k němu nedočkavě Hamann. „To je moře, to lesklý vepředu?“

„Jo.“

„A proč mu říkají Černý? Vypadá úplně stejně jako Balt. Myslel sem... Za jak dlouho tam můžu být?“

„Jestli od Novorossijska přijedou tanky, za dva nebo za tři dny. Když budu na ty Ivany sami... Bůhví, kolik jich před náma je a jak sou vyzbrojení. Nás už zbylo jen pár a pomalu musíme počítat každý náboj.“

„Ale vrchní velení přece ještě musí mít nějaký rezervy a ví, jak je to tady na jihu důležitý!“

„Důležitý jistě, ale podle nich ne nejdůležitější. Všechno, co můžou, ženou už od léta ke Stalingradu. Tam se prý rozhodne – my sme sice hlavní fronta, ale všechny zálohy a zásoby jdou tam. No, uvidíme...“

* * *

Než mohli postoupit dál dopředu, bylo třeba prodloužit zásobovací cesty. Díky neúnavné práci ženistů se nákladní auta dostala až na jejich předchozí stanoviště, tam se však všechny zásoby musely opět překládat na koňské hřbety a zvířata se k nim jen velmi těžce prodírala obtížným horským terénem. Jídlo znovu nestálo za nic a munice bylo tak poskrovnu, že některé dny měli muži v sumkách jen po deseti nábojích.

Ve snaze konečně pokořit prokleté Stalinovo město přikázal samozvaný vrchní velitel jižní ruské fronty – říšský kancléř a Vůdce německého národa Adolf Hitler – odesílat všechny použitelné jednotky a vojenský materiál do velkého oblouku Volhy. Už tak oslabené síly na Kavkazu ještě víc rozdělil tím, že hlavní nápor přesunul ze západu o pět set kilometrů dál na východ, k Ordžonikidze. Tam se také musela vypravit většina tanků a všechna letadla; pěšáci stojící těsně před pobřežím Černého moře si měli pomoci sami. A Rusové, plynule zásobovaní dodávkami americké válečné pomoci, proudícími přes Irán, se bránili stále zuřivěji.

Koncem října začalo v nejvyšších polohách Kavkazu mrznout a sněžit a horské jednotky se musely začít stahovat zpět. V níže položených oblastech se spustil prudký a vytrvalý déšť, který znovu znemožnil veškerý pohyb. Snad, říkali si vojáci, snad se zase trochu pohneme, až tenhle nečas konečně přestane a země zmrzne. Jinak jsme definitivně v háji.

Ve skutečnosti ovšem použili mnohem drsnějších výrazů, vyjadřujících jejich zklamání a beznaděj daleko přesněji.

* * *

V listopadu na Kavkazu stále lilo jako z konve. Bez posil a zásob se wehrmacht zastavil. Generálové před Stalingradem naléhali na přeskupení sil, které by jim umožnilo provést poslední soustředěný úder, to by však znamenalo vzdát se několika kilometrů dobytého území, což Vůdce striktně zakázal. „Kam jednou vstoupí noha německého vojáka, tam taky zůstane!“ prohlásil tvrdohlavě a vojsko se muselo podřídit. Náhradou za zničené tanky dostalo nové, sice zázračně hbité, bohužel však pouze lehké obrněnce z československé kořisti, jejichž pancéře a kanony na ruskou výzbroj jednoduše nestačily.

Začátkem listopadu vyhnal britský generál Montgomery Rommelovy jednotky z Egypta a Afrikakorps přišel o většinu bojových vozidel. Ve snaze vyrovnat porážku alespoň nějakým vítězstvím přikázal Vůdce obsadit dosud neokupovanou část Francie tankovými divizemi, které by pravděpodobně stačily patovou situaci v Rusku rozhodnout.

Jako umíněné dítě požadoval říšský kancléř všechno – a hned. Bombardoval Rommela telegramy, aby okamžitě zaútočil, dokud to Britové opojení vítězstvím u el Alamejnu vůbec nečekají, dobyl Egypt, ovládl Suezský průplav a přenesl ofenzivu do Asie. Hrozil nejpřísnějšími tresty, jestliže armáda v Rusku v několika dnech neobsadí Murmansk a nepřeruší tak stále silnější proud válečných dodávek, jimiž Spojenci pomáhali Rusku, požadoval okamžité dobytí už přes rok obklíčeného a vyhladovělého Leningradu a drtivou porážku „ruských hord“ u Stalingradu. I přes další rozdělení vojsk na Kavkazu trval na vítězném útoku po černomořském pobřeží na turecké hranice, po němž by získal dalšího cenného spojence s milionem čerstvých vojáků, ale současně také přikazoval zmocnit se naftových polí v oblasti Baku, která by mu umožnila pokračovat v motorizované a v jeho představách už dávno vyhrané válce.

Trvalým rozměňčováním sil pak došlo k tomu, před čím ho generálové (neschopní packalové, kteří nedokázali jeho jednoduché geniální rozkazy bez odmlouvání splnit) už dlouho a marně varovali. Proradní Rusové, odmítající se řídit jeho představami, podle nichž už byli dávno poražení a měli žadonit o mír, nenápadně shromáždili silná vojska na křídlech stalingradského uskupení, hájených méně zdatnými rumunskými jednotkami, a nezadržitelně se drali dopředu, dokud nesevřeli Paulusovu šestou armádu v obrovském obklíčovací kotli.

* * *

„Celý Stalingrad by byl tím pádem v prdeli,“ konstatoval poddůstojník Erich Breitner věčně.

„A tím pádem by sme měli v bezedný černý prdeli taky všechna vojska mezi Volhou, Donem a Černým mořem,“ přizvukoval s úšklebkem Tiemann, jako by ho vzniklá tragická situace kdovíjak těšila. „Jestli včas nezdrhnem, zavřou nám vrátka na Donu a budem namydlený.“

„Já pevně věřím našemu Vůdci,“ řekl „Marconi“ Schulz s kamenným obličejem. „Dejme tomu, že se teď dostane půl milionu chlapů do zajetí. Potáhnou pěšky, ve velkých kolonách. Hlídat je bude deset patnáct starých tatíků na tisíc mužů. Najednou se nad nimi objeví naši hrdinové od luftwaffe, shodí jim dolů zbraně a Ivani budou mít natotata čtyry německý armády v zádech. To je dorazí definitivně.“

„Vůdce ví, co dělá,“ vložil se do diskuse horlivě Hamann. „Tohle sice vypadá jako obklíčení šestý armády, ale nezapomeňte, že sme tím Rusy taky rozdělili na dvě menší části. Až budem hotoví s jednou, pustíme se do druhé, a takhle je rozsekáme hezky kus po kuse.“

„Zní to sice všechno náramně hezky,“ ozval se znovu Erich, „ale všichni zapomínáte na jedno. Máme na krku další

ruskou zimu. Co Ivan načal, to dorazí mráz. Ivan už nemusí pohnout ani malíčkem a má nás na lopatě. Tentokrát sice zimní výstroj máme, ale zůstala ve skladech a přes ruský linie se k nám nedostane.“

„Kurva drát! A Adolf, jak ho známe, zakáže veškerej ústup.“

„Kam jednou vstoupí noha německýho vojáka, tam ten voják taky bude pohřbenej,“ řekl Dehem, jehož neodvolatelně přidělili k pěchotě.

* * *

„Paulus nesmí ustoupit, i když by tím ještě mohl svoji armádu zachránit, a Mansteinův osvobozovací útok nevyšel,“ řekl ponuře kapitán Klatt. „Rusové se ženou dál na západ, jestli nás zamknou u Rostová, je i kavkazská armáda na hrnci a Vůdce si může odepsat další milion vojáků. Tady jsme žádnou díru do světa neudělali.“

„Vykašlat se na něj a hledat, kde nechal tesař díru,“ navrhl nadporučík Merck.

„To by byla zrada přísahy. To už tady radši se ctí zhebnout.“

„Pane kapitáne!“ vpadl do bunkru spojař se spokojeným úsměvem na tváři. „Mám na drátě divizi, toho hraběcího kapitána von Tercka. „Máme spálit všechny tajný papíry a připravit se k ústupu.“

Oba důstojníci vyšli z bunkru. Kapitán spěchal na stanoviště spojařů a nadporučík Merck se zamyšleně zadíval na kavkazské vrcholy, pokrývající se sněhem. „Pohřbili jsme tu spoustu dobrých chlapců,“ řekl smutně. „A nač to všechno bylo?“

Rozpomněl se na časy, kdy v armádě začínal jako prosté ucho bez hodnosti, a rezolutně dodal: „Na hovno.“

A vydal se pálit tajné dokumenty.